

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. IV kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. IV kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. IV kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 7. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr04val-shoot-idm139893301446736.pdf> (tilgået 22. juli 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. IV kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

Forbemærkning til bind IV.

Dette binds sidste og største del udgøres af *Nye Eventyr og Historier, Anden Række*, hvis fire samlinger udkom 1861-66 med ialt 24 stykker, hvoraf 6 tidligere havde været trykt. Anden og, temmelig sent, også første samling blev optrykt een gang. Iøvrigt forholder rækken sig ganske som første: nogle af historierne optrykkes i særudgaven 15 EF-671), og helheden i SS 26/27-68 og EHF 4-71 (den første dog, lidet skønsomt, bagest i EHF 3-70). Disse tre udgaver kan altså her som i vort bind III kaldes **B, C, D**. Som nævnt i III strækker ligheden mellem de to rækker sig til omvendt bibliografi for eet eventyr: *De Vises Steen* havde fået illustrationer af Vilh. Pedersen og fandtes således allerede i EHP 263 og først senere i SS 26-68.

Imidlertid havde Vilh. Pedersen før sin død i 1859 også illustreret nogle kapitler af rejsebøgerne *En Digters Bazar* 1842 og *I Sverrig* 1851, kapitler, der sammen med to eventyr fra *Folkekalender for Danmark* 1856 blev kronologisk indrangeret i EHP 1/2-62/63 og dermed fik deres faste plads i den samlede eventyrkanon. Om disse eventyr bliver følgende at bemærke:

En Digters Bazar var udkommet 1842). Et italiensk, et græsk og et lilleasiatisk kapitel kunne bruges til eventyrsamlingerne, men manuskriptforholdene viser, at de var konciperet for sig,
* * *
-- 8

forud for det sammenhængende arbejde med de omgivende kapitler. Bogen optryktes i Samlede Skrifter 1854. I EHP 1-62 var især *Metalsvinet* overarbejdet, antagelig af forfatteren. Men da SS 25-68 udkom, benyttedes den gamle bogversion, ikke 1862-versionen, dog at *Venskabs-Pagtens* indledning (meget fornuftigt) udelodes og erstattedes af tre vers, der ikke er trykt andetsteds. De tre Bazar-kapitler er nedenfor optrykt med dobbelt text: som hovedtext den første eventyrversion, hvilket svarer til vor udgaves faste princip, som bitext 1842-formen, og til den er apparatet knyttet. Man vil se, at SS 25-68 undertiden indfører ændringer, der allerede fandtes i EHP 1-62; dette kan skyldes hensyntagen til sidstnævnte, men også være tidsbestemte ændringer. Iøvrigt har de to tekster interesse ved at vise, hvormeget der kan ændres i ortografi og interpunktion, især over et så langt åremål som tyve år.

I Sverrig udkom 18513). Heri indføjedes to tidligere trykte stykker, *Bedstemoder* allerede fra 1845 og altså Sverigesrejsen uvedkommende, *Fugl Phønix* først trykt 1850. Førstnævnte omarbejdedes noget. Også denne bog kom i ny udgave 1854, og i EHP 2-63 optoges derefter fire kapitler. Da de indgik i SS 26-68, suppleredes de med et femte, *Marionetspilleren* (se vort bd. V). Også i dette tilfælde synes SS 26-68 at bero på den gamle bogversion, men forskellene er her langt mindre, og dobbelttekster har ikke været nødvendige (derimod trykkes »urformen« fra 1845 af *Bedstemoder*).

Disse rejsebogskapitler og de to nævnte bidrag til folkekalenderen udgør da dette binds første og mindre del.

Manuskriptbestanden til de senere eventyr voxer støt. Der er ikke mange færre manuskripter til bd. IV-V end til I-III. Højest når *Det nye Aarhundredes Musa* med fire meget interessante versioner; men H. C. Andersen påstod ganske vist at have gennemskrevet dette stykke elleve gange! (se H. Topsøe- Jensen i *Fund og Forskning X* 1963 s. 132-36).

Kollationeringen har i dette bind kun medført en halv snes rettelser. I nogle tilfælde findes den rette form først i et sent tryk: 60, 95, 205; andre gange findes fejlen kun i **A**: 97, 103, 173, eller i **A** og **C**: 206. Manuskripterne har givet to i trykkene
* * *
-- 9

ukendte læsemåder: 80, 85, der dog begge findes hos tidligere udgivere ligesom bindets eneste konjektur: 62. Fra en upåagtet trykfejlsliste er endelig hentet rettelsen af en sagfejl s. 15; vore protestantiske udgivere har åbenbart aldrig følt sig generet af karnevalsglæde *under fasten!*

Frøken Ebba Oksen har venligt tilladt Det kongelige Bibliotek at affotografere de hende tilhørende H. C. Andersen-manuskripter. Hertil hører *Moster* og flere eventyr i bind V. Et manuskript til *Fugl Phønix* tilhører overlæge Arne Portman, og jeg takker for adgangen til at benytte det.

Fra den Portmanske samling har jeg desuden kunnet låne og benytte korrekturer af to eventyrhæfter - de eneste mig bekendte eventyrkorrekturer udover en bagatel i bd. V. Typograf Nestler, der er kendt for at have reddet korrekturen af *Mit Livs Eventyr* i 1. udg. (Holger Laage-Petersens Samling), har også samlet 2. korr. af NEH 6-65 og 4. korr. af NEH 7-65, og disse er bevaret i eet desværre beskåret shirtingsbind. En sikker og en sandsynlig egenhændig rettelse nævnes 195,19 og 218,38. Iøvrigt er rettelserne sætterens; de allerfleste er rettelser af tekniske fejl såsom omvendte eller uklare bogstaver, dertil kommer en del tegn- og enkelte staverettelser under vort variantapparats tærskel, og endelig er en del af afvigelserne mellem NEH

6-62 og det korrigerede andetoplag i vort apparat forsynet med tilføjelsen *rettet i korr.* og dermed placeret som sætterens indgreb. Det interessante bind bekræfter antagelsen af sætterens indflydelse på textens detaljer; samtidig er det tankevækkende, at en reel ændring er foretaget så sent som i en fjerdekorrektur. Materialet påkalder imidlertid ikke nærmere kommentarer, ligesålidt som det berettiger til nogen almen konklusion.

København i november 1965.

Erik Dal.

10

Forkortelser i variantapparatet

Faste forkortelser for udgaver består af en stærkt forkortet titel plus to tal, det første angivende hæftets eller bindets løbenummer blandt andre hæfter med samme titelforkortelse, det andet bestående af årstallets to sidste cifre; oplagsbetegnelse anføres ikke direkte.

NEH NEH 6-62, NEH 7-65, NEH 8-66 H. G. Andersen: Nye Eventyr og Historier. 2. Række 1.-4. Samling. Kbh. 5-61, 1861-66. Optrykt nedenfor.

NEH 5-69, NEH 6-65. Samme. 2. Oplag. Kbh. 1865-69.

15EF- H. C. Andersen: 15 Eventyr og Historier. Ny Udgave. Med Illustrationer af Lorenz Frølich. Kbh. 1867.
67

SS 25- Samlede Skrifter af H. C. Andersen. Femogtyvende Bind. Kbh. 1868.
68

SS 26- samme. Seksogtyvende Bind. Kbh. 1868.
68

SS 27- samme. Syvogtyvende Bind. Kbh. 1868.
68

EHP H. C. Andersens Eventyr og Historier. Med Illustrationer efter Originaltegninger af V. Pedersen. Første
1-62 Bind. Kbh. 1862.

EHP 2-63 samme. Andet Bind. Kbh. 1863.

EHF samme. Med Illustrationer efter Originaltegninger af Lorenz Frølich. Tredie Bind. Nye Eventyr og
3-70 Historier. I. Kbh. 1870. (Også med titelblad: Nye Eventyr og Historier. Første Bind).

EHF 4-71 samme. Fjerde Bind. Kbh. 1871. (Også: Nye E. og H. Andet Bind).

SS 2 fællesbetegnelse for eventyrbindene 13-14-15 i H. C. Andersens Samlede Skrifter. Anden Udgave.
Kbh. 1879-80.

Bibl. Birger Frank Nielsen: H. C. Andersen Bibliografi. Digterens danske Værker 1822-75. Kbh. 1942. Der
citeres løbenummer.

Brix H. C. Andersens Eventyr. Ny, kritisk Udgave med Kommentar ved Hans Brix og Anker Jensen. 1.-5.
Bind. Kbh. 1919. Jf. I s. 16.

Collin Den Collinske Manuskriptsamling. Findes på Kgl. Bibl. ligesom andre citerede ms.-samlinger, hvis ikke
andet bemærkes.

Variable forkortelser, trykt med halvfedt i apparatet og forklaret ved hvert eventyrs begyndelse.

m, Manuskript. Foreligger kun eet ms., betegnes det **m**; et fragment kan betegnes **f**, koncept og renskrift
k, **r**, **k** og **r** etc. Se iøvrigt Lauritz Nielsen: Katalog over danske og norske Digteres Originalmanuskripter i
etc. Det kongelige Bibliotek. Kbh. 1943.

O Originaltryk før første tryk i bogform (s. 46 og 50 »urtryk« **U**).

A Første tryk i bogform, nærv. udgaves faste textgrundlag.

B, C, B, Successive optryk i nye udgaver. I bind IV er **B** = 15EF-67, **C** == SS 25/26, **D** == bind af EHP eller EHF.

A2
etc. Oplag af ovennævnte udgaver.

11

Fra Eventyr og Historier. Første-Andet Bind. 1862-63.

12

EHP 1-62 (*Bibl. 843*) udkom i 3 hæfter (fra side 1, 129, 257) 7.10., 3.11. og 15.12.1862. Indhold: [I] H. C. Andersens Eventyr og Historier. Første Bind. [II] blank. [III] blank. [IV] litografisk frontespice af Vilh. Pedersen: sæbebobleblæsende bevinget figur. [V] litografisk titelblad af sa.: markedsscene m.m. og ordene Eventyr og Historier af H. C. Andersen. I. [VI] blank. [VII] H. C. Andersens Eventyr og Historier. Med Illustrationer efter Originaltegninger af V. Pedersen. Første Bind. Med 91 Illustrationer. København. C. A. Reitzels Forlag. 1862. [VIII] Bianco Lunos Bogtrykkeri ved F.S. Muhle. [IX-X] Indhold. 1-440 text. De to litografiske blade er indhæftede; de svarer til EP-50, se II s. 170.

EHP 2-63 (*Bibl. 847*) udkom i 3 hæfter (fra side 1, 161, 321) 9.2., 10.3. og 30.3. 1863. Indhold: titelark som EHP 1-62, dog uden dennes [III-IV], desuden med angivelsen Andet Bind. Med 121 Illustrationer, og årstal 1863. [VII-IX] Indhold. [X] blank. 1-414 eventyrtekster. 415-430 Bemærkninger, der trykkes i denne udgaves kommentarbind. 431-32 blanke.

De to binds omslag findes i Holger Laage-Petersens samling nr. 1065-66. Foromslagene har billede som vort bd. II, bagomslagene som vort bd. I. Text: Eventyr og Historier af H. C. Andersen. Første Bind. København 1862. C. A. Reitzels Forlag, og bagpå: Bianco Lunos Bogtrykkeri ved F.S. Muhle. Indersiderne har annoncer. - Hæfteomslagene kan formodes at have haft tilsvarende udstyr, men udg. kender dem ikke.

Denne komplette, kronologiske udgave af alle af Vilh. Pedersen illustrerede eventyr optrykkes tre gange inden forf.s død; til disse optryk tager denne udgave intet hensyn. De fortsættes i EHF 3/5, se vort bd. V.

13

Metalsvinet.

I Byen Florents, ikke langt fra *piazza del granduca* løber en lille Tværgade, jeg troer den kaldes *porta rossa*; i denne, foran en Slags Bazar, hvor der sælges Grønt, ligger et konstigt vel udarbejdet Metalsviin; det friske, klare Vand risler ud af Munden paa Dyret, der af Ælde er ganske sortgrønt, kun Trynen skinner, som om den var poleret blank, og det er den ogsaa af de mange hundrede Børn og fattige Folk, der tage fat paa den med Hænderne og sætte deres Mund til Dyrets, for at drikke. Det er et heelt Billede, at see det velformede Dyr blive omfavnet af en smuk, halvnuget Dreng, der sætter sin friske Mund til dets Tryne.

Enhver, som kommer til *Florents*, finder nok Stedet, han behøver kun at spørge den første Tigger, han seer, om Metalsvinet, og han vil finde det.

Det var en sildig Vinteraften, Bjergene laae med Snee, men det var Maaneskin, og Maaneskin i Italien giver en Belysning, der er ligesaa god som en mørk Vinterdag i Norden, ja den er bedre, thi Luften skinner, Luften opløfter, mens i Norden det kolde, graae Bly-Tag trykker os til Jorden, den kolde, vaade Jord, der engang skal trykke vor Kiste.

Henne i Hertugens Slotshave, under Piniens Tag, hvor tusinde Roser blomstre ved Vintertid, havde en lille, pjaltet Dreng siddet den hele Dag, en Dreng, der kunde være Billedet paa Italien, saa smuk, saa leende og dog saa lidende; han var sulten og tørstig, Ingen gav ham en Skilling, og da det blev mørkt og Haven skulde lukkes, jog Portneren ham bort. Længe stod han drømmende paa Broen over Floden *Arno* og saae paa Stjernerne, der blinkede i Vandet mellem ham og den prægtige Marmorbro.

Han tog Veien hen til Metalsvinet, knælede halv ned, slog sine Arme om dets Hals, satte sin lille Mund til dets skinnende Tryne og drak i store Drag det friske Vand. Tæt ved laae nogle Salatblade og et Par Kastanier, det blev hans Aftensmad. Der var ikke et Menneske paa Gaden; han var ganske ene, han satte sig paa Metalsvinets Ryg, lænede sig forover, saa hans

15

lille, lokkede Hoved hvilte paa Dyrets, og før han selv vidste det, sov han ind.

Det var Midnat, Metalsvinet rørte sig, han hørte, at det sagde ganske tydeligt: »du lille Dreng, hold Dig fast, thi nu løber jeg!« og saa løb det med ham; det var et løierligt Ridt. - Først kom de paa *piazza del granduca*; og Metalhesten, som bar Hertugens Statue, vrinskede høit; de brogede Vaaben paa det gamle Raadhuus skinnede som transparente Billeder, og *Michel Angelos* David svingede sin Slynge; det var et selsomt Liv, som rørte sig! Metalgrupperne med *Perseus* og med Sabinerindernes Rov stode kun altfor levende; et Døds-Skrig fra dem gik over den prægtige, eensomme Plads.

Ved *palazzo degli Uffizi*, i Buegangen, hvor Adelen *samles til Carnevals-Glæde, standsede Metalsvinet.

»Hold Dig fast!« sagde Dyret, »hold Dig fast, thi nu gaaer det op ad Trappen!« Den Lille sagde ikke endnu et Ord, halv skjælvede han, halv var han lykkelig.

De traadte ind i et langt Gallerie, han kjendte det godt, han havde været her før; Væggene prangede med Malerier, her stode Statuer og Buster, alle i det skønneste Lys, ligesom om det var Dag, men prægtigst var det, da Døren til et af Sideværelserne gik op; ja denne Herlighed her huskede den Lille; dog i denne Nat var Alt i sin skønneste Glands.

* 16

Her stod en nøgen, deilig Qvinde, saa smuk, som kun Naturen og Marmorets største Mester kunde forme hende; hun bevægede de smukke Lemmer, Delphiner sprang ved hendes Fod, Udødelighed lyste ud af hendes Øie. Verden kalder hende *den medicæiske Venus*. Paa hver Side af hende prangede Marmorstatuer, deilige Mænd; den ene hvæssede Sværdet, *Sliberen* kaldes han; *de brydende Gladiatorer* udgjorde den anden Gruppe; Sværdet hvæssedes, Kæmperne brødes for Skjønheds-Gudinden.

Drengen var som blendet af al den Glands; Væggene straaledede i Farver, og Alt var Liv og Bevægelse der. Fordoblet viste sig Billedet af Venus, den jordiske Venus, saa svulmende og ildfuld, som *Titian* havde seet hende. To deilige Qvinders Billeder; de skønne, ubeslørede Lemmer strakte sig paa de bløde Hynder, Brystet hævede sig og Hovedet bevægede sig, saa at de rige Lokker faldt ned om de runde Skuldre, medens de mørke Øine udtalte glødende Tanker; men ingen af alle Billederne vovede dog at træde heelt ud af Rammen. Skjønheds-Gudinden selv, Gladiatorerne og Sliberen bleve paa deres Plads, thi Glorien, som straaledede fra Madonna, Jesus og Johannes, bandt dem. De hellige Billeder vare ikke Billeder længer, de vare de Hellige selv.

Hvilken Glands og hvilken Skjønhed fra Sal til Sal! og den Lille saae dem Alle; Metalsvinet gik jo Skridt for Skridt

17

gjennem al den Pragt og Herlighed. Det ene Skue fortrængte det andet, kun eet Billede fæstede sig ret i Tanken, og meest ved de glade, lykkelige Børn, som vare derpaa, den Lille havde engang i Daglys nikket til dem.

Mange vandre vist dette Billede let forbi, og dog omslutter det en Skat af Poesie: det er *Christus*, som stiger ned i Underverdenen, men det er ei de Piinte, man seer om ham, nei, det er Hedningerne; Florentineren *Angiolo Bronzino* har malet dette Billede; meest herligt er Udtrykket af Børnenes Vished om, at

de skulle i Himlen; to Smaa omfavne allerede hinanden, een Lille rækker Haanden til en Anden nedenfor og peger paa sig selv, som om han sagde: »Jeg skal i Himlen!« alle Ældre staae uvisse, haabende, eller bøie sig ydmygt bedende for den Herre Jesus.

Paa dette Billede saae Drengen længer end paa noget andet; Metalsvinet hvilte stille foran det; et sagte Suk blev hørt; kom det fra Billedet eller fra Dyrets Bryst? Drengen løftede Haanden ud mod de smilende Børn; - da jog Dyret afsted med ham, afsted gennem den aabne Forsal.

»Tak og Velsignelse, du deilige Dyr!« sagde den lille Dreng og klappede Metalsvinet, der bums, bums! sprang ned ad Trappen med ham.

»Tak og Velsignelse selv!« sagde Metalsvinet, »jeg har hjulpet Dig og Du har hjulpet mig, thi kun med et uskyldigt Barn paa min Ryg faaer jeg Kræfter til at løbe! ja seer Du, jeg tør

18

endogsaa gaae ind under Straalen af Lampen foran Madonnabilledet. Jeg kan bære Dig hen overalt, kun ikke ind i Kirken! men udenfor den, naar Du er hos mig, kan jeg see ind ad den aabne Dør! stig ikke ned af min Ryg, gjør Du det, da ligger jeg død, som Du seer mig om Dagen være det i Gaden *porta rossa!*«

»Jeg bliver hos Dig, mit velsignede Dyr!« sagde den Lille, og saa gik det i susende Flugt gennem Florents's Gader, ud til Pladsen foran Kirken *Santa Croce*.

Den store Fløidør sprang op, Lysene straaledede fra Alteret, gennem Kirken, ud paa den eensomme Plads.

En selsom Lysglands strømmede ud fra et Grav-Monument i den venstre Sidegang, tusinde bevægelige Stjerner dannede ligesom en Glorie om det. Et Vaabenmærke prangede paa Graven, en rød Stige i blaa Grund, den syntes at gløde som Ild. Det var *Galilæis* Grav, det er et simpelt Monument, men den røde Stige i den blaa Grund er et betydningsfuldt Vaabenmærke, det er som det var Konstens eget, thi her gaaer altid Veien opad paa en gloende Stige, men til Himlen. Alle Aandens Propheter gaae til Himlen som Propheten *Elias*.

I Kirkens Gang til Høire syntes hver Billedstøtte paa de rige Sarkophager at have faaet Liv. Her stod *Michel Angelo*, der *Dante* med Laurbærkrands om Panden; *Alfieri*, *Machiavelli*, Side ved Side hvile her disse Stormænd, Italiens Stolthed*).

* 19

Det er en prægtig Kirke, langt skjønnere, om ikke saa stor, som Florents's Marmor-Domkirke.

Det var som om Marmorklæderne rørte sig, som om de store Skikkelser end mere hævede deres Hoved og skuede i Natten, under Sang og Toner, op mod det brogede, straalende Alter, hvor hvidklædte Drengene svingede gyldne Røgelsekar; den stærke Duft strømmede fra Kirken ud paa den aabne Plads.

Drengen strakte sin Haand ud mod Lys-Glandsen, og i samme Nu foer Metalsvinet afsted; han maatte knuge sig fast til det, Vinden susede om hans Øren, han hørte Kirkeporten knage paa Hængslerne, idet den lukkedes, men idetsamme syntes Bevidstheden at forlade ham, han følte en iisnende Kulde - og slog Øinene op.

Det var Morgen, han sad, halv gleden ned af Metalsvinet, der stod, hvor det altid pleiede at staae, i Gaden *porta rossa*.

Frygt og Angest opfyldte Drengen ved Tanken om hende, han kaldte Moder, hun, som havde igaar sendt ham ud og sagt, at han skulde skaffe Penge, ingen havde han; sulten og tørstig

20

var han; endnu engang tog han Metalsvinet om Halsen, kyssede det paa Trynen, nikkede til det og vandrede saa afsted, til en af de snevreste Gader, kun bred nok for et velpakket Æsel. En stor, jernbeslaaet Dør stod halv paa Klem, her gik han op ad en muret Trappe med skidne Mure og en glat Snor til Rækværk, og kom til et aabent Gallerie, behængt med Pjalter; en Trappe førte herfra til Gaarden, hvor fra Brønden store Jerntraade vare trukne til alle Husets Etager, og den ene Vandspand svævede ved Siden af den anden, medens Tridsen peb og Spanden dandsede i Luften, saa Vandet kladskede ned i Gaarden. Atter gik det op ad en forfalden, muret Trappe; - to Matroser, det var Russere, sprang lystigt ned og havde nær stødt den stakkels Dreng omkuld. De kom fra deres natlige Lystighed. En ikke ung, men stærkbygget Qvindeskikkelse, med et kraftigt, sort Haar, fulgte. »Hvad har Du hjem?« sagde hun til Drengen.

»Vær ikke vred!« bad han, »jeg fik Intet, slet Intet!« - og han greb i Moderens Kjole, som om han vilde kysse paa den; de traadte ind i Kamret: det ville vi ikke beskrive; kun saa Meget skal siges, at der stod en Hankekrukke med Kul-Ild, *marito*, som den kaldes, denne tog hun paa sin Arm, varmede Fingrene, og puffedede Drengen med Albuen. »Jo vist har Du Penge!« sagde hun. -

Barnet græd, hun stødte til ham med Poden, han jamrede høit; - »vil Du tie, eller jeg slaar dit skraalende Hoved itu!« sagde hun og svang Ildpotten, som hun holdt i Haanden,

21

Drengen dukkede ned til Jorden med et Skrig. Da traadte Nabokonen ind ad Døren, ogsaa hun havde sin *marito* paa Armen. »*Felicita!* Hvad gjør Du ved Barnet?«

»Barnet er mit!« svarede *Felicita*. »Jeg kan myrde det om jeg vil, og Dig med, *Gianina!*« og hun svingede sin Ildpotte; den Anden hævede sin parerende i Veiret, og begge Potterne foer imod hinanden, saa Skaarene, Ilden og Asken fløi omkring i Værelset; - men Drengen var i samme Nu ude af Døren, over Gaarden og ude af Huset. Det arme Barn løb, saa han tilsidst ei kunde drage Aande; han standsede ved Kirken *Santa Croce*, Kirken, hvis store Dør sidste Nat havde aabnet sig for ham, og han gik derind. Alt straaede; han knælede ved den første Grav til Høire, det var *Michel Angelos*, og snart hulkede han høit. Folk kom og gik, Messen blev læst, Ingen brød sig om Drengen; kun en gammelagtig Borger standsede, saae paa ham og gik saa bort ligesom de Andre.

Sult og Tørst plagede den Lille, han var ganske afmægtig og syg; han krøb hen i Krogen mellem Væggen og Marmormonumentet og faldt i Søvn. Det var henimod Aften, da han vaagnede igjen ved at Een ruskede i ham, han foer op, og den samme gamle Borger stod foran ham.

»Er Du syg? Hvor hører Du hjemme? Har Du været her den hele Dag?« var et Par af de mange Spørgsmaal, den Gamle gjorde ham; de bleve besvarede, og den gamle Mand tog ham med sig til et lille Huus tæt ved i en af Sidegaderne; det var

22

et Handskemagerværksted, de traadte ind i, Konen sad nok saa flittig og syede, da de kom; en lille, hvid Bologneser, klippet saa tæt, at man kunde see den rosenrøde Hud, hoppede paa Bordet, og sprang for den lille Dreng.

»De uskyldige Sjæle kjende hinanden,« sagde Konen og klappede Hunden og Drengen. Denne fik at spise og at drikke hos de gode Folk, og de sagde, han skulde have Lov til at blive der Natten over; næste Dag vilde Fader *Giuseppe* tale med hans Moder. Han fik en lille, fattig Seng; men den var kongelig prægtig for ham, der tidt maatte sove paa det haarde Steengulv; han sov saa godt og drømte om de rige Billeder og om Metalsvinet.

Fader *Giuseppe* gik ud næste Morgen, og det arme Barn var ikke saa glad derved, thi han vidste, at denne Gaaen ud var for at bringe ham til hans Moder, og han græd og kyskede den lille, vevre Hund, og Konen nikkede til dem begge To. -

Og hvad Besked bragte Fader *Giuseppe*; han talte meget med sin Kone, og hun nikkede og klappede Drengen. »Det er et deiligt Barn!« sagde hun. »Hvor han kan blive en kjøn Handskemager, ligesom Du var! og Fingre har han, saa fine og bøielige. Madonna har bestemt ham til at være Handskemager!«

Og Drengen blev der i Huset, og Konen lærte ham selv at sye; han spiste godt, han sov godt, han blev munter og han begyndte at drille *Bellissima*, det hed den lille Hund; Konen truede med Fingrene, skjændte og var vred, og det gik Drengen til Hjerter; tankefuld sad han i sit lille Kammer, det vendte ud

23

til Gaden, der blev tørret Skind derinde; tykke Jernstænger vare for Vinduerne, han kunde ikke sove, Metalsvinet var i hans Tanke, og pludselig hørte han udenfor: »Kladske, kladske!« jo, det var bestemt det! han sprang hen til Vinduet, men der var Intet at see, det var alt forbi.

»Hjelp Signore at bære hans Farvekasse!« sagde Madamen om Morgenen til Drengen, idet den unge Nabo, Maleren, kom selv slæbende med denne og et stort, sammenrullet Lærred; Barnet tog Kassen, fulgte efter Maleren, og de toge Vei til Galleriet, gik op ad den samme Trappe, han kjendte godt fra hiin Nat, han red paa Metalsvinet; han kjendte Statuer og Billeder, den deilige Marmor-Venus og de, som levede i Farver; han gjensaae Guds Moder, Jesus og Johannes.

Nu stode de stille foran Maleriet af *Bronzino*, hvor Christus stiger ned i Underverdenen og Børnene rundt om smile i sød Forvisning om Himlen; det fattige Barn smilte ogsaa, thi han var her i sin Himmel.

»Ja gaa nu hjem!« sagde Maleren til ham, da han allerede havde staaet saa længe, at Denne havde reist sit Staffelie.

»Tør jeg see Eder male?« sagde Drengen. »Tør jeg see, hvorledes I faaer Billedet herover paa det hvide Stykke?« -

»Nu maler jeg ikke!« svarede Manden og tog sit Sortkridt frem, hurtigt bevægede Haanden sig, Øiet

maalte det store Billede, og uagtet det kun var en tynd Streg, der kom, stod Christus dog svævende, som paa det farvede Billede.

24

»Men saa gaa dog!« sagde Maleren, og Drengen vandrede stille hjemad, satte sig op paa Bordet og lærte at sye Handsker.

Men den hele Dag vare Tankerne i Billedsalen, og derfor stak han sig i Fingrene, bar sig keitet ad, men drillede heller ikke *Bellissima*. Da det blev Af ten og Gadedøren just stod aaben, listede han sig udenfor; det var koldt men stjernelyst, saa smukt og klart; han vandrede afsted gennem Gaderne hvor der allerede var stille, og snart stod han foran Metalsvinet; han bøiede sig ned over det, kyssede dets blanke Tryne, og satte sig paa dets Ryg; »du velsignede Dyr,« sagde han, »hvor jeg har længtes efter Dig! vi maae i Nat ride en Tour.«

Metalsvinet laae ubevægeligt, og det friske Væld sprudlede fra Munden. Den Lille sad som Rytter, da trak Nogen ham i Klæderne; han saae til Siden, *Bellissima*, den lille, nøgen klippede *Bellissima* var det. Hunden var smuttet med ud af Huset og havde fulgt den Lille, uden at Denne mærkede det. *Bellissima* bjæffede, som om den vilde sige, seer Du jeg er med, hvorfor sætter Du Dig her? Ingen gloende Drage kunde have forfærdet Drengen mere, end den lille Hund paa dette Sted. *Bellissima* paa Gaden og det uden at være klædt paa, som den gamle Moder kaldte det; hvad vilde der blive af. Hunden kom aldrig ud ved Vintertid, uden at den iførtes et lille Faareskind, der var klippet og syet til den. Skindet kunde bindes med et rødt Baand fast om Halsen, der var Sløife og Bjælde

25

ved, og ligeledes bandtes det under Bugen. Hunden saae næsten ud som et lille Kid, naar den ved Vintertid i denne Habit fik Lov at trippe ud med Signora. *Bellissima* var med og ikke klædt paa; hvad vilde der blive af. Alle Phantasier vare forsvundne, dog kyssede Drengen Metalsvinet, tog *Bellissima* paa Armen, Dyret rystede af Kulde, og derfor løb drengen, alt hvad han kunde.

»Hvad løber Du der med!« raabte to Gensdarmer, han mødte, og *Bellissima* gjøede. »Hvor har Du stjaalet den smukke Hund?« spurgte de og toge den fra ham.

»O giv mig den igjen!« jamrede Drengen.

»Har Du ikke stjaalet den, da kan Du sige hjemme, at Hunden kan hentes paa Vagten,« og de nævnte Stedet og gik med *Bellissima*.

Det var en Nød og Jammer. Han vidste ikke, om han skulde springe i *Arno*, eller gaae hjem og tilstaae Alt. De vilde vist slaae ham ihjel, tænkte han. »Men jeg vil gjerne slaaes ihjel; jeg vil døe, saa kommer jeg til Jesus og Madonna!« og han gik hjem, meest for at blive slaaet ihjel.

Døren var lukket, han kunde ikke naae Hammeren, der var Ingen paa Gaden, men en Steen laae løs, og med den dundrede han paa; »hvem er det!« raabte de indenfor. -

»Det er mig!« sagde han, »*Bellissima* er borte! luk mig op og slaae mig saa ihjel!«

Der blev en Forskrækkelse, især hos Madamen, for den arme

26

Bellissima; hun saae strax til Væggen, hvor Hundens Drapperi skulde hænge, det lille Faareskind hang der.

»*Bellissima* paa Vagten!« raabte hun ganske høit; »du onde Barn! Hvor har Du faaet ham ud! Han fryser ihjel! Det fine Dyr hos de grove Soldater!«

Og Fatter maatte strax afsted! Konen jamrede og Drengen græd; alle Folk i Huset kom sammen, Maleren med; han tog Drengen mellem sine Knæe, spurgte ham ud, og i Stumper og Stykker fik han den hele Historie om Metalsvinet og om Galleriet; det var ikke godt at forstaae. Maleren trøstede den Lille, talte godt for den Gamle, men hun blev ikke tilfreds før Fatter kom med *Bellissima*, der havde været mellem Soldater; der var en Glæde, og Maleren klappede den stakkels Dreng, og gav ham en Haandfuld Billeder.

O det var prægtige Stykker, komiske Hoveder! men fremfor Alt, det var lyslevende Metalsvinet selv. O, Intet kunde være herligere! ved et Par Streger stod det paa Papiret og selv Huset bag ved var antydet.

»Hvo der dog kunde tegne og male! saa kunde man faae den hele Verden til sig!«

Næste Dag, i det første eensomme Øieblik, greb den Lille Blyanten, og paa den hvide Side af et af Billederne forsøgte han at gjengive Tegningen af Metalsvinet, og det lykkedes! lidt skjævt, lidt op og ned, eet Been tykt, et andet tyndt, men det var dog til at forstaae, selv jublede han derover! Blyanten vilde kun ikke

ret gaae saa lige, som den skulde, mærkede han

27

nok; men næste Dag stod der et Metalsviin ved Siden af det andet, og det var hundrede Gange bedre; det tredie var saa godt, at Enhver kunde kjende det.

Men det gik daarligt med Handskesyningen, det gik langsomt med By-Ærenderne; thi Metalsvinet havde nu lært ham, at alle Billeder maatte kunne overføres paa Papiret, og Staden Florents er en heel Billedbog, naar man vil blade op i den. Der staaer paa *piazza della Trinità* en slank Søile og øverst paa denne staaer Retfærdighedens Gudinde med tilbundne Øine og Vægtskaal; snart stod hun paa Papiret, og det var Handskemagerens lille Dreng, som havde sat hende der. Billed-Samlingen voxte, men Alt i den var endnu døde Ting; da hoppede en Dag *Bellissima* foran ham; »staa stille!« sagde han, »saa skal Du blive deilig, og komme med i mine Billeder!« men *Bellissima* vilde ikke staae stille, saa maatte han bindes; Hoved og Hale blev bunden, den bjæffede og gjorde Spring, Snoren maatte strammes; da kom Signora.

»Du ugudelige Dreng! det arme Dyr!« var Alt, hvad hun fik sagt, og hun stødte Drengen til Side, sparkede ham med sin Fod, viste ham ud af sit Huus; han, der var det utaknemligste Skarn, det ugudeligste Barn; og grædende kysede hun sin lille, halvqvalte *Bellissima*.

Maleren kom idetsamme op ad Trappen og - - her er Vendepunktet i Historien.

* 28

1834 var i *Accademia delle arte* en Udstilling i Florents; to Malerier opstillede ved Siden af hinanden samlede en Mængde Tilskuere. Paa det mindste Maleri var fremstillet en lille lystig Dreng, der sad og tegnede; til Model havde han en lille hvid, tæt klippet Mops, men Dyret vilde ikke staae stille og var derfor bundet med Seglgarn og det baade ved Hoved og ved Hale; der var et Liv og en Sandhed deri, som maatte tiltale Enhver. Maleren var, fortalte man, en ung Florentiner, der skulde være funden paa Gaden som lille Barn, opdragen af en gammel Handskemager, han havde selv lært sig at tegne; en nu berømt Maler havde opdaget dette Talent, da Drengen engang skulde jages bort, fordi han havde bundet Madamens Yndling, den lille Mops, og gjort denne til Model.

Handskemagerdrengen var bleven en stor Maler, det viste dette Billede, det viste især det større ved Siden; her var kun een eneste Figur, en pjaltet, deilig Dreng, der sad og sov paa Gaden, han heldede sig op til *Metalsvinet i Gaden porta rossa* *). Alle Beskuerne kjendte Stedet. Barnets Arme hvilede paa Svinets Hoved; den Lille sov saa trygt, Lampen ved Madonna-Billedet kastede et stærkt Lys paa Barnets blege, herlige Ansigt. Det var et prægtigt Maleri; en stor forgyldt Ramme omgav

* 29

det, og paa Hjørnet af Rammen var hængt en Laurbærkrands, men mellem de grønne Blade snoede sig et sort Baand, et langt Sørgeflor hang ned derfra. -

Den unge Kunstner var i disse Dage - død!

30

Venskabs-Pagten.

Vi have nylig gjort en lille Reise og hige alt efter en større. Hvorhen? Til Sparta! til Mycene! til Delphi! der ere hundrede Steder, ved hvis Navne Hjertet slaer af Reise-Lyst. Det gaaer til Hest, op ad Bjergstier, hen over Krat og Buske; den enkelte Reisende kommer frem som en heel Karavane. Selv

*** ** *
- - - - - 31

ridet han forud med sin Argojat, en Pakhest bærer Koffert, Telt og Proviant, et Par Soldater følge efter til hans Beskyttelse; intet Vertshuus med velopredt Seng venter ham efter den trættende Dag-Reise, Teltet er tidt hans Tag i den store, vilde Natur, Argojalen koger der en *Pilaf* *), til Aftensmad; tusinde Myg omsuse det lille Telt, det er en ynkelig Nat, og imorgen gaaer Veien over stærkt opsvulmede Floder; sid fast paa din Hest, at Du ikke skyller bort.

Hvad Løn er der for disse Besværligheder? Den største! den rigeste! Naturen aabenbarer sig her i al sin

Storhed, hver Plet er historisk, Øie og Tanke nyder. Digteren kan synge derom, Maleren give det i rige Billeder, men Virkelighedens Duft, der for evig trænger ind og forbliver i Beskuerens Tanke, mægte de ikke at gjengive.

Den eensomme Hyrde oppe paa Fjeldet vilde, ved en simpel Fortælling af een af sit Livs Begivenheder, maaskee bedre end Reisebeskrivere kunne oplukke Øiet for Dig, som i nogle enkelte Træk vil skue Hellenernes Land.

Lad ham da tale! om en Skik, en smuk, eiendommelig Skik, skal Hyrden hist paa Bjerget fortælle os:
Venskabs-Pagten,

»Vort Huus var klinet af Leer, men Dørkarmen var riflede

* - 32

Marmorsøiler, fundne, hvor Huset blev bygget; Taget naaede næsten til Jorden, det var nu sortbruunt og hæsligt, men da det blev lagt, var det blomstrende Oleander og friske Laurbærgrene, hentede bag Bjergene. Der var snevert om vort Huus, Klippevæggene stode steile opad og viste en nøgen, sort Farve; øverst paa dem hang ofte Skyer, som hvide, levende Skikkelser; aldrig hørte jeg her en Sangfugl, aldrig dandsede Mændene her til Sækkepibernes Toner, men Stedet var helligt fra gamle Tider, Navnet selv minder derom, *Delphi* kaldes det jo! De mørke, alvorlige Bjerge laae alle med Snee; det øverste, som skinnede længst i den røde Aftensol, var *Parnas*, Bækken nær ved vort Huus strømmede ned derfra og var ogsaa engang hellig, nu plumrer Eslet den med sine Fødder, dog Strømmen rinder fort og vorder atter klar. Hvor jeg mindes hver Plet og dens hellige, dybe Eensomhed! Midt i Hytten blev Ilden tændt, og naar den hede Aske laae høit og glødende, blev Brødet bagt deri; laae Sneen ude rundt om vor Hytte, saa den næsten var skjult, da syntes min Moder gladest, da holdt hun mit Hoved mellem sine Hænder, kyssede min Pande og sang de Viser, som hun ellers aldrig sang, thi Tyrkerne, vore Herrer, lede dem ikke; og hun sang: »Paa Olympens Top, i den lave Granskov, sad en gammel Hjort, dens Øine vare tunge af Taarer; røde, ja grønne og blegblaae Taarer græd den, og en Raabuk kom forbi: »»hvad feiler Dig dog, at Du græder saa, græder røde, grønne, ja blegblaae Taarer?«« »»Tyrken er

33

kommen i vor By, han har vilde Hunde til sin Jagt, en mægtig Hob.«« »»Jeg jager dem over Øerne,«« sagde den unge Raabuk, »»jeg jager dem over Øerne, i det dybe Hav;«« men før Aftenen faldt paa var Raabukken dræbt, og før Natten kom var Hjorten jagen og død.« Og naar min Moder saaledes sang, bleve hendes Øine vaade, og der sad en Taare i de lange Øienhaar, men hun skjulte den og vendte saa i Asken vore sorte Brød. Da knyttede jeg min Haand og sagde: »vi ville slaae Tyrken ihjel;« men hun gjentog af Visen: »Jeg jager dem over Øerne, i det dybe Hav; men før Aftenen faldt paa var Raabukken dræbt, og før Natten kom var Hjorten jagen og død.« I flere Nætter og Dage havde vi været eensomme i vor Hytte, da kom min Fader; jeg vidste, han bragte mig Muslingskaller fra Lepanto-Bugten eller maaskee endog en Kniv, skarp og blinkende. Han bragte os denne Gang et Barn, en lille, nøgen Pige, som han holdt under sin Faareskinds Pels, hun var indbunden i et Skind, og Alt hvad hun havde, da hun laae løsnet derfra i min Moders Skjød, var tre Sølvmynter bundne i hendes sorte Haar. Og Fader fortalte om Tyrkerne, der havde dræbt Barnets Forældre, han fortalte os saa Meget, at jeg drømte derom den hele Nat; - min Fader selv var saaret, Moder forbandt hans Arm, Saaret var dybt; den tykke Faareskinds Pels var stivfrossen med Blodet. Den lille Pige skulde være min Søster, hun var saa deilig, saa skinnende klar, min Moders Øine vare ei

34

mildere end hendes; *Anastasia*, som hun kaldtes, skulde være min Søster, thi hendes Fader var viet til min Fader, viet efter gammel Skik, som vi holde den endnu; de havde i Ungdoms Tid sluttet Broderskab, valgt den skønneste og dydigste Pige i den hele Egn til at vie dem til Venskabs-Pagten; jeg hørte saa tidt om den smukke, selsomme Skik.

Nu var den Lille min Søster; hun sad paa mit Skjød, jeg bragte hende Blomster og Fjeldfuglens Fjer, vi drak sammen af Parnassets Vand, vi sov Hoved mod Hoved under Hyttens Laurbærtag, medens mangan Vinter endnu min Moder sang om de røde, de grønne og de blegblaae Taarer; men jeg begreb endnu ikke, at det var mit eget Folk, hvis tusindfold Sorger afspejlede sig i disse Taarer.

En Dag kom der tre frankiske Mænd, anderledes klædte end vi; de havde deres Senge og Telte paa Heste, og meer end tyve Tyrker, væbnede med Sabler og Geværer, ledsagede dem, thi de vare Paschaens Venner og havde Brev fra ham. De kom kun for at see vore Bjerge, for i Snee og Skyer at bestige *Parnas* og betragte de selsomme, sorte, steile Klipper om vor Hytte; de kunde ikke rummes inde i den, og de lede heller ikke Røgen, som gik hen under Loftet ud af den lave Dør; de spændte deres Telte ud paa den snevre Plads ved vor Hytte, stegte Lam og Fugle, og skjenkede søde, stærke Vine, men Tyrkerne turde ikke drikke deraf.

Da de reiste, fulgte jeg dem et Stykke paa Veien, og min lille Søster *Anastasia* hang, indsyet i et Gedeskind, paa min

35

Ryg. Een af de frankiske Herrer stillede mig mod en Klippe og tegnede mig og hende, saa levende som vi stode der, vi saae ud som een eneste Skabning; aldrig havde jeg tænkt derover, men *Anastasia* og jeg vare jo ogsaa som Een, altid laae hun paa mit Skjød eller hang paa min Ryg, og drømte jeg, saa var hun i mine Drømme.

To Nætter efter indtraf andre Folk i vor Hytte, de vare væbnede med Knive og Geværer; de vare Albanesere, kjække Folk, som min Moder sagde; de bleve der kun kort, min Søster *Anastasia* sad paa den Enes Skjød, da han var borte, havde hun to og ikke tre Sølvmynter i sit Haar; de lagde Tobak i Papirstrimler og røgte deraf, og den Ældste talte om Veien, de skulde tage, og var uvis om den; »spytter jeg opad«, sagde han, »saa falder det i mit Ansigt, spytter jeg nedad, saa falder det i mit Skjæg.« Men en Vei maatte vælges; de gik, og min Fader fulgte; lidt efter hørte vi Skud, det knaldede igjen; der kom Soldater i vor Hytte, de toge min Moder, mig og *Anastasia*; Røverne havde havt Tilhold hos os, sagde de, min Fader havde fulgt dem, derfor maatte vi bort; jeg saae Røvernes Liig, jeg saae min Faders Liig, og jeg græd til jeg sov. Da jeg vaagnede, vare vi i Fængsel, men Stuen var ikke elendigere end den i vor egen Hytte, og jeg fik Løg og harpixet Viin, som de heldte af den tjærede Sæk, bedre havde vi det ikke hjemme.

Hvor længe vi vare fangne, det veed jeg ikke; men mange

36

Nætter og Dage gik. Da vi vandrede ud, var det vor hellige Paaskefest, og jeg bar *Anastasia* paa min Ryg, thi min Moder var syg; kun langsomt kunde hun gaae, og der var langt, før vi naaede ned mod Havet, det var Lepantos Bugt. Vi traadte ind i en Kirke, der straaledede med Billeder paa gylden Grund; Engle var det, o saa smukke, men jeg syntes dog, at vor lille *Anastasia* var ligesaa smuk; midt paa Gulvet stod en Kiste, fyldt med Roser, det var den Herre Christus, der laae som deilige Blomster, sagde min Moder, og Præsten forkyndte: Christus er opstanden! alle Folk kyssede hverandre, Enhver holdt et tændt Lys i sin Haand, jeg fik selv eet, den lille *Anastasia* eet, Sækkepiberne klang, Mændene dandsede Haand i Haand fra Kirken, og udenfor stegte Qvinderne Paaske-Lam; vi bleve indbudne, jeg sad ved Ilden, en Dreng, ældre end jeg, tog mig om min Hals, kyssede mig og sagde: »Christus er opstanden!« saaledes mødtes første Gang vi To, *Aphtanides* og jeg.

Min Moder kunde flette Fiskernet, det gav her ved Bugten en god Fortjeneste, og vi bleve i lang Tid ved Havet, - det deilige Hav, der smagte som Taarer og mindede ved sine Farver om Hjortens Graad, snart var det jo rødt, snart grønt og atter igjen blaåt.

Aphtanides forstod at styre en Baad, og jeg sad med min lille *Anastasia* i Baaden, der gik paa Vandet, som en Sky gaaer i Luften; naar Solen da sank, bleve Bjergene mere mørkblaae,

37

den ene Bjergrække tittede over den anden, og længst borte stod *Parnas* med sin Snee, i Aftensolen skinnede Bjergtoppen som et glødende Jern, det saae ud, som om Lyset kom indenfra, thi den skinnede længe i den blaae, glindsende Luft, længe efter at Solen var nede; de hvide Søfugle sloge med deres Vinger i Vandspeilet, ellers var her saa stille, som ved Delphi mellem de sorte Fjelde; jeg laae paa min Ryg i Baaden, *Anastasia* sad paa mit Bryst, og Stjernerne ovenover skinnede endnu stærkere end Lamperne i vor Kirke; det var de samme Stjerner, og de stode ganske paa det samme Sted over mig, som naar jeg sad ved Delphi, udenfor vor Hytte. Jeg syntes tilsidst at være der endnu, - da pladskede det i Vandet og Baaden vippede stærkt; - jeg skreg høit, thi *Anastasia* var falden i Vandet, men *Aphtanides* var ligesaa hurtig, og snart løftede han hende op til mig; vi toge hendes Klæder af, vred Vandet bort, og klædte hende saa paa igjen, det Samme gjorde *Aphtanides* ved sig selv, og vi bleve derude til Tøiet igjen var tørt, og Ingen vidste vor Skræk for den lille Pleiesøster, hvis Liv *Aphtanides* jo nu havde Deel i.

Det blev Sommer! Solen brændte saa hedt, at Løvtræerne visnede, jeg tænkte paa vore kølige Bjerge, paa det friske Vand derinde; min Moder længtes ogsaa, og en Aften vandrede vi igjen tilbage. Hvor der var tyst og stille! vi gik over den høie Timian, der dog duftede endnu, skjøndt Solen havde hentørret

38

dens Blade; ikke en Hyrde mødte vi, ikke en Hytte kom vi forbi; Alt var stille og ensomt, kun Stjerneskuddet sagde, at det levede deroppe i Himlen; jeg veed ikke om den klare, blaae Luft lyste selv eller det var Stjernernes Straaler; vi saae godt alle Bjergenes Omrids; min Moder gjorde Ild, stegte Løgene, hun bragte med, og jeg og den lille Søster sov i Timianen uden at frygte for den fæle *Smidraki* *), hvem Luen staaer ud af Halsen, endsige frygte for Ulven og Schakalen; min Moder sad jo hos os, og det troede jeg var nok.

Vi naaede vort gamle Hjem, men Hytten var en Gruushob, der maatte bygges en ny. Et Par Qvinder hjalp min Moder, og i faa Dage vare Murene reiste og et nyt Tag af Oleander lagt hen over dem. Min Moder flettede af Skind og Bark mange Hylstre til Flasker, jeg passede Præsternes**) lille Hjord; *Anastasia* og de smaa Skildpadder vare mine Legekammerater.

En Bag fik vi Besøg af den kjære *Aphtanides*; han længtes saa meget efter at see os, sagde han, og han blev hele to Bage hos os.

Efter en Maaned kom han igjen og fortalte os, at han skulde med et Skib til *Patras* og *Corfu*; os maatte han først sige Farvel, en stor Fisk bragte han med til min Moder. Han vidste at

* * 39

fortælle saa Meget, ikke blot om Fiskerne nede ved *Lepanto*-Bugten, men om Konger og Helte, der engang havde hersket i Grækenland ligesom Tyrkerne nu.

Jeg har seet Rosentræet sætte Knop og denne i Dage og Uger blive en udfoldet Blomst; den blev det, før jeg begyndte at tænke over, hvor stor, smuk og rødmende den var; saaledes gik det mig ogsaa med *Anastasia*. Hun var en deilig udvoxet Pige; jeg en kraftig Knøs; Ulveskindene paa min Moders og *Anastasias* Seng havde jeg selv flaaet af Dyret, der faldt for min Bøsse. Aar vare hengaaede.

Da kom en Aften *Aphtanides*, slank som et Rør, stærk og bruun; han kyssede os Alle og vidste at fortælle om det store Hav, om *Maltas* Fæstningsværker og *Ægyptens* selsomme Gravsteder; det klang forunderligt, som en af Præsternes Legender; jeg saae med et Slags *Ærbødighed* op til ham.

»Hvor Du veed Meget!« sagde jeg, »hvor Du kan fortælle!«

»Du har dog engang fortalt mig det Smukkeste!« sagde han, »Du har fortalt mig, hvad der aldrig er gaaet ud af min Tanke, den smukke, gamle Skik om Venskabs-Pagten! den Skik, som jeg ret har Mod paa at følge! Broder, lad os To ogsaa, som din og *Anastasias* Fader gjorde det, gaae til Kirken; den skjønneste og uskyldigste Pige er *Anastasia*, Søsteren, hun skal vie os sammen! Ingen har dog en skjønnere Skik, end vi Grækere!«

Anastasia blev rød, som det friske Rosenblad, min Moder kyssede *Aphtanides*.

40

En Times Vandring fra vor Hytte, der hvor Fjeldene bære Muldjord og enkelte Træer skygge, laae den lille Kirke; en Sølv-Lampe hang foran Alteret.

Jeg havde mine bedste Klæder paa, de hvide Fostaneller foldede sig rigt ned over Hofterne, den røde Trøie sad snever og stram, der var Sølv i Qvasten paa min Fesz; i mit Bælte sad Kniv og Pistoler. *Aphtanides* havde sin blaae Klædning, som græske Sømænd bære den, en Sølv-Plade med Guds Moder hang paa hans Bryst, hans Skjærf var kostbart, som kun de rige Herrer kunde bære det. Enhver saae nok, vi To skulde til en Høitid. Vi gik ind i den lille, eensomme Kirke, hvor Aftensolen skinnede gennem Døren ind paa den brændende Lampe og de brogede Billeder i gylden Grund. Vi knælede paa Alterets Trin, og *Anastasia* stillede sig foran os; en lang, hvid Kjortel hang løst og let omkring hendes smukke Lemmer; hendes hvide Hals og Bryst var bedækket med en Sammenkjædning af gamle og nye Mynter, de dannede en heel, stor Krave; hendes sorte Haar var lagt op paa Hovedet i en eneste Bukkel, der holdtes ved en lille Hue af Sølv- og Guld-Mynter, fundne i de gamle Templer; skjønnere Pynt havde ingen græsk Pige. Hendes Ansigt lyste, hendes Øine vare som to Stjerner.

Alle Tre læste vi stille vor Bøn; og hun spurgte os: »Ville I være Venner i Liv og Død?« - Vi svarede: Ja. »Ville I hver, hvad der endogsaa skeer, huske, min Broder er en Deel af mig! min Hemmelighed er hans, min Lykke er hans! Opoffrelse,

41

Udholdenhed, Alt, som for min egen Sjæl, rummer jeg for ham!« og vi gjentogte vort Ja! og hun lagde vore Hænder i hinanden, kyssede os paa Panden og vi bad atter stille. Da traadte Præsten frem fra Alterets Dør, velsignede os alle Tre, og en Sang af de andre allerhelligste Herrer lød bag Altervæggen. Den evige Venskabs-Pagt var sluttet. Da vi reiste os, saae jeg min Moder ved Kirkens Dør græde dybt og inderligt.

Hvor der var lystigt i vor lille Hytte og ved *Delphis* Kilder! Aftenen før *Aphtanides* skulde bort, sad han og jeg tankefulde paa Klippens Skrent; hans Arm var slynget om mit Liv, min om hans Hals; vi talte om Grækenlands Nød, om Mænd der kunde stoles paa; hver Tanke i vor Sjæl laae klar for os Begge; da greb jeg hans Haand:

»- Eet endnu skal Du vide! eet, som indtil denne Stund kun Gud og jeg veed! al min Sjæl er Kjærlighed! det er en Kjærlighed, stærkere end den til min Moder og til Dig - -!«

»Og hvem elsker Du?« spurgte *Aphtanides*, og han blev rød paa Ansigt og Hals.

»Jeg elsker *Anastasia*!« sagde jeg, - og hans Haand zittrede i min, og han blev hvid som et Liig; jeg saae det, jeg begreb det! og jeg troer ogsaa min Haand skjælvede, jeg bøiede mig henimod ham, kyssede hans Pande og hviskede: »jeg har aldrig sagt hende det! hun elsker maaskee ikke mig! - Broder, husk paa, jeg

saae hende daglig, hun er voxet op ved min Side, voxet ind i min Sjæl!« -

42

»Og Din skal hun være!« sagde han, »Din! - jeg kan ikke lyve for Dig og vil ikke heller! jeg elsker hende ogsaa! - men imorgen tager jeg bort! vi sees igjen om eet Aar, da ere I gifte, ikke sandt! - jeg har nogle Penge, det er dine! Du maa tage dem, Du skal tage dem!« stille vandrede vi over Fjeldet; det var sildig Aften, da vi stode ved min Moders Hytte.

Anastasia holdt Lampen hen imod os, da vi traadte ind, min Moder var der ikke. *Anastasia* saae forunderlig veemodigt paa *Aphtanides*. - »Imorgen gaaer Du fra os!« sagde hun, »hvor det bedrøver mig!«

»Bedrøver Dig«, sagde han, og jeg syntes der laae en Smerte deri, stor, som min egen; jeg kunde ikke tale, men han tog hendes Haand og sagde: »vor Broder der elsker Dig, har Du ham kjær? I hans Taushed er just hans Kjærlighed!« - og *Anastasia* zittrede og brast i Graad, da saae jeg kun hende, tænkte kun paa hende; min Arm slog jeg om hendes Liv og sagde: »ja, jeg elsker Dig!« Da trykkede hun sin Mund til min, hendes Hænder hvilte om min Hals; men Lampen var falden paa Gulvet, der var mørkt uden om os, som i den kjære, stakkels *Aphtanides*'s Hjerte.

Før Dag stod han op, kyssede os Alle til Afsked og drog bort. Min Moder havde han givet alle sine Penge til os. *Anastasia* var min Brud og nogle Dage derefter min Hustru!«

*

43

En Rose fra Homers Grav.

I alle Orientens Sange klinger Nattergalens Kjærlighed til Rosen; i de tause, stjerneklare Nætter bringer den bevingede Sanger sin duftende Blomst en Serenade.

Ikke langt fra *Smyrna*, under de høie Plataner, hvor Kjølmanden driver sine belæssede Kameler, der hæve stolt deres lange Hals og træde klodset paa en Jord, som er hellig, saae jeg en blomstrende Rosenhæk, vilde Duer fløi mellem de høie Træers Grene, og deres Vinger skinnede, idet en Solstraale gled hen over dem, som vare de et Perlemor.

Paa Rosenhækken var een Blomst blandt dem alle skjønnest, og for den sang Nattergalen sin Kjærligheds Smerte; men Rosen var taus, ikke en Dugdraabe laae, som en Medlidenheds

*****
----- 44

Taare, paa dens Blade, den bøiede sig med Grenen hen over nogle store Stene.

»Her hviler Jordens største Sanger!« sagde Rosen, »over hans Grav vil jeg dufte, paa den vil jeg strø mine Blade, naar Stormen river dem af! *Iliadens* Sanger blev Jord i denne Jord, hvorfra jeg spirer! - jeg, en Rose fra *Homers* Grav, er for hellig til at blomstre for den fattige Nattergal!«

Og Nattergalen sang sig tildøde.

Kameeldriveren kom med sine belæssede Kameler og sine sorte Slaver; hans lille Dreng fandt den døde Fugl, den lille Sanger jordede han i den store *Homers* Grav; og Rosen bævede i Vinden. Aftenen kom, Rosen foldede sine Blade tættere og drømte - at det var en deilig Solskins-Dag; en Skare fremmede, frankiske Mænd kom, en Pilgrimsreise havde de gjort til *Homers* Grav; blandt de Fremmede var en Sanger fra Norden, fra Taagernes og Nordlysenes Hjem; han brød Rosen af, pressede den fast i en Bog og førte den saaledes med sig til en anden Verdensdeel, til sit fjerne Fædreland. Og Rosen visnede af Sorg og laae i den snevre Bog, som han aabnede i sit Hjem, og han sagde: »her er en Rose fra *Homers* Grav.«

See det drømte Blomsten, og den vaagnede og gøs i Vinden; en Dugdraabe faldt fra dens Blade paa Sangerens Grav, og Solen stod op, Dagen blev hed, og Rosen blussede skjønnere end før, den var i sit varme Asien. Da lød Fodtrin, der kom

*
- 45

fremmede Franker, som Rosen havde seet dem i sin Drøm, og mellem de Fremmede var en Digter fra Norden; han brød Rosen af, trykkede et Kys paa dens friske Mund og førte den med sig til Taagernes og Nordlysenes Hjem.

Som en Mumie hviler nu Blomsterliget i hans *Iliade*, og som i Drømme hører den ham aabne Bogen og sige: »Her er en Rose fra *Homers Grav!*«

46

Bedstemoder.

Bedstemoder er saa gammel, hun har saa mange Rynker og et ganske hvidt Haar, men hendes Øine de skinne ligesom to Stjerner, ja de ere meget smukkere, de ere saa milde, saa velsignede at see ind i. Og saa kan hun de deiligste Historier, og hun har en Kjole med store, store Blomster, det er saadant noget tykt Silketøi, det rasler. Bedstemoder veed saa Meget, for hun har levet længe førend Fader og Moder, det er ganske vist! Bedstemoder har en Psalmebog med tykke Spænder af Sølv, og i den læser hun tidt; midt i den ligger en Rose, den
*****
----- 47

er ganske flad og tør, den er ikke saa smuk som Roserne, hun har i Glasset, og dog smiler hun allervenligst til den, ja der kommer Taarer i hendes Øine. Hvorfor mon Bedstemoder saaledes seer paa den visne Rose i den gamle Bog? Veed Du det? Hver Gang Bedstemoders Taarer falde paa Blomsten, da bliver Farven friskere, da svulmer Rosen og hele Stuen fyldes med Duft, Væggene synke, som vare de kun Taager, og rundt om er det den grønne, den deilige Skov, hvor Solen skinner ind mellem Bladene, og Bedstemoder - ja, hun er ganske ung, hun er en deilig Pige med gule Lokker, med røde, runde Kinder, smuk og yndig, ingen Rose er mere frisk, dog Øinene, de milde, velsignede Øine, jo det er endnu Bedstemoders. Ved hendes Side sidder en Mand, saa ung, kraftig og smuk; han rækker hende Rosen og hun smiler, - saaledes smiler dog ikke Bedstemoder! - jo, Smilet kommer. Han er borte; der gaae mange Tanker og mange Skikkelser forbi; den smukke Mand er borte, Rosen ligger i Psalmebogen, og Bedstemoder - ja, hun sidder der igjen, som en gammel Kone og seer paa den visne Rose, der ligger i Bogen.

Nu er Bedstemoder død. - Hun sad i Lænestolen og fortalte en lang, lang deilig Historie: »Og nu er den ude,« sagde hun, »og jeg ganske træt, lad mig nu sove lidt.« Og saa lagde hun sig tilbage og hun trak Veiret, hun sov; men det blev mere og mere stille, og hendes Ansigt var saa fuldt af Fred og Lykke,
*
- 48

det var ligesom der gik Solskin over det, og saa sagde de, hun var død.

Hun blev lagt i den sorte Kiste, hun laae svøbt i det hvide Linned, hun var saa smuk, og dog vare Øinene lukkede, men alle Rynkerne vare borte, hun laae med Smiil om Munden; hendes Haar var saa sølvhvidt, saa ærværdigt, man blev slet ikke bange ved at see paa den Døde, det var jo den søde, iegode Bedstemoder. Og Psalmebogen blev lagt under hendes Hoved, det havde hun selv forlangt, og Rosen laae i den gamle Bog; og saa begravede de Bedstemoder.

Paa Graven, tæt under Kirkemuren, plantede de et Rosentræ, og det stod fuldt med Blomster, og Nattergalen sang over det, og inde fra Kirken spillede Orgelet de smukkeste Psalmer, der stode i Bogen under den Dødes Hoved. Og Maanen skinnede lige ned paa Graven; men den Døde var der ikke; ethvert Barn kunde ved Nattetid roligt gaae hen og plukke en Rose der ved Kirkegaards-Muren. En Død veed Mere, end alle vi Levende vide, den Døde kjender den Angest vi ville føle for Noget saa selsomt, som Det, at de kom til os; de Døde ere bedre end vi Alle, og saa komme de ikke. Der er Jord over Kisten, der er Jord indeni den. Psalmebogen med dens Blade ere Støv, Rosen med alle sine Erindringer er falden i Støv;
*
- 49

men ovenfor blomstre nye Roser, ovenfor synger Nattergalen, og Orgelet spiller; man tænker paa den gamle Bedstemoder med de milde, evig unge Øine. *Øine kunne aldrig døe!* vore skulde eengang see hende, ung og smuk, som da hun første Gang kyssede den friske, røde Rose, der nu er Støv i Graven.

*

Fugl Phønix.

I Paradisets Have, under Kundskabstræet, stod en Rosenhæk; her, i den første Rose, fødtes en Fugl, dens Flugt var som Lysets, deilig dens Farve, herlig dens Sang.

Men da *Eva* brød Kundskabens Frugt, da hun og *Adam* joges fra Paradisets Have, faldt fra Straffe-Englens Flammesværd en Gnist i Fuglens Rede og antændte den. Fuglen døde i Flammerne, men fra det røde Æg fløi en ny, den eneste, den altid eneste *Fugl Phønix*. Sagnet melder, at den bygger i Arabien, og hvert hundrede Aar brænder sig selv op i sin Bede, og at en ny Phønix, den eneste i Verden, flyver ud fra det røde Æg.

Fuglen omflagrer os, hurtig som Lyset, deilig i Farve, herlig i Sang. Naar Moderen sidder ved Barnets Vugge, er den ved Hovedpuden, og slaaer med Vingerne en Glorie om Barnets Hoved. Den flyver gennem Nøisomhedens Stue, og der er Solglands derinde, den fattige Dragkiste dufter med Violer.

Men *Fugl Phønix* er ikke alene Arabiens Fugl, den flagrer i Nordlysskjær paa Laplands lissletter, den hopper imellem de gule Blomster i Grønlands korte Sommer. Under Fahluns Kobberklipper, i Englands Kulgruber flyver den, som et puddret Møl, hen over Sangbogen i den fromme Arbeiders Hænder.

--
--***--*** 51

Den seiler paa Lotusbladet ned ad Ganges hellige Vande, og Hindupigens Øine lyse ved at see den.

Fugl Phønix! Kjender *Du* ham ikke ? Paradisets Fugl, Sangens hellige Svane. Paa Thespiskarren sad den, som en sladdrende Ravn, og slog med de sorte, bæremebesmurete Vinger; over Islands Sangerharpe gled Svanens røde, klingende Næb; paa *Shakspeares* Skulder sad den som Odins Ravn og hviskede ham i Øret: Uddødelighed; den fløi ved Sangerfesten gennem Wartburgs Riddersal.

Fugl Phønix! Kjender *Du* ham ikke? Han sang Dig Marseillaisen, og *Du* kyssede Fjeren, der faldt fra hans Vinge; han kom i Paradisglands, og *Du* vendte Dig maaskee bort til Spurven, der sad med Bogguld paa Vingerne.

Paradisets Fugl! fornyet hvert Aarhundrede, født i Flamme, død i Flamme, dit Billed indfattet i Guld hænger i de Riges Sale, selv flyver *Du* tidt vildfarende og eensom, - et Sagn kun: *Fugl Phønix i Arabien*.

- I Paradisets Have, da *Du* fødtes under Kundskabstræet, i den første Rose, kyssede *Vor Herre* *Dig* og gav *Dig* dit rette Navn - *Poesien*.

*
_

52

En Historie.

I Haven vare alle Æbletræerne sprungne ud, de havde skyndt sig med at faae Blomster før de fik grønne Blade, og i Gaarden vare alle Ællingerne ude og Katten med, han slikkede rigtignok Solskin, slikkede den af sin egen Pote; og saae man hen ad Marken, da stod Kornet saa mageløst grønt, og der var en Qvidren og Qvinkeleren af alle de smaa Fugle, ligesom om det var en stor Fest, og det kunde man da ogsaa sige at det var, for det var Søndag. Klokkerne ringede, og Folk i deres bedste Klæder gik til Kirke og saae saa fornøiede ud; ja ved Alting var der noget saa fornøieligt; det var tilvisse en Dag saa varm og velsignet, saa at man nok

kunde sige: »Vor Herre er rigtignok mageløs god mod os Mennesker!«

Men inde i Kirken stod Præsten paa Prædikestolen og talte saa høit og saa vredt; han sagde, at Menneskene vare saa ugudelige, og at Gud vilde straffe dem derfor, og at naar de døde, kom de Onde ned i Helvede, hvor de skulde evigt brænde, og han sagde, at deres Orm døde ikke, og at deres Ild aldrig udslukkedes; aldrig fik de Hvile eller Ro. Det var grueligt at høre, og han sagde det saa vist; han beskrev dem Helvede som en stinkende Hule, hvor Alverdens Uhumskheder fløde sammen, der var ingen Luftning uden den hede Svovlflamme, der var ingen Bund, de sank og sank i en evig Taushed. Det var grueligt alene at høre derom, men Præsten sagde det lige ud af sit Hjerte, og alle Folk i Kirken vare ganske forfærdede.

Men udenfor sang alle de smaa Fugle saa fornøiede, og Solen skinnede saa varmt, det var som om hver lille Blomst sagde:

*****
----- 53

Gud er saa mageløs god mod os Allesammen. Ja, derude var det slet ikke som Præsten prædikede.

Om Aftenen ved Sengetid saae Præsten sin Kone sidde stille og tankefuld.

»Hvad feiler Dig?« sagde han til hende.

»Ja hvad jeg feiler,« sagde hun, »jeg feiler, at jeg ikke rigtig kan samle mine Tanker, at jeg ikke rigtig kan faae det, Du sagde, til at gaae op, at der var saa mange Ugudelige, og at de skulde brænde evigt; evigt, ak hvor langt! - Jeg er kun et syndigt Menneske, men jeg kunde ikke bære det over mit Hjerte at lade selv den værste Synder brænde evig, hvorledes skulde da *Vor Herre* kunne det, han, som er saa uendelig god, og som veed, hvorledes det Onde kommer udenfra og indenfra. Nei, jeg kan ikke tænke det, skjøndt Du siger det.«

Det var Efteraar, Løvet faldt af Træerne; den alvorlige, strenge Præst sad ved en Døendes Seng, en from Troende lukkede sine Øine; det var Præstekonen.

»Faaer Nogen Fred i Graven og Naade hos sin Gud, da er det Dig!« sagde Præsten, og han foldede hendes Hænder og læste en Psalme over den Døde.

Og hun blev ført til Graven; to tunge Taarer trillede ned over den alvorlige Mands Kinder; og i Præstegaarden var det stille og tomt, Solskinnet derinde var slukket, hun var gaet bort.

Det var Nat, en kold Vind blæste hen over Præstens Hoved, han slog Øinene op, og det var ligesom om Maanen skinnede ind i hans Stue, men Maanen skinnede ikke; en Skikkelse var det, der stod foran hans Seng; han saae sin afdøde Kones Gjenfærd, hun saae paa ham saa inderligt bedrøvet, det var som vilde hun sige Noget.

Og Manden reiste sig halvt op, strakte Armene ud imod hende: »Du ikke heller forundt den evige Ro? Du lide? Du, den Bedste, den Frommeste!«

Og den Døde bøiede sit Hoved til et Ja og lagde Haanden paa Brystet.

»Og kan jeg skaffe Dig Ro i Graven?«

»Ja!« lød det til ham.

»Og hvorledes?«

*
- 54

»Giv mig et Haar, kun et eneste Haar af Hovedet paa den Synder, hvis Ild aldrig vil slukkes, den Synder, som Gud vil nedstøde i Helvede til evig Pine.«

»Ja saa let maa Du kunne løses, du Rene, du Fromme!« sagde han.

»Saa følg mig!« sagde den Døde. »Det er os saa forundt. Ved min Side svæver Du hvorhen dine Tanker vil; usynligt for Menneskene staae vi i deres hemmeligste Vraa, men med sikker Haand maa Du pege paa den til evig Qval Indviede, og før Hanegal maa han være funden.«

Og hurtig, som baarne af Tanken, vare de i den store Stad; og fra Husenes Væg lyste med Ildbogstaver Dødssyndernes Navne: Hovmod, Gjerrighed, Drukkenskab, Vellyst, kort, hele Syndens syvfarvede Bue.

»Ja derinde, som jeg troede det, som jeg vidste det,« sagde Præsten, »huse de den evige Ilds Indviede.« Og de stode foran den prægtig oplyste Portal, hvor den brede Trappe prangede med Tæpper og Blomster, og gennem de festlige Sale klang Balmusiken. Schweizeren stod i Silke og Fløiel med stor sølvbeslagen Stok.

»Vort Bal kan maale sig med Kongens!« sagde han, og vendte sig mod Gadestimlen; fra Top og til Taa lyste den Tanke ud af ham: »fattige Pak, der gloer ind ad Porten, I ere imod mig Karnailer Allesammen!«

»Hovmod!« sagde den Døde, »seer Du ham?«

»Ham!« gjentog Præsten. »Ja, men han er en Taabe, kun en Nar, og vil ikke dømmes til evig Ild og Pine!«

»Kun en Nar!« lød det gennem det hele Hovmodens Huus, det vare de Alle der.

Og de fløi indenfor den Gjerriges nøgne fire Vægge, hvor, skindmager, klapprende af Kulde, sulten og tørstig, Oldingen klamrede sig med al sin Tanke til sit Guld; de saae hvor han, som i Feber, sprang fra det elendige Leie og tog en løs Steen ud af Muren, der laae Guldpenge i et Strømpeskift, han befølte sin lasede Kjortel, hvori Guldstykker vare syede ind, og de fugtige Fingre zittrede.

»Han er syg, det er Vanvid, et glædesløst Vanvid, omspændt af Angest og onde Drømme!«

Og de fjernede sig i Hast og stode ved Forbrydernes Brix, hvor de i lang Række sov Side ved Side. Som et vildt Dyr foer

*
- 55

En op af Søvnne, udstødende et fælt Skrig; han slog med sine spidse Albuer til Kammeraten, og Denne vendte sig søvnig:

»Hold Kjæft, du Qvæg, og sovt - det er hver Nat -!«

»Hver Nat!« gjentog han, »ja hver Nat kommer han, hylér og qvæler mig. I Hidsighed har jeg gjort Eet og Åndet, vredt Sind er jeg født med, det har bragt mig anden Gang herind;

men har jeg gjort galt, saa har jeg jo min Straf. Kun Eet har jeg ikke bekendt. Da jeg sidst kom ud herfra og forbi min Huusbonds Gaard, saa kogte der op i mig Eet og Andet - jeg strøg en Svovelstikke hen ad Muren, den løb lidt nær Straataget, Alting brændte, der kom Hidsighed over det, ligesom den kommer over mig. Jeg hjalp med at redde Qvæg og Indbo. Ingen Levende brændte uden en Flok Duer, der fløi ind i Ilden, og saa Lænkehunden. Den havde jeg ikke tænkt paa. Man kunde høre den hyle - og dette Hyl hører jeg altid endnu, naar jeg vil sove, og falder jeg isøvn, saa kommer ogsaa Hunden, saa stor og laadden; han lægger sig paa mig, hylér, trykker mig, qvæler mig. - Saa hør dog hvad jeg fortæller, snue kan Du, snue den hele Nat, og jeg ikke et kort Qvarteer.« Og Blodet skinnede den Hidsige frem i Øinene, han kastede sig over Kammeraten, og slog ham med knyttet Haand i Ansigtet.

»Vrede Mads er bleven gal igjen!« hed det rundt om, og de andre Kjeltringer grebe fat i ham, brødes med ham, krumbøiede ham, saa Hovedet sad ned imellem Benene, der bandt de det fast, Blodet var ved at springe ham ud af Øine og alle Porer.

»I dræbe ham,« raabte Præsten, »den Ulykkelige!« og idet han forhindrende udstrakte Haanden over Synderen, han, som alt her led for haardt, vexlede Scenen om; de fløi gennem rige Sale og gennem fattige Stuer; Vellyst, Misundelse, alle Dødssynder skrede dem forbi, en Dommens Engel læste deres Synd, deres Forsvar; dette var vel ringe for Gud, men Gud læser Hjerterne, han kjender Alt tilhobe, det Onde, der kommer indenfra og udenfra, han, *Naaden, Alkjærligheden*. Præstens Haand skjælvende, han vovede ikke at udstrække den, at rive et Haar af Synderens Hoved. Og Taarerne strømmede fra hans Øine, som Naadens og Kjærlighedens Vande, der slukke Helvedes evige Ild.

Da galede Hanen.

*
- 56

»Forbarmende Gud! Du vil give hende den Ro i Graven, som jeg ikke har kunnet indløse.«

»Den har jeg nu!« sagde den Døde, »det var dit haarde Ord, din mørke Mennesketro om Gud og hans Skabninger, der drev mig til Dig! kjend Menneskene, selv i de Onde er der en Deel af Gud, en Deel, der vil seire og slukke Helvedes Ild.«

Og et Kys blev trykket paa Præstens Mund, det lyste omkring ham; Guds klare Sol skinnede ind i Kamret, hvor hans Hustru, levende, mild og kjærlig, vakte ham af en Drøm, sendt fra Gud.

*

57

Den stumme Bog.

Ved Landeveien inde i Skoven laae en eensom Bondegaard, man kom lige gennem Gaardsrummet; Solen skinnede der, alle Vinduer stode aabne, Liv og Røre var der indenfor, men i Gaarden, i en Løvhytte af blomstrende Syrener, stod en aaben Liigkiste; den Døde var sat herud, denne Formiddag skulde han begraves; Ingen stod og saae sørgende paa den Døde, Ingen græd over ham, hans Ansigt laae tildækket med et hvidt Klæde, og under hans Hoved var lagt en stor, tyk Bog, hvis Blade hvert var et heelt Ark graat Papir, og mellem hvert laae, gjemt og glemt, visne Blomster, et heelt Herbarium, samlet paa forskjellige Steder; det skulde med i Graven, havde han selv forlangt. Til hver Blomst knyttede sig et Capitel af hans Liv.

»Hvem er den Døde?« spurgte vi, og Svaret var: »den gamle Student fra Upsala! han skal en Gang have været flink, kunnet lærde Sprog, kunnet synge, ja skrive Viser med, har man sagt; men saa var der Noget der kom iveien, og saa smed han sine Tanker, og sig selv med, hen i Brændevinet, og da hans Helsen fulgte efter, saa kom han herud paa Landet, hvor der blev betalt for hans Kost. Han var from som et Barn, naar kun ikke det sorte Sind kom over ham, thi saa blev han stærk og løb om i Skoven, som et jaget Dyr; men fik vi ham hjem, fik vi ham her til at see i Bogen med de tørre Urter, saa kunde han sidde den hele Dag og see paa een Urt og saa paa en anden, og mangan Gang løb Taarerne ham ned over Kinderne;

*****
----- 58

Gud veed, hvad han tænkte derved! men Bogen bad han om at faae med i sin Kiste, og nu ligger den der, og om en kort Stund skal Laaget slaaes fast, og han skal faae sin søde Hvile i Graven.«

Liigdugen blev løftet; der var Fred i den Dødes Ansigt, en Solstraale faldt paa det; en Svale skød i sin piilsnare Flugt ind i Løvhytten og vendte sig i Flugten, qviddrende over den Dødes Hoved.

Hvor underligt er det dog, - vi kjende det vist Alle, - at tage gamle Breve frem fra vor Ungdomstid og læse disse; da dukker ligesom et heelt Liv op med alle dets Forhaabninger, alle dets Sorger. Hvor mange af de Mennesker, som vi i hiin Tid levede saa inderligt med, ere nu som døde for os, og dog leve de endnu, men vi have i mange Tider ikke tænkt paa dem, hvem vi engang troede altid at skulle holde fast ved, gjensidig dele Sorg og Glæde med.

Det visne Egeblad i Bogen her minder om Vennen, Vennen i Skoletiden, Vennen for hele Livet; han heftede dette Blad paa Studenterhuen i den grønne Skov, da Pagten blev sluttet for det hele Liv. - Hvor lever han nu? - Bladet gjemt, Venskab glemt -! Her er en fremmed Drivhuusplante, for fiin for Nordens Haver - det er, som var der Duft endnu i disse Blade! *hun* gav ham den, Frøkenen fra den adelige Urtegaard. Her er Nøkrosen, han selv har plukket og vædet med salte Taarer, Nøkrosen fra de søde Vande. Og her er en Nelde, hvad siger dens Blad? Hvad tænkte han ved at plukke den, ved at gjemme den? Her er Lillieconval fra Skoveensomheden; her er Gedeblad fra Krostuens Urtepotte, og her det nøgne, skarpe Græsstraa -!«

Den blomstrende Syren holder sin friske, duftende Klase over den Dødes Hoved -, Svalen flyver atter forbi: »Qvivit! qvivit!« - - Nu komme Mændene med Søm og med Hammer, Laaget lægges over den Døde, der hviler sit Hoved paa *den stumme Bog*. Gjemt - glemt!

*
_

59

»Ærens Tornevei.«

Der er et gammelt Eventyr: »Ærens Tornevei for en Skytte, navnlig Bryde, som vel kom til stor Ære og Vrdighed, men ikke uden efter lang og megen Viderværdighed og Livets Farlighed;« Mangan En af os har vist som Barn hørt det, maaskee som Ældre læst det og tænkt paa sin egen ubemærkede Tornevei og »megen Viderværdighed.« Eventyret og Virkeligheden ligge hinanden saa nær, men Eventyret har sin harmoniske Opløsning her paa Jorden, Virkeligheden stiller den oftest ud over Jordlivet ind i Tid og Evighed.

Verdenshistorien er en *Laterna magica*, der viser os i Lysbilleder paa Samtids sorte Grund, hvorlunde Menneskehedens Velgjørere, Snillets Martyrer, vandre *Ærens Tornevei*.

Fra alle Tider, fra alle Lande fremtone disse Glandsbilleder, hvert et Moment kun, dog et heelt Liv, en Levetid med dens Kamp og Seier; lad os betragte, hid og did, Enkelte i Martyr-Skaren, den, der ikke sluttes, før Jorden veirer hen.

Vi see et opfyldt Amphitheater, Aristophanes's Skyer sende Strømme af Spot og Munterhed til Vrimlen; fra Scenen latterliggjøres i Aand og Legeme Athens mærkeligste Mand, der var Folket et Skjold mod de tredive Tyranner: *Sokrates*, han, der i Slagets Tummel frelste Alcibiades og Xenophon, han, hvis Aand svang sig over Oldtids Guder, selv er han her tilstede; han har reist sig fra Tilskuerbænken og stillet sig frem, at de leende Atheniensere kunne see, om han og Vrængbilledet af ham paa

* * * * *
- - - - - 60

Scenen ret ligne, der staaer han opreist for dem, løftet høit over dem Alle.

Du saftige, grønne, giftige Skarntyde og ikke Olietræet være her Athens *Mærke.

Syv Stæder stredes om at være *Homers* Fødestad, det vil sige, da han var død! - see ham i hans Levetid! - der gaaer han igjennem disse Stæder, fremsigende sine Vers for at leve; Tanken om den Dag imorgen graaner hans Haar; - han, den mægtigste Seer, er blind og ensom; den hvasse Torn river Digterkongens Kaabe i Pjalter. -

Hans Sange leve endnu, og ved dem alene leve Oldtids Guder og Helte.

Billed paa Billed bølger frem fra Morgenland og Aftenland, saa fjernt fra hinanden ved Sted og Tid og dog samme Stykke *Ærens Tornevei*, hvor Tidslen først sætter Blomst, naar Graven skal pyntes.

Under Palmerne komme Kameler, rigtladte med Indigo og andre kostelige Skatte; de sendes fra Landets Hersker til ham, hvis Sange er Folkets Glæde, Landets Hæder; han, hvem Misundelse og Løgn jog i Landflygtighed, han er funden - Karavanen nærmer sig den lille By, hvor han fandt Fristed; et fattigt Liig bringes ud af Porten, det standser Karavanen. Den Døde er just ham, de søge: *Firdusi* - endt er *Ærens Tornevei*!

Afrikaneren med de plumpe Træk, de tykke Læber, det sorte Uldhaar, sidder paa Paladsets Marmortrappe i Portugals Hovedstad og tigger - det er *Camoens's* trofaste Slave, uden ham og de Kobberskillinger, der kastes til ham, maatte hans Herre: »*Lusiadens* Sanger« sulte ihjel.

Nu staaer et kostbart Monument paa *Camoens's* Grav.

Atter et Billed!

Der viser sig bag Jernstængerne en Mand, dødbleg, med langt, filtret Skjæg: »Jeg har gjort en Opfindelse, den største i Aarhundreder!« raaber han, »og man har i meer end tyve Aar holdt mig indespærret her!« - »Hvo er han T« - »En Vanvittig!« siger Galevogteren: »Hvad kan dog ikke et Menneske falde paa! han troer, at man kan bevæge sig fremad ved Damp!« *Salomon de Caus* er det, Dampkraftens Opdager, der med Anelsens uklare Ord ikke blev forstaaet af en Richelieu og dør, indespærret i Daarekisten.

*
- 61

Her staaer *Columbus*! hvem engang Gadedrengene forfulgte og spottede, fordi han vilde opdage en ny Verden - han har opdaget den: Jubelens Klokker klinge ved hans Seiers-Hjemkomst, men Misundelsens Klokker lyde snart høiere; Verdens-Opdageren, han, som løftede det amerikanske Guldland op over Havet og gav det til sin Konge, lønnes med Jernlænker, dem, han ønsker lagt i sin Liigkiste, de vidne om Verden og om Samtidens Vurderen.

Billed trænger paa Billed, rig er *Ærens Tornevei*!

I Mulm og Mørke sidder her, han, som udmaalte Maanebjergenes Høide, han, som trængte ud i Rummet til Planeter og Stjerner, han, den Mægtige, der hørte og saae Aanden i Naturen, fornam, at Jorden dreiede sig under ham: *Galilei*. Blind og døv sidder han i Alderdommens Aar, spiddet paa Lidelsens Tjørn i Fornegtelsens Qval, neppe kraftig til at løfte sin Pod, den, hvormed han engang i Sjælesmerte, da Sandhedens Ord slettedes ud, stampede mod Jorden og udbrød: »Den bevæger sig dog!«

Her staaer en Kvinde med Barnesind, Begeistring og Tro - Banneret bærer hun foran den kæmpende Hær, og hun bringer sit Fædreland Seier og Frelse. Jubelen lyder - og Baalet tændes: *Jeanne d'Arc*, Hexen, brændes. - Ja, det kommende Aarhundrede spytter paa den hvide Lilie: *Voltaire*, *Viddets Satyr*, synger om »*La pucelle*«.

Paa Viborgthing brænder den danske Adel Kongens Love - de lyse i Flamme, belyse Tid og Lovgiver, kaste et Glorieskjær ind i det mørke Fangetaarn, hvor han sidder graahaaret, krumbøiet, slidende med Fingren Fure i Steenbordet, han, engang Hersker over tre Kongeriger, den folkelige Drot, Borgers og Bondes Ven: *Christian den Anden*. Han med det haarde Sind i den haarde Tid. Fjender skreve hans Historie. - Syv og tyve Aars Fængsel ville vi huske paa, idet vi mindes hans Blodskyld.

Der seiler et Skib fra Danmark, der staaer en Mand ved høien Mast, han seer mod Hveen for sidste Gang: *Tycho Brahe*, der løftede Danmarks Navn til Stjernerne og lønnedes derfor med Krænkelser og Fortræd - han drager til et fremmed Land: »Himlen er allevegne, hvad behøver jeg mere!« er hans Ord;

*
- 62

der seiler han bort, vor berømteste Mand, i fremmed Land hædret og fri!

»Ak, fri! om kun selv for dette Legems ulidelige Smerter!« sukker det gennem Tiden til os. Hvilket Billed? - *Griffenfeldt*, en dansk Prometheus, lænket til Munkholms Klippeø.

Vi ere i Amerika ved en af de store Floder, en Menneskemasse har samlet sig, et Skib skal kunne seile mod Vind og Veir, være en Magt mod Elementerne: *Robert Fulton* hedder han, der troer at kunne det. Skibet begynder sin Fart; pludseligt staaer det stille - Hoben leer, fløiter og piber, hans egen Fader piber med: »Hovmod! Galskab! Løn som forskyldt! under Laas og Lukke skal det gale Hoved!« - Da brydes et lille Søm, som standsede et Øieblik Maskinen, Hjulene dreie, Skovlerne stødte Vandets Modstand bort, Skibet seiler - -! Dampens Væverspole forvandler Timer til Minuter mellem Verdens Lande.

Menneskeslægt! begriber Du Saligheden i et saadant Bevidsthedens Minut, denne Aandens Forstaaen af sin Mission, Øieblikket, hvori al Sønderrivelse fra Ærens Tornevei - selv den ved egen Skyld - opløser sig i Lægedom, Sundhed, Kraft og Klarhed, Disharmonien bliver Harmoni, Menneskene see Aabenbarelsen af Guds Naade, viist den Enkelte, og af ham bragt dem Alle?

Ærens Tornevei viser sig da som en Glorie om Jorden; lyksaligt at vorde kaaret til Vandrer her og uden Fortjeneste at stilles mellem *Bygmestrene af Broen mellem Menneskeslægten og Gud.

Paa mægtige Vinger svæver Historiens Aand gennem Tiderne og viser - til Mod og Fortrøstning, til tankevækkende Mildhed - i lysende Billeder paa natsort Grund Ærens Tornevei, der ikke som i Eventyret slutter i Glands og Glæde her paa Jorden, men peger ud over *den* ind i Tid og Evighed.

*

63

Jødepigen.

Der var i Fattigskolen mellem de andre Smaabørn en lille Jødepige, saa opvakt og god, den Flinkeste af dem Allesammen; men i een af Læretimerne kunde hun ikke tage Deel, det var Religionstimen; hun var jo i en Christen Skole.

Geographibogen kunde hun have for sig og læse i, eller faae sit Regnestykke færdigt, men det var snart færdigt og Lectien læst; der laae vel en Bog opslaaet foran hende, men hun læste ikke i den, hun sad og hørte efter, og snart mærkede Læreren, at hun fulgte med, som næsten Ingen af de Andre.

»Læs i din Bog!« sagde han mildt og alvorligt, men hun saae paa ham med sine sorte, straalende Øine, og da han spurgte ogsaa hende, vidste hun bedre Besked end Alle de Andre. Hun havde hørt, forstaaet og gjemt.

Hendes Fader var en fattig, brav Mand; han havde ved Barnets Skolegang betinget, at hun ikke undervistes i den christne Tro; at lade hende gaae bort i denne Underviisningstime kunde maaskee forarge, vække Tanker og Stemninger hos de andre Smaa i Skolen, og altsaa blev hun, men det kunde ikke længer skee.

Læreren gik til Faderen, sagde ham, at han enten maatte tage sin Datter ud af Skolen, eller lade hende blive Christen. »Jeg kan ikke udholde at see disse brændende Øine, den Inderlighed og ligesom Sjøletørst

efter Evangeliets Ord!« sagde Læreren.

Og Faderen brast i Graad: »Jeg selv veed kun Lidet af vor
* * * * *
-- -- -- 64

egen Religion, men hendes Moder var en Israels Datter, fast og stærk i sin Tro, hende gav jeg paa hendes Døds seng det Løfte, at vort Barn aldrig skulde blive christent døbt; jeg maa holde mit Løfte, det er mig som en Pagt med Gud.«

Og den lille Jødepige blev tagen ud af de Christnes Skole.

- - Der var gaaet Aaringer.

Ovre i en af Jyllands mindste Kjøbstæder tjente i et ringe, borgerligt Huus en fattig Pige af mosaisk Troeskendelse, det var Sara, hendes Haar var sort som Ibenholt, hendes Øine saa mørke og dog fulde af Glands og Lys, som Orientens Døttre eie dem; Udtrykket hos den fuldvoxne Pige var endnu det samme, som hos Barnet, da hun sad paa Skolebænken og hørte til med tankefuldt Blik.

Hver Søndag klang fra Kirken Orgelet og Menighedens Sang, det lød over Gaden ind i Gjenbohuset, hvor Jødepigen stod ved sin Gjerning, flittig og trofast i sit Kald. »Kom Sabbathens Dag ihu og hold den hellig!« var hendes Lov, men Sabbathen for hende var de Christnes Arbejdsdag, og hun kunde kun i sit Hjerte holde den hellig, det hun ikke troede var nok. Men hvad er Dag og Time for Gud? den Tanke var vaagnet i hendes Sjæl, og paa de Christnes Søndag blev Andagtstimen mere uforstyrret; naaede da Orgelklang og Psalmesang over til hende i Kjøkkenet bag Vasken, da blev helligt og stille selv dette Sted. Det gamle Testament, hendes Folks Skat og Eiendom, læste hun da, og kun det, thi hvad hendes Fader havde sagt hende og Læreren, da hun blev tagen ud af Skolen, laae dybt i hendes Sind, Løftet, der var givet hendes døende Moder, at Sara ikke skulde blive christnet, ikke forlade Fædrenes Tro. Det nye Testament var og skulde blive hende en lukket Bog, og dog vidste hun saa Meget fra den, den lyste i Barne-Erindringer. En Aften, hun sad i en Krog af Stuen, hørte hun sin Huusbond læse høit, og hun turde vel høre derpaa, det var ikke Evangelierne, nei, der læstes op af en gammel Historiebog, til den kunde hun nok lytte; det var om en ungarisk Ridder, som blev fangen af en tyrkisk Pascha, der lod ham spænde hos Oxerne for Ploven, drives med Pidskeslag og uendeligt haane og vansmægte.

Ridderens Hustru solgte alle sine Smykker, pantsatte Borg og Land, hans Venner skøde sammen store Summer, thi utroligt næsten var Løsepengene, der forlangtes, men de bragtes tilveie, og han blev løst af Trældom og Forsmædelse; syg og lidende

*
- 65

naaede han sit Hjem. Men snart lød almindeligt Opraab mod Christendommens Fjende; den Syge hørte derom og havde nu ikke Ro eller Hvile, han lod sig løfte paa sin Stridshest, Blodet kom igjen i hans Kinder, Kræfterne syntes at vende tilbage, og han drog afsted til Seier. Just den Pascha, som havde ladet ham spænde for Ploven, haane og lide, blev nu hans Fange og førtes af ham hjem til Borgfængelet, men alt i den første Time der, kom Ridderen og spurgte sin Fange:

»Hvad troer Du vel, der venter Dig?«

»Jeg veed det!« svarede Tyrken, »Gjengjældelse!«

»Ja, den Christnes Gjengjældelse!« sagde Ridderen, »Christendommen byder os at tilgive vore Fjender, elske vor Næste. Gud er Kjærlighed! drag i Fred til dit Hjem og dine Kjære, bliv mild og god mod dem, som lide!«

Da brast den Fangne i Graad: »Hvor kunde jeg tænke Sligt muligt! Piinsler og Qvaler vare mig en Vished, og jeg tog en Gift, der vil dræbe mig om faa Timer. Jeg maa døe, der er ingen Hjelp! men før jeg døer, forkynd mig den Lære, som rummer en saadan Kjærlighed og Naade, den er stor og guddommelig! lad mig døe i den, døe som Christen!« og hans Bøn blev opfyldt.

Det var Legenden, Historien, der blev læst; den hørtes og fulgtes af dem Alle, men meest brændende opfyldte og levendegjorde den hende, der sad i Krogen, Tjenestepigen Sara, Jødepigen; store, tunge Taarer stode i de lysende, kulsorte Øine; der sad hun med Barnesindet, som hun sad engang paa Skolens Bænk og fornå Evangeliets Storhed. Taarerne rullede ned over hendes Kinder.

»Lad ikke mit Barn blive en Christen!« var Moderens sidste Ord paa Dødsleiet, det klang gennem hendes Sjæl og Hjerte med Lovens Ord: »Ær din Fader og din Moder!«

»Jeg er jo ikke christnet! de kalde mig Jødepigen; det sagde Naboens Dreng i Spot sidste Søndag, da jeg blev staaende udenfor den aabne Kirkedør og saae derind, hvor Alterlysene brændte, og Menigheden sang. Fra Skoletiden og indtil denne Dag var og er der en Magt fra Christendommen, der ligesom et Solskin, om jeg

endogsaa lukker mine Øine for det, dog skinner lige ind i mit Hjerte; men, Moder, jeg skal ikke bedrøve Dig i din Grav! jeg skal ikke svigte det Løfte, vor Fader gav Dig! jeg vil ikke læse den christelige Bibel, jeg har jo mine Fædres Gud at helde mit Hoved til!«

*
- 66

- - Og Aaringer gik.

Huusbonden døde, Huusmoderen sad i trange Kaar, Tjenestepigen Maatte undværes, men Sara tog ikke bort, hun var Hjelpen i Nøden, hun holdt det Hele sammen; hun arbejdede til ud paa Natten, skaffede Brød i Huset ved sine Hænders Gjæringer; der var ingen nær Slægt, som tog sig af Familien, hvor Konen Dag for Dag blev svagere og i Maaneder holdtes paa Sygeleiet. Sara vaagede, pleiede, arbejdede, mild og from, en Velsignelse i det fattige Huus.

»Derhenne ligger Bibelen!« sagde den Syge, »læs lidt for mig i denne lange Aften, jeg trænger saa inderligt til at høre Guds Ord.«

Og Sara bøiede sit Hoved; Hænderne foldede sig om Bibelen, som hun aabnede og læste i for den Syge; tidt brøde Taarer frem, men Øinene bleve klarere, og i hendes Sjæl blev det klarere: »Moder, dit Barn skal ikke tage de Christnes Daab, ikke nævnes i deres Samfund, det har Du forlangt, det skal jeg bevare Dig, derom ere vi enige paa denne Jord, men ovenover denne er - er Enigheden større i Gud, »han ledsager os over Døden!« - »han besøger Jorden, og naar han har gjort den tørstig, gjør han den meget rig!« jeg forstaaer det! selv veed jeg ikke, hvorlunde det kom -! det er ved ham, i ham: Christus!«

Og hun zittrede i Nævnelsen af det hellige Navn, en Daab af Ildslue gennemstrømmede hende stærkere, end Legemet kunde bære, og det bøiede sig mere kraftløst, end den Syges, hun vaagede hos.

»Stakkels Sara!« blev der sagt, »hun er overanstrengt af Arbeide og Vaagen.«

De bragte hende til de Fattiges Sygestue, der døde hun, derfra blev hun begravet, men ikke paa de Christnes Kirkegaard, der var ikke Stedet for Jødepigen, nei, udenfor, op til Muren fik hun sin Grav.

Og Guds Sol, der skinnede hen over de Christnes Grave, skinnede ogsaa hen over Jødepigens Grav derudenfor, og Psalmesangen, der lød paa de Christnes Kirkegaard, klang ud over hendes Grav; ogsaa ud til den naaede Forkyndelsen: »Der er Opstandelse i Christo!« ham, Herren, som sagde til Disciplene: »Johannes døbte vel med Vand, men I skulle døbes med den Hellig-Aand!«

*
-
67

Nye Eventyr og Historier. Anden Række. 1861-66.

68

5-8. hæfte af NEH konstitueredes som bind, med angivelse af Anden Række, ved tre blade, trykt sammen med sidste blad text i NEH 8-66. [I] Nye Eventyr og Historier af H. C. Andersen. Anden Række. [II] blank. [III] Nye Eventyr og Historier af H. C. Andersen. Anden Række. Kjøbenhavn. C. A. Reitzels Forlag. 1866. [IV] Bianco Lunos Bogtrykkeri ved F.S. Muhle. [V]-[VI], ofte efterladt bagest i bindet: Indhold.

Samme titelark, men med angivelse af Andet Oplag, findes ikke, da NEH 7/8 ikke optryktes.

Omslagene på alle ti hæfter af NEH er ensartede. På forsiden gentages i ramme Vilh. Pedersens slutvignet fra HP-55 s. 168, omtalt II s. 277 og benyttet på omslaget til bind III. På bagsiden findes Vilh. Pedersens slutvignet til Aarets Historie, først trykt HP-55 s. 13 og benyttet på omslaget til nærv. bd. Iøvrigt gentages titelbladernes oplysninger undtagen trykkested. På omslagenes 3., ofte ogsaa 2. side annoncer for Reitzels forlagsartikler både af Andersen og andre forfattere.

Til disse oplysninger fra bd. III s. 10 kan føjes, at ottesidede forlagsreklamer på farvet (brunt, gult, violet) papir kan findes indhæftede bagi NEH-7/8.

69

Nye Eventyr og Historier. Anden Række. Første Samling. 1861.

70

NEH 5-61 (*Bibl. 817*) udkom 2.3.1861 og indeholder: [I] Nye Eventyr og Historier af H. C. Andersen. Anden Række. [II] blank. [III] Nye Eventyr og Historier af H. C. Andersen. Anden Række. Kjøbenhavn. C. A. Reitzels Forlag. 1861. [IV] Bianco Lunos Bogtrykkeri ved F.S. Muhle. [V] dedikation, se nedenfor. [VI] blank. [VII] Indhold. [VIII] blank. 1-86 text, her som overalt i NEH med deltitel for hvert eventyr og kolumnetitler.

NEH 5-69 har for Anden Række på [I] Anden Række. Første Samling. og på [III] og omslag: Anden Række. Første Samling. Andet Oplag. På [V] tilføjes under dedikationen Februar 1861. Omslagets indersider er her undtagelsesvis blanke.

Deres Excellence Cultusminister
Biskop D. G. Monrad,
Commandeur af Dannebrogen etc.,

med hjertelig Tak og Hengivenhed
tilegnet.

71

Tolv med Posten.

Det var knagende Frost, stjerneklart Veir, blikstille. »Bums!« der sloge de en Potte paa Døren, »Pjaf!« der skøde de Nytaar ind; det var Nytaarsaften; nu slog Klokkeren tolv.

»Trateratra!« der kom Posten. Den store Postkarreet holdt udenfor Byens Port, den bragte tolv Personer, ikke flere kunde der rummes, alle Pladser vare besatte.

»Hurra! Hurra!« blev der sjunget inde i Husene, hvor Folk holdt Nytaarsaften og just nu havde reist sig med det fyldte Glas og drak det nye Aars Skaal:

»Sundhed og Helsen i det nye Aar!« sagde de, »en lille Kone! mange Penge! Ende paa Vrøvlet!«

Ja, saaledes ønskede man og der blev klinket og - Posten holdt for Byens Port med de fremmede Gjester, de tolv Reisende.

Hvad var det for Personer? De havde Pas og Reisegods med, ja, Foræringer til Dig og mig og alle Mennesker i Byen. Hvem vare de Fremmede? Hvad vilde de og hvad bragte de?

»God Morgen!« sagde de til Skildvagten ved Porten.

»God Morgen!« sagde han, for Klokkeren var jo slaaet tolv.

»Deres Navn? Deres Stand?« spurgte *Skildvagten* Den, der først traadte ud af Vognen.

»See i Passet!« sagde Manden. »Jeg er jeg!« Det var ogsaa en heel Karl, klædt i Bjørneskind-Pels og med Kanestøvler. »Jeg er den Mand, hvem grumme Mange sætte sit Haab til. Kom i Morgen, skal Du faae Nytaar! jeg kaster Skillinger og

*****
----- 72

Dalere igrans, giver Presenter, ja jeg giver Baller, hele een og tredive Baller, flere Nætter har jeg ikke at give bort. Mine Skibe ere indefrosne, men der er varmt paa mit Contor. Jeg er Grosserer og hedder *Januar*. Jeg har kun Regninger med mig!«

Saa kom den Næste, han var Lystigmager, han var Directeur for Komediernes, Maskeraderne og al den Fornøielse der kan findes paa. Hans Reisegods var en stor Tønde.

»Den skal vi til Fastelavn slaae meget Mere af end Katten!« sagde han. »Jeg vil fornøie Andre og mig selv med, for jeg har den korteste Levetid af hele Familien; jeg bliver kun otte og tyve! ja, maaskee skyder man een Dag til; men det gjør lige meget. Hurra!«

»De maa ikke skringe saa høit!« sagde *Skildvagten*.

»Jo vist maa jeg saa!« sagde Manden, »jeg er Prinds Carneval og reiser under Navnet *Februarius!*«

Nu kom den Tredie; han saae ud som bare Faste, men kneisede, for han var i Familie med »de fyrgetyve Ridderer« og var Veir-Prophet; men det er ikke noget fedt Embede, derfor priste han Fastetiden. Hans Pynt var en Dusk Violer i Knaphullet, men de vare meget smaa.

»*Marts*, Marsch!« raabte den Fjerde og stødte til den Tredie. »*Marts*, Marsch! ind i Vagten, her er Punsch! jeg kan lugte den!« men det var ikke sandt, han vilde narre ham April, dermed begyndte den fjerde Fyr. Han saae ud til at være rask paa det; han bestilte nok ikke Meget, men holdt mange Helligdage! »Op og ned er det med Humeuret!« sagde han, »Regn og Solskin, Flytten ud og Flytten ind! jeg er ogsaa Flyttedags-Commissair, jeg er Bedemand, jeg kan baade lee og græde. Jeg har Sommertøi i Kofferten, men det vilde være meget galt at tage det i Brug. Her er jeg! til Stads gaaer jeg i Silkestrømper og med Muffe!«

Nu kom der en Dame ud af Vognen.

»Frøken *Maj!*« sagde hun. I Sommertøi med Kalosker; hun havde en bøgebladegrøn Silkekjole paa, Anemoner i Haaret, og hun duftede dertil saadan af Skovmærker, saa *Skildvagten* maatte nyse. »Gud velsigne Dem!« sagde hun, det var hendes Hilsen. Hun var nydelig! og Sangerinde var hun; ikke paa Theatrene, men inde i Skoven; ikke i Teltene, nei, i den friske grønne Skov gik hun og sang for sin egen Fornøielse; hun havde i sin Sypose *Christian Winthers* »Træsnit«, for de ere

*
- 73

som Bøgeskoven selv, og »*Smaadigte af Richardt*«, de ere ligesom Skovmærker.

»Nu kommer Fruen, den unge Frue!« raabte de inde i Vognen, og saa kom Fruen, ung og fiin, stolt og nydelig. Hun var født til at holde »*Syvsovere*«, kunde man strax see. Hun gjorde Gilde paa den længste Dag i Aaret, for at man kunde faae Tid til at spise de mange Retter Mad; hun havde Raad til at kjøre i egen Vogn, men kom dog med Posten som de Andre, hun vilde derved vise at hun ikke var hovmodig; alene reiste hun heller ikke, hun var fulgt af sin yngre Broder *Julius*.

Han var vel ved Magt, sommerklædt og med Panama-Hat. Kun lidt Reisetøi førte han med, det var saa besværligt i Varmen. Han havde kun Badehætte og Svømmebuxer; det er ikke Meget.

Nu kom Mutter, *Madam August*, Frugthandlerske i Tøndeviis, Eierinde af mange Hyttefæde, Landmand i stor Crinoline; hun var fed og varm, tog Deel i Alt, gik selv med Ølbimpel til Folkene ud paa Marken. »Æde sit Brød i sit Ansigts Sved, skal man,« sagde hun, »det staaer i Bibelen; bagefter kan man holde Skovbal og Høstgilde!« Hun var Mutter.

Nu kom igjen et Mandfolk, Maler af Profession, Couleurmesteren, det fik Skoven at vide, Bladene maatte skifte Couleur, men deilig, naar han vilde det; rød, guul, bruun kom Skoven snart til at see ud. Mester fløitede som den sorte Stær, var en flink Arbejder og hang den brungrønne Humleranke om sit Ølkruus, det pyntede, og Pynt havde han Øie for. Her stod han nu med sin Farvepotte, den var hele hans Reisegods.

Nu fulgte *Proprietæren*, der tænkte paa Sædemaaned, paa Jordens Pløining og Behandling, ja, ogsaa lidt paa Jagtens Fornøielse; han havde Hund og Gevær, han havde Nødder i sin Taske, knik knak! rædsom meget Gods førte han med, og en engelsk Plov; han talte landoekonomisk, men man fik ikke Meget at høre for Hosten og Hiven, - det var *November* som kom.

Han havde Snue, voldsom Snue, saa at han brugte Lagen og ikke Lommetørklæde, og dog skulde han følge Pigerne i Condition! sagde han, men Forkølelsen gik nok over, naar han kom til at hugge Brænde, og det vilde han, for han var Savskærer-Mester for Lauget. Aftenerne tilbragte han med at skære Skøiter, han vidste at om ikke mange Uger havde man Brug for det fornøielige Skotøi.

*
- 74

Nu kom den Sidste, den gamle Mo'erlille med Ildpotten; hun frøs, men hendes Øine straaledede som to

klare Stjerner. Hun bar en Urtepotte med et lille Grantræ. »Det vil jeg pleie og det vil jeg passe, saa at det bliver stort til Juleaften, naaer fra Gulvet lige op til Loftet, og groer med tændte Lys, forgyldte Æbler og Udklipninger. Ildpotten varmer som en Kakkellovn, jeg tager Eventyr-Bogen op af Lommen og læser høit, saa at alle Børnene i Stuen blive stille, men Dukkerne paa Træet blive levende og den lille Engel af Vox, øverst oppe i Træet, ryster med Knittergulds-Vingerne, flyver fra den grønne Top og kysser Smaa og Store inde i Stuen, ja de fattige Børn med, som staae udenfor og synge Julesangen om Stjernen over Bethlehem!«

»Og saa kan Karreten kjøre igjen!« sagde *Skildvagten*, »nu har vi Tylten. Lad en ny Reisevogn kjøre frem!«

»Lad først de Tolv komme vel ind!« sagde *Capitainen*, som havde Vagt. »Een ad Gangen! Passet beholder jeg; det gjælder for hver, een Maaned; naar den er omme, skal jeg skrive paa det hvorledes hver har opført sig. Vær saa god, Hr. *Januar*, vil De behage at træde ind!«

Og saa gik han ind. -

- Naar et Aar er omme skal jeg sige Dig hvad de Tolv have bragt Dig, mig og os Allesammen. Nu veed jeg det ikke, og de veed det nok heller ikke selv, - for det er en underlig Tid vi leve i!

75

Skarnbassen.

Keiserens Hest fik Guldscoe; Guldsco paa hver en Fod.

Hvorfor fik han Guldscoe?

Han var det deiligste Dyr, havde fine Been, Øine saa kloge og en Manke, der hang som et Silkeslør ned om Halsen. Han havde baaret sin Herre i Kruddamp og Kugleregn, hørt Kuglerne synge og pibe; han havde bidt om sig, slaaet om sig, kæmpet med, da Fjenderne trængte paa; med sin Keiser sat i eet Spring over den styrtede Fjendes Hest, frelst sin Keisers Krone af det røde Guld, frelst sin Keisers Liv, der var mere end det røde Guld, og derfor fik Keiserens Hest Guldscoe, Guldsco paa hver en Fod.

Og *Skarnbassen* krøb frem.

»Først de Store, saa de Smaa,« sagde den, »dog det er ikke Størrelsen, som gjør det.« Og saa strakte den frem sine tynde Been.

»Hvad vil Du?« spurgte *Smeden*.

»Guldscoe!« svarede *Skarnbassen*.

»Du er nok ikke klarhovedet!« sagde *Smeden*, »vil Du ogsaa have Guldscoe?«

»Guldscoe!« sagde *Skarnbassen*. »Er jeg ikke ligesaa god som det store Bæst, der skal have Opvartning, strigles, passes, have Føde og Drikke. Hører jeg ikke ogsaa til Keiserens Stald?«

»Men hvorfor faaer Hesten Guldscoe?« spurgte *Smeden*, »begriber Du det ikke?«

*****
---*---*--- 76

»Begriber? Jeg begriber, at det er Ringeagt imod mig,« sagde *Skarnbassen*, »det er en Krænkelser - og nu gaaer jeg derfor ud i den vide Verden!«

»Pil af!« sagde *Smeden*.

»Grov Karl!« sagde *Skarnbassen*, og saa gik den udenfor, fløi et lille Stykke, og nu var den i en nydelig lille Blomsterhave, hvor der duftede af Roser og Lavendler.

»Er her ikke deiligt!« sagde en af de smaa »*Vorherres Høns*«, der fløi om med sorte Prikker paa de røde skjoldstærke Vinger. »Hvor her lugter sødt og hvor her er kjønt!«

»Jeg er vant til Bedre!« sagde *Skarnbassen*, »kalde I dette kjønt? Her er jo ikke engang en Mødding!«

Og saa gik den videre frem, ind i Skyggen af en stor Levkoi; der krøb en *Kaalorm* paa den.

»Hvor dog Verden er deilig!« sagde *Kaalormen*, »Solen er saa varm! Alt er saa fornøieligt! og naar jeg engang sover ind og dør, som de kalde det, saa vaagner jeg op og er en Sommerfugl!«

»Bild Dig Noget ind!« sagde *Skarnbassen*, »nu flyve vi om som Sommerfugl! Jeg kommer fra Keiserens Stald, men Ingen der, ikke engang Keiserens Livhest, der dog gaaer med mine aflagte Guldscoe, har slige Indbildninger. Faae Vinger! flyve! ja nu flyve vi!« Og saa fløi *Skarnbassen*. »Jeg vil ikke ærgre mig, men jeg ærgrer mig dog!«

Saa dumpede den ned paa en stor Græsplet; her laae den lidt, saa faldt den i Søvn.

Bevares, hvilken Skylregn der styrtede! *Skarnbassen* vaagnede ved det Pladsk og vilde strax ned i Jorden, men kunde det ikke; den væltede, den svømmede paa Maven og paa Ryggen, flyve var der ikke at tænke paa, den kom vist aldrig levende fra denne Plet; den laae hvor den laae og blev liggende.

Da det hoftede lidt, og *Skarnbassen* havde blinket Vandet af sine Øine, skimtede den noget Hvidt, det var Linned paa Blegen; den naaede derhen, krøb ind i en Fold af det vaade Lintøi, det var rigtignok ikke, som at ligge i den varme Dynge i Stalden; men her var nu Intet bedre, og saa blev den her en heel Dag, en heel Nat, og ogsaa Regnveiret blev. I Morgenstunden kom *Skarnbassen* frem; den var saa ærgerlig over Climatat.

Der sad paa Linnedet to Frøer; deres klare Øine lyste af bare

*
- 77

Fornøielse. »Det er et velsignet Veir!« sagde den Ene. »Hvor det forfrisker! og Lintøiet holder saa deiligt sammen paa Vandet! det kriller mig i Bagbenene, som om jeg skulde svømme!«

»Jeg gad nok vide,« sagde den Anden, »om Svalen, som flyver saa vidt omkring, om den paa sine mange Reiser i Udlandet har fundet et bedre Climat, end vort; saadant et Rusk, og saadan en Væde! det er ligesom om man laae i en vaad Grøft! er man ikke glad ved det, saa elsker man rigtignok ikke sit Fædreland!«

»I have da aldrig været i Keiserens Stalde?« spurgte *Skarnbassen*. »Der er det Vaade baade varmt og krydret! det er jeg vant til; det er mit Climat, men det kan man ikke tage med paa Reisen. Er her ingen Mistbænk i Haven, hvor Standspersoner, som jeg, kunne tage ind og føle sig hjemme?«

Men Frøerne forstode ham ikke, eller vilde ikke forstaae ham.

»Jeg spørger aldrig anden Gang I« sagde *Skarnbassen*, da den havde spurgt tre Gange uden at faae Svar.

Saa gik den et Stykke, der laae et Potteskaar; det skulde ikke ligge der, men som det laae gav det Ly. Her boede flere *Øren-tviste*-Familier; de forlange ikke meget Huusrum, men kun Selskabelighed; Hunnerne ere især begavede med Moderkjærlighed, derfor var ogsaa hvers Unge den kjønneste og den klogeste.

»Vor Søn er bleven forlovet!« sagde een Moder, »den søde Uskyldighed! hans høieste Maal er engang at kunne krybe i Øret paa en Præst. Han er saa elskelig barnlig og Forlovelse holder ham fra Udskeielser! det er saa glædeligt for en Moder!«

»Vor Søn,« sagde en anden Moder, »kom lige ud af Ægget og var strax paa Spil; det sprutter i ham, han løber Hornene af sig. Det er en uhyre Glæde for en Moder! Ikke sandt? Hr. *Skarnbasse*!« De kjendte den Fremmede paa Skabelonen.

»De har begge To Ret!« sagde *Skarnbassen*, og saa blev den budt op i Stuen, saa langt den kunde komme under Potteskaaret.

»Nu skal De ogsaa see min lille Ørentvist!« sagde en tredie og fjerde af Mødrene, »det er de elskeligste Børn og saa morsomme! de ere aldrig uartige uden naar de have ondt i Maven, men det faaer man saa let i deres Alder!«

Og saa talte hver Moder om sine Unger, og Ungerne talte med og brugte den lille Gaffel de havde paa Halen til at trække i *Skarnbassens* Mundskjæg.

*
- 78

»De finde nu ogsaa paa Alting, de Smaaskjelmer!« sagde Mødrene og dunstede af Moderkjærlighed, men det kjedede *Skarnbassen*, og saa spurgte den om der var langt herfra til Mistbænken.

»Det er langt ude i Verden, paa den anden Side Grøften!« sagde *Ørentvisten*, »saa langt, vil jeg haabe,

komme aldrig nogen af mine Børn, for saa døde jeg!«

»Saa langt vil jeg dog prøve at naae!« sagde *Skarnbassen* og gik uden Afsked; det er galantest.

Ved Grøften traf den flere af sin Slægt, alle *Skarnbasser*.

»Her boe vi!« sagde de. »Vi have det ganske luunt! Tør vi ikke byde Dem ned i det Fede! Reisen har vist trættet Dem!«

»Det har den!« sagde *Skarnbassen*. »Jeg har ligget paa Linned i Regnveir, og Reenlighed tager især paa mig! jeg har ogsaa faaet Gigt i Vingeledet, ved at staae i Træk under et Potteskaar. Det er rigtig en Vederqvælgelse at komme engang til sine egne!«

»De kommer maaskee fra Mistbænken!« spurgte den Ældste.

»Høiere op!« sagde *Skarnbassen*. »Jeg kommer fra Keiserens Stald, hvor jeg blev født med Guldscoe; jeg reiser i et hemmeligt Ærende, hvorom De ikke maa fritte mig, thi jeg siger det ikke!«

Og saa steg *Skarnbassen* ned i det fede Dynd; der sad tre unge *Hun-Skarnbasser*, de fnisede, for de vidste ikke hvad de skulde sige.

»De ere uforlovede!« sagde Moderen, og saa fnisede de igjen, men det var af Forlegenhed.

»Jeg har ikke seet dem skjønnere i Keiserens Stalde!« sagde den reisende *Skarnbasse*.

»Fordærv mig ikke mine Pigebørn! og tal ikke til dem, uden De har reelle Hensigter; - men det har De, og jeg giver Dem min Velsignelse.«

»Hurra!« sagde alle de Andre, og saa var *Skarnbassen* forlovet. Først Forlovelse, saa Bryllup, der var jo ikke Noget at vente efter.

Næste Dag gik meget godt, den anden luntede af, men paa den tredie Dag skulde man dog tænke paa Føden for Kone og maaskee Rollinger.

»Jeg har ladet mig overraske!« sagde den, »saa maa jeg nok overraske dem igjen -!«

* 79

Og det gjorde den. Væk var den; væk hele Dagen, væk hele Natten - og Konen sad Enke. De andre *Skarnbasser* sagde, at det var en rigtig Landstryger de havde optaget i Familien; Konen sad dem nu til Byrde.

»Saa kan hun sidde som Jomfru igjen!« sagde Moderen, »sidde som mit Barn! fy, det lede Skarn, som forlod hende!«

Han var imidlertid paa Farten, var seilet paa et Kaalblad over Grøften; hen paa Morgenstunden kom to Mennesker, de saae *Skarnbassen*, tog den op, vendte og dreiede den og de vare meget lærde begge To, især Drengen. »*Allah* seer den sorte *Skarnbasse* i den sorte Steen i det sorte Fjeld! staaer der ikke saaledes i Alkoranen?« spurgte han og oversatte *Skarnbassens* Navn paa Latin, gjorde Rede for dens Slægt og Natur. Den ældre Lærde stemte imod at den skulde tages med hjem, de havde der ligesaa gode Exemplarer, sagde han, og det var ikke høfligt sagt, syntes *Skarnbassen*, derfor fløi den ham af Haanden, fløi et godt Stykke, den var bleven tør i Vingerne og saa naaede den Drivhuset, hvor den i største Beqvemmelighed, da det ene Vindue var skudt op, kunde smutte ind og grave sig ned i den friske Gjødning.

»Her er lækkert!« sagde den.

Snart faldt den isøvn og drømte at Keiserens Hest var styrtet og at Hr. *Skarnbasse* havde faaet dens Guldscoe og Løftet om to til. Det var en Behagelighed og da *Skarnbassen* vaagnede, krøb den frem og saae op. Hvilken Pragt her i Drivhuset! store Vifte-Palmer bredte sig i Høiden, Solen gjorde dem transparente, og under dem vældede der en Fylde af Grønt og skinnede der Blomster, røde som Ild, gule som Rav og hvide som nysfalden Snee.

»Det er en mageløs Plantepragt! hvor den vil smage naar den gaaer i Forraadnelse!« sagde *Skarnbassen*. »Det er et godt Spiiskammer; her boe vist af Familien; jeg vil gaae paa Eftersporing, see at finde Nogen, jeg kan omgaaes med. Stolt er jeg, det er min Stolthed!« Og saa gik den og tænkte paa sin Drøm om den døde Hest og de vundne Guldscoe.

Da greb lige med Eet en Haand om *Skarnbassen*, den blev klemmt, vendt og dreiet.

Gartnerens lille Søn og en Kammerat var i Drivhuset, havde seet *Skarnbassen* og skulde have Fornøielse af den; lagt i et Vindrueblad kom den ned i en varm Buxelomme, den kribled

og krablede, fik saa et Tryk med Haanden af Drengen, der gik rask afsted til den store Indsø for Enden af Haven, her blev *Skarnbassen* sat i en gammel knækket Træsko, som Vristen var gaaet af; en Pind blev gjort fast, som Mast, og til den blev *Skarnbassen* tøjret med en ulden Traad; nu var den Skipper og skulde ud at seile.

Det var en meget stor Indsø, *Skarnbassen* syntes, at det var et Verdenshav og blev saa forbauset, at den faldt om paa Byggen og sprættede med Benene.

Træskoen seilede, der var Strømning i Vandet, men kom Fartøiet lidt forlangt ud, saa smøgede den ene Dreng strax sine Buxer op og gik ud og hentede det, men da det igjen var i Drift blev der kaldt paa Drengene, alvorligt kaldt, og de skyndte dem afsted og lod Træsko være Træsko; den drev og det altid meer fra Land, altid længer ud, det var gyseligt for *Skarnbassen*; flyve kunde den ikke, den var bunden fast til Masten.

Den fik Besøg af en *Flue*.

»Det er et deiligt Veir vi har!« sagde *Fluen*. »Her kan jeg hvile mig! her kan jeg sole mig. De har det meget behageligt!«

»De snakker, som De har Forstand til! seer De ikke, at jeg er tøjret!«

»Jeg er ikke tøjret!« sagde *Fluen* og saa fløi den.

»Nu kjender jeg Verden!« sagde *Skarnbassen*, »det er en nedrig Verden! jeg er den eneste Honette i den! Først negter man mig Guldscoe, saa maa jeg ligge paa vaadt Linned, staae i Træk og tilsidst prakke de mig en Kone paa. Gjør jeg nu et rask Skridt ud i Verden, og seer hvorledes man kan have det og jeg skulde have det, saa kommer en Menneske-Hvalp og sætter mig i Tøir paa det vilde Hav. Og imidlertid gaaer Keiserens Hest med Guldscoe! det creperer mig meest; men Deeltagelse kan man ikke vente sig i denne Verden! mit Levnetsløb er meget interessant, dog hvad kan det hjælpe naar Ingen kjende det! Verden fortjener heller ikke at kjende det, ellers havde den givet mig Guldscoe i Keiserens Stald, da Livhesten blev skoet og *jeg rakte Benene frem. Havde jeg faaet Guldscoe, da var jeg bleven en Ære for Stalden, nu har den tabt mig og Verden har tabt mig, Alt er ude!«

Men Alt var ikke ude endnu, der kom en Baad med nogle unge Piger.

»Der seiler en Træsko!« sagde den Ene. »Der er et lille Dyr tøjret fast i den!« sagde den Anden. De vare lige ved Siden af Træskoen, de fik den op, og den ene af Pigerne tog en lille Sax frem, klippede Uldtraaden over uden at gjøre *Skarnbassen* Skade og da de kom i Land, satte hun den i Græsset.

»Kryb, kryb! flyv, flyv, om Du kan!« sagde hun. »Frihed er en deilig Ting!«

Og *Skarnbassen* fløi lige ind af det aabne Vindue paa en stor Bygning og der sank den træt ned i den fine bløde, lange Manke paa Keiserens Livhest, der stod i Stalden, hvor den og *Skarnbassen* hørte hjemme; den klamrede sig fast i Manken og sad lidt og summede sig. »Her sidder jeg paa Keiserens Livhest i sidder som Rytter! Hvad er det jeg siger! ja nu bliver det mig klart! det er en god Idee, og rigtig. Hvorfor fik Hesten Guldscoe? Det spurgte han mig ogsaa om, Smeden. Nu indseer jeg det! for min Skyld fik Hesten Guldscoe!«

Og saa blev *Skarnbassen* i godt Humeur.

»Man bliver klarhovedet paa Reisen!« sagde den.

Solen skinnede ind paa den, skinnede meget smukt. »Verden er ikke saa gal endda,« sagde *Skarnbassen*, »man maa bare vide at tage den!« Verden var deilig, thi Keiserens Livhest havde faaet Guldscoe fordi *Skarnbassen* skulde være dens Rytter.

»Nu vil jeg stige ned til de andre *Basser* og fortælle hvor Meget man har gjort for mig; jeg vil fortælle om alle de Behageligheder jeg har nydt paa Udenlandsreisen, og jeg vil sige, at nu bliver jeg hjemme saalænge, til Hesten har slidt sine Guldscoe!«

Hvad Fatter gjør, det er altid det Rigtige.

Nu skal jeg fortælle Dig en Historie, som jeg har hørt, da jeg var Lille, og hver Gang jeg siden har tænkt paa den, synes jeg at den blev meget kjønnere; for det gaaer med Historier ligesom med mange Mennesker, de blive kjønnere og kjønnere med Alderen, og det er saa fornøieligt!

Du har jo været ude paa Landet? Du har seet et rigtigt gammelt Bondehuus med Straatag; Mos og Urter voxe der af sig selv; en Storkerede er der paa Rygningen, Storcken kan man ikke undvære, Væggene ere skjeve, Vinduerne lave, ja, der er kun et eneste, der kan lukkes op; Bagerovnen strutter frem ligesom en lille tyk Mave, og Hyldebusken helder hen over Gjerdet, hvor der er en lille Pyt Vand med en And eller Ællinger, lige under det knudrede Piletræ. Ja, og saa er der en Lænkehund, der gjør af Alle og Enhver.

Netop saadant et Bondehuus var der ude paa Landet, og i det boede et Par Folk, Bondemand og Bondekone. I hvor Lidt de havde, kunde de dog undvære eet Stykke, det var en Hest, der gik og græssede paa Landeveis-Grøften. Fader red paa den til Byen, Naboerne laante den, og han fik Tjeneste for Tjeneste, men det var nok mere tjensomt for dem at sælge Hesten eller bytte den for Eet og Andet, der endnu mere kunde være dem til Gavn. Men hvad skulde det være.

*****
---83

»Det vil Du, Fatter, bedst forstaae!« sagde Konen, »nu er der Marked i Kjøbstaden, rid Du derind, faae Penge for Hesten eller gjør et godt Bytte; som Du gjør, er det altid det Rigtige. Rid til Markedet!«

Og saa bandt hun hans Halsklud, for det forstod hun dog bedre end han; hun bandt med dobbelt Sløife, det saae galant ud, og saa pudsede hun hans Hat med sin flade Haand, og hun kyssede ham paa hans varme Mund, og saa red han afsted paa Hesten, som skulde sælges eller byttes bort. Jo, Fatter forstod det.

Solen brændte, der var ingen Skyer oppe! Veien støvede, der vare saa mange Markedsfolk, til Vogns og til Hest og paa deres egne Been. Det var en Solhede, og der var ikke Skygge skabt paa Veien.

Der gik En og drev en Ko, den var saa nydelig, som en Ko kan være. »Den giver vist deilig Melk!« tænkte Bondemanden, det kunde være et ganske godt Bytte at faae den. »Veed Du hvad, Du med Koen!« sagde han, »skulle vi To ikke tale lidt sammen! seer Du, en Hest, troer jeg nok, koster mere end en Ko, men det er det Samme! jeg har mere Gavn af Koen; skal vi bytte?«

»Ja nok!« sagde Manden med Koen og saa byttede de.

Nu var det gjort, og saa kunde Bondemanden have vendt om, han havde jo udrettet, hvad han vilde, men da han nu engang havde betænkt at ville komme til Marked, saa vilde han komme til Marked, bare for at see paa det; og saa gik han med sin Ko. Han gik rask til, og Koen gik rask til, og saa kom de snart til at gaae lige ved Siden af en Mand, der førte et Faar. Det var et godt Faar, godt istand og godt med Uld.

»Det gad jeg nok eie!« tænkte Bonden. »Det vilde ikke komme til at savne Græsning paa vor Grøftekant, og til Vinter kunde man tage det ind i Stuen hos sig. I Grunden var det rigtigere af os at holde Faar, end holde Ko. Skal vi bytte?«

Ja, det vilde da nok Manden, som havde Faaret, og saa blev det Bytte gjort, og Bondemanden gik med sit Faar hen ad Landeveien. Der ved Stenten saae han en Mand med en stor Gaas under Armen.

»Det er en svær Een, Du der har!« sagde Bondemanden, »den har baade Fjer og Fedt! den kunde tage sig godt ud i Tøir ved vor Vandpyt! den var Noget for Moder at samle Skrællinger til! Hun har tidt sagt, »bare vi havde en Gaas!«

*
- 84

nu kan hun da faae den - og hun skal faae den! vil Du bytte? Jeg giver Dig Faaret for Gaasen og Tak til!«

Ja, det vilde da den Anden nok, og saa byttede de; Bondemanden fik Gaasen. Nær ved Byen var han, Trængselen paa Veien tog til, der var en Mylren af Folk og Fæ; de gik paa Vei og paa Grøft lige op i Bommandens Kartoffler, hvor hans Høne stod tøjret for ikke i Forskrækkelse at forville sig og blive borte. Det var en stumpumpet Høne, der blinkede med det ene Øie, saae godt ud. »Kluk, kluk!« sagde den; hvad den tænkte derved, kan jeg ikke sige, men Bondemanden tænkte, da han saae hende: hun er den skønneste Høne, jeg endnu har seet, hun er kjønnere end Præstens Liggehøne, den gad jeg nok eie! en Høne finder altid et Korn, den kan næsten sørge for sig selv! jeg troer, at det er et godt Bytte, om jeg fik den for Gaasen! »skal vi bytte?« spurgte han. »Bytte!« sagde den Anden, »ja det var jo ikke saa galt!« og saa byttede de.

Bommanden fik Gaasen, Bondemanden fik Hønen.

Det var en heel Deel, han havde udrettet paa den Reise til Byen; og varmt var det, og træt var han. En Dram og en Bid Brød trængte han til; nu var han ved Kroen, der vilde han ind; men Krokarken vilde ud, ham mødte han lige i Døren med en Pose svingende fuld af Noget.

»Hvad har Du der?« spurgte Bondemanden.

»Raadne Æbler!« svarede Karlen, »en heel Sæk fuld til Svinene!«

»Det er da en farlig Mængde! det Syn undte jeg Mo'er. Vi havde ifjor kun et eneste Æble paa det gamle Træ ved Tørvehuset! det Æble skulde gjemmes, og det stod paa Dragkisten til det sprak. Det er altid en Velstand! sagde vor Mo'er, her kunde hun faae Velstand at see! ja, jeg kunde unde hende det!«

»Ja, hvad giver I?« spurgte Karlen.

»Giver? Jeg giver min Høne i Bytte,« og saa gav han Hønen i Bytte, fik Æblerne og gik ind i Krostuen, lige hen til Skjenken, sin Sæk med Æblerne stillede han op mod Kakkellovnen, og der var lagt i, det betænkte han ikke. Mange Fremmede var her i Stuen, Hestehandlere, Studehandlere og to Englændere, og de ere saa rige, at deres Lommer revne af Guldpenge; Veddemaal gjøre de, nu skal Du høre!

»Susss! susss!« hvad var det for en Lyd ved Kakkellovnen? Æblerne begyndte at stege.

*
– 85

»Hvad er det?« Ja, det fik de da snart at vide! hele Historien om Hesten, der var byttet bort for Koen og lige ned til de raadne Æbler.

»Naa! Du faaer Knubs af Mutter, naar Du kommer hjem!« sagde Englænderne, »der vil ligge et Huus!«

»Jeg faaer Kys og ikke Knubs!« sagde Bondemanden, »vor Mo'er vil sige: hvad Fatter gjør, er det Rigtige!«

»Skal vi vedde!« sagde de, »Guldmønt i *Pundeviis! hundrede Pund er et Skippund!«

»Det er nok at give Skjeppen fuld!« sagde Bondemanden, »jeg kan kun stille Skjeppen fuld med Æbler og mig selv og Mutter med, men det er da Mere end Strygmaal, det er Topmaal!«

»Top! top!« sagde de, og saa var Veddemalet gjort.

Kromandens Vogn kom frem, Englænderne kom op, Bondemanden kom op, de raadne Æbler kom op, og saa kom de til Bondens Huus.

»God Aften, Mo'er!«

»Tak, Fa'er!«

»Nu har jeg gjort Bytte!«

»Ja, Du forstaaer det!« sagde Konen, tog ham om Livet og glemte baade Pose og de Fremmede.

»Jeg har byttet Hesten bort for en Ko!«

»Gud skee Lov for Melken!« sagde Konen, »nu kan vi faae Melkemad, Smør og Ost paa Bordet. Det var et deiligt Bytte!«

»Ja, men Koen byttede jeg igjen bort for et Faar!«

»Det er bestemt ogsaa bedre!« sagde Konen, »Du er altid betænksom; til et Faar har vi just fuldt op af Græsning. Nu kan vi faae Faaremeik og Faareost og uldne Strømper, ja, ulden Nattrøie! den giver Koen ikke! hun taber Haarene! Du er en inderlig betænksom Mand!«

»Men Faaret har jeg byttet bort for en Gaas!«

»Skal vi virkelig have Mortensgaas iaar, lille Fatter! Du tænker altid paa at fornøie mig! det er en yndig Tanke af Dig! Gaasen kan staae i Tøir og blive endnu mere fed til Mortensdag!«

»Men Gaasen har jeg byttet bort for en Høne!« sagde Manden.

»Høne! det var et godt Bytte«, sagde Konen, »Hønen

*
– 86

lægger Æg, den ruger ud, vi faae Kyllinger, vi faae Hønsegaard! det har jeg just saa inderligt ønsket mig!«

»Ja, men Hønen byttede jeg bort for en Pose raadne Æbler!«

»Nu maa jeg kysse Dig!« sagde Konen, »Tak, min egen Mand! Nu skal jeg fortælle Dig Noget. Da Du var afsted, tænkte jeg paa at lave et rigtigt godt Maaltid til Dig: Æggekage med Purløg. Æggene havde jeg, Løgene manglede mig. Saa gik jeg over til Skoleholderens, der har de Purløg, veed jeg, men Konen er gjerrig, det søde Asen! jeg bad om at laane -! laane? sagde hun. Ingenting groer i vor Have, ikke engang et raadent Æble! ikke det kan jeg laane hende! nu kan jeg laane hende ti, ja, en heel Pose fuld! det er Grin, Fa'er!« og saa kysede hun ham lige midt paa Munden.

»Det kan jeg lide!« sagde Englænderne. »Altid ned ad Bakke og altid lige glad! det er nok Pengene værd!« og saa betalte de et Skippund Guldpenge til Bondemanden, som fik Kys og ikke Knubs.

Jo, det lønner sig altid, at Konen indseer og forklarer at Fatter er den Klogeste, og hvad han gjør, er det Rigtige.

See, det er nu en Historie! den har jeg hørt som Lille, og nu har Du ogsaa hørt den og veed, at hvad Fatter gjør, det er altid det Rigtige.

*

87

De Vises Steen.

Du kjender da Historien om *Holger Danske*; den ville vi ikke fortælle Dig, men spørge, om Du fra den husker, at »*Holger Danske* vandt det store Indieland øster ud til Verdens Ende, til det Træ, som kaldes Solens Træ,« som *Christen Pedersen* siger det; kjender Du *Christen Pedersen*? det faaer være det Samme, at Du ikke kjender ham. *Holger Danske* gav der *Præst Jon* Magt og Værdighed over Indieland. Kjender Du *Præst Jon*? Ja, det kan ogsaa være det Samme, at Du ikke kjender ham, for han kommer slet ikke for her i Historien; Du skal høre her om Solens Træ i »Indieland, øster ud til Verdens Ende,« som de forstod det dengang, de, der ikke havde læst Geographie, som vi have læst den; men det kan nu ogsaa være det Samme!

Solens Træ var et prægtigt Træ, som vi aldrig have seet det, og Du heller aldrig vil faae det at see; Kronen strakte sig flere Mile rundt om, den var egenlig en heel Skov, hver af dens mindste Grene var igjen et helt Træ, der var Palme, Bøg, Pinie, Platan, ja alle de Slags Træer, som findes rundt om i Verden, stode her frem som Smaagrene paa de store Grene, og disse selv med deres Bugter og Knuder gjorde ligesom Dale og Høie, de vare beklædte med et fløielsblødt Grønt, der mylrede af Blomster; hver Green var som en udstrakt blomstrende Eng eller den yndigste Have; Solen skinnede herved med velsignede Straaler, det var jo Solens Træ, og Fuglene fra alle Verdens

***** 88

Kanter samlede sig her, Fuglene fra det fjerne Amerikas Urskove, fra Damaskus's Rosenhaver, fra det indre Afrikas Skovørken, hvor Elephanten og Løven bilde sig ind, at de alene regjere; Polarfuglene kom og Storken og Svalen kom naturligviis ogsaa; men Fuglene vare ikke de eneste levende Skabninger, som kom her, Hjorten, Egernet, Antilopen og hundrede andre Dyr med Flugt og Deilighed vare her hjemme; en stor duftende Have var jo Træets Krone og inde i den, hvor de allerstørste Grene strakte sig som grønne Høider, laae et Slot af Krystal med Udsigt til alle Verdens Lande; hvert Taarn løftede sig som en Lilie, man kunde gaae op igjennem Stilken, for der var Trappe indeni, saa kan Du jo nok forstaae det, man kunde træde ud paa Bladene, det var Balconer, og øverst i Blomsten selv var den deiligste, straalende Rundsal, der ikke havde andet Tag end den blaae Himmel med Sol eller Stjerner; ligesaa herligt, paa en anden Viis, var der nede i Slottets udstrakte Sale, her i Væggene afspejlede sig den hele Verden rundt om; man kunde see Alt hvad der skete, saa at man ikke behøvede at læse Aviser, og dem havde de heller ikke her. Alt var at see i levende Billeder, kunde man kun være over at see det, eller gad være over det; thi formeget er formeget, selv for den viseste Mand, og her boede den viseste Mand. Hans Navn er saa svært at udtale, Du kan ikke udtale det, og saa kan det ogsaa være det Samme. Han vidste Alt, hvad et Menneske kan vide og vil komme til at vide paa denne Jord; hver Opfindelse, der var gjort og vilde blive gjort, men heller ikke Mere, for der er

Grændse for Alt. Den vise Kong *Salomon* var kun halv saa klog, og han var dog meget klog; han herskede over Naturkræfterne, over mægtige Aander, ja Døden selv maatte hver Morgen bringe ham Bud og Liste over hvem, der den Dag skulde døe, men Kong *Salomon* selv maatte ogsaa døe, og det var den Tanke, som tidt forunderligt levende opfyldte Granskeren, den mægtige Herre paa Slottet i Solens Træ. Ogsaa han, i hvor høit han i Viisdom stod over Menneskene, skulde engang døe, vidste han, hans Børn skulde døe; som Skovens Løv vilde de henfalde og blive Støv. Menneskeslægten saae han henveire som Bladene paa Træet og nye kom istedet, men Bladene, som faldt, voxte aldrig frem igjen, de gik over i Støv, i andre Plantedele. Hvad skete med Menneskene, naar Dødens Engel kom? Hvad var det at døe? Legemet gik i Opløsning og Sjælen - ja hvad var den? Hvad

*
- 89

blev den? Hvorhen gik den? »Til det evige Liv,« sagde Religionens Trøst; men hvorledes var Overgangen? Hvor levede man og hvorledes? »I Himlen deroppe!« sagde de Fromme, »derop gaae vi!« - »Derop!« gjentog *den Vise* og saae mod Sol og Stjerner. »Derop!« og han saae fra Jordens runde Kugle, at Oppe og Nede var Eet og det Samme, eftersom man stod paa den svævende Kugle; og steg han op saa høit Jordens høieste Bjerge løftede deres Top, da blev den Luft, vi nede kalde klar og gjennemsigtig, »den rene Himmel,« et kulsort Mørke, stramt som et Klæde, og Solen var at see gloende uden Straaler, vor Jord laae svøbt i en Orange-Taage. Begrændset var det for Legemets Øie, tillukt for Sjælens med, hvor ringe var vor Viden, selv den Viseste vidste kun lidt af det Vigtigste for os.

I Slottets Lønkammer laae den største Jordens Skat: »*Sandhedens Bog*.« Blad for Blad læste han i den. Det var en Bog, hvori ethvert Menneske mægter at læse, men kun stykkeviis, Skriften zitrer for mangt et Øie, saa at d ikke formaaer at stave Ordene; paa enkelte Blade bliver ofte Skriften saa bleg, saa forsvindende, at der kun sees et tomt Blad; jo visere man er, desmeer kan man læse, og den Viseste læser det allermeeste; han vidste dertil at samle Stjernelyset, Sollyset, skjulte Kræfters Lys og Aandens Lys, ved dette forstærkede Skin paa Bladene kom for ham endnu mere af Skriften frem, men ved det Afsnit i Bogen, hvis Overskrift er: »*Livet efter Døden*« der blev ikke saameget som en Tøddel at see. Det gjorde ham bedrøvet; - skulde han ikke mægte her paa denne Jord at finde et Lys, hvorved det synliggjordes ham, hvad her stod i *Sandhedens Bog*.

Som den vise Kong *Salomon* forstod han Dyrenes Sprog, han hørte deres Sang og Tale, men derved blev han ikke klogere herpaa; han udfandt Kræfterne i Planter og Metaller, Kræfter til at fjerne Sygdomme, fjerne Døden, men ikke tilintetgjøre den. I Alt hvad skabt var, og som han kunde naae, søgte han at finde Lyset, der mægtede at bestraale Forvisningen om et evigt Liv, men han fandt det ikke, *Sandhedens Bog* laae for ham, som med ubeskrevne Blade. Christendommen viste ham i *Bibelen* Fortrøstningens Ord om et evigt Liv, men han vilde læse det i *sin* Bog, og i den saae han Intet.

Fem Børn havde han, fire Sønner, oplærte, som den viseste Fader kan oplære sine Børn, og een Datter, smuk, blid og klog, men blind, dog det syntes ikke at være hende et Savn; Fader og

*
- 90

Brødre vare Øine for hende, og Inderligheden var hende Syn for Sagn.

Aldrig havde Sønnerne været længer fra Slottets Sale, end Træets Grene strakte sig, Søsteren endnu mindre, de vare lykkelige Børn i Barndommens Hjem, i Barndommens Land, i det deilige, duftende Solens Træ. Som alle Børn holdt de meget af at høre fortælle, og Faderen fortalte dem Meget, som andre Børn ikke vilde have forstaaet, men disse vare nu ogsaa ligesaa kloge, som hos os de fleste gamle Mennesker, han forklarede dem, hvad de saae i levende Billeder fra Slottets Vægge, Menneskenes Dont og Begivenhedernes Gang i alle Jordens Lande, og tidt ønskede Sønnerne at være med derude og tage Deel i al den Stordaad, og Faderen sagde dem da, at det var tungt og bitterligt i Verden, den var ikke ganske, som de saae den fra deres deilige Barneverden. Han talte til dem om det *Skjønne*, *Sande* og *Gode*, sagde, at de tre Ting holdt Verden sammen, og under det Tryk, disse led, blev til en Ædelsteen, klarere end Diamantens Vand; dens Glands havde Værd for Gud, den overstraaede Alt og var egenlig den, man kalder »*de Vises Steen*.« Han sagde dem, at ligesom man gennem det Skabte kom til Vished om Gud, saaledes kom man gennem Menneskene selv til Vished om, at en saadan Ædelsteen fandtes; Mere kunde han ikke sige om den, Mere vidste han ikke. Den Fortælling vilde nu for andre Børn have været svær at forstaae, men disse forstode den, og siden komme nok de Andre med.

De spurgte Faderen om det *Skjønne*, *Sande* og *Gode*; og han forklarede dem det, sagde dem saa Meget, sagde ogsaa, at da Gud skabte Menneskene af Jord, gav han sin Skabning fem Kys, Ild-Kys, Hjerter-Kys, inderlige *Vor Herres* Kys, og dem er det, vi nu kalde de fem Sandser; ved dem bliver det *Skjønne*, *Sande* og *Gode* seet, fornummet og forstaaet, ved dem bliver det skattet, beskjermet og fremmet; fem Sandse-Evner ere givne indad og udad, Rod og Top, Legeme og Sjæl.

Det tænkte de Børn nu meget over, det var i deres Tanke Nat og Dag; da drømte den ældste af Brødrene en deilig Drøm, og underlig nok, den anden Broder drømte den ogsaa, og den Tredie drømte den og den Fjerde, hver af dem drømte lige Eet og det Samme; han drømte, at han drog ud i Verden og fandt de Vises

Steen; som en lysende Flamme paa hans Pande

*
– 91

straalede den, da i Morgenskjæret han paa sin piilsnare Hest red tilbage over de fløielsgrønne Enge i Hjemmets Have ind i det fædrene Slot, og Ædelstenen kastede et saa himmelsk Lys og Skjær over Bogens Blade, at det blev synligt, hvad der stod skrevet om Livet bag Graven. Søsteren drømte ikke at komme ud i den vide Verden, det kom hende ikke i Tanke, hendes Verden var hendes Faders Huus.

»Jeg rider ud i den vide Verden!« sagde den Ældste; »prøve maa jeg dog dens Færd og tumle mig mellem Menneskene; kun det *Gode* og det *Sande* vil jeg, med disse værner jeg om det *Skjønne*. Meget skal blive anderledes, naar jeg kommer med!« ja, han tænkte kjækt og stort, som vi Alle gjøre det hjemme i Kakkelovnskrogen, før vi komme ud i Verden og prøve Regn og Rusk og Tornebuske.

De fem Sandser indad og udad vare hos ham, som hos de andre Brødre, høist udmærkede, men hver af dem havde især en Sands, der i Styrke og Udvikling overgik alle de andre; hos den Ældste var det *Synet*, det skulde især komme ham tilgode. Han havde Øine for alle Tider, sagde han, Øine for alle Folkefærd, Øine, der kunde see lige ned i Jorden, hvor Skattene laae, og lige ind i Menneskenes Bryst, som om der kun var en Glasrude for, - det vil da sige, han saae Meer, end vi kunne see paa Kinden, der rødmer og blegner, Øiet, der græder eller leer. Hjort og Antilope fulgte ham til Grændsen Vester paa, og der kom de vilde Svaner og fløi mod Nordvest, dem fulgte han, og saa var han langt ude i den vide Verden, langt fra Faderens Land, der strakte sig: »østerud til Verdens Ende.«

Naa, hvor han spilede Øinene op! der var Meget at see, og det er altid noget Andet at see Stedet og Tingen selv, end at faae det ved Billeder, om disse ere nok saa gode, og de vare overordenlig gode, de hjemme i hans Faders Slot. Han var nærvæd, i det første Øieblik, at tabe begge Øinene af Forbauselse over alt det Skrammel, al den Fastelavnssriis-Pynt, der var stillet op som det *Skjønne*, men han tabte dem ikke, han havde anden Bestemmelse for dem.

Grundigt og ærligt vilde han gaae tilværks i Erkjendelse af det *Skjønne*, *Sande* og *Gode*, men hvorledes stod det til dermed? han saae, som oftest fik det Hæslige Bouquetten, hvor det *Skjønne* skulde have den, det *Gode* blev tidt ikke bemærket,

*
– 92

og Middelmaadigheden blev beklappet og ikke beklapset. Folk saae paa Navn og ikke paa Gavn, saae paa Kjolen og ikke paa Manden, paa Kald og ikke paa Kaldelse. Det kunde nu ikke være anderledes.

»Ja, jeg maa nok til at tage ordenlig fat!« tænkte han, og han tog fat; men idet han søgte det *Sande*, kom *Djævelen*, som er Løgnens Fader og Løgneren selv, gjerne havde han strax slaaet begge Øinene ud paa *Seeren*, men det var for grovt; *Djævelen* gaaer finere til Værks, han lod ham søge det *Sande* og see paa det og paa det *Gode* med, men idet han saae, blæste *Djævelen* ham en *Skjæve* i Øiet, i begge Øinene, den ene *Skjæve* efter den anden, det var ikke godt for *Synet*, selv for det bedste *Syn*; *Djævelen* blæste saa *Skjæven* op, til den blev en *Bjælke*, og saa var det forbi med de Øine, der stod da *Seeren* som en blind Mand midt i den vide Verden, og den stolede han ikke paa; han opgav sine gode Tanker om den og om sig selv, og naar man opgiver baade Verden og sig selv, ja, saa er det forbi med En.

»Forbi!« sang de vilde Svaner, som fløi hen over Havet, Øster paa; »forbi!« sang Svalerne, der fløi mod Øster til Solens Træ, og det var ikke gode Efterretninger for dem hjemme.

»Det er nok gaaet »*Seerens* daarligt!« sagde den anden Broder, »men det kan vel gaae »*Høreren*« bedre!« *Hørelsens* Sands var det, som han især havde skærpet, han kunde høre *Græsset* groe, saa vidt havde han bragt det.

Hjertelig Afsked tog han, red afsted med gode Evner og gode Forsætter. Svalerne fulgte ham, og han fulgte Svanerne, og saa var han langt fra Hjemmet ude i den vide Verden.

Man kan nu ogsaa have for Meget af en god Ting, det maatte han sande, *Hørelsen* hos ham var for stærk, han hørte jo *Græsset* groe, men saa hørte han ogsaa hvert Menneske-Hjerte slaae i *Glæde* og i *Smerte*, det var for ham, som om hele Verden var et stort Uhrmagerværksted, hvor alle Uhre gik »dik, dik!« alle Taarn-Uhre slog »Ding! dang!« nei, det var ikke til at døie! men han holdt Ørene stive, saa længe han kunde; tilsidst blev det for voldsomt for et ene Menneske al den *Støi* og det *Skraal*; der kom *Gadedrenge* paa tredsindstyve Aar, det er ikke Alderen, der gjør det; de skraalte op, det var nu til at lee af, men saa kom *Sladder*en, den hvislede gjennem alle Huse,

*
– 93

Stræder og Gader, lige ud ad Landeveien; *Løgneren* var hørøstet og spillede *Herskab*, *Narrebjælden* ringede op og sagde, at den var Kirkeklokke, det blev for galt for *Høreren*, han stak *Fingrene* ind i begge Øren, - men han hørte endnu falsk Sang og ond Klang, *Sladder* og *Tjadder*, seigholdte *Paastande*, ikke en suur *Sild værd*, flagrede ved *Tungen*, saa det sagde *Knæk*, *Knæk!* i den gode *Omgang*. Der var *Lyd* og *Lyder*,

Bulder og Skrald, udad og indad, bevar os! det var ikke til at holde ud, det var alt for galt! han stak Fingeren dybere i begge sine Øren, altid dybere, og saa sprang Trommehinden, nu hørte han Ingenting, heller ikke det *Skjønne, Sande* og *Gode*, der hvor Hørelsen skulde være Bro til hans Tanke, og han blev stille og mistænksom, troede Ingen, troede tilsidst ikke sig selv, og det er meget ulykkeligt; han vilde ikke finde og hjembringe den mægtige Ædelsteen, og han opgav det og sig selv med, og det var nu det allerværste. Fuglene, som fløi Øster paa, bragte Bud herom, til det naaede Faderens Slot i Solens Træ; Brev kom der ikke, der gik jo heller ingen Post.

»Nu vil jeg prøve det!« sagde den Tredie, »jeg har en fiin Næse!« og det var nu ikke fiint sagt, men saaledes talte han, og man maa tage ham, som han var, han var det gode Humeur, og han var Poet, en virkelig Poet, han kunde synge ud, hvad han ikke kunde sige; Meget kom ham i Tankegangen længe før hos de Andre. »Jeg lugter Luntent!« sagde han, og det var ogsaa Lugte-Sandsen, der hos ham i høi Grad var udviklet, og den han gav et stort Omraade i det Skjønnes Rige; »Een holder af Æbleduft og Een holder af Stallduft!« sagde han, »hver Duft-Region i det Skjønnes Rige har sit Publicum. Nogle føle sig hjemme i Kippe-Luft ved den rygende Tande i Tællelyset, hvor Snapsens Stank blander sig med den slette Tobaksrøg, Andre sidde heller i den kvalme Jasmin-Duft eller gnide sig med den stærke Nellikeolie, den kan man fornemme. Nogle søge den friske Søbrise, den raske Kuling, eller stige op paa den høie Bjergtop og see ud over det travle Smaaliv!« ja, det sagde han; det var som om han havde været ude i Verden før, levet med Menneskene og kjendte dem, men han havde den Klogskab i sig selv, den var Poeten i ham, det *Vor Herre* havde givet ham i Skjenk paa Vuggen.

Nu sagde han Farvel til det faderlige Hjem i Solens Træ, han gik gennem Hjemmets Deilighed, men udenfor satte han sig

*
- 94

op paa Strudsen, der løber stærkere end en Hest, og da han siden saae de vilde Svaner, svang han sig op paa Ryggen af den stærkeste; han holdt meget af Forandring, og saa fløi han ud over Havet til fremmede Lande, med store Skove, dybe Søer, mægtige Bjerge og stolte Byer, og hvor han kom, var det, som gik der et Solskin hen over Egnen; hver Blomst og Busk duftede mere stærk i Fornemmelsen af, at der var den nær en Ven, en Beskytter, der skattede og forstod den, ja, den forkuede Rosenhæk løftede sine Grene, udfoldede sine Blade og bar den yndigste Rose, Enhver kunde see den, selv den sorte, vaade Skovsnegl bemærkede dens Deilighed.

»Jeg vil give Blomsten mit Mærke!« sagde Sneglen, »nu har jeg spyttet paa den, andet kan jeg ikke gjøre!«

»Saadan gaaer det nok med det Skjønne i Verden!« sagde Poeten, og han sang en Vise derom, sang den paa sin Maade, men Ingen hørte paa den; derfor gav han Trommeslageren to Skilling og en Paafuglefjer, og saa satte han Visen ud for Tromme og slog den ud i Byen, i alle Gader og Stræder; saa hørte Folk den og sagde, at de forstode den, den var saa dyb! og nu kunde Poeten synge flere Viser, og han sang om det *Skjønne*, det *Sande* og det *Gode*, og de hørte derom i Kippen, hvor Tællelyset osede, de hørte det i den friske Kløver-Eng, i Skoven og paa den aabne Sø; det lod til, at denne Broder fik større Held, end de to andre havde det; men det kunde Djævelen ikke lide, og saa kom han strax med Kongerøgelse og Kirkerøgelse og al den Hæderens Røgelse, der findes kan, og som Djævelen forstaaer at destillere; de allerstærkeste Røgelser, som qvæle alle de andre og kunne gjøre selv en Engel tummelumsk, sagtens en stakkels Poet; Fanden veed nok, hvorledes han skal tage de Folk! han tog Poeten med Røgelse, saa at han blev reent henne i det, glemte sin Sendelse, sit Fædrehjem, - Alt, sig selv med; han gik op i Røg og Røgelse.

Alle Smaafugle, da de hørte det, sørgede og sang ikke i tre Dage. Den sorte Skovsnegl blev sortere endnu, ikke af Sorg, men af Misundelse. »Det var mig,« sagde han, »der burde være røget, for det var mig, der gav ham Ideen til hans berømteste Vise, den for Tromme, om Verdens Gang! det var mig, der spyttede paa Rosen, det kan jeg skaffe Vidner paa!«

Men hjemme i Indiens Land lød intet Bud derom; alle Smaafugle sørgede jo og taug i tre Dage, og da Sørgetiden var omme, ja, saa havde Sorgen været saa stærk, at de havde glemt, hvem de sørgede over. Saaledes gaaer det!

*
- 95

»Nu maa nok jeg ud i Verden! og blive borte ligesom de Andre!« sagde den fjerde Broder. Han havde et ligesaa godt Humeur, som den foregaaende, men han var ikke Poet, og saa havde han just Grund til at have godt Humeur; de To havde bragt Munterhed paa Slottet; nu gik den sidste Munterhed. Synet og Hørelsen ere altid af Menneskene blevne ansete for de to betydeligste Sandse-Evner, dem man især ønsker sig stærke og skærpede, de tre andre Sandser blive ansete for mindre væsenlige, men det var slet ikke denne Søns Mening, han havde især udviklet Smagen i al den Betydning, den kan tages, og den har en stor Magt og et mægtigt Regimente. Den regjerer over baade hvad der gaaer gennem Munden og gennem Aanden, derfor smagte han paa hvad der var i Pande og Potte, i Flaske og i Kar; det var det Grove i Embedet, sagde han; hvert Menneske var ham en Pande, det kogte i, hvert Land et uhyre Kjøkken, aandelig taget, det var det Fine,

og nu vilde han ud at prøve det Fine.

»Maaskee er Lykken bedre for mig, end den var for mine Brødre!« sagde han. »Jeg tager afsted! men hvilken Befordring skal jeg tage? Ere Luftballonerne opdagede?« spurgte han sin Fader, der jo vidste om alle Opdagelser, der vare gjorte eller ville blive det. Men Luftballonerne vare ikke opdagede, ikke heller Dampskibe og Jernbaner. »Ja, saa tager jeg en Luftballon!« sagde han, »min Fader veed, hvorledes de skulle gjøres og styres, det lærer jeg! Ingen kjende Opfindelsen og saa troe de, det er et Luftsyn; naar jeg har brugt Ballonen brænder jeg den, derfor maa Du give mig med nogle Stykker af den tilkommende Opfindelse, som kaldes chemiske Svovlstikker!«

Alt det fik han og saa fløi han, og Fuglene fulgte længere med ham, end de havde fulgt med de andre Brødre, de gad nok seet, hvorledes det gik med den Flugt og altid kom der flere til, for de vare nysgjerrige, det var en ny Fugl, der fløi, troede de; jo han fik rigtignok Følgeskab! Luften blev sort af Fugle, de kom som en stor Sky, som Græshoppe-Sværmen hen over Ægyptens Land, og saa var han ude i den vide Verden.

»Jeg har havt en god Ven og Hjælper i Østenvinden,« sagde han.

»Østenvinden og *Søndenvinden, mener Du!« sagde

* 96

Vindene, »vi have været To til at skifte, ellers var Du ikke kommet Nordvest!«

Men han hørte ikke, hvad Vindene sagde, og det kan ogsaa være det Samme. Fuglene fulgte nu heller ikke med længer; da de vare allerflest, blev et Par af dem kjede af Farten. Der var gjort for meget af den Ting, sagde de. Han fik Indbildninger, »det er slet ikke Noget at flyve efter, det er Ingenting! det er flaut!« og saa bleve de tilbage, de blev Allesammen tilbage; det Hele var jo Ingenting.

Og Ballonen dalede ned over en af de største Byer, der satte Luftskipperen sig paa det høieste Sted, det var Kirkespiret. Ballonen gik tilveirs igjen, det skulde den ikke; hvor den blev af, var ikke godt at sige, men det er det Samme, den var ikke opfunden.

Der sad han nu øverst paa Kirkespiret, Fuglene fløi ikke til ham, de vare kjede af ham, og han var kjed af dem. Alle Byens Skorstene røg og duftede.

»Det er Altere, der ere reiste for Dig!« sagde Vinden; den vilde nu sige ham noget Behageligt. Nok saa kjæk sad han der og saae ned paa Folk i Gaderne, der gik Een stolt af sin Pengepose, Een stolt af sin Nøgle bagpaa, uagtet han ikke havde Noget at lukke op; Een var stolt af sin Kjole, der gik Møl i, og Een stolt af sin Krop, der gikOrm i.

»Forfængelighed! - Ja, jeg maa nok snart ned at røre op i Gryden og smage!« sagde han; »men her vil jeg dog sidde lidt endnu, Vinden kildrer mig saa deiligt paa Ryggen, det er en stor Behagelighed. Jeg bliver siddende her, saalænge den Vind blæser. Jeg vil have lidt Ro; det er godt at ligge længe om Morgen, naar man har Meget at bestille, siger den Dovne; men Dovenskab er en Rod til alt Ondt, og Ondt er der ikke i vor Familie, det siger jeg, og det siger hver Søn i Gaden! Jeg bliver siddende, saalænge denne Vind blæser, det smager mig!«

Og han blev siddende, men han sad paa Spirets Veirhane, der dreiede og dreiede med ham, saa han troede, at det stadigt var den samme Vind; han blev siddende, og der kunde han sidde længe og smage.

Men i Indiens Land, i Slottet paa Solens Træ var der blevet tomt og stille, da Brødrene saaledes, den Ene efter den Anden, vare dragne bort.

»Det gaaer dem ikke godt!« sagde Faderen; »aldrig bringe

* 97

de hjem den lysende Ædelsteen, den findes ikke for mig, de ere borte, døde -!« og han bøiede sig over Sandhedens Bog, stirrede paa det Blad, hvor han skulde læse om Livet efter Døden, men der var for ham Intet at see og vide.

Den blinde Datter var hans Trøst og Glæde; saa inderlig kjærlig sluttede hun sig til ham; *for hans Glæde og Lykke ønskede hun, at den kostelige Juveel maatte findes og hjembringes. I Sorg og Længsel tænkte hun paa Brødrene, hvor vare de? Hvor levede de? saa inderligt ønskede hun at kunne drømme om dem, men underligt nok, selv i Drømme kunde hun ikke samles med dem. Endelig en Nat drømte hun, at deres Stemmer klang til hende, de kaldte, de raabte ude fra den vide Verden, og hun maatte derud, langt langt bort, og dog der syntes hun at være endnu i sin Faders Huus, Brødrene mødte hun ikke, men i sin Haand følte hun, brændte ligesom en Ild, dog den smertede ikke, hun holdt den lysende Ædelsteen og bragte sin Fader den. Da hun vaagnede, troede hun øiebliklig, at hun endnu holdt den; det var om sin Rok hun knugede Haanden. I de lange Nætter havde hun spundet uafsladeligt; paa Tenen var en Traad finere end

Edderkoppens Spind; Menneskeøine kunde ikke opdage den enkelte Traad; hun havde vædet den med sine Taarer, og den var stærk som et Ankertoug. Hun reiste sig, hendes Beslutning var tagen, Drømmen maatte virkeliggjøres. Det var Nat, hendes Fader sov, hun kyssede hans Haand, tog saa sin Teen og bandt Enden af Traaden fast til Faderens Huus, ellers vilde jo hun, den Blinde, aldrig kunne finde hjem igjen; Traaden havde hun at holde sig til, den stolede hun paa og ikke paa sig selv og Andre. Hun plukkede fire Blade af Solens Træ, dem vilde hun give til Vind og Veir at bringe Brødrene, som Brev og Hilsen, dersom hun ikke skulde møde dem derude i den vide Verden. Hvorledes vilde det vel der gaae hende, det stakkels blinde Barn; dog hun havde den usynlige Traad at holde sig ved; fremfor alle de Andre havde hun i Eie een Evne: *Inderligheden*, og det var ved den, som om hun havde Øine lige ud i Fingerspidserne og Øren lige ind i Hjertet.

Og saa gik hun ud i den tumlende, rumlende, underlige Verden, og hvor hun kom, blev Himlen solskinsklar, hun kunde fornemme den varme Straale, Regnbuen spændte sig fra den sorte Sky hen over den blaae Luft; hun hørte Fuglenes Sang, hun fornem Duft fra Orange- og Æble-Haver, saa stærk, at hun

* 98

troede, at kunne smage det. Bløde Toner og deilig Sang naaede til hende, men ogsaa Hyl og Skrig; selsomt i Strid med hinanden klang Tanker og Domme. Ind i Hjertets Kroge lød Hjerteklangen og Tankeklangen fra Menneskene; det bruste i Chor:

»Vort Jordliv er kun Regn og Rusk,
En Nat, hvori vi græde!«

Men der lød ogsaa Sangen:

»Vort Jordliv er en Rosenbusk
Med Solskin og med Glæde.«

Og klang det bitterligt:

»Enhver kun tænker paa sig selv,
Den Sandhed er os givet.«

Saa lød til Gjensvar:

»Der gaaer en Kjærlighedens Elv
Igjennem Jordelivet!«

Hun hørte jo nok Ordene:

»Det Hele her er bitte smaat,
En Vrange har hver Side!«

Men hun fornem ogsaa:

»Der skeer saa meget Stort og Godt,
Som Verden knap faaer vide!«

Og sang det rundt om i brusende Chor:

»Gjør Nar af Alt, lee Alting ud,
Lee med i Hundeglammen!«

Saa lød det inde i den blinde Piges Hjerte:

»Hold paa Dig selv, hold fast paa Gud,
Skee saa hans Villie, Amen!«

Og hvor hun i Kredsen af Mænd og Qvinder, hos Gamle og Unge traadte op, lyste i Sjælen Erkjendelsen af det *Sande, Gode og Skjønne*; overalt hvor hun kom, i Kunstnerens Værksted, i den rige, festlige Salon og i Fabrikken mellem de snurrende Hjul var det, som om Solstraalen kom, som Strængen

* 99

klang, Blomsten duftede, og den forfriskende Dugdraabe faldt paa det forsmægtende Blad.

Men det kunde Djævelen ikke finde sig i; han har nu mere end titusinde Mands Forstand, og saa fandt han paa at hjælpe sig. Han gik til Sumpen, tog Bobler af det raadne Vand, lod syvdobbelt Echo af Løgnens Ord runge hen over dem, for det gjorde kraftigere; han stødte i Pulver betalte Hædersvers og løgnagtige Liigprædikener, saa mange, der var at finde, kogte dem i Taarer, som Misundelsen havde grædt, strøede

ovenpaa Sminke, skrabet af en gusten Frøkenkind og skabte heraf et Pigebarn i Skikkelse og Bevægelse, som den blinde, velsignelsesrige Pige, »*Inderlighedens* milde Engel,« kaldte Menneskene hende, og saa havde Djævelen Spillet gaaende. Verden vidste ikke, hvem af de To der var den Rigtige, og hvor skulde Verden vide det !

»Hold paa Dig selv, hold fast paa Gud,
Skee saa hans Villie, Amen!«

sang den blinde Pige i fuld Fortrøstning. De fire grønne Blade fra Solens Træ gav hun Vind og Veir at bringe som Brev og Hilsen til hendes Brødre, og hun var forvisset om, at det vilde opfyldes, ja ogsaa det vilde blive opfyldt, at Juvelen fandtes, den, der overstraaede al jordisk Herlighed; fra Menneskehedens Pande vilde den straale til Faderens Huus.

»Til min Faders Huus!« gjentog hun, »ja, paa Jorden er Juvelens Leie og meer end Forvisningen om den bringer jeg; dens Glød fornemmer jeg, den svulmer større og større her i min tillukkede Haand! Hvert lille Sandheds Korn, nok saa fiint, som den skarpe Vind dog førte og bar, opfangede jeg og gjemte; jeg lod det gennemtrænges af Duften fra alt det *Skjønne*, i Verden er saa Meget deraf, selv for den Blinde; jeg tog Klangen af Menneskets Hjerteslag i det *Gode* og lagde deri; Støvgran er kun det Hele, jeg bringer, men dog den søgte *Ædelsteens Støv* i rig Fylde, hele min Haand fuld har jeg!« og hun strakte den frem mod - Faderen. Hun var i Hjemmet; med Tankens Flugt var hun naaet derhen, idet hun ikke slap den usynlige Traad til Faderens Huus.

De onde Magter foer med Orkanens Bulder hen over Solens Træ, trængte med et Vindstød mod den aabne Port ind i Lønkamret.

*
- 100

»Det henveirer!« raabte Faderen og greb om Haanden, hun havde aabnet.

»Nei!« raabte hun i tryk Bevidsthed, »det kan ikke henveire! jeg fornemmer Straalen varme ind i min Sjæl!«

Og Faderen saae en lysende Lue, hvor det funklende Støv foer ud fra hendes Haand hen over Bogens hvide Blad, der skulde melde om Visheden for et evigt Liv; i blendende Glands stod der en Skrift, et eneste synligt Ord kun, det ene Ord:

Tro.

Og hos dem igjen vare de fire Brødre; Længsel efter Hjemmet havde grebet og ført dem, da det grønne Blad faldt paa deres Bryst; de vare komne, Trækfuglene fulgte og Hjort, Antilope og alle Skovens Dyr; de vilde ogsaa tage Deel i Glæden, og hvorfor skulde ikke Dyrene det, naar de kunne?

Og som vi ofte have seet, naar Solstraalen skinner gennem et Hul i Døren ind i den støvdampende Stue, at der da dreier sig en skinnende Støvsøile, saaledes, men ikke plump og fattig som den, selv Regnbuen er tung og ikke kraftig nok i Farver mod det Skue, som viste sig her, saaledes løftede sig fra Bogens Blad, fra det lysende Ord *Tro*; hvert *Sandheds* Korn med Glandsen af det *Skjønne*, med Klangen fra det *Gode*, straalende stærkere end Ildsøilen, i Natten, da *Moses* og Israels Folk drog til Canaanslandet; fra Ordet *Tro* gik Haabets Bro til Alkjærligheden i det Uendelige.

*
101

Sneemanden.

»Det skrupknager i mig, saa deiligt koldt er det!« sagde *Sneemanden*. »Vinden kan rigtignok bide Liv i Een! Og hvor den Gloende der, hun gloer!« det var Solen, han meente; den var lige ved at gaae ned. »Hun skal ikke faae mig til at blinke, jeg kan nok holde paa Brokkerne!«

Det var to store, trekantede Tagsteens Brokker, han havde til Øine; Munden var et Stykke af en gammel Rive, derfor havde han Tænder.

Han var født under Hurraraab af Drengene, hilset af Bjældeklang og Pidskesmæld fra Kanerne.

Solen gik ned, Fuldmaanen stod op, rund og stor, klar og deilig i den blaae Luft.

»Der har vi hende igjen fra en anden Kant!« sagde *Sneemanden*. Han troede, at det var Solen, der viste sig igjen. »Jeg har vænnet hende af med at gloe! nu kan hun hænge der og lyse op, at jeg kan see mig selv. Vidste jeg bare, hvorledes man bærer sig ad med at flytte sig! jeg vilde saa gjerne flytte mig! kunde jeg det, vilde jeg nu ned at glide paa Isen, som jeg saae Drengene gjøre det; men jeg forstaaer ikke at løbe!«

»Væk! væk!« bjæffede den gamle Lænkehund; han var noget hæs, det havde han været, siden han var Stuehund og laae under Kakkellovnen. »Solen vil nok lære Dig at løbe! det saae jeg med din Formand ifjor og med hans Formand; væk! væk! og væk ere de Alle!«

»Jeg forstaaer Dig ikke. Kammerat!« sagde *Sneemanden*;
* * * * *
---*---*---*---* 102

»skal *den* deroppe lære mig at løbe?« Han meente Maanen; »ja hun løb jo rigtignok før, da jeg saae stift paa hende, nu lister hun fra en anden Kant!«

»Du veed Ingenting!« sagde *Lænkehunden*, »men Du er da ogsaa nylig klattet op! Den Du nu seer, kaldes *Maanen*, den der gik, var *Solen*, hun kommer igjen imorgen, hun lærer Dig nok at løbe ned i Voldgraven. Vi faae snart Forandring i Veiret, det kan jeg mærke paa mit venstre Bagbeen, det jager i det. Vi faae Veirskifte!«

»Jeg forstaaer ham ikke!« sagde *Sneemanden*, »men jeg har en Fornemmelse af, at det er noget Ubehageligt, han siger. Hun, der gloede og gik ned, som han kalder Solen, hun er heller ikke min Ven, det har jeg paa Følelsen!«

»Væk! væk!« bjæffede *Lænkehunden*, gik tre Gange rundt om sig selv og lagde sig saa ind i sit Huus for at sove.

Der kom virkelig Forandring i Veiret. En Taage, saa tyk og klam, lagde sig i Morgenstunden hen over hele Egnen; i Dagningen luftede det; Vinden var saa isnende, Frosten tog ordenlig Tag, men hvor det var et Syn at see, da Solen stod op. Alle Træer og Buske stode med Riimfrost; det var som en heel Skov af hvide Koraller, det var som om alle Grene vare overdængede af straalehvide Blomster. De uendelig mange og fine Forgreninger, dem man om Sommeren ikke kan see for de mange Blade, kom nu frem hver evige een; det var en Knipling og saa skinnende hvid, som strømede der en hvid Glands ud fra hver Green. Hængebirken bevægede sig i Vinden, der var Liv i den, som i Træerne ved Sommertid; det var en mageløs Deilighed! og da Solen saa skinnede, nei, hvor funkledede det Hele, som om det var overpuddret med Diamantstøv og hen over Jordens Sneelag glimrede de store Diamanter, eller man kunde ogsaa troe, at der brændte utallige smaa bitte Lys, endnu hvidere end den hvide Snee.

»Det er en mageløs Deilighed!« sagde en ung Pige, som med en ung Mand traadte ud i Haven og standsede just ved *Sneemanden*, hvor de saae paa de glimrende Træer. »Deiligere Syn har man ikke om Sommeren!« sagde hun, og hendes Øine straalede.

»Og saadan en Karl, som ham der, har man nu slet ikke!« sagde den unge Mand og pegede paa *Sneemanden*. »Han er udmærket!«

*
- 103

Den unge Pige lo, nikkede til *Sneemanden* og dandsede saa med sin Ven hen over Sneen, der knirkede under dem, som om de gik paa Stivelse.

»Hvem var de To?« spurgte *Sneemanden* Lænkehunden;

»Du er ældre paa Gaarden end jeg, kjender Du dem?«

»Det gjør jeg!« sagde *Lænkehunden*. »Hun har jo klappet mig, og han har givet mig et Kjødbeen; dem bider jeg ikke!«

»Men hvad forestille *de her?« spurgte *Sneemanden*.

»Kjærrrr-restefolk!« sagde *Lænkehunden*. »De skal flytte i Hundehuus og gnave Been sammen. Væk! væk!«

»Har de To ligesaa meget at betyde som Du og jeg?« spurgte *Sneemanden*.

»De høre jo til Herskabet!« sagde *Lænkehunden*; »det er rigtignok saare Lidt man veed, naar man er født igaar! det mærker jeg paa Dig! Jeg har Alder og Kundskab, jeg kjender Alle her paa Gaarden! og jeg har kjendt en Tid, hvor jeg ikke stod her i Kulde og Lænke; væk! væk!«

»Kulden er deilig!« sagde *Sneemanden*. »Fortæl, fortæl! men Du maa ikke rasle med Lænken, for saa knækker det i mig!«

»Væk! væk!« bjæffede *Lænkehunden*. »Hvalp har jeg været; lille og yndig, sagde de, da laae jeg i Fløielsstol derinde paa Gaarden, laae i Skjøde! paa det øverste Herskab; blev kysset i Flaben og visket om Poterne med broderet Lommetørklæde; jeg hed »den Deiligste«, »*Nussenussebenet*«, men saa blev jeg dem for stor! saa gav de mig til Huusholdersken; jeg kom i Kjelder-Etagen! Du kan see ind i den, hvor Du staaer; Du kan see ned i Kamret, hvor jeg har været Herskab; for det var jeg hos Huusholdersken. Det var vel et ringere Sted end ovenpaa, men her var mere behageligt; jeg blev ikke krammet og slæbt om med af Børn, som ovenpaa. Jeg havde ligesaa god Føde, som før og meget mere! jeg havde min egen Pude, og saa var der en Kakkellovn, den er paa denne Tid det Deiligste i denne Verden! jeg krøb heelt ind under den, saa at jeg blev borte. O, den Kakkellovn drømmer jeg endnu om; væk! væk!«

»Seer en Kakkellovn saa deilig ud!« spurgte *Sneemanden*. »Ligner den mig?«

»Den er lige det Modsatte af Dig! kulsort er den! har en lang Hals med Messing-Tromle. Den æder Brænde, saa at Ilden staaer den ud af Munden. Man maa holde sig paa Siden af

*
- 104

den, tæt op, ind under den, det er en uendelig Behagelighed! Du maa ind af Vinduet kunde see den der, hvor Du staaer!«

Og *Sneemanden* saae, og virkelig saae han en sort blankpoleret Gjenstand med Messing-Tromle; Ilden lyste ud forneden. *Sneemanden* blev ganske underlig til Mode; han havde en Fornemmelse, han ikke selv kunde gjøre sig Rede for; der kom over ham Noget, han ikke kjendte, men som alle Mennesker kjende, naar de ikke ere Sneemænd.

»Og hvorfor forlod Du hende?« sagde *Sneemanden*. Han følte at det maatte være et Hunkjønns Væsen. »Hvor kunde Du forlade et saadant Sted?«

»Det var jeg nok nødt til!« sagde *Lænkehunden*, »De smed mig udenfor og satte mig her i Lænke. Jeg havde bidt den yngste Junker i Benet, for han stødte fra mig det Been, jeg gnavede paa; og Been for Been, tænker jeg! men det toge de ilde op, og fra den Tid har jeg staaet i Lænke, og har mistet min klare Røst, hør hvor hæs jeg er: væk! væk! det blev Enden paa det!«

Sneemanden hørte ikke mere efter; han saae stadig ind i Huusholderskens Kjelder-Etage, ned i hendes Stue, hvor Kakkellovnen stod paa sine fire Jernbeen og viste sig i Størrelse som *Sneemanden* selv.

»Det knager saa underligt i mig!« sagde han. »Skal jeg aldrig komme derind? det er et uskyldigt Ønske, og vore uskyldige Ønsker maae dog vist blive opfyldte. Det er mit høieste Ønske, mit eneste Ønske og det vilde være næsten uretfærdig, om det ikke blev stillet tilfreds. Jeg maa derind, jeg maa helde mig op til hende, om jeg ogsaa skal knuse Vinduet!«

»Der kommer Du aldrig ind!« sagde *Lænkehunden*, »og kom Du til Kakkellovnen, saa var Du væk! væk!«

»Jeg er saa godt som væk!« sagde *Sneemanden*, »jeg brækker over, troer jeg!«

Hele Dagen stod *Sneemanden* og saae ind af Vinduet; i Tasmørket blev Stuen endnu mere indbydende; fra Kakkellovnen lyste det saa mildt, som ikke Maanen lyser og heller ikke Solen, nei, som kun Kakkellovnen kan lyse, naar der er Noget i den. Gik de med Døren, saa slog Luen ud, det var den i Vane med; det blussede ordenlig! rødt i *Sneemandens* hvide Ansigt, det lyste rødt lige op af hans Bryst.

»Jeg holder det ikke ud!« sagde han. »Hvor det klæder hende at række Tungen ud!«

*
- 105

Natten var meget lang men ikke for *Sneemanden*, han stod i sine egne deilige Tanker og de frøs, saa de knagede.

I Morgenstunden vare Kjeldervinduerne frosne til, de bare de deiligste lisblomster, nogen *Sneemand* kunde forlange, men de skjulte Kakkellovnen. Rnderne vilde ikke tøe op, han kunde ikke see hende. Det

knagede, det knasede, det var just et Frostveir, der maatte fornøie en Sneemand, men han var ikke fornøiet; han kunde og burde have følt sig saa lykkelig, men han var ikke lykkelig, han havde Kakkellovns Længsel.

»Det er en slem Syge for en Sneemand!« sagde *Lænkehunden*; »jeg har ogsaa lidt af den Syge, men jeg har overstaaet den! væk! væk! - Nu faae vi Veirskifte!«

Og der blev Veirskifte, det slog om i Tø.

Tøveiret tog til, Sneemanden tog af. Han sagde ikke Noget, han klagede ikke, og det er det rigtige Tegn.

En Morgen styrtede han. Der stak Noget ligesom et Kasteskaft i Veiret, hvor han havde staaet, det havde Drengene reist ham om.

»Nu kan jeg forstaae det med hans Længsel!« sagde *Lænkehunden*, »Sneemanden har havt en Kakkellovns skraber i Livet! det er den, som har rørt sig i ham, nu er det overstaaet; væk! væk!«

Og snart var ogsaa Vinteren overstaaet.

»Væk, væk!« bjæffede *Lænkehunden*; men Smaapigerne paa Gaarden sang:

»Skyd frem, Skovmærke! frisk og prud,
Hæng, Piil! din uldne Vante ud,
Kom, Kukker, Lærke! syng, vi har
Alt Foraar sidst i Februar!
Jeg synger med, Kukkuk! qvivit!
Kom, kjære Sol, kom saadan tid!«

Saa tænker Ingen paa *Sneemanden*!

106

I Andegaarden.

Der kom en And fra *Portugal*, Nogle sagde fra *Spanien*, det er ligemeget, hun blev kaldt den Portugisiske, hun lagde Æg, blev slagtet og anrettet; det er hendes Levnetsløb. Alle de, som krøbe ud af hendes Æg, bleve kaldte de Portugisiske og det betydede Noget; nu var her af hele den Slægt kun Een tilbage i Andegaarden, en Gaard, som ogsaa Hansene havde Adgang til og hvor Hanen traadte op med uendelig Hovmod.

»Han krænker mig med sit voldsomme Gal!« sagde den *Portugisiske*. »Men kjøn er han, det kan man ikke negte, uagtet han ikke er nogen Andrik. Moderere sig skulde han, men det er en Kunst at moderere sig, det viser høiere Dannelse, den har de smaa Sangfugle oppe i Nabohavens Lindetræ! hvor yndigt de syng! der ligger noget saa Rørende i deres Sang; jeg kalder det Portugal! Havde jeg saadan en lille Sangfugl, jeg vilde være ham en Moder, kjærlig og god, det ligger mig i Blodet, i mit Portugisiske!«

Og lige idet hun talte kom der en lille Sangfugl; den kom hovedkulds oppe fra Taget. Katten var efter den, men Fuglen slap med en knækket Vinge og faldt ned i Andegaarden.

»Det ligner Katten, det Afskum!« sagde den *Portugisiske*; »jeg kjender ham fra jeg selv havde Ællinger! At et saadant Væsen faaer Lov at leve og gaae om paa Tagene! det troer jeg ikke finder Sted i Portugal!«

Og hun ynkede den lille Sangfugl, og de andre Ænder, som ikke vare portugisiske, ynkede ham ogsaa.
* * * * *
_ _ _ _ _ 107

»Det lille Kræl!« sagde de, og saa kom den Ene og saa kom den Anden. »Vel ere vi selv ikke syngende,« sagde de, »men vi have indvendig Sangbund eller saadant Noget; det føle vi, om vi ikke tale derom!«

»Da vil jeg tale om det!« sagde den *Portugisiske*, »og jeg vil gjøre Noget for den, for det er Ens Pligt!« og saa gik hun op i Vandtruget og baskede i Vandet, saa hun nær havde druknet den lille Sangfugl i den Skylle, han fik, men det var godt meent. »Det er en god Gjerning,« sagde hun, »den kan de Andre see paa og tage

Exempel af!«

»Pip!« sagde den lille Fugl, hans ene Vinge var knækket; det var ham svært at ryste sig, men han forstod saa godt den velmeente Pjasken. »De er saa hjertensgod, Madame!« sagde han, men forlangte ikke mere.

»Jeg har aldrig tænkt over mit Hjertelag!« sagde den *Portugisiske*, »men det veed jeg, at jeg elsker alle mine Medskabninger undtagen Katten, men det kan da Ingen forlange af mig! han har ædt To af mine; men vær nu som hjemme her, det kan man; jeg selv er fra en fremmed Egn, som De nok seer paa min Reisning og Fjederkjole! min Andrik er indfødt, har ikke mit Blod, men jeg hovmoder mig ikke! - forstaaes De af Nogen herinde, saa tør jeg nok sige, at det er af mig!«

»Hun har Portulak i Kroen!« sagde en lille almindelig Ælling, der var vittig, og de andre Almindelige fandt det saa udmærket med »Portulak«, det klang som »Portugal«; og de stødte til hinanden og sagde Rab! han var saa mageløs vittig! og saa indlode de sig med den lille Sangfugl.

»Den Portugisiske har rigtignok Sproget i sin Magt!« sagde de. »Vi have det ikke med store Ord i Næbet, men vi have ligesaa stor Deeltagelse; gjør vi ikke Noget for Dem, saa gaae vi stille med det; og det finde vi smukke!«

»De har en yndig Røst!« sagde en af de Ældste. »Det maa være en deilig Bevidsthed at glæde saa Mange, som De gjør! jeg forstaaer mig rigtignok aldeles ikke paa det! derfor holder jeg min Mund, og det er altid bedre, end at sige noget Dumt, som saa mange Andre sige til Dem!«

»Plag ham ikke!« sagde den *Portugisiske*, »han trænger til Hvile og Pleie. Lille Sangfugl, skal jeg pjaske Dem igjen?«

»O nei, lad mig være tør!« bad han.

»Vandkuren er den eneste, der hjælper mig,« sagde den

*
- 108

Portugisiske; »Adspredelse er ogsaa noget Godt! nu kommer snart Nabohønsene og gjør Visit, der ere to chinesiske Høns, de gaae med Mamelukker, have megen Dannelse, og de ere indførte, det hæver dem i min Agtelse!«

Og Hønsene kom og Hanen kom, han var idag saa høflig, at han var ikke grov.

»De er en virkelig Sangfugl!« sagde han, »og De gjør ud af Deres lille Stemme Alt, hvad der kan gøres af saadan en lille Stemme. Men noget mere Locomotiv maa man have, at det kan høres, at man er af Hankjønnen.«

De to Chinesiske stode henrykte ved Synet af Sangfuglen, han saae saa forpjusket ud af Pjasket, han havde faaet over sig, at de syntes, han lignede en chinesiske Kylling. »Han er yndig!« og saa indlode de sig med ham; de talte med Hviskestemme og P-Lyd paa fornemt Chinesisk.

»Vi høre nu til Deres Art. Ænderne, selv den Portugisiske, høre til Svømmefuglene, som De nok har bemærket. Os kjender De endnu ikke, men hvor Mange kjende os, eller gjøre sig den Uleilighed, Ingen, selv blandt Hønsene, uagtet vi ere fødte til at sidde paa en høiere Pind, end de fleste Andre. - Det er nu det Samme, vi gaae vor stille Gang mellem de Andre, hvis Grundsætninger ikke ere vore, men vi see kun paa de gode Sider, og tale kun om det Gode, skjøndt det er vanskeligt at finde, hvor Intet er. Med Undtagelse af os To og Hanen, er der Ingen i Hønsehuset, der ere begavede, men honnette! dette kan man ikke sige om Beboerne af Andegaarden. Vi advare Dem, lille Sangfugl! tro ikke hende der med Stumphalen, hun er lumsk! den Spættede der, med det skjeve Speil paa Vingerne, hun er disputeergal og lader aldrig Nogen faae det sidste Ord, og saa har hun altid Uret! - den fede And taler ilde om Alle, og det er vor Natur imod, kan man ikke tale godt, saa skal man holde sin Mund. Den Portugisiske er den Eneste, der har lidt Dannelse og som man kan omgaaes med, men hun er lidenskabelig og taler for meget om Portugal!«

»Hvor de to Chinesiske har meget at hviske!« sagde et Par af Ænderne, »mig kjede de; jeg har aldrig talt med dem!«

Nu kom Andriken! han troede, at Sangfuglen var en Graaspurv. »Ja, jeg kan ikke gjøre Forskel!« sagde han, »og det er da ogsaa lige fedt! Han hører til Spilleværkerne, og har man dem, saa har man dem!«

*
- 109

»Bryd Dem aldrig om hvad han siger!« hviskede den *Portugisiske*. »Han er agtværdig i Forretninger, og Forretninger gaae for Alt. Men nu lægger jeg mig til Hvile! det skylder man sig selv, at man kan være kjønt fed, til man skal balsameres med Æbler og Svedsker!«

Og saa lagde hun sig i Solen, blinkede med det ene Øie; hun laae saa godt, hun var saa god, og saa sov

hun saa godt. Den lille Sangfugl plukkede paa sin knækkede Vinge, lagde sig lige op til sin Beskytterinde, Solen skinnede varmt og deiligt, det var et godt Sted at være.

Nabohønsene gik om at skrabe, de vare i Grunden komne der alene for Fødens Skyld; de Chinesiske gik først bort, og saa de Andre; den vittige Ælling sagde om den Portugisiske, at den Gamle gik snart i »Ællingedom«, og saa skrattede de andre Ænder, »Ællingedom! han er mageløs vittig!« og saa gjentog de den forrige Vittighed: »Portulak!« det var meget morsomt; og saa lagde de sig.

De laae en Stund, da blev lige med Eet kastet noget Snaskeri ind i Andegaarden, det klaskede, saa hele den sovende Besætning foer op og slog med Vingerne, den *Portugisiske* vaagnede ogsaa, væltede om og trykkede forfærdeligt den lille Sangfugl.

»Pip!« sagde den, »De traadte saa haardt, Madame!«

»Hvorfor ligger De i Veien!« sagde hun, »De maa ikke være saa ømskindet! jeg har ogsaa Nerver, men jeg har aldrig sagt Pip!«

»Vær ikke vred!« sagde den lille Fugl, »det Pip slap mig ud af Næbet!«

Den *Portugisiske* hørte ikke paa det, men foer i Snaskeriet og holdt sit gode Maaltid, da det var endt og hun lagde sig, kom den lille Sangfugl og vilde være elskværdig:

»Tillelelit!
Om Hjertet dit,
Vil jeg synge tidt,
Flyvende vidt, vidt, vidt!«

»Nu skal jeg hvile paa Maden!« sagde hun, »De maa lære Huusskik herinde! Nu sover jeg!«

Den lille Sangfugl blev ganske forbløffet, for han meente det saa godt. Da Madamen siden vaagnede, stod han foran hende med et lille Korn, han havde fundet; det lagde han foran
*
- 110

hende; men hun havde ikke sovet godt, og saa var hun naturligviis tvær.

»Det kan De give en Kylling!« sagde hun; »staa ikke og hæng over mig!«

»Men De er vred paa mig!« sagde han. »Hvad har jeg gjort?«

»Gjort!« sagde den *Portugisiske*, »det Udtryk er ikke af den fineste Slags, vil jeg gjøre Dem opmærksom paa!«

»Igaar var her Solskin,« sagde den lille Fugl, »idag er her mørkt og graat! jeg er saa inderlig bedrøvet!«

»De kan det nok ikke med Tidsregning!« sagde den *Portugisiske*, »Dagen er endnu ikke gaaet, staa ikke og vær saa dumladende!«

»De seer paa mig saa vred, som de to slemme Øine saae, da jeg faldt herved i Gaarden!«

»Uforskammede!« sagde den *Portugisiske*, »ligner De mig med Katten, det Rovdyr! ikke en ond Blodsdraabe er der i mig; jeg har taget mig af Dem, og god Omgang skal jeg lære Dem!«

Og saa bed hun Hovedet af Sangfuglen, den laae død.

»Hvad er nu det!« sagde hun; »kunde han ikke taale det! ja saa var han saamænd ikke for denne Verden! jeg har været som en Moder mod ham, det veed jeg! for Hjerte har jeg!«

Og Naboens Hane stak Hovedet ind i Gaarden og galede med Locomotivkraft.

»De tager Livet af En med det Gal!« sagde hun; »det er Deres Skyld det Hele; han tabte Hovedet og jeg er nærvædet at tabe mit.«

»Han fylder ikke meget hvor han ligger!« sagde Hanen.

»Tal De med Agtelse om ham!« sagde den *Portugisiske*, »han havde Tone, han havde Sang og høi Dannelses! kjærlig og blød var han og det passer sig for Dyrene, som for de saakaldte Mennesker.«

Og alle Ænderne samlede sig om den lille døde Sangfugl; Ænderne have stærke Passioner, enten have de det med Misundelse eller med Medlidenhed, og da her ikke var Noget at misunde, saa vare de medlidende, det var da ogsaa de to chinesiske Høns.

»Saadan en Sangfugl faae vi aldrig mere! han var næsten en Chineser,« og de græd saa det klukkede efter, og alle Hønsene klukkede, men Ænderne gik og havde de rødeste Øine.

»Hjerte have vi!« sagde de, »det kan da Ingen negte os!«
*
- 111

»Hjerte!« sagde den *Portugisiske*, »ja det have vi - næsten lige saa meget som i Portugal!«

»Lad os nu tænke paa at faae Noget i Skrotten!« sagde *Andriken*, »det er det Vigtigere! Gaaer et af Spilleværkerne i Stykker, saa have vi nok alligevel!«

112

Det nye Aarhundredes Musa.

Det nye Aarhundredes Musa, som vore Barnebørns Børn, maaskee en fjernere Slægt skal kjende hende, men ikke vi, naar aabenbarer hun sig? Hvorledes seer hun ud? Hvad synger hun? Hvilke Sjælens Strænge vil hun berøre? Til hvilket Høidepunkt vil hun løfte sin Tidsalder?

Saa mange Spørgsmaal i vor travle Tid, hvor Poesien næsten staaer En i Veien, og hvor man klarlig veed, at det meget »Udødelige«, Nutids-Poeter skrive, i Fremtiden maaskee kun existerer som Kul-Indskrifterne paa Fængsels-Murene, seet og læst af enkelte Nysgjerrige.

Poesien maa tage et Tag i med, idetmindste give Forladning i Partikampene, hvor Blod eller Blæk flyder!

Det er eensidig Tale, sige Mange; Poesien er ikke glemt i vor Tid.

Nei, der gives endnu Mennesker, som paa deres »fri Mandag« føle Trang til Poesien og da ganske vist, naar de fornemme denne aandelige Knurren i deres respektive ædlere Dele, sende Bud i Bogladen og købe for hele fire Skilling Poesie, den bedst anbefalede; Nogle lade sig vel nøie med den, de kunne faae i Tilgift, eller ere tilfredsstillede med at læse en Stump paa Kræmmerhuset fra Urteboden; den er billigere, og
***** 113

Billigheden i vor travle Tid, maa der tages Hensyn til. Trangen findes til hvad vi har, og det er nok! Fremtids Poesie, som Fremtids Musik, hører til Donquixotiaderne, tale om den, er som at tale om Eise-Opdagelser i Uranus.

Tiden er for kort og kostbar til Phantasie-Lege, og hvad er, skulle vi engang tale ret fornuftigt, hvad er *Poesie*? Disse klingende Udslyngninger af Følelser og Tanker, den er kun Nervernes Svingninger og Bevægelser! Al Begeistring, Glæde, Smerte, selv den materielle Stræben er, sige de Lærde os, *Nervesvingninger*. Vi ere Enhver - et Strængespil.

Men hvem griber i disse Strænge? Hvem faaer dem til at svinge og bæve? *Aanden*, den usynlige Guddoms Aand, som lader, gennem dem, klinge *sin* Bevægelse, *sin* Stemning, og den forstaaes af de andre Strængespil, saa at de klinge derved i sammensmeltende Toner og i Modsætningens stærke Dissonanser. Saaledes var det, saaledes bliver det i den store Menneskeheds Fremadskriden i Friheds Bevidsthed!

Hvert Aarhundrede, hvert Aartusinde kan der ogsaa siges, har sit Storheds Udtryk i *Poesien*; født i det afsluttende Tidsrum, træder den frem og raader i det nye kommende Tidsrum.

Midt i vor travle maskinbrusende Tid er hun saaledes allerede født, hun, det nye Aarhundredes Musa. Vor Hilsen sende vi hende! hun høre den, eller læse den engang, maaskee mellem Kul-Indskrifterne, vi nys omtalte.

Hendes Vuggegænge gik fra det yderste Punkt, Menneske-Fod betraadte paa Nordpols Undersøgelserne til saavidt det levende Øie saae ind i Polar-Himlens »sorte Kulsække«. Vi hørte ikke Gængen for klapprende Maskiner, Locomotivets Piben, Sprængning af materielle Klipper og Aandens gamle Baand.

I vor store Nutids Fabrik er hun født, hvor Dampen øver sin Kraft, hvor Mester *Blodløs* og hans Svende

slide Dag og Nat.

Hun har i Eie Qvindens store kjærlighedsfyldte Hjerter, med Vestalens Flamme og Lidenskabens Baal. Forstandens Lynglimt fik hun, i alle Prismets gennem Aartusinder skiftende Farver, der vurderedes efter Modifarven. Phantasien mægtige Svaneham er hendes Pragt og Styrke, Videnskaben vævede den, »*Urkræfterne*« gav den Svingkraft.

*
- 114

Hun er Folkets Barn paa Faders Side, sund i Sind og Tanker, Alvor i Øiet, Humor paa Læben. Moderen er den høibaarne academi-opdragne, Emigrantens Datter med de gyldne Rococo Erindringer. Det nye Aarhundredes Musa har Blod og Sjæl i sig af de To.

Herlige Faddergaver blev lagte paa hendes Vugge. I Mængde er strøet der som Bonbons Naturens skjulte Gaader med Opløsning; af Dykkerklokken er rystet vidunderligt »Nips« fra Havets Dyb. Himmelkortet, dette ophængte stille Ocean med de Myriader Øer, hver en Verden, blev lagt aftrykt som Vuggeklæde. Solen maler hende Billeder; Photographien maa give hende Legetøi.

Hendes Amme har sjunget for hende af *Eivind Skaldespiller* og *Firdûsi*, af *Minnesangerne* og hvad *Heine* drengesang sang af sin virkelige Digtersjæl. Meget, altfor meget har hendes Amme fortalt hende; hun kjender *Edda*, den gamle Ur-Mormors Moders gruvækkende Sagaer, hvor Forbandelserne suse med blodige Vinger. Hele Orientens »*Tusind og een Nat*« har hun hørt i en fjerdedeel Time.

Det nye Aarhundredes Musa er Barn endnu, dog hun er sprungen ud af Vuggen, hun er fuld af Villie, uden at vide hvad hun vil.

Endnu leger hun i sin store Ammestue, der har fuldt op af Kunstskatte og Rococo. Den græske Tragedie, og det romerske Lystspil, staae der meislede i Marmor; Nationernes Folkeviser hænge som tørrede Planter paa Væggen, et Kys paa dem og de svulme frem i Friskhed og Duft. Hun er ombruset i evige Accorder af *Beethovens*, *Glucks*, *Mozarts* og alle de store Mesters Tanker i Toner. Paa Boghylden er henlagt saa Mange, der i deres Tid vare udødelige, og her er god Plads til mange Andre, hvis Navne vi høre klinge gennem Udødelighedens Telegraphtraad, men døe med Telegrammet.

Skrækkeligt Meget har hun læst, altfor Meget, hun er jo født i vor Tid, grumme Meget maa glemmes igjen og Musaen vil forstaae at glemme.

Hun tænker ikke paa sin Sang, der vil leve frem i *ny

*
- 115

Aartusinder som *Moses's* Digtninger leve og *Bidpais* guldkronede Fabel om Bævens List og Lykke. Hun tænker ikke paa sin Sendelse, sin tonende Fremtid, hun leger endnu, under Nationers Kamp som ryster Luften, der sætter Klangfigurer af Pennefjedre og Kanoner, paa kryds og tværs, Runer, der ere svære at raade.

Hun bærer *Garibaldi* Hat, læser imidlertid sin *Shakspeare* og tænker et kort Øieblik, han kan endnu opføres naar jeg bliver stor! *Calderon* hvile i sine Værkers Sarkophag, med Berømmelsens Indskrift. *Holberg*, ja Musaen er Kosmopolit, hun har ham heftet ind i eet Bind med *Molière*, *Plautus* og *Arisfophanes*, men læser meest i *Molière*.

Hun er løst fra den Uro, som jager Alpernes Gemser, og dog higer hendes Sjæl efter Livets Salt, som Gemserne efter Bjergets; der hviler i hendes Hjerter en Ro, som i Hebræernes Oldtids Sagn, denne Røst fra Nomaden paa de grønne Sletter i de stille stjerneklare Nætter, og dog svulmer i Sangen Hjertet stærkere end hos den begeistrede Kriger fra Thessaliens Bjerge i den græske Old.

Hvorledes staaer det sig med hendes Christendom? - Hun har lært Philosophiens store og lille Tabel; Urstofferne have knækket een af hendes Melketænder, men hun har faaet nye igjen, Kundskabsfrugten bed hun i paa Vuggen, aad og blev klog, - saa at »*Udødelighed*« lignede frem for hende som Menneskehedens genialeste Tanke.

Naar oprinder Poesiens nye Aarhundrede? Naar skal Musaen kjendes? Naar skal hun høres?

En deilig Foraars-Morgen kommer hun paa Locomotivets Drage brusende gennem Tunneler og over Viaducter, eller hen over det bløde, stærke Hav, paa den pustende Delphin, eller gennem Luften paa *Montgolfiers* Fugl *Rok* og daler ned i Landet, hvorfra hendes Guddoms Røst første Gang skal hilse Menneskeslægten. Hvor? Er det fra *Columbus's* Fund, Frihedslandet, hvor de Indfødte bleve et jaget Vildt og Afrikanerne Trældyr, Landet, hvorfra vi hørte Sangen om »*Hiawatha* «? Er det fra Antipodernes Verdensdeel, Guldklumpen i Sydhavet,

*
- 116

Modsætningernes Land, hvor vor Nat er Dag og sorte Svaner synge i Mimose Skove? Eller fra Landet hvor *Memnons*-Støtten klang og klinger, men vi ikke forstode Sangens Sphinx i Ørkenen. Er det fra Steenkuls-Øen, hvor *Shakspeare* er Herskeren fra Elisabeths Tid? Er det fra *Tycho Brahes* Hjem, hvor han ikke taaltes, eller fra *Californiens* Eventyr-Land, hvor Wellington-træet løfter sin Krone som Verdens-Skovenes Konge.

Naar vil Stjernen lyse, Stjernen paa Musaens Pande, Blomsten, i hvis Blade er indskrevet Aarhundredets Udtryk af det Skønne i Form, Farve og Duft?

»Hvad er den nye Musas Program?« spørger vor Tids kyndige Rigsdagsmænd. »Hvad vil hun?«

Spørg heller hvad hun ikke vil!

Ikke vil hun optræde som Gjenganger af den svundne Tid! ikke vil hun tømre Dramaer af Scenens aflagte Herligheder eller dække Mangler i dramatisk Architektur ved Lyrikens blendende Drapperier! hendes Flugt frem for os vil være som fra *Thespis*-Kærren til Marmor-Amphitheatret. Hun slaaer ikke den sunde Mennesketale i Stykker og klinker den sammen til et konstigt Klokkespil med indsmigrende Klang fra Troubadour-Tourneringerne. Ikke vil hun stille Versemaalet som Adelsmand og Prosaen som den Borgerlige! jevnside staae de i Klang, Fylde og Kraft. Ikke vil hun meisle ud af Islands Saga-Blokke de gamle Guder! de ere døde, der er ingen Sympathie for dem i den nye Tid, intet Slægtskab! Ikke vil hun byde sin Samtid indlogere deres Tanker i franske Roman-Kipper! ikke vil hun døve med Hverdagshistoriernes Chloroform! en Livs-Elixir vil hun bringe! hendes Sang i Vers og Prosa vil være *kort, klar, rig!* Nationaliteternes Hjerteslag, hver er kun eet Bogstav i det store Udviklings-Alphabet, men hvert Bogstav griber hun med lige Kjærlighed, stiller dem i Ord og slynger Ordene i Rythmer til sin Nutids Hymne.

Og naar er Tidens Fylde kommen?

Det er længe for os, som endnu ere her tilbage, det er kort for dem, som fløi forud!

Snart falder den chinesiske Muur; Europas Jernbaner naae Asiens aflukkede Cultur-Archiv, - de to Cultur-Strømme mødes! da maaskee bruser Fossen med sin dybe Klang, vi Nutids Gamle ville skjælve ved de stærke Toner og fornemme deri et

*
- 117

Ragnarok, de gamle Guders Fald, glemme, at hernede maae Tider og Folkeslægter forsvinde, og kun et lille Billede af hver, indesluttet i Ordets Kapsel, svømmer paa Evighedens Strøm som Lotus-Blomst, og siger os, at de Alle ere og vare Kjød af vort Kjød, i forskjellig Klædning; Jødernes Billede Straaler fra *Bibelen*, Grækernes fra *Illiade* og *Odyssee*, og vort -? Spørg det nye Aarhundredes Musa, i Ragnarok, naar det nye Gimle løfter sig i Forklarelse og Forstaaen.

Al Dampens Magt, al Nutids Tryk vare Løftestænger! Mester *Blodløs* og hans travle Svende, der synes vor Tids mægtige Herskere, ere kun Tjenere, sorte Slaver, som smykke Høisalen, frembære Skattene, dække Bordene til den store Fest, hvor Musaen med Barnets Uskyldighed, Ungmøens Begeistring og Matronens Ro og Viden løfter Digtningens vidunderlige Lampe, dette rige, fulde Menneskehjerte med Guds-Flammen.

Vær hilset, Du Musa for Poesiens nye Aarhundrede! vor Hilsen løfter sig og høres, som Ormenes Tanke-Hymne høres, Ormen, der under Plovjernet skæres over, idet et nyt Foraar lyser og Ploven skærer Furer, skærer os Orme sønder, for at Velsignelsen kan groe for den kommende nye Slægt.

Vær hilset, Du det nye Aarhundredes Musa!

*
—
118
119

Nye Eventyr og Historier. Anden Række. Anden Samling. 1862.

NEH 6-62 (Bibl. 828) udkom 25.11.1861 og indeholder: [I]-[VIII] disponeret som NEH 5-61, blot med tilføjelsen Anden Samling på smudstitel og titel; dedikation, se nedenfor. 1-100 text.

NEH 6-65 har på titel og omslag tilføjelsen Andet Oplag. I dedikationsversets 3. linie er rulle rettet til ruller.

Om korrektur eksemplaret af 2. oplag se ovenfor s. 9.

Digteren
Bjørnstjerne-Bjørnson.

Du Norges Træ med Frugt og Blomst og Knop,
Tak for hvad om dit Hjem af Dig jeg lærte!
I Rom, hvor Minders Storhed rulle op,
Der fik jeg Indblik i dit Digter-Hjerte;
Du blev mig kjær, derfor jeg Dig har bragt,
Hvad Mødets Aar har i min Lyre lagt.

Iisjomfruen.

I. Lille Rudy.

Lad os besøge Schweiz, lad os see os om i det herlige Bjergland, hvor Skovene voxer op ad de steile Klippevægge; lad os stige op paa de blendende Sneemarker, og igjen gaae ned i de grønne Enge, hvor Floder og Bække bruse afsted, som vare de bange for, at de ikke tidsnok skulle naae Havet og forsvinde. Solen brænder i den dybe Dal, den brænder ogsaa oppe paa de tunge Sneemasser, saa at de i Aaringerne smelte sammen til skinnende Iisblokke og blive rullende Laviner, optaarnede Gletschere. To saadanne ligge i de brede Fjeldkløfter under »Schreckhorn« og »Wetterhorn«, ved den lille Bjergby *Grindelwald*; mærkelige ere de at see, og derfor komme, i Sommertiden, mange Fremmede herhid fra alle Verdens Lande; de komme over de høie, sneebedækkede Bjerge, de komme nede fra de dybe Dale, og da maae de i flere Timer stige, og alt som de stige, sænker Dalen sig dybere, de see ned i den, som saae de fra en Luftballon. Foroven hænge tidt Skyerne som tykke, tunge Røggardiner om Bjergspidserne, medens nede i

***** 122

Dalen, hvor de mange brune Træhuse ligge spredte, endnu en Solstraale lyser, og løfter frem en Plet i straalende Grønt, som var den transparent. Vandet bruser, summer og suser dernede, Vandet risler og klinger foroven, det seer ud der som flagrende Sølvbaand ned over Klippen.

Paa begge Sider af Veien herop ligge Bjælkehuse, hvert Huus har sin lille Kartoffelhave, og den er en Nødvendighed, thi her inden Døre ere mange Munde, her er fuldtop af Børn, og disse kunne nok tære deres Foder; fra alle Husene myldre de frem, trænge sig om de Reisende, enten disse komme tilfods eller tilvogns; hele Børneflokkene driver Handel; de Smaa falbyde og sælge nydeligt udskaarne Træhuse, som man seer dem byggede her i Bjergene. Det være nu Regnveir eller Solskin, Børnevrimlen kommer frem med sine Varer.

For nogle og tyve Aar siden stod her, een og anden Gang, men altid noget fjernet fra de andre Børn, en lille Dreng, der ogsaa vilde handle; han stod med et saa alvorligt Ansigt og med begge Hænder fast om sin Spaanæske, som vilde han dog ikke slippe den; men just denne Alvor, og at Fyren var saa lille, var Aarsag til at han just blev bemærket, ja kaldet paa, og tidt gjorde den bedste Handel, selv vidste han ikke hvorfor.

Høiere oppe paa Bjerget boede hans Morfa'er, der snittede de fine, nydelige Huse, og deroppe i Stuen stod et gammelt Skab, fuldt op af den Slags Udskæringer, der vare Nøddeknækkere, Knive, Gafler og Æsker med deiligt Løvværk og springende Gemser; der var Alt hvad der kunde glæde Børneøine, men den Lille, *Rudy* blev han kaldt, saae med større Lyst og Længsel paa det gamle Gevær under Bjælken, det skulde han engang faae, havde Morfa'er sagt, men han maatte først blive stor og stærk nok til at bruge det.

Saa lille som Drengen var, blev han dog sat til at passe Gederne, og dersom Det at kunne klatre med dem var at være en god Vogter, ja saa var *Rudy* en god Vogter; han klatrede endogsaa lidt høiere, han holdt af at tage Fuglereeder høit i Træerne, forvoven og kjæk var han, men smile saae man ham kun, naar han stod ved det brusende Vandfald, eller naar han hørte en Lavine rulle. Aldrig legede han med de andre Børn; han kom kun sammen med dem, naar hans Morfa'er sendte ham ned for at gjøre Handel, og den syntes *Rudy* ikke stort om, hellere gad han kravle alene om paa Bjergene, eller sidde hos Morfa'er, og høre ham fortælle om gammel Tid og om

*
- 123

Folkefærdet nær herved i *Meiringen*, som han var fra; det Folkefærd havde ikke været der fra Verdens første Tid, sagde han, de vare vandrede ind; høit oppe fra Norden vare de komne, og der boede Slægten, og kaldtes »*Svenske*«. Det var nu en heel Klogskab at vide Det, og det vidste *Rudy*, men han fik endnu mere Klogskab ved anden god Omgang, og det var Husets Besætning af Dyreslægten. Der var en stor Hund, *Ajola*, et Arvegods efter *Rudys* Fader, og der var en Hankat; den især havde meget at betyde for *Rudy*, den havde lært ham at klatre.

»Kom med ud paa Taget!« havde Katten sagt, og det ganske tydeligt og forstaaeligt, thi naar man er Barn og endnu ikke kan tale, forstaaer man udmærket Høns og Ænder, Katte og Hunde, de tale os lige saa forstaaeligt som Fader og Moder tale, man maa bare være rigtig lille; selv Bedstefaders Stok kan da vrinske, blive til Hest, med Hoved, Been og Hale. For nogle Børn slipper denne Forstaaen sildigere, end for andre, og om disse siger man, at de ere langt tilbage, ere grumme længe Børn. Man siger saa Meget!

»Kom med, lille *Rudy*, ud paa Taget!« var Noget af det Første, Katten sagde, og *Rudy* forstod. »Det er Altsammen Indbildninger med at falde ned; man falder ikke, naar man ikke er bange for det. Kom, sæt din ene Pote saa, din anden saa! tag for Dig med de forreste Poter! hav Øine i Hovedet, og vær smidig i Lemmerne! er der en Kløft, saa spring, og hold Dig fast, det gjør jeg!«

Og det gjorde ogsaa *Rudy*; derfor sad han saa tidt paa Tagryggen hos Katten, han sad med den i Trætoppen, ja høit paa Klipperanden, hvor Katten ikke kom.

»Høiere! høiere!« sagde Træer og Buske. »Seer Du, hvor vi klavre op! hvor høit vi naae, hvor vi holde os fast, selv paa den yderste smalle Klippespid!«

Og *Rudy* naaede op ad Bjerget, tidt før Solen naaede derop, og der fik han sin Morgendrik, den friske, styrkende Bjergluft, den Drik, som kun *Vor Herre* kan lave, og Menneskene læse Recepten til, og der staaer skrevet: den friske Duft af Bjergets Urter og Dalens Krusemynter og Timian. Alt hvad tungt er, suge de hængende Skyer ind i sig, og saa karter Vindene dem paa Granskovene, Duftens Aand bliver Luft, let og frisk, altid mere frisk; den var *Rudys* Morgendrik.

*
- 124

Solstraalerne, Solens Velsignelse bringende Døttre, kyssede hans Kinder, og *Svimlen* stod og lurede, men turde ikke nærme sig, og Svalerne nede fra Morfa'ers Huus, der var ikke færre end syv Reder, fløi op til ham og Gederne, syngende: »Vi og I! og I og Vi!« Hilsener bragte de hjemmefra, selv fra de to Høns, de eneste Fugle i Stuen, med hvilke *Rudy* dog ikke indlod sig.

Hvor lille han end var, reist havde han, og ikke saa kort for saadan en lille Purk; født var han ovre i Canton *Wallis* og baaren herhen over Bjergene; nylig havde han tilfods besøgt det nære »*Staubbach*«, der som et Sølvslør bølger i Luften foran det sneebedækkede, blendende hvide Bjerg *Jomfruen*. Og i *Grindelwald* havde han været ved den store Gletscher, men det var en sørgelig Historie, der fandt hans Moder sin Død, »der havde lille *Rudy*,« sagde Morfa'er, »faaet Barnelystigheden blæst af sig. Da Drengen var ikke Aar endnu, loe han mere end han græd,« havde Moder skrevet, »men fra han sad i liskløften var der kommet et ganske andet Sind i ham.« Morfa'er talte ellers ikke meget derom, men paa hele Bjerget vidste man Besked.

Rudys Fader havde, som vi veed, været Postkarl; den store Hund i Stuen havde altid fulgt ham paa Farten over *Simplon*, ned til Genfersøen. I Rhonedalen i Canton *Wallis* boede endnu *Rudys* Slægt paa Faders Side, Farbro'er var en dygtig Gemsejæger og en velbekjendt Fører; *Rudy* var kun et Aar gammel, da han mistede sin Fader, og Moderen vilde nu gjerne med sit lille Barn hjem til sin Slægt i *Berner-Oberland*; nogle Timers Vei fra *Grindelwald* boede hendes Fader; han snittede i Træ og fortjente derved saa Meget, at han kunde hjælpe sig. I Juni Maaned gik hun, bærende sit lille Barn, i Selskab med to Gemsejægere, hjemveis hen over *Gemmi* for at naae *Grindelwald*. Allerede vare de komne den længste Vei, havde naaet over Høiryggen til Sneemarken, saae allerede hendes Hjemstavnsdal, med alle dens kjendte spredte Træhuse, der var

endnu kun den Besværlighed at gaae over det Øverste af den ene store Gletscher. Sneen laae frisk falden og skjulte en Kløft, ikke ned just til den dybe Bund, hvor Vandet brusede, men dog dybere end Menneskehøide; den unge Kone, der bar sit Barn, gled,

* 125

sank i og var borte, man hørte ikke et Skrig, ikke et Suk, men man hørte et lille Barn græde. Der gik hen mere end en Time, før hendes to Ledsagere fik fra det nærmeste Huus nedenfor bragt Toug og Stænger, hvormed de muligt kunde hjælpe, og efter stor Besvær bragtes frem af liskløften to Liig, som det syntes. Alle Midler bleve anvendte, og det lykkedes at kalde Barnet tillive, men ikke Moderen; og saaledes fik den gamle Morfa'er en Dattersøn i Huset istedetfor en Datter, den Lille, der loe mere end han græd, men det syntes han nu at være bleven vænnet af med, den Forandring var nok skeet med ham i Gletscher-Spalten, i den kolde, underlige Iisverden, hvor Sjælene af de Fordømte ere lukkede ind til Dommens Dag, som Schweizerbonden troer.

Ikke uligt et brusende Vand, isnet og knuget til grønne Glasblokke, ligger Gletscheren, det ene store Iisstykke væltet paa det andet; i Dybden dernede bruser den rivende Strøm af smeltet Snee og Iis; dybe Huler, mægtige Kløfter løfte sig derinde, et vidunderligt Glaspalads er det, og i dette boer *Iisjomfruen*, Gletscher-Dronningen. Hun, den Dræbende, den Knusende, er halv et Luftens Barn, halv Flodens mægtige Herskerinde, derfor mægter hun at løfte sig, med Gemsens Flugt, op paa Sneebjergets øverste Tinde, hvor de dristigste Bjergstigere maae i Isen hugge sig Trin til Fodfæste; hun seiler paa den tynde Granqvist ned ad den rivende Flod, springer der fra Klippeblok til Klippeblok omflagret af sit lange, sneehvide Haar og sin blaagrønne Kjortel, der skinner som Vandet i de dybe Schweizersøer.

»Knuse, holde fast! min er Magten!« siger hun. »En deilig Dreng stjal man fra mig, en Dreng jeg havde kysset, men ikke kysset tildøde. Han er igjen imellem Menneskene, han vogter Gederne paa Bjerget, kravler opad, altid opad, bort fra de Andre, ikke fra mig! min er han, jeg henter ham!«

Og hun bad *Svimlen* røgte hendes Ærende; der var ved Sommertid *Iisjomfruen* for lummert i det Grønne hvor Krusemynten trives; og *Svimlen* løftede sig og dukkede sig; der kom een, der kom tre; »*Svimlen*« har mange Søstre, en heel Flok; og *Iisjomfruen* kaarede den Stærkeste af de Mange, som raade inden Døre og uden Døre. De sidde paa Trappegelænderet og paa Taarnrækværket, de løbe som et Egern hen ad Fjeldranden, de springe udenfor og træde Luft som Svømmeren træder Vand og lokke deres Offer ud og ned i Afgrunden. *Svimlen* og

* 126

Iisjomfruen, Begge gribe de efter Menneskene, som Polypen griber efter Alt hvad der rører sig om den. *Svimlen* skulde gribe *Rudy*.

»Ja grib mig ham!« sagde *Svimlen*, »jeg mægter det ikke I Katten, det Skarn, har lært ham sine Kunster! det Menneskebarn har en Magt for sig, der støder mig bort; jeg kan ikke naae den lille Pog, naar han hænger paa Grenen ud over Afgrunden, og jeg gad kildre ham under Fodsaalerne, eller give ham en Dukkert i Luften! jeg kan ikke!«

»Vi kunne det!« sagde *Iisjomfruen* »Du eller jeg! jeg! jeg!«

»Nei, nei!« klang det til dem som var det Bjerg-Eccho af Kirkeklokkernes Klang, men det var Sang, det var Tale, det var et sammensmeltende Chor fra andre Naturaander, milde, kjærlige og gode, Solstraalernes Døttre; de leire sig hver Aften i Krands paa Bjergtinderne, udbrede deres rosenfarvede Vinger, der, alt som Solen synker, blusse rødere og rødere, de høie Alper gløde, Menneskene kalde det »Alpegløden«; naar saa Solen er nede, drage de ind i Fjeldtoppene, i den hvide Snee, sove der til Sol staaer op, da komme de atter frem. Særligt elske de Blomsterne, Sommerfuglene og Menneskene, og mellem disse havde de særligt udkaaret sig den lille *Rudy*.

»I fange ham ikke! I faae ham ikke!« sagde de.

»Større og stærkere har jeg fanget og faaet!« sagde *Iisjomfruen*.

Da sang Solens Døttre en Sang om Vandringsmanden, som Hvirvelvinden rev Kappen af og førte bort i stormende Flugt; Hylsteret tog Vinden bort, men ikke Manden; »ham kunne I Kraftens Børn gribe, men ikke holde; han er stærkere, han er aandigere, end selv vi! han stiger høiere end Solen, vor Moder! han har Trylleordet, der binder Vind og Vand, saa at de maae tjene og lyde ham. I løse den tunge, trykkende Vægt, og han løfter sig høiere!«

Saa deiligt lød det klokkeklingende Chor.

Og hver Morgen skinnede Solstraalerne ind igjennem det lille, eneste Vindue i Morfa'ers Huus, ind paa det stille Barn; Solstraalernes Døttre kyssede ham, de vilde optøe, opvarme, bringe bort engang de liskys, Gletschernes kongelige Mø havde givet ham, da han i sin døde Moders Skjød laae i den dybe liskløft, og *der*

frelstes, som ved et Under.

*

127

II. Reisen til det nye Hjem.

Og nu var *Rudy* otte Aar; hans Farbro'er i Rhonedalen, hiin Side Bjergene, vilde tage Drengen til sig, der kunde han bedre oplæres og komme frem; det indsaae ogsaa Morfa'er, og gav derfor Slip paa ham.

Rudy skulde afsted. Der var Flere at sige Farvel til, end Morfa'er, der var først *Ajola*, den gamle Hund.

»Din Fader var Postkarl, og jeg var Posthund,« sagde *Ajola*. »Vi have faret op og ned, jeg kjender Hundene og Menneskene med paa den anden Side Bjergene. At tale meget var ikke min Vane, men nu da vi nok ikke have længe at tale sammen, vil jeg tale lidt mere, end ellers; jeg vil fortælle Dig en Historie, som jeg altid har gaaet og tygget paa; jeg kan ikke forstaae den, og det kan Du heller ikke, men det kan nu ogsaa være det Samme, for det har jeg faaet ud af den, at saa ganske rigtigt er det ikke fordeelt i Verden for Hunde eller for Mennesker! ikke Alle ere skabte til at ligge paa Skjød eller søbe Melk; jeg er ikke bleven vænnet til det, men jeg har seet en Hundehvalp kjøre med i Postvogn og der have Menneskeplads, Fruen som var Herskab, eller han Herskabet til, havde Melkeflaske med, som hun gav ham af; Sukkerbrød fik han, men gad ikke engang æde det, snusede kun paa det, og saa aad hun det selv; jeg løb i Søle ved Siden af Vognen, sulten som en Hund kan være det, jeg tyggede paa mine egne Tanker, det var ikke i sin Rigtighed, - men det er der nok Meget som ikke er! Gid Du maa komme paa Skjøde! og kjøre i Karreet, men det kan man ikke selv lave sig, jeg har ikke kunnet det, hverken ved at gjøe eller gabe!«

Det var *Ajolas* Tale, og *Rudy* tog den om Halsen og kyssede den lige paa dens vaade Mund, og saa tog han Katten i sine Arme, men den vred sig ved det.

»Du bliver mig for stærk, og mod Dig vil jeg ikke bruge Kløer! krav! Du kun over Bjergene, jeg har jo lært Dig at kravle! tro aldrig, at Du falder ned, saa holder Du Dig nok!« Og saa løb Katten, for den vilde ikke lade *Rudy* see, at Sorgen lyste den ud af Øinene.

Hønsene løb paa Gulvet, den ene havde mistet sin Hale; en Reisende, der vilde være Jæger, havde skudt Halen af, idet Mennesket tog Hønen for en Rovfugl.

»*Rudy* vil over Bjergene!« sagde den ene Høne.

128

»Han har altid Jag!« sagde den Anden, »og jeg holder ikke af at tage Afsked!« og saa trippede de af begge To.

Gederne sagde han ogsaa Levvel, og de raabte: »Med! med! mæh!« og det var saa sørgeligt.

Der var af Egnens Folk to flinke Førere, som just skulde over Bjergene, de vilde ned paa den anden Side ved *Gemmi*, dem fulgte *Rudy* med, og tilfods. Det var en streng Marseh for saadan en lille Fyr, men Kræfter havde han, og Mod som ikke kunde blive træt.

Svalerne fløi et Stykke med: »Vi og I! og I og Vi!« sang de. Veien gik over den rivende »*Lütschine*«, der i mange smaa Strømninger styrter frem fra *Grindelwald* Gletscherens sorte Kløft. Løse Træstammer og Steenbrokker tjene her som Bro; nu vare de ovre ved Ellekrattet og begyndte at gaae opad Bjerget, tæt ved hvor Gletscheren havde løsnet sig fra Bjergsiden, og saa gik de ud paa Gletscheren over Iisblokke og uden omkring dem; krybe lidt, gaae lidt maatte *Rudy*; hans Øine straaede af bare Fornøielse, og saa traadte han med sine jernbeslagne Bjergskoe, saa fast som skulde han sætte Mærke hvor han havde gaaet. Den sorte Jordafsats, som Fjeldstrømmen havde gydet ud over Gletscheren, gav denne et forkalket Udseende, men den blaagrønne, glasagtige Iis skinnede dog frem; de smaa Damme, inddæmmede af opskruede Iisblokke maatte man uden om, og paa denne Vandring kom man nær en stor Steen, der laae gyngende paa Randen af en Iisspalte, Stenen kom ud af Ligevægt, faldt, rullede og lod Ecchoet runge nede fra Gletscherens hule, dybe Gange.

Opad, altid opad gik det; Gletscheren selv strakte sig i Høiden, som en Flod af vildtoptaarnede Iismasser,

klemte mellem steile Klipper. *Rudy* tænkte et Øieblik paa hvad der var fortalt ham, at han med sin Moder havde ligget nede i een af disse Kulde aandende Kløfter, men snart igjen vare saadanne Tanker borte, det var ham som en anden Historie af de mange, han havde hørt. Een og anden Gang, naar Mændene troede at det var lidt for vanskeligt for den lille Krabat at stige, rakte de ham Haanden, men han var ikke træet, og paa Glatisen stod han fast som en Gemse. Nu kom de ind paa Klippegrund, snart mellem mosløse Stene, snart ind imellem lave Graner og igjen ud paa den grønne Græsgang, altid vexlende, altid nyt; rundtom løftede sig Sneebjerger, dem han, som hvert Barn her, kjendte Navnene paa: »*Jomfruen*«, »*Munken*« og »*Eiger*«.

*
- 129

Rudy havde aldrig før været saa høit, aldrig før betraadt det udstrakte Sneehav; det laae med de ubevægelige Sneebølger, dem Vinden blæste enkelte Fnokke fra, som den blæser Skummet af Søens Vande. Gletscher ved Gletscher holde, om man kan sige det, hinanden Haand i Haand, hver er et Glaspalads for Iisjomfruen, hvis Magt og Villie er: at fange og begrave. Solen brændte varmt, Sneen var saa blendende og som oversaaet med hvidblaae, funkende Diamantblink. Utallige Insekter, særligt Sommerfugle og Bier, laae i Masse døde paa Sneen, de havde vovet sig for høit, eller Vinden baaret dem til de udaandede i denne Kulde. Om *Wetterhorn* hang ligesom en fiinkartet sort Uldtot, en truende Sky; den sænkede sig, bugnende af hvad den gjemte i sig, en »*Föhn*«, voldelig i dens Magt, naar den brød løs. Indtrykket af den hele Vandring, Nattequarteret heroppe, og Veien videre frem, de dybe Fjeldkløfter, hvor Vandet, i en tankesvimlende lang Tid, havde gjennemsavet Steenblokkene, heftede sig uforglemmelig i *Rudys* Erindring.

En forladt Steenbygning, hiin Side Sneehavet, gav Ly og Læ til at overnatte; her fandt de Trækul og Grangrene; Baalet blev snart tændt, Natteleiet lavet, saa godt man kunde det, Mændene satte sig om Ilden, røg deres Tobak og drak den varme, krydrede Drik, de selv havde lavet; *Rudy* fik sin Deel, og der blev talt om Alpelandets hemmelighedsfulde Væsener, om de selsomme Kæmpeslanger i de dybe Søer, om Natfolket, Spøgelsehæren, der bar den Sovende gennem Luften til den vidunderlige svømmende Stad Venedig; den vilde Hyrde, der drev sine sorte Faar henover Græsgangen; havde man ikke seet disse, saa havde man dog hørt Lyden af deres Klokker, hørt Hjordens uhyggelige Brøl. *Rudy* lyttede med Nysgjerrighed, men uden al Frygt, den kjendte han ikke, og idet han lyttede, troede han at fornemme det spøgelseagtige, hule Brøl; ja! det blev meer og mere lydeligt, Mændene hørte det ogsaa, standsede i deres Tale, lyttede og sagde til *Rudy*, at han ikke maatte sove.

Det var en *Föhn* der blæste, den voldsomme Stormvind, der kaster sig fra Bjergene ned i Dalen og i sin Voldsomhed knækker Træer, som om de vare Rør, flytter Bjælkehusene fra Flodens ene Bred over til den anden, som vi flytte en Skakbrikke.

En Time var gaaet, da de sagde *Rudy*, at nu var det
*
- 130

overstaaet, nu kunde han sove, og træet af Marschen sov han, som paa Lovbud.

Tidligt paa Morgenen brøde de op. Solen belyste den Dag for *Rudy* nye Bjerge, nye Gletschere og Sneemarker; de vare traadte ind i Canton *Wallis* og vare paa hun Side den Bjergryg, man saae fra *Grindelwald*, men endnu langt fra det nye Hjem. Andre Bjergkløfter, andre Græsgange, Skove og Fjeldstier udfoldede sig, andre Huse, andre Mennesker viste sig, men hvilke Mennesker saae han, Vanskabninger vare de, uhyggelige, fede, hvidgule Ansigter, Halsen et tungt, hæsligt Kjød, hængende posende ud; det var Cretinere, sygeligt slæbte de sig frem, og saae med dumme Øine paa de Fremmede, som kom; Qvinderne saae mest forfærdelige ud. Var det Menneskene i det nye Hjem?

III. Farbro'er.

I Farbro'ers Huus, hvorhen *Rudy* kom, saae, Gud skee Lov, Menneskene ud, som *Rudy* var vant til at see dem; een eneste Cretiner kun var her, en stakkels fjollet Knøs, een af disse stakkels Skabninger, der i deres Fattigdom og Forladthed, altid i Canton *Wallis*, gaae paa Omgang i Familier og blive et Par Maaneder i hvert Huus, stakkels *Saperli* var just her, da *Rudy* kom.

Farbro'er var en kraftig Jæger endnu, kunde dertil Bødkerhaandværket; hans Kone en lille, livlig Person med et næsten Fugleansigt, Øine som en Ørn, Halsen lang og ganske dunet.

Alt var Nyt for *Rudy*, Paaklædning, Skik og Brug, Sproget selv, men dette vilde Barneøret snart lære at forstaae. Velhavende saae her ud i Forhold til Hjemmet hos Morfa'er. Stuen var større, de boede i, Væggene

prangede med Gemsehorn og blankpolerede Bøsser, over Døren hang Billedet af Gudsmoder; friske Alperoser og en brændende Lampe stod foran.

Farbro'er var, som sagt, een af Egnens dygtigste Gemsejægere og dertil den meest øvede og bedste Fører. Her i Huset skulde nu *Rudy* være Kjæledæggen, rigtignok var her allerede en saadan een, det var en gammel, blind, døv Jagthund, som ikke mere kunde gjøre Gavn, men det havde den gjort; man huskede paa Dyrets Dygtighed i tidligere Aar, og derfor hørte det nu med til Familien og skulde have sine gode Dage.

Rudy

* - 131

klappede Hunden, men den indlod sig ikke mere med Fremmede, og det var jo endnu *Rudy*, men ikke længe; han slog snart Rod i Huus og Hjerte.

»Her er ikke saa slemt i Canton *Wallis*!« sagde Farbro'er, »Gemser have vi, de døde ikke saa snart ud, som Steenbukkene! meget bedre er her end i gammel Tid; hvormeget der end fortælles til Hæder for den, vor er dog bedre, her er kommet Hul paa Posen, kommet Lufttræk i vor indelukkede Dal. Der kommer altid noget Bedre frem, naar det gamle Aflægs falder!« sagde han, og blev Farbro'er rigtig snaksom, da fortalte han om sine Barndomsaar og det lige op i sin Faders kraftigste Tid, da *Wallis* var, som han kaldte det, en lukket Pose med altfor mange syge Folk, ynkelige Cretinere; »men de franske Soldater kom, de vare de rigtige Doctorer, de sloge strax Sygdommen ihjel og Personerne med. Slaae kunne Franskmændene, slaae et Slag paa mange Maader, og Pigerne kunne ogsaa slaae!« og derved nikkede Farbro'er til sin franskfødte Kone og loe. »De Franske kunne slaae i Stenene, saa de give sig! Simplon-Veien have de slaaget i Klipperne, slaaget der en Vei, saa at jeg nu kan sige til et treaars Barn, gaee Du ned i Italien! hold Dig bare til Landeveien, og Ungen finder ned i Italien, naar han holder sig til Landeveien «! og saa sang Farbro'er en fransk Vise og raabte Hurra for *Napoleon Bonaparte*,

Da hørte *Rudy* første Gang om *Frankrig*, om *Lyon*, den store Stad ved *Rhonefloden*, og der havde Farbro'er været.

Om ikke mange Aar skulde *Rudy* nok blive en flink Gemsejæger, Anlæg dertil havde han, sagde Farbro'er, og han lærte ham at holde paa en Bøsse, sigte, og skyde den af; han tog ham i Jagttiden med op i Bjergene, lod ham drikke af det varme Gemseblod, for at tage Svimlen fra Jægeren; han lærte ham at kjende Tiden, naar, paa de forskjellige Bjergsider, Lavinerne vilde rulle, ved Middagstid eller ved Aftentid, alt som Solen virkede der med sine Straaler; han lærte ham ret at give Agt paa Gemserne og lære af dem Springet, saa at man faldt paa Benene og stod fast, og var der i Fjeldkløften ikke Støtte for Foden, saa maatte man see at støtte sig med Albuerne, klamre sig fast med Musklerne, man havde i Laar og Læg; Nakken selv kunde bide fast om nødtigt var. Gemserne vare kloge, stillede deres Forpost ud, men Jægeren maa være klogere, gaee dem af Lugtspor; narre dem kunde han, sin Kjortel og Hat hang han op paa Alpestokken, og Gemen tog Kjolen for Manden. Denne Spas drev Farbro'er en Dag, han med *Rudy* var paa Jagt.

132

Fjeldstien var smal, ja, der var fast slet ingen, en tynd Gesims var det, tæt ved den svimlende Afgrund. Sneen der laae halv optøet, Stenen smuldrede, naar man traadte der, Farbro'er lagde sig derfor ned, saa lang han var, og krøb fremad. Hver Steen, der brækkede af, faldt, stødte mod, sprang og rullede igjen, den gjorde mange Spring fra Klippevæg mod Klippevæg, før den kom i Ro i den sorte Dybde. Et hundrede Skridt bag ved Farbro'er stod *Rudy* paa den yderste faste Klippeknold, og han saae i Luften komme, svævende hen over Farbro'er, en mægtig Lammegrib, der med sit Vingslag vilde kaste den krybende Orm i Afgrunden, for at gjøre ham til Aadsel. Farbro'er havde kun Øie paa Gemen, der med sit unge Kid var tilsyne hiin Side Kløften; *Rudy* holdt Øie med Fuglen, forstod hvad den vilde, og derfor havde han Haanden paa Bøssen for at trykke løs; da satte Gemen i et Spring op, Farbro'er skød, og Dyret var truffet af den dræbende Kugle, men Kiddet afsted, som var det prøvet og øvet et heelt Liv i Flugt og Pare. Den uhyre Fugl tog en anden Fart, skrækket ved Knaldet; Farbro'er vidste ikke om sin Fare, hørte den først af *Rudy*.

Som de nu i bedste Humeur gik paa Hjemveien, og Farbro'er fløitede en Vise fra sine Drengenaar, lød med Eet en egen Lyd ikke langt borte, de saae til Siderne, de saae opad, og der i Høiden, paa den skraanende Pjeldafsats, løftede sig Sneedækket, det bølgede, som naar Vinden farer ind under et udbredt Stykke Linned. Bølgehøiderne knækkedes, som var det Marmorplader, der brast og løste sig i skummende, styrtende Vande, rungende som dæmpet Tordendrøn; det var en Lavine, som styrtede, ikke ned over *Rudy* og Farbro'er, men nær, altfor nær ved dem.

»Hold Dig fast, *Rudy*!« raabte han. »Fast, med alle Kræfter!«

Og *Rudy* greb om Træstammen tætved; Farbro'er klattrede over ham op i Træets Grene, og holdt sig fast, medens Lavinene rullede mange Favne borte fra dem, men Vindfanget, Stormfinnerne ud fra den, knækkede og brød rundt om Træer og Buske, som vare de kun tørre Rør, og kastede dem vidt om. *Rudy* laae knuget ned mod Jorden; Træstammen, han holdt sig ved, var som savet over, og Kronen kastet et langt Stykke bort; der, mellem de knækkede Grene, laae med knuust Hoved Farbro'er, hans Haand var endnu

varm, men Ansigtet ikke til at kjende. *Rudy* stod bleg og zittrende; det var den første Skræk i hans Liv, den første Rædselsstund, han kjendte.

Med Dødsbudskab kom han i den sildige Aften, til Hjemmet, 133 der nu var Sorgens Hjem. Hustruen stod uden Ord, uden Taarer, og først da Liget bragtes, kom Smerten til Udbrud. Den stakkels Cretiner krøb i sin Seng, man saae ham ikke den hele Dag, mod Aften kom han til *Rudy*.

»Skriv Brev for mig! *Saperli* kan ikke skrive! *Saperli* kan gaae med Brev paa Posthuset!«

»Brev fra Dig?« spurgte *Rudy*. »Og til hvem?«

»Til den Herre *Christ!*«

»Hvem mener Du dermed?«

Og den Halvfjollede, som de kaldte Cretineren, saae med et rørende Blik paa *Rudy*, foldede sine Hænder og sagde saa høitideligt og fromt:

»*Jesus Christ!* *Saperli* vil sende ham Brev, bede ham, at *Saperli* maa ligge død og ikke Mand i Huset her!«

Og *Rudy* trykkede hans Haand. »Det Brev naaer ikke derhen I det Brev giver os ham ikke tilbage!«

Vanskeligt var det for *Rudy* at forklare ham Umuligheden.

»Nu er Du Husets Støtte!« sagde Pleiemoderen, og *Rudy* blev det.

IV. Babette.

Hvem er den bedste Skytte i Canton *Wallis*? Ja, det vidste Gemserne: »Tag Dig iagt for *Rudy!*« kunde de sige. »Hvem er den kjønneste Skytte?« »Ja, det er *Rudy!*« sagde Pigerne, men de sagde ikke, »tag Dig iagt for *Rudy!*« det sagde ikke engang de alvorlige Mødre; thi han nikkede ligesaa venligt til dem som til de unge Piger, han var saa kjæk og glad, hans Kinder vare brune, hans Tænder friske hvide og Øinene skinnede kulsorte, en kjøn Karl var han og kun tyve Aar. Iisvandet bed ikke koldt paa ham, naar han svømmede; vende sig i Vandet som en Pisk kunde han, klattre som ingen Anden, klæbe sig fast som en Snegl til Klippevæggen, der var gode Muskler og Sener i ham; det viste han ogsaa i Springet, Katten havde først lært ham det og Gemserne siden. Den bedste Fører at betro sig til var *Rudy*, han vilde derved kunne samle sig en heel Formue; Bødkerhaandværket, som Farbro'er ogsaa havde lært ham, havde han ikke Tanke for, hans Lyst og Længsel var

*
- 134

at skyde Gemser; det bragte ogsaa Penge ind. *Rudy* var et godt Partie, som man sagde, vilde han kun ikke see over sin Stand. Han var i Dandsen en Dandser, som Pigerne drømte om, og Een og Anden, vaagne, gik og tænkte paa.

»Mig har han kysset i Dandsen!« sagde Skoleholderens *Anette* til sin kjæreste Veninde, men det skulde hun ikke have sagt, selv til sin kjæreste Veninde. Sligt er ikke let at holde paa, det er som Sand i en hullet Pose, det løber ud; snart, i hvor skikkelig og brav *Rudy* var, vidste man dog, at han kyssede i Dandsen; og dog havde han slet ikke kysset Den, han helst vilde have kysset.

»Luur ham!« sagde en gammel Jæger, »han har kysset *Anette*, han har begyndt med A og vil nok kysse hele Alfabetet igjennem.«

Et Kys i en Dands var endnu Alt, hvad der kunde føres i Sladderen om *Rudy*, men kysset havde han *Anette*, og hun var slet ikke hans Hjertes Blomst.

Nede ved *Bex*, mellem de store Valdødtræer, tæt ved en lille rivende Bjergstrøm, boede den rige Møller; Vaaningshuset var en stor Bygning paa tre Stokværk, med smaa Taarne, tækkede med Træskaar og beslagne med Blikplader, som skinnede i Sol- og Maaneskin; det største Taarn havde til Fløi en skinnende Piil, der borede sig gennem et Æble, det skulde tyde paa *Tells* Pileskud. Møllen tog sig velhavende og pyntelig ud, lod sig baade tegne og beskrive, men Møllerens Datter lod sig ikke tegne og beskrive, det vilde idetmindste *Rudy* sige, og dog stod hun tegnet af i hans Hjerte; begge hendes Øine straaledede derinde, saa at

der var en heel Ildebrand; den var kommet der lige med Eet, ligesom anden Ildebrand kommer, og det Underligste derved var, at Møllerens Datter, den nydelige *Babette*, havde ikke Tanker derom, hun og *Rudy* havde aldrig talt saa meget som to Ord sammen.

Mølleren var rig, den Rigdom gjorde, at *Babette* sad meget høit at naae op til; men Ingenting sidder saa høit, sagde *Rudy* til sig selv, man kan jo naae op til det; man maa klattre, og man falder ikke ned, naar man ikke troer paa det. Den Lærdom havde han hjemmefra.

Nu traf det sig, at *Rudy* havde Ærende i *Bex*, det var en heel Reise derhen, Jernbanen her var da endnu ikke bragt

*
- 135

istand. Fra Rhone-Gletscheren, hen under Simplonbjergets Fod, mellem mange og vekslede Bjerghøider, strækker sig den brede Wallisdal med sin mægtige Flod, *Rhonen*, der tidt svulmer og skyller hen over Mark og Veie, ødelæggende Alt. Mellem Byerne *Sion* og *St. Maurice* gjør Dalen en Bugt, bøier sig som en Albue og bliver nedenfor *Maurice* saa smal, at den kun har Plads for Flodleiet og den snevre Kjørevei. Et gammelt Taarn, som Skildvagt for Canton *Wallis*, der her slutter, staaer paa Bjergsiden og seer hen over den murede Bro til Toldhuset paa den anden Side, der begynder Canton *Vaud*, og den nærmeste der ikke langt fra liggende By er *Bex*. Herovre, ved hvert Skridt fremad, svulmer Alt i Fylde og Frugtbarhed, man er som i en Have af Kastanietræer og Valdødtræer; hist og her titte Cypresser og Granatblomster frem; sydligt varmt er her, som var man kommen ind i Italien. -

Rudy naaede *Bex*, røgtede sit Ærende, saae sig om, men ikke en Svend fra Møllen, end sige *Babette*, fik han at see. Det var ikke, som det skulde være.

Det blev Aften, Luften var fyldt med Duft fra den vilde Timian og de blomstrende Linde; der laae ligesom et skinnende, luftblaat Slør om de skovgrønne Bjerge, der var udbredt en Stilhed, det var ikke Søvnens, ikke Dødens, nei, det var som om den hele Natur holdt sit Aandedræt tilbage, som følte den sig stillet, for at dens Billed skulde photographeres paa den blaae Himmelgrund. Hist og her mellem Træerne, hen over den grønne Mark stode Stænger, der holdt Telegraphtraaden, ført gennem den stille Dal; op til een af disse heldede sig en Gjenstand, saa ubevægelig, at man maatte troe, det var en udgaaet Træbul, men det var *Rudy*, der stod her ligesaa stille som den hele Omgivelse i dette Øieblik; han sov ikke, var endnu mindre død, men ligesom der gennem Telegraphtraaden tidt flyver store Verdensbegivenheder, Livsmomenter af Betydenhed for den Enkelte, uden at Traaden ved en Zittren eller ved en Tone tyder derpaa, saaledes gik der gennem *Rudy* Tanker, mægtige, overvældende, hans Livs Lykke, hans fra nu af »stadige Tanke«. Hans Øine vare heftede paa eet Punkt mellem Løvet, et Lys i Møllerens Vaaningsstue, hvor *Babette* boede. Saa stille, som *Rudy* stod, skulde man troe, at han sigtede for at skyde en Gemse, men selv var han i dette Øieblik lig Gemen, der i Minutter kan staae som var den meislet ud af Fjeldet, og pludselig, i det en Steen ruller, gjør sit Spring og jager afsted; og det gjorde netop *Rudy*; der rullede en Tanke.

»Aldrig fortabe!« sagde han. »Besøg i Møllen! Godaften til 136 Mølleren, Goddag til *Babette*. Man falder ikke, naar man ikke troer det! *Babette* maa dog engang see mig, skal jeg være llendes Mand!«

Og *Rudy* loe, var ved godt Mod og gik til Møllen; han vidste, hvad han vilde, han vilde have *Babette*.

Floden med dens hvidgule Vand bruste afsted, Piletræer og Linde hang ud over det ilende Vand; *Rudy* gik ad Stien, og som der staaer i den gamle Barne-Sang:

»- - til Møllerens Huus,
Men der var Ingen hjemme
Uden et lille Katte-Pjus!«

Stuekatten stod paa Trappen, skød Ryg og sagde: »Miau!« men *Rudy* havde ikke Tanke for den Tale; han bankede paa; Ingen hørte, Ingen lukkede op. »Miau!« sagde Katten. Havde *Rudy* været lille, saa havde han forstaaet Dyrenes Sprog og hørt, at Katten sagde: »Her er Ingen hjemme!« nu maatte han over paa Møllen og spørge sig for; der fik han da Besked. Hosbond var paa Reise, langveis borte i den Stad *Interlaken*, »*inter Lacus*, mellem Søerne«, som Skolemesteren, *Anettes* Fader, i sin Lærdom havde forklaret. Der langveis borte var Mølleren og *Babette* med; der var stort Skyttelaug, det begyndte imorgen den Dag og varede hele otte Dage. Schweizerne fra alle de tyske Cantoner kom der.

Stakkels *Rudy*, kunde man sige, det var ikke den heldigste Tid, han kom til *Bex*, han kunde vende om igjen, og det gjorde han, tog Veien over *St. Maurice* og *Sion*, til sin egen Dal, sine egne Bjerge, men forknyt var han ikke. Da Solen næste Morgen kom op, var hans Humeur for længe siden oppe, det havde aldrig været nede.

»*Babette* er i *Interlaken*, mange Dagreiser herfra «! sagde han til sig selv. »Det er en lang Vei derhen, vil man gaae ad den slagne Landevei, men det er ikke saa langt, stikker man over Bjergene, og det er just Veien for en Gemsejæger! den Vei har jeg gaaet før, derovre er min Hjemstavn, hvor jeg som Lille var hos

Morfa'er! og Skyttelaug have de i *Interlaken*! der vil jeg være den Første, og det vil jeg ogsaa være hos *Babette*, naar jeg først har gjort Bekjendtskab!«

Med sin lette Randsel, Søndagsstadsen i den, Gevær og
* - 137

Jægertaske, gik *Rudy* op ad Bjerget, den korte Vei, der dog var temmelig lang, men Skyttelauget var jo først begyndt i Dag og varede længere end Ugen ud; i al den Tid blev, havde man sagt, Mølleren og *Babette* hos deres Slægtninge i *Interlaken*. Hen over *Gemmi* gik *Rudy*, han vilde ned ved *Grindelwald*. - Sund og glad skred han afsted, opad i den friske, den lette, den styrkende Bjergluft. Dalen sank dybere, Synskredsen blev videre; her en Sneetop, der en Sneetop, og snart den skinnende hvide Alperække. *Rudy* kjendte hvert Sneebjerg; han styrede hen mod *Schreckhorn*, det løftede sin hvidpuddrede Steenfinger høit i den blaae Luft.

Han var endelig over Høideryggen, Græsgangene heldede ned mod Hjemmets Dale; Luften var let, Sindet let; Bjerg og Dal stod i Fylde med Blomster og Grønt, Hjertet var fuldt af Ungdomstanken: man bliver aldrig gammel, man skal aldrig døe; leve, raade, nyde! fri som en Fugl, let som en Fugl, var han. Og Svalerne fløi forbi og sang som i Barndoms Tid: »Vi og I! og I og Vi!« Alt var Flugt og Glæde.

Dernede laae den fløielsgrønne Eng, bestrøet med brune Træhuse, Lütschinefloden summede og brusede. Han saae Gletscheren med dens glasgrønne Kanter i den smudsige Snee, de dybe Spalter, den øverste og nederste Gletscher saae han. Klokkerne klang fra Kirken over til ham, som vilde de ringe Velkommen i Hjemmet; hans Hjerte bankede stærkere, udvidede sig saaledes, at *Babette* derinde blev et Øieblik borte, saa stort blev hans Hjerte, saa fyldt af Minder.

Han gik igjen hen ad den Vei, hvor han som lille Purk havde staaet med de andre Børn ved Grøftekanten og solgt udskaarne Træhuse. Deroppe bag Granerne laae endnu Morfa'ers Huus, Fremmede boede der. Børn kom løbende paa Veien, de vilde handle, eet af dem rakte frem en Alperose, *Rudy* tog den som et godt Tegn og tænkte paa *Babette*, Snart var han nede over Broen, hvor de to *Lütschiner* forene sig, Løvtræerne toge til; Valdødtræerne gave Skygge. Nu saae han vaiende Flag, det hvide Kors i den røde Dug, som Schweizeren og Dansken har det; og foran ham laae *Interlaken*.

Det var rigtignok en Pragtby, som ingen anden, syntes *Rudy*. En Schweizerby i Søndagskjole; den var ikke som de andre Kjøbstæder en Hob af svære Steenhuse, tung, fremmed og fornem, nei! her saae det ud, som om Træhusene oppe fra Bjergene vare løbne ned i den grønne Dal, ved den klare, piilsnare
* - 138

Flod og havde stillet sig i Bække, lidt ud og ind, for at danne Gade; og den prægtigste af alle Gaderne, ja, den var rigtignok voxet op, siden *Rudy*, som Lille, sidst var her; den syntes at være bleven til ved at alle de nydelige Træhuse, Morfa'er havde snittet, og hvoraf Skabet hjemme var fuldt, her havde stillet sig og vare voxne op i Kraft, som de gamle, ældste Kastanietræer. Hvert Huus var et Hotel, som det kaldtes, med udskaaret Træværk om Vinduer og Altaner, fremspringende Tage, saa pyntelige og ziirlige, og foran hvert Huus en heel Blomsterhave, ud til den brede, macadamiserede Landevei; langs med den, kun paa dens ene Side, stode Husene, de vilde ellers have skjult den friske grønne Eng lige ud for, hvor Køerne gik med Klokker, der klang som paa de høie Alpegræsgange. Engen var omsluttet af høie Bjerge, der lige midt for ligesom traadte tilside saa at man ret kunde see det skinnende, sneeklædte Bjerg »*Jomfruen*«, det deiligst formede af alle Schweizes Bjerge.

Hvilken Mængde af pyntede Herrer og Damer fra fremmede Lande, hvilken Vrimmel af Landboere fra de forskjellige Cantoner. Skytterne bare deres Nummere til Skud i Krands om Hatten. Her var Musik og Sang, Lirekasser og Blæseinstrumenter, Raab og Støien. Huse og Broer vare pyntede med Vers og Emblemer; Flag og Faner vaiede, Bøsserne knaldede Skud paa Skud, det var den bedste Musik i *Rudys* Øren, han glemte i alt Dette ganske *Babette*, for hvis Skyld han dog var kommen her.

Skytterne trængte sig til Skiveskydning, *Rudy* var snart imellem dem og den Dygtigste, den Lykkeligste; altid traf han i det midterste Sorte.

»Hvem er dog den fremmede, puur unge Jæger?« spurgte man. »Han taler det franske Sprog, som det tales i Canton *Wallis*! han gjør sig ogsaa ganske godt tydeligt i vort Tydsk!« sagde Nogle. »Som Barn skal han have levet her i Egnen ved *Grindelwald*!« vidste Een af dem.

Der var Liv i Krabaten: hans Øine lyste, hans Blik og Arm var sikker, derfor traf han. Lykken giver Mod, og Mod havde jo altid *Rudy*; snart havde han allerede her en heel Kreds af Venner om sig, han blev baade hædret og hyldet, *Babette* var næsten reent ude af hans Tanker. Da slog en tung Haand ham paa Skuldren, og en grov Stemme tiltalte ham i det franske Sprog.

»I er fra Canton *Wallis*?«

Rudy vendte sig om og saae et rødt, fornøiet Ansigt, en tyk

Person, det var den rige Møller fra *Bex*; han skjulte, med sin brede Krop, den fine, nysselige *Babette*, der dog snart tittede frem med de straalende, mørke Øine. Den rige Møller tog til Indtægt, at det var en Jæger fra hans Canton, der gjorde de bedste Skud og var den Hædrede. *Rudy* var rigtignok et Lykkens Barn; hvad han var vandret afsted efter, men nu paa Stedet næsten havde glemt, søgte ham op.

Hvor man langt fra sit Hjem træffer Folk hjemveis fra, der kjender man hinanden, der taler man til hinanden. *Rudy* var ved Skyttefesten den Første ved sine Skud, ligesom Mølleren hjemme i *Bex* var den Første ved sine Penge og sin gode Mølle; og saa trykkede de to Mænd hinanden i Hænderne, det havde de aldrig gjort før; ogsaa *Babette* tog *Rudy* saa trohjertig i Haanden, og han trykkede hendes igjen og saae paa hende, saa at hun blev ganske rød ved det.

Mølleren fortalte om den lange Vei, de havde reist herhid, de mange store Byer, de havde seet; det var en ordenlig Reise: de havde seilet paa Dampskib, kjørt med Damp og med Post.

»Jeg er gaaet den kortere Vei!« sagde *Rudy*, »Jeg er gaaet over Bjergene; ingen Vei er saa høi, man jo kan komme den!«

»Men ogsaa brække Halsen!« sagde Mølleren. »Og I seer just ud til, at I engang skal brække Halsen, saa forvoven som I er!«

»Man falder ikke, naar man ikke selv troer det!« sagde *Rudy*.

Og Møllerenes Slægt i *Interlaken*, hos hvem Mølleren og *Babette* vare i Besøg, bad *Rudy* see lidt ind til dem, han var jo fra samme Canton som deres Slægtning. Det var et godt Tilbud for *Rudy*, Lykken var med ham, som den altid er med Den, der stoler paa sig selv og husker paa: »Vor Herre giver os Nødderne, men han knækker dem ikke for os!«

Og *Rudy* sad, ligesom i Familie, hos Møllerenes Slægt, og der udbragtes en Skaal for den bedste Skytte, og *Babette* klinkede med, og *Rudy* takkede for Skaalen.

Mod Aften gik de Alle den smukke Vei langs de pyntelige Hoteller under de gamle Valdnødtræer, og der var saadan en Folkemængde, en Trængsel, at *Rudy* maatte byde *Babette* Armen. Han var saa glad over, at han havde truffet Folk fra *Vaud*, sagde han. *Vaud* og *Wallis* vare gode Nabocantoner. Han sagde sin Glæde saa inderlig, at *Babette* syntes, at hun maatte trykke ham i Haanden derfor. De gik der næsten som gamle Bekjendte, og morsom var hun, det lille, yndige

Menneske; det klædte hende saa nydeligt, syntes *Rudy*, at udpege det Latterlige og Overdrevne i de fremmede Damers Paaklædning og Maaden de gik paa, og det var slet ikke for at gjøre Nar, thi det kunde være meget retskafne Mennesker, ja! søde og elskelige, det vidste *Babette*, hun havde en Gudmoder, der var en saadan meget fornem, engelsk Dame. For atten Aar siden da *Babette* blev døbt, var hun i *Bex*; hun havde givet *Babette* den kostbare Naal, hun bar paa sit Bryst. To Gange havde Gudmoder skrevet Brev, og iaar skulde de, her i *Interlaken*, have mødt hende med hendes Døttre, der vare gamle Piger, op imod de tredive, sagde *Babette*, - hun var jo kun atten.

Den søde, lille Mund stod ikke stille et Øieblik, og Alt, hvad *Babette* sagde, klang for *Rudy*, som Ting af den største Vigtighed, og han fortalte igjen, hvad han havde at fortælle, fortalte: hvortidt han havde været i *Bex*; hvor godt han kjendte Møllen, og hvor ofte han havde seet *Babette*, men hun rimeligviis aldrig havde bemærket ham, og nu sidst da han kom til Møllen, og det med mange Tanker, som han ikke kunde sige, var hun og hendes Fader borte, langveis borte, men dog ikke længer end man nok kunde kravle over den Muur, der gjorde Veien lang.

Ja, han sagde *det*, og han sagde saa Meget; han sagde, hvor godt han syntes om hende - - og at det var for hendes Skyld og ikke for Skyttelaugets, at han var kommen.

Babette blev ganske stille; det var næsten altfor Meget, han betroede hende at bære.

Og mens de gik, sank Solen bag den høie Fjeldvæg. »*Jomfruen*« stod i en Pragt og Glands, omgiven af de nære Bjerges skovgrønne Krands. De mange Mennesker stode stille og saae derhen; ogsaa *Rudy* og *Babette* saae paa al den Storhed.

»Intetsteds er deiligere end her!« sagde *Babette*.

»Intetsteds!« sagde *Rudy* og saae paa *Babette*.

»Imorgen maa jeg bort!« sagde han lidt efter.

»Besøg os i Bex!« hviskede *Babette*, »det vil fornøje min Fader!«

V. Paa Hjemveien.

O, hvor Meget havde *Rudy* at bære, da han næste Dag gik hjem over de høie Bjerge. Ja, han havde tre Sølv-Bægere, to udmærkede Bøsser og en Kaffekande af Sølv, den kunde man

*
– 141

bruge, naar man satte Bo; det var dog ikke det Vægtigste, noget Vægtigere, Mægtigere, bar han, eller bar ham hjem over de høie Bjerge. Men Veiret var raat, graat, regnfuldt og tungt; Skyerne sænkede sig som Sørgeslør over Bjerghøiderne og indhyllede de skinnende Bjergtoppe. Fra Skovgrunden klang de sidste Øxeslag, og ned ad Bjergsiden rullede Træstammer, som Pindeværk at see fra Høiden, men nær ved masttunge Træer. *Lütschinen* bruste sin eensformige Accord, Vinden susede, Skyerne seilede. Tæt ved *Rudy* gik pludselig en ung Pige, han havde ikke bemærket hende, før hun var lige tæt ved ham; ogsaa hun vilde over Fjeldet. Hendes Øine havde en egen Magt, man maatte see ind i dem, de vare saa selsomt glasklare, saa dybe, bundløse.

»Har Du en Kjæreste?« spurgte *Rudy*; al hans Tanke var fyldt med at have en Kjæreste.

»Jeg har ingen!« sagde hun og loe, men det var, som hun talte ikke et sandt Ord. »Lad os ikke gaae en Omvei!« blev hun ved. »Vi maae mere til Venstre, det er kortere!«

»Ja, til at falde i en liskløft!« sagde *Rudy*. »Veed Du ikke bedre Vei og vil være Fører!«

»Jeg kjender just Veien!« sagde hun, »og jeg har mine Tanker med mig. Dine ere nok nede i Dalen; heroppe skal man tænke paa Iisjomfruen, hun er ikke Menneskene god, sige Menneskene!«

»Jeg frygter hende ikke!« sagde *Rudy*, »hun maatte slippe mig, da jeg var Barn, jeg skal nok slippe hende, nu jeg er ældre!«

Og Mørket tog til, Regnen faldt, kom, den lyste, den blendede.

»Ræk mig din Haand, saa skal jeg hjælpe Dig med at stige!« sagde Pigen, og hun rørte ham med iiskolde Fingre.

»Du hjælpe mig!« sagde *Rudy*. »Ikke endnu behøvede jeg Qvinde-Hjelp for at klatte!« og han gik raskere til, bort fra hende; Sneefoget slog som et Gardin om ham, Vinden susede, og bag ved sig hørte han Pigen loe og sang; det klang saa underligt. Det var nok Troldtøi i Iisjomfruens Tjeneste; *Rudy* havde hørt om det, da han som Lille overnattede heroppe paa sin Vandring over Bjergene.

Sneen faldt tyndere, Skyen laae under ham; han saae tilbage, der var Ingen meer at see, men han hørte Latter og Jodlen, og ikke lød det som kom det fra et Menneske.

*
– 142

Da *Rudy* endelig naaede Bjergets øverste Deel, hvor Bjergstien gik ned mod Rhonedalen, saae han, i den klare blaa Luftstriben, i Retning mod Chamouny, to klare Stjerner, de lyste saa funklende, og han tænkte paa *Babette*, paa sig selv og sin Lykke og blev varm ved Tankerne.

VI. Besøget i Møllen.

»Herskabstøi bringer Du i Huset!« sagde den gamle Pleiemoder, og hendes selsomme Ørne-Øine lynede, hun bevægede den magre Hals endnu hurtigere i selsomme Dreininger. »Lykken er med Dig, *Rudy*! jeg maa

kysse Dig, min søde Dreng!«

Og *Rudy* lod sig kysse, men det var at see paa hans Ansigt, at han fandt sig i Omstændighederne, de smaa huuslige Besværligheder. »Hvor Du er kjøn, *Rudy*!« sagde den gamle Kone.

»Bild mig ikke Noget ind!« sagde *Rudy* og loe, det fornøiede ham dog.

»Jeg siger det igjen!« sagde den gamle Kone, »Lykken er med Dig!«

»Ja, i Det troer jeg Dig!« sagde han og tænkte paa *Babette*.

Aldrig før havde han længtes som nu efter den dybe Dal.

»De maae være komne hjem!« sagde han til sig selv. »Det er allerede to Dage over Tiden, da de vilde komme her. Jeg maa til *Bex*!«

Og *Rudy* kom til *Bex*, og *Møllerens* vare hjemme. Godt blev han modtagen, og *Hilsener* fik han fra Familien i *Interlaken*. *Babette* talte ikke meget, hun var bleven saa taus, men *Øinene* talte, det var ogsaa aldeles Nok for *Rudy*. *Mølleren*, der ellers gjerne havde Ordet, han var vant til at man altid loe ad hans Indfald og Ordspil, han var jo den rige *Møller*, lod til at han hellere hørte *Rudy* fortælle Jagt-Eventyr, Besværligheder og Farer, som *Gemsejægerne* prøvede paa de høie Fjeldtinder, og hvorledes der maatte kravles hen ad de usikkre *Sneegesims*, dem *Vind* og *Veir* kitte fast til *Fjeldranden*, kravles paa de dristige *Broer*, *Sneefoget* har kastet hen over de dybe *Afgrunde*. *Rudy* saae saa kjæk ud, hans *Øine* lyste, medens han fortalte om *Jægerlivet*, om *Gemens* *Klogskab* og *dristige Spring*, om den stærke *Føhn* og de rullende *Laviner*; han mærkede godt, at ved hver ny *Beskrivelse* vandt han meer og mere *Mølleren*, og

* - 143

Det der især tiltalte denne, var *Beretningen* om *Lammegribbene* og de *dristige Kongeørne*.

Ikke langt herfra, inde i *Canton Wallis*, var der en *Ørnerede*, ganske snildt bygget ind under den fremadludende *Fjeldkant*; der var en *Unge* deroppe, den tog man ikke! En *Englænder* havde for faa Dage siden budt *Rudy* en heel *Haandfuld Guld* for at skaffe ham *Ungen* levende, »men der er *Grændse* for *Alt*«, sagde han; »*Ørneungen* der er ikke til at tage, det vilde være en *Galskab* at indlade sig derpaa!«

Og *Vinen flød* og *Talen flød*, men *Aftenen* var alt for kort, syntes *Rudy*, og dog var det over *Midnat*, da han gik fra dette første *Besøg* i *Møllen*.

Lysene blinkede endnu en kort *Stund* gennem *Vinduet* og mellem de grønne *Grene*; ud fra den aabne *Laage* paa *Taget* kom *Stuekatten* og hen ad *Tagrenden* kom *Kjøkkenkatten*.

»Veed Du *Nyt* paa *Møllen*?« sagde *Stuekatten*. »Her er stiltiende *Forlovelse* i *Huset*! *Fatter* veed det ikke endnu; *Rudy* og *Babette* have hele *Aftenen* traadt hinanden paa *Poterne* under *Bordet*; mig traadte de to *Gange*, men jeg mjauede dog ikke, det havde da vakt *Opmærksomhed*!«

»Det vilde dog jeg have gjort!« sagde *Kjøkkenkatten*.

»Hvad der skikker sig i *Kjøkkenet*, skikker sig ikke i *Stuen*!« sagde *Stuekatten*. »Jeg gad nu bare vide, hvad *Mølleren* vil sige, naar han hører om *Forlovelsen*!«

Ja, hvad vilde *Mølleren* sige, det gad ogsaa *Rudy* nok vide, men vente længe paa at vide det kunde han ikke; og derfor ikke mange Dage efter, da *Omnibussen* rumlede over *Rhone-broen* mellem *Wallis* og *Vaud*, sad *Rudy* i den med godt *Mod*, som altid, og deilige *Tanker* om *Jaord* endnu i denne *Aften*.

Og da saa *Aftenen* kom, og *Omnibussen* kjørte samme *Vei* tilbage, ja saa sad ogsaa *Rudy* i den, samme *Vei* tilbage, men i *Møllen* løb *Stuekatten* med *Nyt*.

»Veed Du det, Du fra *Kjøkkenet*! *Mølleren* veed nu *Alting*. Det var en rar *Ende* det tog! *Rudy* kom her henimod *Aften*, og han og *Babette* havde *Meget* at hviske og tiske om, de stode paa *Gangen* lige ud for *Mølleren* *Kammer*. Jeg laae ved *Fødderne* af dem, men de havde hverken *Øine* eller *Tanke* for mig. »Jeg gaaer lige ind til din *Fader*!« sagde *Rudy*, »det er en ærlig *Sag*.« »Skal jeg følge Dig?« sagde *Babette*, »det vil give Dig *Mod*!« »Jeg har *Mod* nok!« sagde *Rudy*, »men er Du med, maa han see mildt, enten han vil eller ei!«

* - 144

Og saa gik de ind. *Rudy* traadte mig voldsomt paa *Halen*! *Rudy* er uendelig keitet! jeg mjauede, men hverken han eller *Babette* havde *Øren* at høre med. De aabnede *Døren*, gik ind begge *To*, jeg foran; men jeg sprang op paa en *Stoleryg*, jeg kunde ikke vide hvorledes *Rudy* vilde sparke ud. Men *Mølleren* sparkede ud! det var et godt *Spark*! ud af *Døren*, op paa *Bjerget* til *Gemserne*! dem kan nu *Rudy* sigte paa og ikke paa vor lille *Babette*!«

»Men hvad blev der sagt?« spurgte *Kjøkkenkatten*.

»Sagt!« - »Der blev sagt Alt hvad de saaledes sige naar de gaae paa Frieri: »»Jeg holder af hende og hun holder af mig! og naar der er Mælk i Bøtten til Een, saa er der ogsaa Mælk i Bøtten til To!«« »»Men hun sidder Dig for høit!«« sagde *Mølleren*, »»hun sidder paa Gryn, paa Guldgryn, veed Du nok! hende naaer Du ikke!«« »»Intet sidder for høit, man kan naae det naar man kun vil!«« sagde *Rudy*; for rask paa det er han. »»Men Ørneungen kan Du dog ikke naae, sagde Du sidst! *Babette* sidder høiere!«« »»Jeg tager dem begge To!«« sagde *Rudy*. »»Ja, jeg skal forære Dig hende, naar Du forærer mig den levende Ørneunge!«« sagde *Mølleren* og loe, saa Vandet stod ham i Ansigtet. »»Men nu skal Du have Tak for Visiten, *Rudy*! kom igjen imorgen, saa er der Ingen hjemme! Farvel *Rudy*!«« Og *Babette* sagde ogsaa Farvel, saa ynkelig som en lille Kattekillling, der ikke kan see sin Moder. »»Et Ord er et Ord, en Mand en Mand!«« sagde *Rudy*. »»Græd ikke, *Babette* jeg bringer Ørneungen!«« »»Du brækker Halsen, haaber jeg!«« sagde *Mølleren*, »»og saa slippe vi for dit Løb!«« Det kalder jeg at sparke! nu er *Rudy* afsted, og *Babette* sidder og græder, men *Mølleren* synger Tydsk, det har han lært paa Reisen! jeg vil nu ikke sørge over det, det hjælper ikke!«

»Men det er dog altid et Udseende!« sagde *Kjøkkenkatten*.

VII. Ørnereden.

Fra Fjeldstien klang Jodlen saa lystig og stærk, det tydede paa godt Humeur og freidigt Mod; det var *Rudy*; han gik til sin Ven *Vesinand*.

* 145

»Du maa hjælpe mig! vi faae *Ragli* med, jeg maa tage Ørneungen oppe paa Fjeldranden!«

»Vil Du ikke tage det Sorte af Maanen først, det er nok lige let!« sagde *Vesinand*. »Du er i godt Humeur!«

»Ja, for jeg tænker paa at holde Bryllup! Men nu, Alvor talt, Du skal vide hvorledes Sagerne staae for mig!«

Og snart vidste *Vesinand* og *Ragli* hvad det var *Rudy* vilde.

»Du er en vovsom Knøs!« sagde de. »Det gaaer ikke! Du brækker Halsen!«

»Man falder ikke ned, naar man ikke troer paa det!« sagde *Rudy*,

Ved Midnat toge de afsted med Stænger, Stiger og Reb; Veien gik mellem Krat og Buske, hen over rullende Stene, altid opad, opad i den mørke Nat. Vandet brusede nede, Vandet rislede foroven, fugtige Skyer dreve i Luften. Jægerne naaede den steile Fjeldrand, mørkere blev det her, Fjeldvæggene næsten mødtes, og kun høit oppe i den smalle Spalte lysnede Luften; tæt ved, under dem, var dyb Afgrund med et brusende Vand. Stille sad de alle Tre, de vilde vente Dag gry, da fløi Ørnen ud, den maatte først skydes, før der kunde være Tanke om at faae Ungen. *Rudy* sad paa Hug, saa stille, som var han et Stykke af Stenen han sad paa, Geværret havde han foran sig stillet til Skud, Øinene ufravendt den øverste Kløft, hvor ind under den fremadludende Klippe Ørnereden skjultes. De tre Jægere ventede længe.

Nu lød høit over dem en knagende, susende Lyd; der blev mørkt ved en stor, svævende Gjenstand. To Bøssepiber sigtede idet den sorte Ørneskikkelse fløi ud fra Reden; der faldt et Skud; et Øieblik bevægede sig de udbredte Vinger, og derpaa langsomt dalede Fuglen, som om den med sin Størrelse og sin Vingestrækning maatte fylde hele Kløften og i sit Fald rive Jægerne med. Ørnen sank i Dybet: det knagede i Trægrene og Buske, der knækkedes ved Fuglens Fald.

Og nu begyndte en Travlhed; tre af de længste Stiger bandtes sammen, de maatte naae derop; de stilledes paa det yderste sidste Fodfæste ved Afgrundsranden, men de naaede ikke derop; og glat som en Muur var Klippevæggen et langt Stykke høiere op, hvor Reden skjultes i Læ af den øverste fremspringende Klippeknold. Efter nogen Raadslagning blev man enig om, at der var Intet bedre at gjøre end ovenfra at heise ned i Kløften to sammenbundne Stiger, og da at faae disse satte i Forbindelse

* 146

med de tre, der allerede nedenfra vare stillede op. Med stort Besvær fik man de to Stiger slæbt øverst op

og der gjort Tougene fast; Stigerne skødes ud over den fremspringende Klippe og hang da frit svævende midt over Afgrunden; Rudy sad allerede der paa det nederste Trin. Det var en iskold Morgen, Skytaagerne løftede sig nede fra den sorte Kløft. *Rudy* sad derude som en Flue sidder paa det vippende Halmstraa, en redebyggende Fugl har tabt paa Randen af den høie Fabrikskorsteen, men Fluen kan flyve naar Straaet gaaer løst, *Rudy* kunde kun brække Halsen. Vinden omsusede ham, og nede i Afgrunden brusede det ilende Vand fra den optøede Gletscher, Iisjomfruens Palads.

Nu satte han Stigen i en svingende Bevægelse, som Edderkoppen, der fra sin lange, svævende Traad vil gribe fast, og da *Rudy* fjerde Gang rørte Spidsen af de nedenfra opstillede sammenbundne Stiger havde han Tag i dem, de bleve med sikker og kraftig Haand føiede sammen, dog altid dinglende som havde de slidte Hængsler.

Et svaiende Rør syntes de fem lange Stiger, der naaede op mod Reden, heldende sig lodret mod Klippevæggen; dog nu kom det Farligste, der skulde klattres som Katten kan klatte, men *Rudy* kunde det ogsaa, Katten havde lært ham det; han fornam ikke *Svimlen*, der traadte Luft bag ved ham, og strakte sine Polyparme ud efter ham. Nu stod han paa Stigens øverste Trin og mærkede, at endnu her naaede han ikke høit nok til at see ind i Reden, kun med Haanden kunde han naae op til den; han prøvede hvor fast de nederste tykke, i hinanden flettede Grene, der udgjorde Redens nederste Deel, sade, og da han havde sikket sig en tyk og urokkelig Green, svang han sig fra Stigen op mod Grenen og havde nu Bryst og Hoved over Reden, men her strømmede ham imøde en qvælende Stank af Aadsler; forraadnede Lam, Gemser og Fugle laae her sønderflængede. *Svimlen*, der ikke mægtede at røre ham, pustede de giftige Dunster ind i hans Ansigt for at han skulde fortumles, og nede i det sorte, gabende Dyb, paa det ilende Vand, sad *Iisjomfruen* selv med sit lange, hvidgrønne Haar og stirrede med Dødsøine som to Bøssepiber.

»Nu fanger jeg Dig!«

I en Krog af Ørnereden saae han sidde, stor og mægtig, Ørneungen, der endnu ikke kunde flyve. *Rudy* heftede sine Øine paa den, holdt sig med al Kraft ved sin ene Haand og

* - 147

kastede med den anden Haand Slyngen om den unge Ørn; fanget var den lyslevende; dens Been var i den snærende Snor, og *Rudy* smed Slyngen med Fuglen hen over sin Skulder, saa at Dyret hang et godt Stykke nede under ham, idet han ved et hjælpende nedhængende Toug holdt sig fast, til Fodspidsen igjen naaede den øverste Kant af Stigen.

»Hold fast! tro ikke Du falder, saa falder Du ikke!« det var den gamle Lærdom, og den fulgte han, holdt fast, kravlede, var vis paa ikke at falde, og han faldt ikke.

Nu lød der en Jodlen, saa kraftig og glad. *Rudy* stod paa den faste Klippegrund med sin Ørneunge.

VIII. Hvad Nyt Stuekatten kunde fortælle.

»Her er det Forlangte!« sagde *Rudy*, der traadte ind hos Mølleren i *Bex* og satte paa Gulvet en stor Kurv, tog saa Klædet af, og der gloede frem to gule, sortkrandsede Øine, saa gnistrende, saa vilde, ret til at brænde og bide sig fast hvor de saae; det korte, stærke Næb gabede til Bid, Halsen var rød og dunet.

»Ørneungen!« raabte *Mølleren*. *Babette* gav et Skrig og sprang til Siden, men kunde ikke faae sine Øine hverken fra *Rudy* eller Ørneungen.

»Du lader Dig ikke kyse!« sagde *Mølleren*.

»Og I holder altid Ord!« sagde *Rudy*, »hver har sit Kjendemærke!«

»Men hvorfor knækkede Du ikke Halsen?« spurgte *Mølleren*.

»For jeg holdt fast!« svarede *Rudy*, »og det gjør jeg endnu! jeg holder fast paa *Babette*!«

»See først til at Du har hende!« sagde *Mølleren* og loe; og det var gode Tegn, vidste *Babette*.

»Lad os faae Ørneungen ud af Kurven, det er farligt at see, hvorledes den gloer! hvor fik Du Tag i den?«

Og *Rudy* maatte fortælle, og *Mølleren* saae med Øine, der bleve større og større.

»Med dit Mod og din Lykke kan Du forsørge tre Koner!« sagde *Mølleren*.

»Tak! Tak!« raabte *Rudy*.

*
– 148

»Ja *Babette* har Du da ikke endnu!« sagde *Mølleren* og slog i Spøg den unge Alpejæger paa Skulderen.

»Veed Du Nyt paa Møllen?« sagde *Stuekatten* til *Kjøkkenkatten*. »*Rudy* har bragt os Ørneungen og tager *Babette* i Bytte. De have kysset hinanden og ladet Faderen see derpaa! det er da saa godt som Forlovelse; den Gamle sparkede ikke ud, han trak Klørne ind, tog sig en Middagsluur og lod de To sidde og loggre; de har saa Meget at fortælle, de blive ikke færdige til Julen!«

Og de bleve heller ikke færdige til Julen. Vinden hvirvlede det brune Løv, Sneen fygede i Dalen som paa de høie Bjerge; *lisjomfruen* sad i sit stolte Slot, der tog til i Vintertid; Klippevæggene stode med lisslag og favntykke, elephanttunge listappe der hvor i Sommeren Fjeldstrømmen lod sit Vandslør vaie; *lisguirlander* af phantastiske *liskrystaller* skinnede over de sneepuddrede Graner. *lisjomfruen* red paa den susende Vind hen over de dybeste Dale. Sneetæppet var lagt heelt ned til *Bex*, hun kunde komme der og see *Rudy* inden Døre, mere end han var vant til, han sad hos *Babette*. Til Sommer skulde Brylluppet staae; det ringede tidt for deres Øren, saa ofte talte Venner derom. Der var Solskin, den deiligste Alperose glødede, den muntre, leende *Babette*, deilig som Foraaret der kom, Foraaret der lod alle Fugle synge om Sommertid, om Bryllupsdag.

»Hvor de To kunne sidde og hænge over hinanden!« sagde *Stuekatten*. »Nu er jeg kjed af det Miau!«

IX. **lisjomfruen.**

Foraaret havde udfoldet sin saftiggrønne Guirlande af Valdnød- og Kastanietræer, den svulmede især fra Broen ved *St. Maurice* til Genfersøens Bred langs Rhonen, der med voldsom Fart jog fra sit Udspring under den grønne Gletscher, *lispaladset*, hvor *lisjomfruen* boer, hvor hun af den skarpe Vind lader sig bære op paa den øverste Sneemark og i det stærke Sollys strækker sig paa de fygede Bolstre; der sad hun og skuede med langsynet Blik ned i de dybe Dale, hvor Menneskene, som Myrer paa den solbeskinnede Steen, travle rørte sig.

»Aandskræfter, som Solens Børn kalde Eder!« sagde *lisjomfruen*, »Kryb ere I! en rullende Sneebold, og I og Eders Huse og Byer ere masede og udviskede!« Og hun løftede sit stolte

*
– 149

Hoved høiere og saae med dødlynende Øine vidt om og dybt ned. Men fra Dalen lød en Rullen, Sprængning af Klipper, Menneskeværk; Veie og Tunneler for Jernbaner bleve anlagte.

»De lege Muldvarp!« sagde hun; »de grave Gange, derfor høres Lyd som Flinteskud. Flytter jeg mine Slotte, da bruser det stærkere end Tordenens Drøn!«

Fra Dalen løftede sig en Røg, den bevægede sig fremad, som et flagrende Slør, en vaiende Fjerbusk fra Locomotivet, der paa den nysaabnede Jernbane drog Banetoget, denne bugtende Slange, hvis Led er Vogn ved Vogn. Piilsnar skød den frem.

»De lege Herrer dernede, Aandskræfterne!« sagde *lisjomfruen*. »Naturmagternes Kræfter ere dog de raadende!« og hun loe, hun sang, det rungede i Dalen.

»Nu rullede der en Lavine!« sagde Menneskene dernede.

Men Solens Børn sang endnu høiere om Menneske-Tanken, der raader, der spænder Havet under Aag, flytter Bjerge, fylder Dale; Menneske-Tanken, der er Naturkræfternes Herre. I samme Stund just, kom hen over Sneemarken hvor *lisjomfruen* sad, et Selskab af Reisende; de havde bundet sig med Toug fast til hverandre, for at være som eet større Legeme paa den glatte *lisflade*, ved de dybe Afgrunde.

»Kryb!« sagde hun. »I være Naturmagtens Herrer!« og hun vendte sig fra dem og saae spottende ned i

den dybe Dal, hvor Jernbanetoget brusede forbi.

»Der sidde de, disse *Tanker!* de sidde i *Kræfternes Vold!* jeg seer dem hver! - Een sidder stolt som en Konge, alene! der sidde de i Klump! der sover Halvdelen! og naar Dampdragen holder stille, stige de ud, gaae deres Gang! Tankerne gaae ud i Verden!« Og hun loe.

»Der rullede igjen en Lavine!« sagde de dernede i Dalen.

»Os naaer den ikke!« sagde To paa Dampdragens Ryg, »to Sjæle og een Tanke« som det hedder. Det var *Rudy* og *Babette*; ogsaa Mølleren var med.

»Som Bagage!« sagde han. »Jeg er med som det Nødvendige!«

»Der sidde de To!« sagde *lisjomfruen*. »Mangen Gemse har jeg knust, Millioner Alperoser har jeg knækket og brækket, ikke Roden blev! jeg sletter dem ud! Tankerne! Aandskræf terne!« Og hun loe.

»Nu rullede igjen en Lavine!« sagde de nede i Dalen.

*

150

X. Gudmoder.

I *Montreux*, een af de nærmeste Byer, der med *Clarens*, *Vernex* og *Crin* danne Guirlande om Genfersøens nordøstlige Deel, boede *Babettes* Gudmoder, den engelske fornemme Dame med sine Døttre og en ung Slægtning; de vare nyligt indtrufne, dog havde Mølleren allerede aflagt dem Visit, meldt *Babettes* Forlovelse, og fortalt om *Rudy* og Ørneungen, om Besøget i Interlaken, kort sagt den hele Historie, og den havde i høieste Grad fornøiet og indtaget for *Rudy* og for *Babette*, og for Mølleren med; de maatte nu endelig alle Tre komme, og derfor kom de. - *Babette* skulde see sin Gudmoder, Gudmoder see *Babette*.

Ved den lille Stad *Villeneuve*, for Enden af Genfersøen, laae Dampskibet, der paa en halv Times Fart naaer derfra til *Vernex*, lige under *Montreux*. Det er en af Digtere besjungen Kyst; her, under Valdtræerne ved den dybe, blaagrønne Sø, sad *Byron* og skrev sine melodiske Vers om den Fangne i det skumle Klippeslot *Chillon*. Hist, hvor *Clarens* speiler sig med Grædepilene i Vandet, vandrede *Rousseau*, drømmende om *Heloise*. Rhonefloden glider frem under Savoyens høie, sneedækkede Bjerge, her ligger ikke langt fra dens Udløb i Søen en lille Ø, ja den er saa lille, at den fra Kysten synes at være et Fartøj derude. Det er en Klippegrund, som for en hundrede Aar siden en Dame lod steeninddæmme, belægge med Jord og beplante med tre Akasietræer, de overskygge nu den hele Ø. *Babette* var aldeles henrykt over den lille Plet, den var hende det Yndigste paa hele Seiladsen, der skulde man hen, der maatte man hen, der maatte være mageløst yndigt at være, meente hun. Men Dampskibet gik forbi og lagde an, som det skulde, ved *Vernex*.

Det lille Selskab vandrede herfra op mellem de hvide, solbelyste Mure, der omgive Viinhaverne foran den lille Bjergby *Montreux*, hvor Figentræerne skygge foran Bondens Huus, Laurbær og Cypresser groe i Haverne. Halvveis oppe laae Pensionen, hvor Gudmoder boede.

Modtagelsen var meget hjertelig. Gudmoder var en stor, venlig Kone med et rundt, smilende Ansigt; som Barn maa hun have været et sandt raphaelsk Englehoved, men nu var hun et gammelt Englehoved, som de sølvhvide Haar rigt krøllede om. Døttrene vare pyntelige, fine, lange og slanke. Den unge Fætter, der var med og ganske klædt i Hvidt fra Top til Taa,

*
- 151

med forgyldte Haar og forgyldte Bakkenbarter, saa store at de kunde have været fordeelte til tre Gentlemen, viste strax mod den lille *Babette* den allerstørste Opmærksomhed.

Rigt indbundne Bøger, Nodeblade og Tegninger laae spredte over det store Bord, Balkondøren stod aaben ud til den deilige udstrakte Sø, der var saa blank og stille, at Savoyens Bjerge med Smaabyer, Skove og Sneetoppe, omvendt afspejlede sig.

Rudy, der ellers altid var kjæk, livsfrisk og freidig, følte sig slet ikke i sit Es, som man kalder det; han bevægede sig her, som om han gik paa Ærter hen over et glat Gulv. Hvor Tiden var seig at slide paa; den gik

i Trædemølle! og nu skulde man spadserere! det gik ligesaa langsommeligt; to Skridt frem og eet tilbage kunde *Rudy* gjøre for at være i Trit med de Andre. Ned til *Chillon*, det gamle skumle Slot paa Klippeøen, gik de for at see paa Pinsels-Pæl og Døds-Fængsler, rustne Lænker i Klippemuren, Steenbrix for de Dødsdømte, Falddøre, hvor de Ulykkelige vare styrtede ned og spiddede paa Jernpigge midt i Brændingen. Det kaldte de en Fornøielse at see paa. Et Bettersted var det, løftet ved *Byrons* Sang ind i Poesiens Verden. *Rudy* følte saa aldeles Retterstedet; han lænede sig til Vinduets store Steenkarme og saae ned i det dybe, blaagrønne Vand, og over til den lille eensomme Ø med de tre Akasier, der ønskede han sig, fri for hele dette pluddrende Selskab; men *Babette* følte sig særdeles glad. Hun havde moret sig mageløst, sagde hun siden; Fætteren fandt hun var complet.

»Ja complet Gabflab!« sagde *Rudy*; og det var første Gang *Rudy* sagde Noget, der ikke behagede hende. En lille Bog havde Englænderen foræret hende til Erindring om *Chillon*, det var *Byrons* Digting: »*Fangen i Chillon*« oversat i det franske Sprog, saa at *Babette* kunde læse den.

»Bogen kan være god nok!« sagde *Rudy*, »men den fiintkæmmede Fyr, som gav Dig den, gjorde ingen Lykke hos mig!«

»Han saae ud, som en Meelsæk uden Meel!« sagde Mølleren og loe af sin Vittighed. *Rudy* loe med og sagde, at det var godt og rigtigt sagt.

XI. Fætteren.

Da *Rudy* et Par Dage efter kom i Besøg til Møllen, fandt han den unge Englænder der; *Babette* satte just for ham kogte Foreller, dem hun bestemt selv havde pyntet med Petersillen,

* 152

at de kunde see stadselige ud. Det behøvedes slet ikke. Hvad vilde Englænderen her? Hvad skulde han her? Trakteres og credenses af *Babette*? *Rudy* var skinsyg, og det morede *Babette*; det fornøiede hende at see ham fra alle hans Hjertes Sider, de stærke og de svage. Kjærligheden var endnu en Leg, og hun legede med *Rudy* s hele Hjerte, og dog, det maa man sige, han var hendes Lykke, hendes Livs Tanke, det Bedste og Herligste i denne Verden, men jo mørkere han saae, desmere loe hendes Øine, hun kunde gjerne have kysset den blonde Englænder med de forgyldte Bakkenbarter, dersom hun derved opnaaede, at *Rudy* løb rasende bort, det just viste hende hvor høit hun var elsket af ham. Men det var ikke rigtigt, ikke klogt af lille *Babette*, men hun var jo kun nitten Aar. Hun tænkte ikke derover, tænkte endnu mindre paa, hvorledes hendes Adfærd kunde tydes, mere lystig og let af den unge Englænder end det just skikkede sig for Mølleren's ærbare, nysforlovede Datter.

Hvor Landeveien fra *Bex* løber hen under den sneebedækkede Klippehøide, som der i Landets Sprog kaldes *Diablerets*, laae Møllen ikke langt fra en rivende Bjergstrøm, der var hvidgraa, som pidsket Sæbevand; denne drev ikke Møllen, derimod en mindre Strøm, som paa den anden Side Floden styrtede ned fra Klippen og gennem en Steensætning under Veien ved sin Kraft og Fart løftede sig og løb saa i et lukket Bjælkebassin, en bred Rende, hen over den rivende Flod, dreiede det store Møllehjul. Renden var saa righoldig med Vand, at den strømmede over og frembød saaledes en vaad, slibrig Vei for Den, som det kunde falde ind her at naae hurtigere over til Møllen, og det Indfald havde en ung Mand, Englænderen; hvidklædt som en Møllersvend klattrede han i Aftenstunden, ledet af Lyset, der skinnede ud fra *Babettes* Kammer; Klattren havde han ikke lært og nær var han gaaet paa Hovedet i Strømmen, men slap med vaade Ærmer og overstænkedede Buxer; dyndvaad og tilsølet kom han hen under *Babettes* Vinduer, hvor han klattrede op i det gamle Lindetræ og der efterlignede Uglen, anden Fugl kunde han ikke synge efter. *Babette* hørte det og tittede frem gennem de tynde Gardiner, men da hun saae den hvide Mand og nok tænkte hvem det var, slog hendes lille Hjerte af Skræk, men ogsaa af Vrede. Hun slukkede ihast Lyset, følte efter om alle Vindueskramper vare paa, og saa lod hun ham tude og hyle.

* 153

Skrækkeligt vilde det være om *Rudy* nu var her paa Møllen, men *Rudy* var ikke paa Møllen, nei, det var meget værre, han var lige der nedenfor. Der blev talt høit, vrede Ord; der vilde blive Slagsmaal, maaskee Drab.

Babette aabnede i Skræk Vinduet, raabte *Rudys* Navn, bad ham dog gaae, hun taalte ikke at han blev, sagde hun.

»Du taaler ikke at jeg bliver!« udbrød han, »det er altsaa en Aftale! Du venter gode Venner, bedre end mig! skam Dig, *Babette!*«

»Du er afskyelig!« sagde *Babette*. »Jeg hader Dig!« og nu græd hun. »Gaae! gaae!«

»Det har jeg ikke fortjent!« sagde han, og han gik, hans Kinder var som Ild, hans Hjerte var som Ild.

Babette kastede sig paa Sengen og græd.

»Saa høit som jeg elsker Dig, *Rudy!* og Du kan troe ilde om mig!«

Og hun var vred, meget vred, og det var godt for hende, ellers havde hun været dybt bedrøvet; nu kunde hun falde isøvn og sove Ungdommens styrkende Søvn.

XII. Onde Magter.

Rudy forlod *Bex*, gik ad Hjemveien, søgte op paa Bjergene, i den friske, afkølede Luft, hvor Sneen laae, hvor *lisjomfruen* raadede. Løvtræerne stode dybt nede, som vare de kun Kartoffeltoppe, Gran og Busk bleve mindre, Alperoserne groede ved Sneen, der laae i enkelte Pletter, som Linned paa Blegen. Der stod en blaa *Gentiane*, han knuste den med *Geværkolben*.

Høiere oppe viste sig to *Gemser*, *Rudys* Øine fik Glands, Tankerne ny Flugt; men han var ikke nær nok for at gjøre et sikkert Skud; høiere steg han, hvor kun et stridt Græs voxede mellem Steenblokkene; *Gemserne* gik roligt paa Sneemarken; ivrigt skyndte han sig; Skytaagerne sænkede sig omkring ham, og pludseligt stod han foran den steile *Klippevæg*, Regnen begyndte at strømme ned.

Han følte en brændende Tørst, Hede i Hovedet, Kulde i sine andre Lemmer; han greb efter sin Jagtflaske, men denne var tom, han havde ikke tænkt paa den, da han stormede op i Bjergene. Aldrig havde han været

syg,
*
- 154

en Fornemmelse deraf; træt var han, Lyst følte han til at kaste sig ned og sove, men Alt strømmede med Vand, han søgte at tage sig sammen; underligt zittrede Gjenstandene for hans Øine, men da saae han pludselig, hvad han aldrig havde seet her før, et nyttømret lavt Huus, der heldede sig op til Klippen, og i Døren stod en ung Pige, han troede at det var Skoleholderens *Annette*, som han engang havde kysset i Dandsen, men det var ikke *Annette*, og dog havde han seet hende før, maaskee ved *Grindelwald*, hiin Aften han vendte hjem fra *Skyttelaugen* i *Interlaken*.

»Hvor kommer Du her?« spurgte han.

»Jeg er hjemme!« sagde hun. »Jeg vogter min Hjord!«

»Din Hjord, hvor græsser den? Her er kun Sne og Klipper!«

»Du veed god Besked!« sagde hun og loe. »Her bag ved, lidt nede, er en deilig Græsgang! der gaae mine Geder! jeg hytter dem godt! ikke een mister jeg, hvad mit er bliver mit!«

»Du er kjæk!« sagde *Rudy*.

»Du ogsaa!« svarede hun.

»Har Du Mælk, saa giv mig den! jeg tørster ganske ulidelig!«

»Jeg har noget bedre end Mælk!« sagde hun, »det skal Du faae! igaar kom her Reisende med deres Fører, de glemte en halv Flaske Viin, som Du nok aldrig har smagt den; de hente den ikke, jeg drikker den ikke, drik Du!«

Og hun kom frem med Vinen, heldte den i en Træskaal og gav *Rudy*.

»Den er god!« sagde han. »Aldrig smagte jeg saa varmende, saa ildfuld en Viin!« og hans Øine straaledede, der kom et Liv, en Glød i ham, som om alle Sorger og Tryk dunstede bort; den sprudlende, friske

Menneskenatur rørte sig i ham.

»Men det er jo dog Skoleholderens *Annette!*« udbrød han. »Giv mig et Kys!«

»Ja giv mig den smukke Ring, Du bærer paa Fingeren!«

»Min Brudering?«

»Just den!« sagde Pigen og gød Viin i Skaalen, satte den for hans Læber, og han drak. Der strømmede Livsens Glæde ind i hans Blod, den hele Verden var hans, syntes han, hvorfor plage sig! Alt er til for at nyde og lykosaliggjøre os! Livsens Strøm er Glædens Strøm, rives med af den, lade sig bære af den, det er Lyksalighed. Han saae paa den unge Pige, det var *Annette* og dog ikke *Annette*, endnu mindre Troldphantomet,

*
– 155

som han havde kaldt hende, han mødte ved *Grindelwald*; Pigen her paa Bjerget var frisk som den nysfaldne Snee, svulmende som Alperosen og let som et Kid; dog altid skabt af Adams Ribbeen, Menneske som *Rudy*. Og han slyngede sine Arme om hende, saae ind i hendes forunderlige klare Øine, kun et Secund var det og i dette, ja forklar, fortæl, giv os det i Ord - var det Aandens eller Dødens Liv der fyldte ham, blev han løftet eller sank han ned i det dybe, dræbende lissvælg, dybere, altid dybere; han saae lissvæggene som et blaagrønt Glas; uendelige Kløfter gabede rundt om, og Vandet dryppede klingende som et Klokkespil og dertil saa perleklart, lysende i blaa-hvide Flammer, *lissjomfruen* gav ham et Kys, der iisnede ham igjennem hans Ryghvirvler ind i hans Pande, han gav et Smertens Skrig, rev sig løs, tumlede og faldt, det blev Nat for hans Øine, men han aabnede dem igjen. Onde Magter havde øvet deres Spil.

Borte var Alpepigen, borte den skjulende Hytte, Vandet drev ned af den nøgne Klippevæg, Sneen laae rundt om; Rudy rystede af Kulde, gjennemblødt til Skindet, og hans Ring var borte, Bruderingen, *Babette* havde givet ham. Hans Gevær laae i Sneen hos ham, han tog det, vilde skyde det af, det klikkede. Vaade Skyer laae som faste Sneemasser i Kløften, *Svimlen* sad der og lurede paa det kraftløse Bytte, og under hende klang det i den dybe Kløft, som om en Fjeldblok faldt, knuste og bortrev Alt, hvad der vilde standse den i Faldet.

Men i Møllen sad *Babette* og græd; Rudy havde i sex Dage ikke været der; han som havde Uret, han som burde bede hende om Tilgivelse, for med hele sit Hjerte elskede hun ham.

XIII. I Møllerens Huus.

»Det er et rædsomt Vrøvl med de Mennesker!« sagde *Stuekatten* til *Kjøkkenkatten*. »Nu er det igjen i Stykker med *Babette* og *Rudy*. Hun græder, og han tænker nok ikke mere paa hende!«

»Det kan jeg ikke lide!« sagde *Kjøkkenkatten*.

»Jeg ikke heller!« sagde *Stuekatten*, »men jeg vil ikke sørge over det! *Babette* kan jo blive Kjæreste med de røde Bakkenbarter! han har da heller ikke været her siden han vilde paa Taget!«

*
– 156

Onde Magter have deres Spil, udenom os og indeni os, det havde *Rudy* fornummet og tænkt over; hvad var der foregaaet om ham og i ham, der høit paa Bjerget? Var det Syner eller en Feberdrøm, aldrig havde han kjendt til Peber eller Sygdom før. Et Indblik i sig selv havde han gjort, idet han dømte *Babette*. Han tænkte paa den vilde Jagt i sit Hjerte, den hede Føhn, som der nys brød løs. Kunde han skrifte Alt for *Babette*, hver Tanke der i Fristelsens Stund hos ham kunde blive til Gjerning. Hendes Ring havde han tabt, og just i dette Tab havde hun gjenvundet ham. Kunde hun skrifte for ham? Det var som hans Hjerte skulde gaae itu idet han tænkte paa hende; der løftede sig saa mange Erindringer, han saae hende lyslevende, leende, et overgivent Barn; mangt et kjærligt Ord, hun havde talt i sit Hjertes Fylde, fløi som et Solblink ind i hans Bryst, og snart var et heelt Solskin derinde for *Babette*. Hun maatte kunne skrifte for ham, og hun skulde det. Han kom til Møllen; det kom til Skriftemaal, det begyndte med et Kys og endte med at *Rudy* var Synderen, *hans* store Feil var det at kunne tvivle om *Babettes* Troskab, det var næsten afskyeligt af ham! slig Mistro, slig Heftighed kunde føre dem Begge i Ulykke. Ja ganske vist! og derfor holdt *Babette* en lille Prædiken for ham, den fornøiede hende selv og den klædte hende saa yndigt, dog i Eet havde *Rudy* Ret, Gudmoders Slægtning var en Gabflab! hun vilde brænde den Bog, han havde foræret hende, og ikke eie det Mindste, der kunde

huske hende paa ham.

»Nu er det overstaaet!« sagde *Stuekatten*. »*Rudy* er her igjen, de forstaae hinanden, og det er den største Lykke, sig de.«

»Jeg hørte i Nat,« sagde *Kjøkkenkatten*, »Rotterne sig, den største Lykke er at æde Tællelys og at have fuldt op for sig af fordærvet Flesk. Hvem skal man nu troe, Rotterne eller Kjærestefolkene?«

»Ingen af dem!« sagde *Stuekatten*. »Det er altid det Sikreste!«

Den største Lykke for *Rudy* og *Babette* var just i sin Opgang, den skønneste Dag, som den kaldes, havde de ivente, Bryllupsdagen.

Men ikke i Kirken i *Bex*, ikke i *Møllerens Huus*, skulde Brylluppet staae; Gudmoder vilde, at Brylluppet feiredes hos hende og at Vielsen fandt Sted i den smukke lille Kirke i

*
- 157

Montreux. *Mølleren* holdt paa at dette Forlangende skulde opfyldes; han alene vidste hvad *Gudmoder* havde bestemt for de Nygifte; de fik af hende en Brudegave, der nok var en saadan lille Føielighed værd. Dagen var bestemt. Allerede Aftenen forud vilde de reise til *Villeneuve*, for med Skibet om Morgenen at sætte saa betids over til *Montreux*, at Gudmoders Døttre kunde pynte Bruden.

»Der bliver vel anden Dags Bryllup her i Huset!« sagde *Stuekatten*. »Ellers giver jeg ikke et Miau for det Hele!«

»Her bliver Gilde!« sagde *Kjøkkenkatten*. »Ænder ere slagtede, Duer qvalte, og et heelt Dyr hænger paa Væggen. Jeg faaer Tandkløe ved at see paa det! - Imorgen begynder da Reisen!«

Ja imorgen! - Denne Aften sad *Rudy* og *Babette*, som Forlovede, sidste Gang i *Møllens*.

Udenfor var *Alpegløden*, Aftenklokken klang, *Solstraalernes Døttre* sang: »Det Bedste skeer!«

XIV. Syner i Natten.

Solen var nede, Skyerne sænkede sig i Rhonedalen mellem de høie Bjerge, Vinden blæste sydfra, en Afrikas Vind, ned over de høie Alper, en *Føhn*, der rev Skyerne sønder, og da Vinden var faret hen blev det et Øieblik ganske stille; de sønderrevne Skyer hang i phantastiske Skikkelser mellem de skovgroede Bjerge hen over den iilsomme Rhoneflod; de hang i Skikkelser, som *Urverdeiens Sødyr*, som Luftens svævende Ørn og som *Sumpens springende Frøer*, de sænkede sig ned paa den rivende Strøm, de seilede paa den og seilede dog i Luften. Strømmen førte med sig en med Rod opreven Gran, Vandet viste dreiende Hvirvler foran; det var *Svimlen*, mere end een, der dreiede sig i Kreds paa den frembrusende Strøm; Maanen lyste paa Bjergtoppenes Snee, paa de mørke Skove og de hvide selsomme Skyer, Nattens Syner, Naturkræfternes Aander; Bjergbonden saae dem gjennem Ruden, de seilede dernede i Skarer foran *lisjomfruen*; hun kom fra sit Gletscherslot, hun sad paa det skrøbelige Skib, en opreven Gran, Gletschervandet bar hende ned ad Strømmen til den aabne Sø.

»Bryllupsgjæsterne komme!« susede og sang det i Luft og Vand.

*
- 158

Syner derude, Syner derinde. *Babette* drømte en underlig Drøm.

Det forekom hende, som om hun var gift med *Rudy*, og det allerede i mange Aar. Han var nu paa *Gemsejagt*, men hun var i sit Hjem, og der sad hos hende den unge Englænder med de forgyldte Bakkenbarter; hans Øine vare saa varme, hans Ord havde en Trolddoms Magt, han rakte hende Haanden, og hun maatte følge ham. De gik bort fra Hjemmet. Bestandigt nedad! - og det var for *Babette* som laae der en Byrde paa hendes Hjerte, den blev altid tungere, en Synd var det mod *Rudy*, en Synd mod Gud; og pludselig stod hun forladt, hendes Klæder vare revne itu af Tjørne, hendes Haar var graat, hun saae i Smerte opad, og paa *Fjeldranden* øinede hun *Rudy*; - hun strakte sine Arme imod ham, men vovede ikke at kalde eller bede, og det vilde heller ikke have hjulpet, thi snart saae hun, at det ikke var ham, men kun hans Jægertrøie og Hat, der hang paa *Alpestokken*, som Jægerne stille hen for at skuffe Gemserne! Og i grændseløs Smerte

jamrede *Babette*: »O, var jeg død paa min Bryllupsdag, min lykkeligste Dag! Herre, du min Gud, det havde været en Naade, en Livsens Lykke! da var det Bedste skeet, der kunde skee for mig og *Rudy*! Ingen veed sin Fremtid!« og i gudløs Smerte styrtede hun sig ned i den dybe Fjeldkløft. Der brast en Stræng, der klang en Sørgetone -!

Babette vaagnede op, Drømmen var endt - og udslettet, men hun vidste, at hun havde drømt noget Skrækkeligt og drømt om den unge Englænder, som hun i flere Maaneder ikke havde seet, ikke tænkt paa. Mon han var i *Montreux*? Skulde hun faae ham at see ved Brylluppet. Der gled en lille Skygge hen om den fine Mund. Brynene rynkede sig, men snart kom et Smil og Blinket i Øiet, Solen skinnede saa smukt udenfor, og imorgen var det hendes og *Rudys* Bryllup.

Han var allerede i Stuen, da hun kom derned, og snart gik det afsted til *Villeneuve*. De vare saa lykkelige de To, og Mølleren med, han loe og straaledede i det deiligste Humeur; en god Fader, en ærlig Sjæl var han.

»Nu er vi Herskabet hjemme!« sagde *Stuekatten*.

*

159

XV. Slutningen.

Det var endnu ikke Aften, da de tre glade Mennesker naaede *Villeneuve*, og holdt deres Maaltid. Mølleren satte sig i Lænestolen med sin Pibe og tog en lille Luur. De unge Brudefolk gik Arm i Arm ud af Byen, hen ad Kjøreveien under de buskbegroede Klipper, langs den blaagrønne, dybe Sø; det skumle *Chillon* speilede sine graae Mure og tunge Taarne i det klare Vand; den lille Ø med de tre Akasier laae endnu nærmere, den saae ud som en Bouquet paa Søen.

»Der maa være yndigt derovre!« sagde *Babette*, hun havde igjen den største Lyst at komme derover, og det Ønske kunde strax opfyldes; der laae en Baad ved Bredden, Snoren, som holdt den, var let at løse. Ingen saae man, der kunde spørges om Tilladelse, og saa tog man uden videre Baaden, *Rudy* forstod nok at roe.

Aarerne grebe som Fiskens Finner i det føielige Vand, det er saa bøieligt og dog saa stærkt, det er heelt Ryg til at bære, heelt Mund til at sluge, mildt smilende, Blødheden selv og dog skrækindjagende og stærkt til at sønderbryde. Der stod et skummende Kjølvand efter Baaden, der i faa Minuter med de To naaede over til Øen, hvor de stege i Land. Her var ikke større Plads end til en Dands for de To.

Rudy svingede *Babette* to tre Gange rundt, og saa satte de sig paa den lille Bænk, under de nedhængende Akasier, saae hinanden ind i Øinene, holdt hinanden i Hænderne, og Alt rundt om straaledede i Glands af den synkende Sol; Granskovene paa Bjergene fik et rødilla Udseende ganske som blomstrende Lyng, og hvor Træerne slap og Klippestenen traadte frem, glødede den som om Fjeldet var transparent, Skyerne paa Himlen lyste som den røde Ild, den hele Sø var som det friske, blussende Rosenblad. Alt som Skyggerne løftede sig opad Savoyens sneedækkede Bjerge, bleve disse sortblaae, men den øverste Tinde skinnede som den røde Lava, de gjenviste et Moment fra Bjergdannelsen, da disse Masser glødende løftede sig fra Jordens Skjød og endnu ikke vare slukkede. Det var en Alpegløden, som *Rudy* og *Babette* aldrig troede at have seet Magen til. Det sneedækkede *Dent du Midi* havde en Glands som Fuldmaanens Skive, idet den løfter sig i Horizonten.

»Saa megen Deilighed! saa megen Lykke!« sagde de To. - »Mere har Jorden ikke at give mig!« sagde *Rudy*. »En

*
- 160

Aftenstund som denne er dog et heelt Liv! hvor tidt fornam jeg min Lykke, som jeg fornemmer den nu og tænkte, om nu Alting endte, hvor lykkeligt har jeg dog levet! hvor velsignet er denne Verden! og Dagen endte, men en ny begyndte igjen, og jeg syntes, at *den* var endnu smukkere I *Vor Herre* er dog uendelig god, *Babette*!«

»Jeg er saa lykkelig!« sagde hun.

»Mere har Jorden ikke at give mig!« udbrød *Rudy*.

Og Aftenklokkerne klang fra Savoyens Bjerge, fra Schweizes Bjerge; i Guldglands løftede sig mod Vest det sortblaae Jura.

»Gud give Dig det Herligste og Bedste!« udbrød *Babette*.

»Det vil han!« sagde *Rudy*. »Imorgen har jeg det! imorgen er Du ganske min! min egen lille, yndige Kone!«

»Baaden!« raabte *Babette* i det Samme.

Baaden, der skulde føre dem tilbage, var gaaet løs og drev fra Øen.

»Jeg henter den!« sagde *Rudy*, kastede sin Kjole, rev sine Støvler af, sprang i Søen og tog raske Tag henimod Baaden.

Koldt og dybt var det klare, blaagrønne Iisvand fra Bjergets Gletscher. *Rudy* saae ned deri, kun et eneste Blik og det var, som saae han en Guldring trille, blinke og spille, - sin tabte Brudering tænkte han paa, og Ringen blev større, videde sig ud i en funklende Kreds og i denne lyste den klare Gletscher; uendelige dybe Kløfter gabede rundt om, og Vandet dryppede klingende som et Klokkespil og lysende med hvidblaae Flammer; i et Nu saae han, hvad vi maae sige i lange, mange Ord. Unge Jægere og unge Piger, Mænd og Qvinder engang sjunkne i Gletscherens Kløfter stode her lys levende med aabne Øine og smilende Mund, og dybt under dem lød fra begravne Byer Kirkeklokkens Klang; Menigheden knælede under Kirkehvelvingen, Iisstykker dannede Orgelpiber, Fjeldstrømmen orglede; Iisjomfruen sad paa den klare, gjenemsigtige Bund, hun løftede sig op mod *Rudy*, kyssede hans Fødder, og der gik en Dødsiisnen gennem hans Lemmer, et elektrisk Stød - Iis og Ild! man skjelner ikke derimellem ved den korte Berørelse.

»Min! min!« klang det om ham og ind i ham. »Jeg kyssede Dig, da Du var lille! kyssede Dig paa din Mund! nu kysser jeg Dig paa din Taa og paa din Hæl, *min* er Du heel!«

Og han var borte i det klare, blaae Vand.

*
- 161

Alt var stille; Kirkeklokkerne hørte op at ringe, de sidste Toner forsvandt med Glandsen paa de røde Skyer.

»Min er Du!« klang det i det Dybe; »min er Du!« klang det i det Høie, fra det Uendelige.

Deiligt at flyve fra Kjærlighed til Kjærlighed, fra Jorden ind i Himlen.

Der brast en Stræng, der klang en Sørgetone, Dødens Iiskys beseirede det Forkrænkelige; Forspillet endte for at Livs-Dramaet kunde begynde, Misklangen opløses i Harmonie.

Kalder Du det en sørgelig Historie?

Stakkels *Babette*! for hende var det Angestens Stund! Baaden drev længer og længer bort. Ingen i Land vidste, at Brudeparret var paa den lille Ø. Aftenen tog til; Skyerne sænkede sig; Mørket kom. Ene, fortvivlet, jamrende stod hun der. Et Gudsveir hang over hende; Lynblink lyste over Jurabjergene, over Schweizerlandet og over Savoyen; fra alle Sider Blink paa Blink, Drøn i Drøn, de rullede i hinanden, flere Minuter langt. Lynblinkene fik snart Solens Glands, man kunde see hver enkelt Viinstok som ved Middagstid, og strax derpaa rugede igjen det sorte Mørke. Lynene dannede Sløifer, Filtringer, Zikzak, sloge ned rundt om i Søen, de lyste fra alle Sider, mens Drønene voxte ved Ecchoets Bulder. Paa Land drog man Baadene op paa Strandbredden; Alt, hvad levende var, søgte Ly! - og nu strømmede Regnen ned.

»Hvor er dog *Rudy* og *Babette* i dette Guds Veir!« sagde Mølleren.

Babette sad med foldede Hænder; med Hovedet i sit Skjød, stum af Smerte, af Skrig og Jamren.

»I det dybe Vand!« sagde hun ind i sig selv. »Dybt nede, som under Gletscheren, er han!«

I hendes Tanker kom, hvad *Rudy* havde fortalt om sin Moders Død, om sin Frelse, da han som Liig løftedes op af Gletschernes Kløfter. »Iisjomfruen har ham igjen!«

Og der lyste et Lyn, saa blendende, som Solglands paa den hvide Snee. *Babette* foer iveiret; Søen løftede sig i dette Nu, som en skinnende Gletscher, *Iisjomfruen* stod der, majestætisk, blaableg, skinnende, og ved hendes Fødder laae *Rudys* Liig; »Min!« sagde hun og rundt om var igjen Mulm og Mørke, skyllende Vand.

*
- 162

»Grusomt!« jamrede *Babette*. »Hvorfor skulde dog han døe, idet vor Lykkes Dag kom! Gud! lys op i min Forstand! lys ind i mit Hjerte! jeg forstaaer ikke dine Veie! famler i din Almagt og Viisdom!«

Og *Gud* lyste ind i hendes Hjerte. Et Tankeblink, en Naadens Straale, hendes Drøm sidste Nat, lyslevende, gjennemblinkede hende; hun huskede Ordene, hun havde talt: Ønsket om det *Bedste* for sig og *Rudy*.

»Vee mig! var det Syndens Frø i mit Hjerte! var min Drøm et Fremtids-Liv, hvis Stræng maatte rives over for min Frelses Skyld! Jeg Elendige!«

Jamrende sad hun i den mulmmørke Nat. I dens dybe Stilhed klang, syntes hun, endnu *Rudys* Ord; de sidste han her sagde: »Mere Lykke har Jorden ikke at give mig!« De klang i Glædens Fylde, de gjentoges i Smertens Væld.

Et Par Aar ere hengaaede siden. Søen smiler, Kysterne smile; Viinranken sætter svulmende Druer; Dampskibe med vaiende Flag jage forbi, Lystbaade med deres to udspændte Seil flyve som hvide Sommerfugle hen over Vandspeilet; Jernbanen over *Chillon* er aabnet, den fører dybt ind i Rhonedalen. Ved hver Station udstige Fremmede, de komme med deres i Rødt indbundne Reisebog og læse sig til, hvad Mærkeligt de have at see. De besøge *Chillon*, de see derude i Søen den lille Ø med de tre Akasier, og læse i Bogen om Brudeparret, der i Aaret 1856 en Aftenstund seilede derover, Brudgommens Død, og: »først næste Morgen hørte man paa Kysten Brudens fortvivlede Skrig.«

Men Reisebogen melder Intet om *Babettes* stille Levedage hos sin Fader, ikke i Møllen, der boe nu Fremmede, men i det smukke Huus nær Banegaarden, hvor fra Vinduet hun mangen Aften endnu seer hen over Kastanietræerne til de Sneebjerger, hvor engang *Rudy* tumlede sig; hun seer i Aftenstunden Alpegløden, Solens Børn leire sig deroppe og gjentage Sangen om Vandringsmanden, som Hvirvelvinden afrev Kappen og førte bort: Hylsteret og ikke Manden tog den.

Der er Rosenglands paa Bjergets Snee, der er Rosenglands i hvert Hjerte, hvor Tanken er: »Gud lader det Bedste skee for os!« men det bliver os ikke altid aabenbaret, saaledes som det blev for *Babette* i hendes Drøm.

*

163

Sommerfuglen.

Sommerfuglen vilde have sig en Kjæreste; naturligviis vilde han have sig en net lille Een af Blomsterne. Han saa paa dem; hver sad saa stille og besindig paa sin Stilk, som en Jomfru. skal sidde, naar hun ikke er forlovet; men her vare saa Mange at vælge imellem, det blev en Besværlighed, det gad *Sommerfuglen* ikke være over og saa fløi han til *Gaaseurten*. Hende kalde de Franske *Margrethe*, de veed, at hun kan spaae, og det gjør hun, idet Kjærestefolk plukke Blad for Blad af hende, og ved hvert gjøre de et Spørgsmaal om Kjæresten: »af Hjerte? - med Smerte? - elsker meget? - lille bitte? - ikke det allermindste?« eller saadant Noget. Enhver spørger paa sit Sprog. *Sommerfuglen* kom ogsaa for at spørge; han nippede ikke Bladene af, men kysede paa hvert eet, i den Mening, at man kommer længst med det Gode.

»Søde *Margrethe Gaaseurt!*« sagde han, »De er den klogeste Kone af alle Blomsterne! De forstaaer at spaae! siig mig, faaer jeg Den eller Den? Og hvem faaer jeg? Naar jeg veed det, kan jeg flyve lige til og frie!«

Men *Margrethe* svarede slet ikke. Hun kunde ikke lide, at han kaldte hende Kone, for hun var jo Jomfru, og saa er man ikke Kone. Han spurgte anden Gang og han spurgte tredie Gang, og da han ikke fik et eneste Ord af hende, saa gad han ikke spørge meer, men fløi uden videre paa Frieri.

Det var i det tidlige Foraar; der var fuldt op af *Sommergjække* og *Crocus*, »De ere meget nette!« sagde *Sommerfuglen*,

* * * * *

----- 164

»nydelige smaa Confirmander! men noget ferske.« Han, som alle unge Mandfolk, saa efter ældre Piger. Derpaa fløi han til *Anemonerne*; de vare ham lidt for beske; *Violerne* lidt for sværmeriske; Tulipanerne for prangende; *Pintselillierne* for borgerlige; *Lindeblomsterne* for smaa og de havde saa stort Familieskab;

Æbleblomsterne vare jo rigtignok som Roser at see paa, men de stode idag og faldt af imorgen, ligesom Vinden blæste, det blev et for kort Ægteskab, syntes han. *Ærteblomsten* var den, som mest behagede, den var rød og hvid, den var skær og fiin, hørte til de huuslige Piger, som see godt ud og dog due for Kjøkkenet; han var lige ved at frie til hende, men i det Samme saae han tæt ved hang en *Ærtebælg* med vissen Blomst paa Spidsen. »Hvem er det?« spurgte han. »Det er min Søster,« sagde *Ærteblomsten*.

»Naa, saaledes kommer De til at see ud senere!« Det skræmmede *Sommerfuglen*, og saa fløi han.

Caprifolierne hang over Gjerdet; der var fuldt op af de Frøkener, lange i Ansigtet og gule i Skindet; det Slags holdt han ikke af. Ja, men hvad holdt han af? Spørg ham.

Foraaret gik, Sommeren gik og saa var det Efteraar; lige nær var han. Og Blomsterne kom i de deiligste Klæder, men hvad kunde det hjælpe, her var ikke det friske, duftende Ungdomssind. Duft trænger just Hjertet til med Alderen og Duft er der nu ikke synderligt af hos *Georginer* og *Stokroser*. Saa søgte *Sommerfuglen* ned til *Krusemynten*.

»Den har nu slet ingen Blomst, men den er heel Blomst, dufter fra Rod til Top, har Blomsterduft i hvert et Blad. Hende tager jeg!«

Og saa friede han endelig.

Men *Krusemynten* stod stiv og stille og tilsidst sagde den:

»Venskab, men heller ikke mere! jeg er gammel og De er gammel! vi kunne meget godt leve for hinanden, men gifte os - nei! lad os bare ikke gjøre os til Nar i vor høie Alder!«

Og saa fik *Sommerfuglen* slet ingen. Han havde søgt for længe, og det skal man ikke. *Sommerfuglen* blev Pebersvend, som man kalder det.

Seent var det paa Efteraaret, med Regn og Rusk; Vinden blæste koldt ned ad Ryggen paa de gamle Piletræer, saa at det knagede i dem. Det var ikke godt at flyve ude i Sommerklæder,

*
- 165

da vilde man faae Kjærligheden at føle, som man siger; men *Sommerfuglen* fløi heller ikke ude, han var tilfældigviis kommen inden Døre, hvor der var Ild i Kakkellovnen, ja rigtigt sommer varmt; han kunde leve; men, »leve er ikke nok!« sagde han, »Solskin, Frihed og en lille Blomst maa man have!«

Og han fløi mod Ruden, blev seet, beundret og sat paa Naal i Raritetskassen; Mere kunde man ikke gjøre for ham.

»Nu sidder jeg ogsaa paa Stilk ligesom Blomsterne!« sagde *Sommerfuglen*; »ganske behageligt er det dog ikke! det er nok som at være gift, man sidder fast!« og saa trøstede han sig dermed.

»Det er en daarlig Trøst!« sagde *Potteblomsterne* i Stuen.

»Men Potteblomster kan man ikke ganske troe,« meente *Sommerfuglen*, »de omgaaes for meget med Mennesker!«

*
- 166

Psychen.

I Dagningen, i den røde Luft, skinner en stor Stjerne, Morgenens klareste Stjerne; dens Straale zitrer mod den hvide Væg, som om den vilde der nedskrive, hvad den veed at fortælle, hvad den i Aartusinder saae her og der paa vor omdreieende Jord.

Hør een af dens Historier.

Nu nyligt, dens nyligt er os Mennesker for Aarhundreder siden, fulgte mine Straaler en ung Kunstner; det var i *Pavestaten*, i Verdensbyen *Rom*. Meget *der* har i Tidernes Løb forandret sig, men ikke saa hurtigt, som Menneskeskikkelsen gaaer over fra Barn til Olding. Keiserborgen var, som endnu i Dag, Ruiner; Figentræet og Laurbærtræet voxte mellem de omstyrtede Marmorsøiler og hen over de ødelagte, med Guld i Væggen prangende Badekamre; Colossæum var en Ruin; Kirkeklokkerne ringede, Røgelsen duftede, Processioner gik med Lys og stralende Baldachiner gennem Gaderne. Der var kirkehelligt, og Kunsten var høj og hellig. I *Rom* levede Verdens største Maler *Raphael*; her levede Tidsalderens første Billedhugger *Michel Angelo*; selv Paven hyldede de To, bærede dem med Besøg; Kunsten var erkjendt, hædret og lønnet. Men ikke alt Stort og Dygtigt er derfor seet og kjendt.

I en lille, snever Gade stod et gammelt Huus, det havde engang været et Tempel; her boede en ung Kunstner; fattig var han, ubekjendt var han; ja, han havde jo nok unge Venner,
*****
----- 167

ogsaa Kunstnere, unge i Sind, i Haab og Tanke; de sagde ham, at han var rig paa Talent og Dygtighed, men han var en Nar, at han aldrig selv kunde troe paa det. Han brød jo altid itu, hvad han havde formet i Leret, han blev aldrig tilfreds, fik aldrig Noget færdigt, og det maa man, for at det kan sees, erkjendes og skaffe Penge.

»Du er en Drømmer!« sagde de, »og det er din Ulykke! men det kommer af, at Du ikke har levet endnu, ikke smagt Livet, nydt det i store, sunde Drag, som det skal nydes. I Ungdommen just, kan og skal man gjøre Det og sig til Eet! see den store Mester *Raphael*, som Paven hædrer, og Verden beundrer, han tager for sig af Vinen og Brødet!«

»Han spiser Bagerkonen med, den nydelige *Fornarina*!« sagde *Angelo*, een af de lystigste, unge Venner.

Ja, de sagde Alle saa Meget, efter deres Ungdom og Forstand. De vilde have den unge Kunstner med paa Lystighed, paa Vildskab, Galskab kan det ogsaa kaldes; og dertil følte han ogsaa i Øieblikke Lyst; hans Blod var varmt, Phantasien stærk; han kunde slaae med ind i den lystige Tale, lee høit med de Andre; og dog, *Det* de kaldte »*Raphaels muntre Liv*«, sank hen for ham som Morgentaagen, saae han den Guds Glands, der lyste ud fra den store Mesters Billeder; og stod han i Vaticanet foran Skjønhedsskikkelserne, Mestre for Aartusinder siden havde formet af Marmorblokken, da svulmede hans Bryst, han følte i sig Noget saa høit, saa helligt, opløftende, stort og godt, og han ønskede at skabe, at meisle ud af Marmorblokken saadanne Skikkelser. Han vilde give et Billede af, hvad der svang sig fra hans Hjerter op mod det Uendelige, men hvorledes, og i hvilken Skikkelse. Det bløde Leer bøiede sig i Skjønhedsformer for hans Fingre, men Dagen efter, som altid, brød han itu, hvad han havde skabt.

En Dag gik han forbi eet af de rige Paladser, af hvilke *Rom* har mange, han standsede der ved den store, aabne Indgangsport, og saae billedsmykkede Buegange omslutte en lille Have, der var overfyldt af de skønneste Roser. Store, hvide Callaer med deres grønne, saftige Blade skøde op i Marmorkummen, hvor det klare Vand pladskede; og her forbi svævede en Skikkelse, en ung Pige, Datteren af dette fyrstelige Huus; saa fiin, saa let, saa deilig! saaledes havde han ingen Qvinde seet, jo! malet af *Raphael*, malet som *Psyche*, i eet af *Roms* Paladser. Ja, *der* var hun malet, *her* gik hun levende.

*
- 168

I hans Tanke og Hjerter var hun levende; og han gik hjem i sin fattige Stue og formede i Leret *Psyche*; det var den rige, unge Romerinde, den adelsbaarne Qvinde; og for første Gang saae han tilfreds paa sit Værk. Det havde Betydning, det var hende. Og Vennerne, som saae det, jubled høit i Glæde; dette Arbeide var en Aabenbarelse af hans Kunstner-Storhed, den, de havde forud erkjendt, Verden skulde nu erkjende den.

Leret er vel kjødfuldt og levende, men det har ikke Marmorets Hvidhed og Varighed; i Marmorblokken maatte *Psychen* her faae Liv, og det kostbare Stykke Marmor havde han; det laae allerede i mange Aar, som Forældrenes Eiendom, i Gaarden; Flaskeskaar, Finochi Top, Levninger af Artiskokker dyngede sig hen over og tilsølede det, men indeni var det som Bjergets Snee; herfra skulde *Psychen* løfte sig.

En Dag traf det sig saa, ja, den klare Stjerne fortæller Intet derom, den saae det ikke, men vi vide det: et fornemt romersk Selskab kom i den snevre, ringe Gade. Vognen holdt noget derfra, Selskabet kom for at see den unge Kunstners Arbeide, ved et Tilfælde havde det hørt derom. Og hvem vare de fornemme Besøgende. Stakkels unge Mand! altfor lykkelige unge Mand, kunde han ogsaa kaldes. Den unge Pige selv, stod her i Stuen, og med hvilket Smil, da hendes Fader sagde de Ord: »Det er jo Dig lyslevende!« det Smil kan ikke formes, det Blik kan ikke gjengives, det forunderlige Blik, hvormed hun saae paa den unge Kunstner, det var et Blik som løftede, adlede og - knuste.

»*Psychen* maa fuldføres i Marmor!« sagde den rige Herre. Og det var Livsens Ord for det døde Leer og for den tunge Marmorblok, som det var Livsens Ord for den betagne unge Mand. »Naar Arbeidet er fuldført, kjøber jeg det!« sagde den fyrstelige Herre.

Det var som en ny Tid rullede op i det fattige Værksted; Liv og Munterhed lyste derinde, Travlhed blev

der. Den lysende Morgenstjerne saae, hvorledes Arbeidet skred frem. Leret selv var blevet som beaandet, fra hun var her, det bøiede sig i forhøiet Skjønhed til de kjendte Træk.

»Nu veed jeg, hvad Livet er!« jublede han, »det er Kjærlighed! det er Opløftelse i det Herlige, Henrykkelse i det Skjønne! hvad Vennerne kalde Liv og Nyden, er Forkrænkelse, er Bobler i den gjærende Bærme, ikke den rene, himmelske Alterviin, Indvielsen i Livet!«

Marmorblokken blev reist, Meislen hug store Stykker bort;

*
– 169

der blev maalt, sat Punkter og Mærker, det Haandværksmæssige gjort, til lidt efter lidt Stenen blev Legeme, Skjønhedsskikkelse, *Psychen*, deilig som Guds Billede i den unge Qvinde. Den tunge Steen blev svævende, dandsende, luftiglet, en yndig *Psyche*, med Smilet, himmelsk uskyldigt, som det havde speilet sig i den unge Billedhuggers Hjerter.

Stjernen i den rosenfarvede Morgen saae det og forstod tilvisse, hvad der rørte sig hos den unge Mand, forstod den vexlende Farve paa hans Kinder, Blinket fra hans Øine, idet han skabte, gjengav, hvad Gud havde givet.

»Du er en Mester, som hine i Grækernes Tid!« sagde de henrykte Venner. »Snart vil hele Verden beundre din *Psyche*!«

»*Min Psyche*!« gjentog han. »Min! ja, det maa hun være! ogsaa jeg er Kunstner, som hine store Henfarne! Gud har forundt mig Naadegaven, løftet mig høit, som den Adelsbaarne!«

Og han sank paa sine Knæ, græd i Tak til Gud - og glemte igjen ham for *hende*, for hendes Billed i Marmor, *Psyche*-Skikkelsen, der stod, som skaaren af Snee, rødmende i Morgensolen.

I Virkeligheden skulde han see hende, den Levende, Svævende, hende, hvis Ord klang som Musik. I det rige Palads kunde han bringe Efterretningen om, at Marmor-*Pshchen* var fuldført. Han kom derind, gik gjennem den aabne Gaard, hvor Vandet pladskede fra Delphinerne i Marmorkummen, hvor Callaerne blomstrede og de friske Roser vældede frem. Han traadte ind i den store, høie Forhal, hvis Vægge og Loft prangede i Farver med Vaabenmærker og Billeder. Pyntede Tjenere, stolte, kneisende som Kaneheste med Bjælder, gik op og ned, Nogle havde ogsaa strakt sig magelige, overmodige paa de udskaarne Træbænke; de syntes Husets Herrer. Han sagde sit Ærende og blev nu ført op ad den blanke Marmortrappes bløde Tæpper. Statuer stode paa begge Sider; han kom gjennem rige Stuer med Billeder og skinnende Mosaikgulve. Den Pragt og Glands gjorde Aandedraget noget tungt, men snart igjen blev det let; den gamle fyrstelige Herre modtog ham saa mildt, næsten hjerteligt, og da de havde talt, bad han ham ved Afskeden at træde over til den unge Signora, hun vilde ogsaa see ham. Tjenerne førte ham gjennem pragtfulde Stuer og Sale til hendes Kammer, hvor hun var Pragten og Herligheden.

Hun talte til ham; intet Miserere, ingen Kirkesang havde mere kunnet smelte Hjertet, løfte Sjælen. Han greb hendes Haand, trykkede den til sine Læber; ingen Rose er saa blød, men der gik en Ild fra denne Rose, en Ild igjennem ham, en

*
– 170

Opløftelse; der fløi Ord fra hans Tunge, han vidste det ikke selv; veed Krateret, at det kaster glødende Lava? Han sagde hende sin Kjærlighed. Hun stod overrasket, fornærmet, stolt, og med en Haan, ja, et Udtryk, som havde hun pludselig berørt den vaade, klamme Frø; hendes Kinder rødmene, Læberne bleve blege; hendes Øine vare Ild, og dog sorte, som Nattens Mulm.

»Afsindige!« sagde hun. »Bort! ned!« og hun vendte ham Ryggen. Skjönhedsansigtet havde et Udtryk af hiint forstenende Ansigt med Slangehaarene.

Som en synkende, livløs Ting kom han ned paa Gaden, som en Søvnægenger naaede han hjem og opvaagnede i Raseri og Smerte, greb sin Hammer, løftede den høit i Veiret og vilde sønderlaae det smukke Marmorbilled; men i sin Tilstand mærkede han ikke, at Vennen *Angelo* stod tæt ved ham, greb ham med kraftigt Tag i Armen.

»Er Du bleven gal? hvad har Du for?«

De brødes med hinanden; *Angelo* var stærkere, og med dybe Aandedræt kastede den unge Kunstner sig ned over en Stol.

»Hvad er der skeet?« spurgte *Angelo*. »Tag Dig dog sammen! tal!«

Men hvad kunde han tale? Hvad kunde han sige. Og da *Angelo* ikke kunde faae fat i Taletraaden, lod han den være gjemt.

»Du faaer tykt Blod i det evige Drømmeri! vær dog Menneske, som vi Andre, og lev ikke i Idealer, saa knækker man over! faae Dig en lille Ruus af Vinen, saa sover Du deiligt ovenpaa! lad en smuk Pige være din Doctor! Pigen fra Campagnen er deilig, som Prindsessen i Marmorslottet, Begge ere Evadøttre og ikke at skjelne fra hinanden i Paradiis! Følg Du din *Angelo*! Din Engel er jeg, Livsens Engel! Der kommer en Tid, Du bliver gammel, Legemet falder sammen, og saa en smuk Solskinsdag, naar Alting leer og jubler, ligger Du som et vissent Straa, der ikke mere groer! jeg troer ikke, hvad Præsterne sige, at der er et Liv bag Graven! det er en smuk Indbildning, et Eventyr for Børn, fornøielig nok, naar man kan bilde sig det ind, jeg lever ikke i Indbildninger, men i Virkeligheden! kom med! bliv Menneske!«

Og han drog ham med sig, han kunde det i dette Øieblik; der var en Ild i den unge Kunstners Blod, en Forandring i hans Sjæl, en Trang efter at rive sig løs fra alt det Gamle, alt Det, han var vant til, rive sig ud af sit eget gamle *Jeg*, og han fulgte i Dag *Angelo*.

*
- 171

I en Udkant af *Rom* laae et af Kunstnere besigt Osterie, bygget ind i Ruinen af et gammelt Badekammer; de store, gule Citroner hang mellem det mørke, glindsende Løv og dækkede en Deel af de gamle, rødgule Mure; Osteriet var en dyb Hvælving, næsten som en Hule ind i Ruinen; en Lampe brændte derinde foran Madonna-Billedet; en stor Ild blussede paa Skorstenen, her blev stegt, kogt og braset; udenfor, under Citron- og Laurbærtræer, stode et Par dækkede Borde.

Lystigt og jublende bleve de To modtagne af Vennerne; Lidt spiste man, Meget drak man, det gav Munterhed; sjunget blev der og spillet Guitar; Saltarello klang, og den lystige Dands begyndte. Et Par unge Romerpiger, Modeller for de unge Kunstnere, traadte med i Dandsen, blandede sig med i Lystigheden; to nydelige Bacchantinder! ja, de havde ikke *Psyche*-Skikkelse, vare ikke fine, smukke Iloser, men friske, kraftige, blussende Nelliker.

Hvor var det varmt paa denne Dag, varmt selv ved Solnedgang; Ild i Blodet, Ild i Luften, Ild i hvert et Blik. Luften svømmede i Guld og Roser, Livet var Guld og Roser.

»Nu endelig engang er Du med! lad Dig bære af Strømmen om Dig og i Dig!«

»Aldrig før var jeg saa sund og glad!« sagde den unge Kunstner. »Du har Ret, I have Alle Ret, jeg var en Nar, en Drømmer, Mennesket hører til Virkeligheden og ikke til Phantasien!«

Med Sang og klingende Guitarrer drog de unge Mænd i den klare, stjernelyse Aften fra Osteriet gennem Smaagaderne; de to blussende Nelliker, Campagnens Døttre, vare med i Toget.

I *Angelos* Stue, mellem omstrøede Skizzer, henslængte Foglietter og glødende, yppige Billeder, klang Stemmerne mere dæmpede, men ikke mindre ildfulde; paa Gulvet laae i Tegning mangt et Blad, Campagnens Døttre i vekslede, kraftig Deilighed saa lig, og dog vare de selv langt skjønnere. Den sexarmede Lampestage lod alle sine Væger brænde og lyse; og indenfra brændte og lyste frem Menneskeskikkelsen som Guddom.

»Apollo! Jupiter! ind i Eders Himmel og Herlighed løftes jeg! det er som Livsens Blomst i dette Minut sprang ud i mit Hjerte!«

Ja, den sprang ud - knækkede, faldt, og en bedøvende, hæslig Dunst hvirvlede ud, blendede Synet, bedøvede Tankerne, Sandsernes Fyrværkeri slukkedes, og det blev mørkt.

*
- 172

Han naaede sit Hjem, satte sig paa sin Seng, samlede sig. »Fy!« klang det fra hans egen Mund, fra hans Hjertegrund. »Elendige! bort! ned -!« Og han drog et Suk saa smertefuldt.

»Bort! ned!« disse hendes Ord, den levende *Psyches* Ord lød i hans Bryst, lød fra hans Læber. Han heldede sit Hoved til Puderne, uklar blev Tanken, og han sov.

I Dagningen foer han op, samlede sig paany. Hvad var det? Havde han drømt det Hele? drømt hendes Ord, Besøget i Osteriet, Aftenen med Campagnens purpurrøde Nelliker? - Nei, Alt var Virkeligheden, den han ikke før havde kjendt.

I den purpurfarvede Luft skinnede den klare Stjerne, dens Straale faldt paa ham og Marmor-*Psychen*, han selv zittrede ved at betragte Uforkrænkelighedens Billede, ureent var hans Blik, syntes han. Klædet kastede han hen over den, endnu engang berørte han det for at afsløre Skikkelsen, men han kunde ikke betragte sit Værk.

Stille, mørk, rullet i sig selv, sad han den lange Dag, ikke fornåm han, hvad der rørte sig udenfor, Ingen vidste, hvad der rørte sig indenfor i dette Menneskehjerte.

Der gik Dage, der gik Uger; Nætterne vare de længste. Den blinkende Stjerne saae ham en Morgen bleg, feberskjælvende, reise sig fra Sengen, gaae hen til Marmorbilledet, løfte Klædet tilside, see med et Blik saa smerteligt, saa inderligt paa sit Værk og derpaa, næsten segnende under Vægten, slæbe Statuen ud i Haven. Der var en forfalden, udtørre! Brønd, et Hul kunde det kaldes, i det sænkede han *Psychen*, kastede Jord hen over den, smed Qvas og Nelder over den friske Gravning.

»Bort! ned!« var den korte Gravtale.

Stjernen saae det fra den rosenrøde Luft og zittrede i to tunge Taarer paa den unge Mands dødblege Kinder, han, den Febersyge, - den Dødsyge, kaldte de ham paa Sygeleiet.

Klosterbroderen *Ignatius* kom som Ven og Læge, kom med Religionens Trøsteord, talte om Kirkens Fred og Lykke, Menneskenes Synd, Naaden og Freden i Gud.

Og Ordene faldt som varme Solstraaler paa den vaade, gjærende Grund; den dampede, og løftede Taageskyer, Tankebilleder, Billeder, som havde deres Virkelighed; og fra disse svømmende Øer saae han ned over Menneskelivet: Feilgreb, Skuffelser var det, havde det været for ham. Kunsten var en Troldqvinde, der bar os ind i Forfængelighed, ind i jordiske Lyster. Falske vare vi mod os selv, falske mod vore Venner,
* - 173

falske mod Gud. Slangen talte altid i os: »smag og Du skal blive som Gud!«

Nu først syntes han at have forstaaet sig, fundet Veien til Sandheden og Freden. I Kirken var Guds Lys og Klarhed, i Munkecellen den Ro, hvor Mennesketræet kunde voxe op gennem Evigheden.

Broder *Ignatius* støttede hans Tanke, og Beslutningen stod fast. Et Verdensbarn blev en Kirkens Tjener, den unge Kunstner gav Afkald paa Verden, gik i Kloster.

Hvor kjærligt, hvor glad hilsendes han af Brødrene; hvor *søndagsfestlig var Indvielsen. Gud, syntes han, var i Kirkens Solskin, straaledede i det fra de hellige Billeder og fra det blanke Kors. Og da han nu i Aftenstunden, ved Solnedgang, stod i sin lille Celle og aabnede Vinduet, saae ud over det gamle *Rom*, de sønderbrudte Templer, det mægtige, men døde, *Colossæum*, saae det i Foraarstiden, da Akasierne blomstrede, det Evigtgrønne var friskt, Roserne mylrede frem, Citroner og Oranger skinnede, Palmerne viftede, følte han sig greben og opfyldt, som aldrig før. Den aabne, stille Campagne strakte sig mod de blaanende, sneebedækkede Bjerge, de syntes malede paa Luften; Alt sammensmeltende, aandende Fred og Skjønhed, saa svømmende, saa drømmende, - en Drøm det Hele!

Ja, en Drøm var Verden her, og Drømmen raader i Timer og kan komme igjen i Timer, men Klosterlivet er et Liv af Aaringer, lange, mange.

Indenfra kommer Meget, der gjør Mennesket ureent, maatte han sande! hvad var det for Flammer, der stundom gjennemblussede ham? Hvad var det for et Væld af det Onde, Det, som han ikke vilde, der bestandigt vældede frem. Han straffede sit Legeme, men indenfra kom det Onde. Hvad var det for en Aandens Deel i ham, der saa smidig, som Slangen, bøiede sig om sig selv og krøb med hans Samvittighed ind under Alkjærlighedens Kaabe og trøstede: de Hellige bede for os, Moderen beder for os, Jesus selv har givet sit Blod for os. Var det Barnesind eller Ungdoms lette Sind, der gjorde, at han gav sig hen i Naaden og syntes at føle sig løftet ved den, løftet over saa Mange; thi *han* havde jo stødt fra sig Verdens Forfængelighed, han var en Kirkens Søn.

En Dag, efter mange Aar, mødte han *Angelo*, der kjendte ham.

»Menneske!« sagde han, »ja, det er Dig! Er Du nu
* - 174

lykkelig? - Du har syndet mod Gud og kastet hans Naadegave fra Dig, forspildt din Sendelse i denne Verden. Læs Parablen om de betroede Penge! den Mester som fortalte den, han gav Sandhed! Hvad har Du nu vundet og fundet! Laver Du Dig ikke et Drømmeliv! laver Dig en Religion efter *dit* Hoved, som de nok Alle gjøre det. Om nu Alt var en Drøm, en Phantasie, smukke Tanker kun!«

»Viig fra mig, Satan!« sagde Munken og gik fra *Angelo*.

»Der er en Djævel, en personlig Djævel! jeg saae ham i Dag!« mumlede Munken. »Jeg rakte ham engang en Finger, han greb min hele Haand -! Nei«, sukkede han, »i mig selv er det Onde, og i dette Menneske er det Onde, men han knuges ikke af det, han gaaer med opreist Pande, har sin Velværen; - og jeg griber efter min Velværen i Religionens Trøst -! om den kun var Trøst! om Alt her, som Verden, jeg slap, var smukke Tanker kun! Bedrag, som de røde Aftenskyers Deilighed er det, som det bølgeblaanende Skjønne i de fjerne Bjerge! nærved ere de anderledes! Evighed, Du er som det store, uendelige, blikstille Ocean, der vinker, kalder, fylder os med Anelser, og stige vi derud, da synke vi, vi forsvinde, - døde, - høre op at være til! -

Bedrag! bort! ned!«

Og uden Taarer, sjunken i sig selv, sad han paa sit haarde Leie, knælende - for hvem? Steenkorset, der sad i Muren? Nei, Vanen lod Legemet synke i denne Bøining.

Jo dybere han saae ind i sig selv, desmørkere syntes det ham. »Intet derinde, Intet derude! forspildt dette Liv!« Og denne Tankesneebold rullede, voxte, knuste ham - slettede ham ud.

»Ingen tør jeg betroe om den nagende Orm herinde! min Hemmelighed er min Fange, slipper jeg den, er jeg *dens!*«

Og Gudskraften i ham led og stred.

»Herre! Herre!« udbrød han i sin Fortvivlelse, »vær barmhjertig, giv mig Tro! - Din Naadegave kastede jeg fra mig, min Sendelse i denne Verden! jeg manglede Kraften, Du gav mig den ikke. Udødeligheden, *Psychen* i mit Bryst, - bort, ned! - begraves skal den som hiin *Psyche*, mit bedste Livsblink! - aldrig opstaaer den af Graven!«

Stjernen i den rosenrøde Luft lyste, Stjernen, der tilvisse skal udslukkes og henveires, medens Sjælene leve og lyse; dens zittrende Straale faldt paa den hvide Væg, men ingen Skrift satte den der om Herligheden i Gud, om Naaden, om Alkjærligheden, den der klinger i den Troendes Bryst.

*
- 175

»*Psychen* herinde aldrig døe! - Leve i Bevidsthed? - kan det Ufattelige skee? - *Ja!* ja! ufattelig er mit *Jeg*. Ufattelig Du, o Herre! hele din Verden ufattelig! - et Underværk af Magt, Herlighed - *Kjærlighed!*« -

Hans Øine lyste, hans Øine brast. Kirkeklokkens Klang var den sidste Lyd over ham, den Døde; og han kom i Jord, hentet fra *Jerusalem*, blandet med Støv af fromme Døde.

Efter Aaringer toges Beenraden frem, som de døde Munkes før ham, den iførtes den brune Kutte, fik en Perlesnor i Haanden og stilledes i Niche af Menneskeknogler, som de fandtes her i Klosters Begravelse. Og Solen skinnede udenfor, og Røgelsen duftede derinde, Messerne læstes.

Aaringer gik.

Knogler og Been faldt fra hinanden, mellem hinanden; Dødninghoveder stilledes op, de dannede en heel Kirkens ydre Muur; der stod ogsaa hans i det brændende Solskin, der vare saa mange, mange Døde, Ingen kjendte nu Navnene paa dem, heller ikke paa ham. Og see, i Solskinnet rørte sig noget Levende inde i de to Øiehuler, hvad var det! et broget Fiirbeen sprang derinde i den hule Pandeskal, smuttede ud og ind af de tomme, store Øiehuler. Den var nu Livet derinde i det Hoved, hvor eengang de store Tanker, lyse Drømme, Kjærlighed til Kunsten og det Herlige havde løftet sig, hvorfra hede Taarer vare trillede, og hvor Haabet levede for en Udødelighed. Fiirbenet sprang, forsvandt; Pandeskallen smuldrede, blev Støv i Støvet.

Det var Aarhundreder efter. Den klare Stjerne skinnede uforandret, klar og stor, som i Aartusinder, Luften lyste i Rødt, frisk som Roser, blussende som Blod.

Hvor eengang var en snever Gade med Levninger af et gammelt Tempel, laae nu ud til Pladsen et Nonnekloster; her i Haven blev gravet en Grav, en ung Nonne var død og skulde i denne Morgenstund sænkes i Jorden. Spaden stødte mod en Steen; blendende hvid skinnede den; det hvide Marmor var at see, det rundede sig til en Skulder, den kom mere frem; forsigtigere førtes Spaden; et Qvindehoved blev at see, - Sommerfuglevinger. Fra Graven, hvori den unge Nonne skulde nedlægges, løftede man i den rosenrøde, blussende Morgen en deilig Psycheskikkelse, meislet af det hvide Marmor. »Hvor er den deilig! fuldendt, et Kunstværk fra den bedste Tid!« sagde man. Hvo kunde være Mesteren? Ingen vidste det, Ingen kjendte ham uden den klare i Aartusinder lysende Stjerne; den

*
- 176

kjendte hans Jordlivs Gang, hans Prøve, hans Svaghed, hans *dette*: »kun Mennesket!« - men det var dødt, veiret hen, som Støvet maa og skal, men Udbyttet af hans bedste Stræben, det Herligste, som viste det Guddommelige i ham, *Psychen*, der aldrig døer, der overstraaler Eftermælet, Blinket fra den her paa Jorden, selv dette blev her, blev seet, erkjendt, beundret og elsket.

Den klare Morgenstjerne i den rosenfarvede Luft sendte sin blinkende Straale paa *Psychen* og paa de Lyksaligheds Smiil om Mund og i Øie hos de Beundrende, der saae Sjælen meislet af Marmorblokken.

Hvad Jordisk er, veires hen, forglemmes, kun Stjernen i det Uendelige veed det. Hvad Himmelsk er, Straaler selv i Eftermælet, og naar Eftermælet slukkes - da lever endnu *Psychen!*

*

177

Sneglen og Rosenhækken.

Rundt om Haven var et Gjerde af Nøddebuske, og udenfor var Mark og Eng med Køer og Faar, men midt i Haven stod en blomstrende Rosenhæk, under den sad en Snegl, den havde Meget i sig, den havde sig selv.

»Vent til min Tid kommer!« sagde den, »jeg skal udrette noget Mere, end at sætte Roser, end at bære Nødder, eller give Mælk, som Køer og Faar!«

»Jeg venter grumme Meget af den!« sagde *Rosenhækken*. »Tør jeg spørge, naar kommer det?«

»Jeg giver mig Tid!« sagde *Sneglen*. »De har nu saa megen Hastværk! det spænder ikke Forventningerne!«

Næste Aar laae *Sneglen* omtrent paa samme Sted i Solskinnet under Rosentræet, der satte Knop og udfoldede Roser, altid friske, altid nye. Og *Sneglen* krøb halv frem, strakte ud Følehornene, og tog dem til sig igjen.

»Alt seer ud, som ifjor! der er ingen Fremgang skeet; Rosentræet bliver ved Roserne, videre kommer det ikke!«

Sommeren gik, Efteraaret gik, Rosentræet havde stadigt Blomster og Knopper lige til Sneen faldt, Veiret blev raat og vaadt, Rosentræet bøiede sig mod Jorden, *Sneglen* krøb i Jorden.

Nu begyndte et nyt Aar, og Roserne kom frem, og *Sneglen* kom frem.

»Nu er De en gammel Rosenstok!« sagde den, »De maa snart see at gaae ud. De har givet Verden Alt, hvad De har havt i Dem, om det betød Noget, er et Spørgsmaal, jeg ikke
*****
----- 178

havde Tid at tænke over; men det er da tydeligt, De har ikke gjort det Mindste for Deres indre Udvikling, der var ellers kommet noget Andet frem af Dem. Kan De forsvare det? De gaaer nu snart op i bare Pind! Kan De forstaae, hvad jeg siger?«

»De forskrækker mig!« sagde *Rosenhækken*. »Det har jeg aldrig tænkt over!«

»Nei, De har nok aldrig givet Dem meget af med at tænke! har De nogensinde gjort rede for Dem selv, hvorfor De blomstrede, og hvorledes det gik til med at blomstre. Hvorledes og ikke anderledes!«

»Nei!« sagde *Rosenhækken*. »Jeg blomstrede i Glæde, for jeg kunde ikke andet. Solen var saa varm, Luften saa forfriskende, jeg drak den klare Dug, og den stærke Regn; jeg aandede, jeg levede! Der kom fra Jorden en Kraft op i mig, der kom en Kraft fra Oven, jeg fornåm en Lykke, altid ny, altid stor, og derfor maatte jeg altid blomstre; det var mit Liv, jeg kunde ikke andet!«

»De har ført et meget mageligt Liv!« sagde *Sneglen*.

»Tilvisse! Alt blev givet mig!« sagde *Rosenhækken*; »men Dem blev endnu Mere givet! De er een af disse tænkende, dybsindige Naturer, een af de høit begavede, der vil forbause Verden!«

»Det har jeg aldeles ikke isinde!« sagde *Sneglen*. »Verden kommer ikke mig ved! hvad har jeg med Verden at gjøre? jeg har Nok med mig selv og Nok i mig selv!«

»Men skulle vi ikke Alle her paa Jorden give vor bedste Deel til de Andre! bringe hvad vi kunne -! ja, jeg har kun givet Roser! - men De? De, som fik saa Meget, hvad gav De Verden? Hvad giver De den?«

»Hvad jeg gav? Hvad jeg giver? jeg spytter af den! den duer ikke! den kommer ikke mig ved. Sæt De Roser, De kan ikke drive det videre! lad Hasselbusken bære Nødder! lad Køer og Faar give Mælk; de have hver deres Publieum, jeg har mit i mig selv! jeg gaaer ind i mig selv, og der bliver jeg. Verden kommer ikke mig ved!«

Og saa gik *Sneglen* ind i sit Huus og kittede det til.

»Det er saa sørgeligt!« sagde *Rosentræet*. »Jeg kan med bedste Villie ikke krybe ind, jeg maa altid springe ud, springe ud i Roser. Bladene falde af, de flyve hen i Vinden! dog een af Roserne saae jeg blive lagt i Huusmoderens Psalmebog, een

*
—
179

af mine Roser fik Plads ved en ung, deilig Piges Bryst og een blev kysset af en Barnemund i livsalig Glæde. Det gjorde mig saa vel, det var en sand Velsignelse. Det er min Erindring, mit Liv!«

Og *Rosentræet* blomstrede i Uskyldighed, og *Sneglen* dvaskede i sit Huus, Verden kom ikke ham ved.

Og Aaringer gik.

Sneglen var Jord i Jorden, *Rosentræet* var Jord i Jorden; ogsaa Erindringsrosen i Psalmebogen var Veiret hen, - - men i Haven blomstrede nye *Rosenhækker*, i Haven voxte nye *Snegle*; de krøb ind i deres Huus, spyttede, - Verden kom ikke dem ved.

Skal vi læse Historien om forfra igjen? - Den bliver ikke anderledes.

*
—
180
181

Nye Eventyr og Historier. Anden Række. Tredie Samling. 1865.

182

NEH 7-65 (*Bibl. 890*) udkom 17.11.1865 og indeholder: [I]-[VIII] disponeret som NEH 5-61, blot med angivelsen *Tredie Samling på smudstitel og titel; dedikation, se nedenfor. 2-76 text.*

Om korrektur Exemplaret se ovenfor s. 9.

Dette hæfte er det eneste, til hvilket et samlet trykmanuskript incl. præliminarianer er bevaret. Det stammer fra Edvard Collins samling (kartonnage og nr. 301-7), nu Collin 37,4°, i det flg. betegnet. Dettets fire præliminærblade svarer til trykkets, dog slutter titelbladet med ordet Forlag. I kanten af smudstitlen er skrevet to lodrette linier med lille skrift:

Det er som om jeg vidste,
at dette blev mit sidste.

Balletdigteren
August Bournonville

med Venskab og Beundring
tilegnet.

183

Lygtemændene ere i Byen, sagde Mosekonen.

Der var en Mand, som engang vidste saa mange nye Eventyr, men nu vare de slupne for ham, sagde han; Eventyret, der af sig selv gjorde Visit, kom ikke mere og bankede paa hans Dør; og hvorfor kom det ikke? Ja, det er sandt nok, Manden havde i Aar og Dag ikke tænkt paa det, ikke ventet, at det skulde komme at banke paa, og det havde vist heller ikke været her, thi udenfor var Krig og indenfor Sorg og Nød, som Krigen fører med sig.

Stork og Svale kom fra deres lange Reise; de tænkte paa ingen Fare, og da de kom var Reden brændt, Menneskenes Huse brændte, Ledet af Lave, ja reent borte; Fjendens Heste traadte paa de gamle Grave. Det var haarde, mørke Tider: men ogsaa de faae Ende.

Og nu havde de Ende, sagde man, men endnu bankede ikke Eventyret paa, eller lod høre fra sig.

»Det er vel dødt og borte med de mange Andre!« sagde *Manden*, Men Eventyret dør aldrig!

Og der gik over et heelt Aar, og han længtes saa saare.

»Mon dog ikke Eventyret skulde komme igjen og banke paa!« Og han huskede det saa levende i alle de mange Skikkelser, det var kommet til ham; snart ungt og deiligt, Foraaret selv, en yndig lille Pige med Skovmærkekrands om Haaret og Bøgegreen i Haanden; hendes Øine skinnede som dybe Skovsøer i klart
*****
----- 184

Solskin; snart var det ogsaa kommet som Bissekræmmer, havde aabnet Kramkisten og ladet Silkebaand flagre med Vers og Indskrift fra gamle Minder; men allerdeiligst var det dog, naar det kom som gammel Moerlille med sølvhvidt Haar og med Øine saa store og saa kloge, da vidste hun ret at fortælle om de allerældste Tider, længe endnu før Prindsesserne spandt paa Guldteen, mens Drager og Lindorme laae udenfor og passede paa. Da fortalte hun saa levende, at der kom sorte Pletter for Øinene af Enhver som hørte derpaa, Gulvet blev sort af Menneskeblod; grueligt at see og at høre, og dog saa fornøieligt, for det var saalænge siden at det var skeet.

»Mon hun ikke mere skulde banke paa!« sagde *Manden* og stirrede mod Døren, saa at der kom sorte Pletter for Øinene, sorte Pletter paa Gulvet; han vidste ikke om det var Blod eller Sørgeflor fra de tunge, mørke Dage.

Og som han sad, kom ham i Tanke, om ikke Eventyret havde skjult sig, ligesom Prindsessen i de rigtige gamle Eventyr, og vilde nu søges op; blev hun funden, da straaledede hun i ny Herlighed, deiligere end nogensinde før.

»Hvo veed! maaskee ligger hun skjult i det henkastede Straahalm, der vipper paa Brøndkanten. Forsigtig! forsigtig! maaskee har hun gjemt sig i en vissøn Blomst, lagt ind i en af de store Bøger paa Hylden!«

Og Manden gik hen, aabnede en af de allernyeste til at faae Forstand af; men der laae ingen Blomst, der stod at læse om *Holger Danske*; og Manden læste, at hele den Historie var opfunden og sat sammen af en Munk i Frankrig, at det var en Roman, der var bleven »oversat og prentet udi det danske Sprog;« at *Holger Danske* slet ikke havde været og altsaa slet ikke kom igjen, som vi havde sjunget om og saa gjerne vilde troet paa. Det var med *Holger Danske*, som med *Vilhelm Tell*, kun Mundsveir, ikke til at forlade sig paa, og det stod i Bogen skrevet sammen med stor Lærdøm.

»Ja, jeg troer nu hvad jeg troer!« sagde *Manden*, »der groer ikke Veibred, hvor ingen Fod har traadt!«

Og han lukkede Bogen, satte den paa Hylden og gik saa hen til de friske Blomster i Vindueskarmen; der maaskee havde Eventyret skjult sig i den røde Tulipan med de guldgule Kanter, eller i den friske Rose, eller i den stærkt farvede Camellia. Solskinnet laae mellem Bladene, men ikke Eventyret.

»Blomsterne, her stode i Sorgens Tid, vare alle langt

*
- 185

smukkere; men de bleve skaarne af, hver een, bundne i Krands, lagte ned i Kiste og over den bredtes Flaget. Maaskee med de Blomster er Eventyret jordet! Men derom maatte Blomsterne have vidst, og Kisten havde fornummet det, Jorden havde fornummet det, hvert lille Græsstraa, der skød frem, vilde have fortalt det. Eventyret dør aldrig!

Maaskee har det ogsaa været her og banket paa, men hvo havde dengang Øre for det, Tanke for det! Man saae mørk, tungsindig, næsten vred til Foraarets Solskin, dets Fugleqvadder, og alt det fornøielige Grønne; ja Tungen kunde ikke bære de gamle, folkefriske Sange, de bleve skrinlagte med Saameget, vort Hjerte havde kjært. Eventyret kan godt have banket paa; men det er ikke hørt, ikke sagt velkommen, og saa er det blevet borte.

Jeg vil gaae at søge det op.

Ud paa Landet! ud i Skoven ved den aabne Strand!«

* * *

Der ude ligger en gammel Herregaard med røde Mure, takket Gavl og vaiende Plag paa Taarnet. Nattergalen synger under de fiinfryndsede Bøgeblade, mens den seer paa Havens blomstrende Æbletræer og troer at de bære Roser. Her har i Sommersolen Bierne travlt, og med summende Sang sværme de om deres Dronning. Efteraarstormen veed at fortælle om den vilde Jagt, om Menneskeslægter og Skovens Løv, der fare hen. Ved Juletid synge de vilde Svaner ude fra det aabne Vand, mens inde i den gamle Gaard, ved Kakkelvovnsilden, man føler sig stemt til at høre Sange og Sagn.

Ned i den gamle Deel af Haven, hvor den store Allee af vilde Kastanier lokker med sit Halvmørke, gik Manden, der søgte Eventyret; her havde engang Vinden suset for ham om *Valdemar Daa og hans Døttre*. Dryaden i Træet, det var Eventyrmoer selv, havde her fortalt ham *det gamle Egetræes Drøm*. I Moermoers Tid stode her beskaarne Hækker, nu voxte kun Bregner og Nelder; de bredte sig over henslængte Rester af gamle Steenfigurer; der voxte dem Mos i Øinene, men de kunde ligesaa godt see som før, det kunde Manden efter Eventyr ikke, han saae ikke Eventyret. Hvor var det?

Hen over ham og de gamle Træer fløi Krager i hundredevis og skrege: »herfra! herfra!«

Og han gik fra Haven hen over Gaardens Voldgrav, ind i

* 186

Ellelunden; der stod et lille sexkantet Huus med Hønsegaard og Andegard. Midt i Stuen sad den gamle Kone, som styrede det Hele og vidste nøiagtigt om hvert Æg, der blev lagt, hver Kylling, der kom ud af Ægget; men hun var ikke Eventyret, som Manden søgte; det kunde hun bevise ved christelig Døbeattest og Vaccinationsattest, begge laae i Dragkisten.

Udenfor, ikke langt fra Huset, er en Høi med Rødtjørn og Guldregn; her ligger en gammel Gravsteen, der for mange Aar siden kom herhid fra Kjøbstadkirkegaarden, et Minde om en af Byens hæderlige Raadmænd; hans Hustru og hans fem Døttre, Alle med foldede Hænder og Pibekrave, staae omkring ham, udhugne i Stenen. Man kunde saalænge betragte denne, at den ligesom virkede paa Tankerne og disse igjen paa Stenen, saa at denne fortalte om gamle Tider; idetmindste var det saaledes gaaet Manden, der søgte Eventyret. Idet han nu kom her, saae han en levende Sommerfugl sidde lige i Panden paa Raadmandens udhuggede Billede; den slog med Vingerne, fløi et lille Stykke og satte sig igjen tæt ved Gravstenen for ligesom at vise, hvad der groede. Der groede en Fiirkløver, der groede hele syv ved Siden af hinanden. Kommer Lykken, kommer den fuldtop! han plukkede Kløverne og puttede dem i Lommen. Lykken er ligesaa god som rede Penge, men et nyt, deiligt Eventyr var dog endnu bedre, tænkte Manden, men det fandt han ikke der.

Solen gik ned, rød og stor; Engen dampede, Mosekonen bryggede.

* * *

Det var ud paa Aftenen; han stod alene i sin Stue, saae ud over Haven, over Eng, Mose og Strand; Maanen skinnede klar, der laae en Damp hen over Engen, som var den en stor Sø, og det havde her engang ogsaa været, der gik Sagn herom, og i Maaneskinnet viste sig Syn for Sagn. Da tænkte Manden paa, hvad han inde i Byen havde læst, at *Vilhelm Tell* og *Holger Danske* ikke havde været til, men i Folketroen blive de dog, som Søen herude, levende Syn for Sagn. Jo, *Holger Danske* kommer igjen!

Idet han saaledes stod og tænkte, slog Noget ganske stærkt paa Vinduet. Var det en Fugl? En Flaggermuus eller en Ugle? Ja, dem lukker man ikke ind, om de banke paa. Vinduet sprang op af sig selv, en gammel Kone saae ind paa Manden.

»Hvad behager!« sagde han. »Hvem er Hun? Lige ind i første Etage seer Hun. Staaer Hun paa Stige?«

187

»De har en Fiirkløver i Lommen,« sagde hun, »ja De har hele syv, hvoraf den ene er en Sexkløver!«

»Hvem er Hun?« spurgte Manden.

»Mosekonen!« sagde hun. »Mosekonen, som brygger; det var jeg ifærd med; Tappen sad i Tønden, men en af de smaa Moseunger rev i Kaadhed Tappen af, kylede den lige herop imod Gaarden, hvor den slog mod Vinduet; nu løber Øllet af Tønden og det er Ingen tjent med.«

»Siig mig dog!« sagde Manden.

»Ja, vent lidt!« sagde *Mosekonen*, »nu har jeg Andet at tage vare!« og saa var hun borte.

Manden var ved at lukke Vinduet, saa stod *Konen* der igjen.

»Nu er det gjort!« sagde hun, »men det halve Øl kan jeg brygge om imorgen, om det bliver Veir dertil. Naa, hvad har De saa at spørge om? Jeg kom igjen, for jeg holder altid mit Ord, og De har i Lommen syv Fiirkløver, hvoraf den ene er en Sexkløver, det giver Respect, det er Ordenstegn, som groe ved Landeveien, men ikke findes af Enhver. Hvad har De saa at spørge om? Staa nu ikke der som en løierlig Tip, jeg maa snart afsted til min Tap og min Tønde!«

Og *Manden* spurgte om Eventyret, spurgte om *Mosekonen* havde seet det paa sin Vei.

»Ih, du store Brygning!« sagde *Konen*, »har De endnu ikke nok af Eventyret? Det troer jeg da rigtignok at de Fleste har. Her er Andet at tage vare, Andet at passe paa. Selv Børnene ere komne ud over det. Giv Smaadrene en Cigar og Smaapigerne en ny Crinoline, det holde de mere af! Høre paa Eventyr! Nei her er sandelig Andet at tage vare, vigtigere Ting at udrette!«

»Hvad mener De med det?« sagde *Manden*. »Og hvad veed De om Verden? De seer jo kun Frøer og Lygtemænd!«

»Ja tag De Dem iagt for Lygtemændene!« sagde *Konen*, »de ere ude! de ere slupne løs! dem skulle vi tale om! kom De til mig i Mosen, hvor min Nærværelse er nødvendig; der skal jeg sige Dem det Hele, men skynd Dem lidt mens Deres syv Fiirkløver med den ene Sexer ere friske og Maanen endnu er oppe!«

Væk var *Mosekonen*.

* * *

*
– 188

Klokken slog tolv paa Taarnuhret, og før den slog Qvarteerslag var *Manden* ude i Gaarden, ude af Haven og stod i Engen. Taagen havde lagt sig, *Mosekonen* holdt op at brygge.

»Det varede længe før De kom!« sagde *Mosekonen*, »Troldtøi kommer hurtigere frem, end Mennesker, og jeg er glad ved at jeg er født Troldtøi!«

»Hvad har De nu at sige mig?« spurgte *Manden*. »Er det et Ord om Eventyret?«

»Kan De da aldrig komme videre, end at spørge om det?« sagde *Konen*.

»Er det da om Fremtids-Poesien, De kan tale?« spurgte *Manden*.

»Bliv bare ikke høitrvænde!« sagde *Konen*, »saa skal jeg nok svare! De tænker kun paa Digteriet, spørger om Eventyret, ligesom om hun var Madamen for det Hele! hun er nok bare den Ældste, men hun gaaer altid for den Yngste. Jeg kjender hende nok! jeg har ogsaa været ung, og det er ingen Børnesygdом. Jeg har engang været en ganske net Elverpige og dandset med de Andre i Maaneskinnet, hørt paa Nattergalen, gaaet i Skoven og mødt Eventyrfrøkenen, der altid var ude at føite. Snart tog hun Natteleie i en halv udsprunget Tulipan eller i en Engblomme; snart smuttede hun ind i Kirken og svøbte sig i Sørgefloret, der hang fra Alterlysene!«

»De veed deilig Besked!« sagde *Manden*.

»Jeg skulde da sagtens vide ligesaa Meget, som De veed!« sagde *Mosekonen*. »Eventyr og Poesi, ja de er to Alen af eet Stykke: de kunne gaae at lægge sig hvor de ville. Al deres Værk og Tale kan man brygge efter og have bedre og billigere. De skal faae dem hos mig for Ingenting. Jeg har et heelt Skab fuldt af Poesi paa Flasker. Det er Essentsen, det Fine af den; Urten, baade den søde og beeske. Jeg har paa Flaske Alt hvad Menneskene behøve af Poesi, for om Helligdagene at faae Lidt paa Lommetørklædet at lugte til!«

»Det er ganske forunderlige Ting, De siger,« sagde *Manden*. »Har De Poesi paa Flasker?«

»Meer end De kan taale!« sagde *Konen*. »De kjender vel Historien om *Pigen, som traadte paa Brødet, for ikke at smudsige sine nye Skoe?*. Den er baade skreven og trykt.«

»Den har jeg selv fortalt,« sagde *Manden*.

»Ja, saa kan De den,« sagde *Konen*, »og veed, at *Pigen* sank

*
– 189

lige ned i Jorden til *Mosekonen*, just som *Fandens Oldemoer* gjorde Visit for at see Bryggeriet. Hun saae *Pigen*, som sank, og udbad sig hende til Postament, en Erindring om Besøget, og hun fik hende, og jeg fik en

Foræring, som jeg har intet Gavn af, et Reise-Apothek, et heelt Skab fyldt med Poesi paa Flasker. Oldemoer sagde, hvor Skabet skulde staae, og der staaer det endnu. See engang! De har jo Deres syv Fiirkløver i Lommen, hvoraf den ene er en Sexkløver, saa vil De nok kunne see det!«

Og virkeligt, midt i Mosen laae ligesom en stor Elletrunte, det var Oldemoers Skab. Det stod aabent for Mosekonen og for Enhver i alle Lande og i alle Tider, sagde hun, naar de kun vidste, hvor Skabet stod. Det var til at aabne for og bag, paa alle Sider og Kanter, et heelt Konststykke, og saa dog kun ud som en gammel Elletrunte. Alle Landes Poeter, især vort eget Lands, vare her lavede efter; Geisten af dem var speculeret ud, recenseret, renoveret, concentreret og sat paa Flaske. Med stort Instinkt, som det kaldes, naar man ikke vil sige Geni, havde Oldemoer taget det i Naturen, der ligesom smagte af den eller den Poet, sat lidt Djævelskab til, og saa havde hun hans Poesi paa Flaske for hele Fremtiden.

»Lad mig see engang!« sagde *Manden*.

»Ja, men der er vigtigere Ting at høre!« sagde *Mosekonen*.

»Men nu ere vi ved Skabet!« sagde *Manden* og saa derind. »Her ere Flasker af alle Størrelser. Hvad er der i den? Og hvad i den?«

»Her er det, de kalde *Maiduft!*« sagde *Konen*, »jeg har ikke prøvet den, men jeg veed, at slaaer man af den kun en lille Slat paa Gulvet, saa staaer der strax en deilig Skovsø, med Aakander, Brudelys og vilde Krusemynter. Man holder bare to Draaber paa en gammel Stilebog, selv fra nederste Classe, og saa bliver Bogen en heel Duft-Komedie, som man meget godt kan opføre og falde isøvn over, saa stærkt dufter den. Det skal nok være en Høflighed mod mig, at der staaer skrevet paa Flasken: »Mosekonens Bryg.««

Her staaer *Skandale-Flasken*. Det seer ud, som om der kun var snavset Vand i den, og det er snavset Vand, men med Bruuspulver af Bysladder; tre Lod Løgn og to Gran Sandhed, rørt om med en Birkeqvist, ikke fra en Spidsrod, lagt i Saltlage og

*
- 190

skaaren ud af Synderens blodige Krop, eller en Stump fra Skolemesterens Riis, nei lige tagen fra Kosten, der feiede Rendestenen.

Her staaer Flasken med den fromme Poesi, udi Psalmetone. Hver Draabe har Klang, som Smæld af Helvedes Porte, og er lavet af Tugtelsens Blod og Sved; Nogle sige, det er kun Duegalde; men Duerne ere de fremmeste Dyr, de have ingen Galde, sige Folk, der ikke kunne Naturhistorie.«

Her stod Flasken for alle Flasker; den bredte sig i det halve Skab: Flasken med *Hverdagshistorier*; den var bunden til baade med Svineskind og med Blæreskind, for den kunde ikke taale at tabe af sin Kraft. Hver Nation kunde her faae sin egen Suppe, den kom eftersom man vendte og dreiede Flasken. Her var gammel tydsk Blodsuppe med Røverboller, ogsaa tynd Huusmandssuppe med virkelige Hofraader, der laae som Rødder, og hen over dem svømmede filosofiske Fedtøine. Der var engelsk Gouvernante-Suppe og den franske *Potage à la Kock*, lavet paa Hanebeen og Spurveæg, paa Dansk kaldet *Cancan-Suppe*; men den bedste af Supperne var den kjøbenhavnske. Det sagde Familien.

Her stod *Tragedien* paa Champagneflaske; den kunde knalde, og det skal den. *Lystspillet* saa ud som fiint Sand til at kaste Folk i Øinene, det vil sige, det finere Lystspil; det grovere var ogsaa paa Plaske, men bestod kun af Fremtids-Placater, hvor Navnet paa Stykket var det Kraftigste. Der var udmærkede Komedie-Navne, saaledes: »*Tør Du spytte i Værket?*«, »*Een paa Gummerne,*« »*Det søde Asen*« og »*Hun er sprøitefuld!*«

Manden faldt ganske hen i Tanker derved, men Mosekonen tænkte længere frem, hun vilde have Ende paa det.

»Nu har De vel seet nok i Kramkisten!« sagde hun, »nu veed De, hvad der er; men det Vigtigere, De skulde vide, veed De ikke endnu. Lygtemændene ere i Byen! Det har Mere at betyde, end Poesi og Eventyr. Jeg skulde nu holde Mund dermed, men det maa være en Styrelse, en Skjæbne, Noget, der gaaer mig over, det er sat mig i Qværken, det maa herud. Lygtemændene ere i Byen! de ere slupne løs! tag Eder iagt, Mennesker!«

»Det forstaaer jeg ikke et Ord af!« sagde *Manden*.

»Vær saa god at sætte Dem paa Skabet!« sagde hun, »men fald ikke ind i det og slaae Flaskerne itu; De veed, hvad der er i dem. Jeg skal fortælle den store Begivenhed; den er ikke

*
- 191

ældre end fra igaar; den er hændet tidligere. Denne har endnu trehundrede og fireogtredsindstve Dage at løbe paa. De veed vel, hvormange Dage der er i Aaret?«

* * *

Og Mosekonen fortalte.

»Her var Stort paafærde igaar, ude i Sumpen! her var Barnegilde! her blev født en lille Lygtemand, her blev født tolv af det Kuld, som det er givet, at de kunne, om de ville, træde op som Mennesker og agere og commandere imellem disse, ligesom om de vare fødte Mennesker. Det er en stor Begivenhed i Sumpen, og derfor dandsede som Smaalys, hen over Mose og Eng, alle Lygtemænd og Lygtekoner; der er ogsaa Hunkjøn, men de ere ikke i Omtale. Jeg sad paa Skabet der og havde paa mit Skjød alle de tolv smaa, nyfødte Lygtemænd; de skinnede som Sanct Hansorme; de begyndte allerede at hoppe, og hvert Minut toge de til i Størrelse, saa at, før et Qvarteer var omme, saae hver af dem ligesaa stor ud, som Fader eller Onkel. Nu er det en gammel medfødt Lov og Begunstigelse, at naar Maanen netop staaer som den stod igaar, og den Vind blæser som blæste igaar, saa er det givet og forundt alle de Lygtemænd, som i den Time og i det Minut fødes, at kunne blive Mennesker, og hver af dem, et heelt Aar igjennem, rundt om øve deres Magt. Lygtemanden kan løbe Landet rundt og Verden med, om han ikke er bange for at falde i Søen eller blæses ud i en svær Storm. Han kan fare lige lukt ind i Mennesket, tale for ham og gjøre alle Bevægelser, han vil. Lygtemanden kan paatage sig hvilkensomhelst Skikkelse, Mand eller Qvinde, handle i deres Aand, men med hele sin egen Yderlighed, saa at der kommer ud af det hvad han vil; men i eet Aar maa han vide og forstaae at føre trehundrede og femogtredsindstyve Mennesker paa gal Vei og det i stor Stiil, føre dem bort fra det Sande og det Rigtige, da opnaaer han det Høieste, en Lygtemand kan drive det til, at blive Løber foran Fandens Stadskarreet, faae gloende brandguul Kjole og Luen lige ud af Halsen. Det kan en simpel Lygtemand slikke sig om Munden efter. Men der er ogsaa Fare og stort Bryderi for en ærgjærrig Lygtemand, der agter at spille en Rolle. Faaer Mennesket Øinene op for hvem han er, og kan blæse ham væk, saa er han væk og maa tilbage i Sumpen; og dersom, før Aaret er omme, Lygtemanden betages af Længsel efter at komme til sin Familie, opgiver sig selv, saa er han ogsaa

*
- 192

væk, kan ikke længer brænde klart, gaaer snart ud og kan ikke tændes igjen; og er Aaret endt, og han da endnu ikke har ført tre hundrede og femogtredsindstyve Mennesker bort fra Sandheden og hvad godt og deiligt er, saa er han dømt til at ligge i raaddent Træ og skinne uden at kunne røre sig, og det er den frygteligste Straf for en livlig Lygtemand. Alt dette vidste jeg og alt dette sagde jeg de tolv smaa Lygtemænd, jeg sad med paa Skjøde!, og de vare som ellevilde af Glæde. Jeg sagde dem, at det var det Sikkreste og Mageligste at opgive Æren og ikke at bestille Noget; det vilde de unge Blus ikke, de saae sig allerede gloende brandguul med Luen ud af Halsen. »Bliv hos os!« sagde nogle af de Gamle. »Driv Spil med Menneskene!« sagde de Andre. »Menneskene tørre vore Enge ud, de draine! hvad skal der blive af vore Efterkommere!«

»Vi ville flamme mig flamme!« sagde de nyfødte Lygtemænd, og saa var det afgjort.

Her blev strax Minut-Bal, kortere kunde det ikke være! Elverpigerne svang sig tre Gange rundt med alle de Andre, for ikke at synes storagtige; de dandse ellers helst med sig selv. Saa blev der givet Faddergave: »kastet Smut«, som det hedder. Foræringerne fløi, som Kiselstene, hen over Mosevandet. Hver af *Elverpigerne* gav en Flig af deres Slør: »Tag den!« sagde de, »saa kan Du strax den høiere Dands, de vanskeligste Sving og Vendinger, naar det kniber; Du faaer den rette Holdning og kan vise Dig i de strunkeste Selskaber. *Natravnen* lærte hver af de unge Lygtemænd at sige: »Bra', bra', brav!« sige det paa det rette Sted, og det er en stor Gave, der lønner sig selv. *Uglen* og *Storken* lode ogsaa Noget falde, men det var ikke værd at tale om, sagde de, og saa tale vi ikke om det. *Kong Valdemars vilde Jagt* foer just hen over Mosen, og da det Herskab hørte om Stadsen, sendte de til Foræring et Par fine Hunde, der jage med Vindens Fart og nok kunne bære en Lygtemand eller tre. To gamle Marer, som ernære sig ved at ride, vare med ved Gildet; de lærte strax fra sig den Konst at slippe ind igjennem et Nøglehul, det er som om alle Døre stode aabne for En. De tilbøde at føre de unge Lygtemænd til Byen, hvor de vidste god Besked. De rede sædvanligviis gjennem Luften paa deres eget lange Nakkehaar, som de havde bundet Knude paa, for at sidde haardt, men nu satte de sig hver

*
- 193

skrævs over den vilde Jagts Hunde, toge paa Skjød det de unge Lygtemænd, der skulde ind at forlede og forville Menneskene, - hutsch! vare de borte. Det var Altsammen igaar Nat. Nu ere Lygtemændene i Byen, nu have de taget fat, men hvordan og hvorledes, ja siig mig det! Jeg har en Veirraad igjennem min store Taa, den siger mig altid Noget!«

»Det er et heelt Eventyr!« sagde *Manden*.

»Ja, det er da kun Begyndelsen til eet!« sagde *Konen*. »Kan De fortælle mig, hvorledes Lygtemændene nu tumle og tee sig, i hvilke Skikkelser de ere traadte op for at faae Menneskene paa gale Veie!«

»Jeg troer nok,« sagde *Manden*, »der kunde skrives en heel Roman om Lygtemændene, hele tolv Dele, een om hver Lygtemand, eller maaskee endnu bedre, en heel Folkekomedie!«

»Den skulde De skrive!« sagde *Konen*, »eller hellere lade være!«

»Ja, det er mageligere og behageligere!« sagde *Manden*, »saa slipper man for at tøires i Avisen, og det er tidt ligesaa trangt som for en Lygtemand at ligge i raaddent Træ, skinne og ikke turde sige et Muk!«

»Mig er det lige fedt!« sagde *Konen*, »men lad hellere de Andre skrive, de som kunne og de som ikke kunne. Jeg giver fra min Tønde en gammel Tap, den lukker op Skabet med Poesi paa Flasker, derfra kunne de faae hvad der skorter for dem! men De, min gode Mand, synes mig nu at have blækket Deres Fingre nok til og maa være kommen til den Alder og Sathed, ikke hvert Aar at løbe efter Eventyr, nu her er langt vigtigere Ting at gjøre! De har vel dog forstaaet, hvad der er paafærde?«

»Lygtemændene ere i Byen!« sagde *Manden*, »jeg har hørt det, jeg har forstaaet det! men hvad vil De, at jeg skal gjøre? Jeg vil jo blive dænget over, om jeg seer og siger Folk: see engang, der gaaer en Lygtemand i hæderlig Kjole -!«

»De gaae ogsaa i Skjørter!« sagde *Konen*. »Lygtemanden kan paatage sig alle Skikkelser og træde op paa alle Steder. Han gaaer i Kirke, ikke for Vorherres Skyld, maaskee er han faret i Præsten! Han taler paa Valgdag, ikke for Land og Riges Skyld, men kun for sin egen; han er Kunstner, baade i Farvepotten og i Theaterpotten, men faaer han ganske Magten, saa er Potten ude! Jeg snakker og jeg snakker, jeg maa ud med hvad der sidder mig i Qværken, til Skade for min egen Familie; men jeg skal nu være Menneskenes Redningskone! Det er 194 sandelig ikke med min gode Villie eller for Medaillens Skyld. Jeg gjør det Galeste, jeg kan, jeg siger det til en Poet, og saa faaer da snart hele Byen det at vide!«

»Byen lægger sig det ikke paa Hjertet!« sagde *Manden*. »Det vil ikke anfegte et eneste Menneske, de troe Allesammen at jeg fortæller et Eventyr, idet jeg med den inderligste Alvor siger dem: »Lygtemændene ere i Byen, sagde Mosekønen, tag Eder iagt!««

*

195

Veirmøllen.

Der stod paa Bakken en Veirmølle, stolt at see paa og stolt følte den sig:

»Aldeles ikke stolt er jeg!« sagde den, »men jeg er meget oplyst, uden og inden. Sol og Maane har jeg til udvortes Brug og til indvendig med, og saa har jeg desuden Stearinlys, Tranlampe og Tællepraas; jeg tør sige, at jeg er oplyst; jeg er et tænkende Væsen og saa velskabt at det er en Fornøielse. Jeg har en god Qværn i Brystet, jeg har fire Vinger og de sidde mig oppe i Hovedet, lige under Hatten; Fuglene have kun to Vinger og maae bære dem paa Ryggen. Jeg er en Hollænder af Fødsel, det kan sees paa min Skabelon; en flyvende Hollænder; den regnes til det Overnaturlige, veed jeg, og dog er jeg meget naturlig. Jeg har Galleri om Maven og Beboelsesleilighed i Nederdelen; der huse mine Tanker. Min stærkeste Tanke, den der styrer og raader, kaldes af de andre Tanker: Manden *paa Møllen*. Han veed hvad han vil, han staaer høit over Meel og Gryn, men har dog sin Mage og hun kaldes Mutter; hun er Hjertelaget; hun løber ikke avet om, ogsaa hun veed hvad hun vil, hun veed hvad hun kan, hun er mild som et Vindpust, hun er stærk som Blæsten; hun forstaaer at lirke, at faae sin Villie. Hun er mit bløde Sind, Fatter er mit haarde; de ere To og dog Een, de kalde ogsaa hinanden »min Halvpart.« De have Rollinger de To: smaa Tanker, som kunne voxer. De Smaa gjøre et Styr! Forleden, da jeg i Dybsindighed lod »Fatter« og hans Svende see Qværn og Hjul efter i mit Bryst, jeg vilde

* * * * *

--- -- 196

vide hvad der var i Veien, thi der var Noget i Veien indeni mig, og man skal randsage sig selv, saa gjorde de Smaa et forfærdeligt Styr, der ikke tager sig ud, naar man, som jeg, staaer høit paa Bakken; man maa huske at man staaer i Belysning: Omdømmet er ogsaa Belysning. Men hvad jeg vilde sige, det var et forfærdeligt Styr af de Smaa! Den Mindste foer mig lige op i Hatten og trallede saa det kildrede i mig. De smaa Tanker kunne voxer, det har jeg fornummet, og udenfra komme ogsaa Tanker og ikke ganske af min Slægt, for jeg seer Ingen af den, saa langt jeg seer, Ingen uden mig selv; men de vingeløse Huse, hvor Qværnen ikke høres, de have ogsaa Tanker, de komme til mine Tanker og forlove sig med dem, som de kalde det. Underligt nok, ja der er Meget underligt. Det er kommet over mig eller i mig; Noget har forandret

sig i Mølleværket, det er som om Fatter havde skiftet Halvpart, faaet et endnu mildere Sind, en endnu kjærligere Mage, saa ung og from og dog den samme, men blødere, frommere med Tiden. Hvad Beesk var er forðunstet; det er meget fornøieligt det Hele. Dagene gaae og Dagene komme, altid fremad til Klarhed og Glæde, og saa, ja det er sagt og skrevet, saa kommer der en Dag, at det er forbi med mig og aldeles ikke forbi! jeg skal rives ned for at reise mig ny og bedre, jeg skal høre op og dog blive ved at være! blive en ganske Anden og dog den Samme! det er mig svært at begribe, ihvor oplyst jeg end er, ved Sol, Maane, Stearin, Tran og Tælle! mit gamle Tømmer og Muurværk skal reise sig igjen af Gruset. Jeg vil haabe at jeg beholder de gamle Tanker: Fatter paa Møllen, Mutter, Store og Smaa, Familien, den jeg kalder det Hele, Een og dog Saamange, hele Tanke-Compagniet, for det kan jeg ikke undvære! og mig selv maa jeg ogsaa blive, med Qværn i Brystet, Vinger paa Hovedet, Altan om Maven, ellers kan jeg ikke kjende mig selv, og de Andre kunne heller ikke kjende mig og sige, der har vi jo Møllen paa Bakken, stolt at see, dog aldeles ikke stolt!«

Det sagde Møllen, den sagde meget Mere, men dette var nu det Vigtigste.

Og Dagene kom og Dagene gik, og den yderste var den sidste. Der gik Ild i Møllen; Flammerne løftede sig, sloge ud, sloge ind, slikkede Bjælker og Bræder, aad dem op. Møllen faldt, der var kun en Askehob tilbage; Røgen foer hen over Brandstedet, Vinden bar den bort.

* 197

Hvad Levende der havde været paa Møllen blev, *det* kom ikke Noget til ved den Begivenhed, det vandt ved den. Møllerfamilien, een Sjæl, mange Tanker og dog kun een, fik sig en ny, en deilig Mølle, den kunde være tjent med, den lignede aldeles den gamle, man sagde: der staaer jo Møllen paa Bakken, stolt at see! men denne var bedre indrettet, mere tidssvarende, for det gaaer fremad. Det gamle Tømmer, der var ormstukket og svampet, laae i Støv og Aske; den Møllekrop reiste sig ikke, som den havde troet; den tog det lige efter Ordene, og man skal ikke tage Alting lige efter Ordene!

198

Sølvskillingen.

Der var en Skilling, den kom blank fra Mynten, sprang og klang, »Hurra! nu skal jeg ud i den vide Verden!« og det kom den.

Barnet holdt fast paa den med varme Hænder og den Gjerrige med kolde, klamme Hænder, den Ældre vendte og dreiede den mange Gange, mens Ungdommen strax lod den løbe videre. Skillingen var af Sølv, havde meget lidt Kobber i sig og var allerede et heelt Aar ude i Verden, det vil sige, ude omkring i det Land, hvor den var myntet; saa kom den paa Reise ud af Landet, den var den sidste af Landets Mynt, der blev tilbage i Pengepungen, dens reisende Herre havde med, han vidste ikke selv, han havde den, før den kom ham mellem Fingrene.

»Her har jeg jo endnu en Skilling hjemme fra!« sagde han, »den kan gjøre Reisen med!« og Skillingen klang og sprang af Glæde, da han puttede den igjen i Pungen. Her laae den hos fremmede Kammerater, der kom og gik; den ene gjorde Plads for den anden, men Skillingen hjemme fra blev altid tilbage; det var en Udmærkelse.

Nu var allerede flere Uger forbi, og Skillingen var langt ude i Verden, uden just at vide hvor; den hørte af de andre Mynter, at de vare franske og italienske; den Ene sagde, at nu vare de i den By, den Anden sagde, at de vare i den, men Skillingen kunde ikke gjøre sig Forestilling derom, man seer ikke Verden, naar man altid er i Pose, og det var den; men som den en Dag laae der, mærkede den, at Pengepungen ikke var lukket, og da

*****
----- 199

listede den sig til Aabningen, for at kige lidt ud; det skulde den nu ikke have gjort, men den var nysgjerrig, det straffer sig; den gled ud i Buxelommen, og da om Aftenen Pengepungen blev lagt tilside, laae Skillingen endnu, hvor den laae og kom med Klæderne ud paa Gangen, der faldt den strax paa Gulvet; Ingen hørte det, Ingen saae det.

I Morgenstunden kom Klæderne ind, Herren tog dem paa, reiste bort, og Skillingen kom ikke med, den

blev funden, skulde igjen gjøre Tjeneste, gik ud med tre andre Mynter.

»Det er dog rart at see sig om i Verden!« tænkte *Skillingen*, »kjende andre Mennesker, andre Skikke!«

»Hvad er det for en Skilling,« blev der lige i det Samme sagt. »Den er ikke Landets Mynt! den er falsk! duer ikke!«

Ja nu begynder *Skillingens* Historie, som den siden fortalte den.

»Falsk! duer ikke! det foer igjennem mig,« sagde *Skillingen*. »Jeg vidste, jeg var af godt Sølv, god Klang og med ægte Præg. De maatte bestemt tage feil, mig kunde de ikke mene, men mig meente de dog! mig var det de kaldte falsk, jeg duede ikke! »Den maa jeg give ud i Mørke!« sagde Manden, som havde den, og jeg blev givet ud i Mørke og saa igjen skjældt ud ved Dagslys, - »falsk, duer ikke! den maae vi see at blive af med.«

Og *Skillingen* zittrede mellem Fingrene hver Gang den i Smug skulde listes bort og gjælde for Landets Mynt.

»Jeg elendige Skilling! hvad hjælper mig mit Sølv, mit Værd, mit Præg, naar det ikke har Noget at betyde. Man er for Verden, hvad Verden troer om En! Det maa dog være skrækkeligt at have en ond Samvittighed, at liste sig frem paa det Ondes Vej, naar jeg, der dog er aldeles uskyldig, kan være saaledes tilmode ved bare at have Udseendet deraf! - Hver Gang jeg blev tagen frem, gruede jeg for de Øine, der vilde see paa mig, jeg vidste, at jeg vilde blive stødt tilbage, kastet hen ad Bordet, som var jeg Løgn og Bedrag.

En Gang kom jeg til en stakkels fattig Kone, hun fik mig i Dagløn for sit Slid og Slæb, men hun kunde nu slet ikke blive mig qvit, Ingen vilde tage imod mig, jeg var en sand Ulykke for hende.«

»Jeg er saamænd nødt til at narre Nogen med den!« sagde hun. »Jeg har ikke Raad til at gjemme paa en falsk Skilling;

*
- 200

den rige Bager skal have den, han kan bedst taale det, men en Uret er det alligevel, jeg gjør!«

»Nu skal jeg endogsaa belemre Konens Samvittighed!« sukkede det i *Skillingen*. »Er jeg da virkelig paa mine ældre Dage bleven saa forandret?«

»Og Konen gik til den rige Bager, men han kjendte altfor godt til de gangbare Skillinger, jeg fik ikke Lov at ligge, hvor jeg laae, jeg blev smidt i Ansigtet paa Konen; hun fik intet Brød for mig, og jeg følte mig saa inderlig bedrøvet ved at være myntet saaledes til Andres Fortræd, jeg som i unge Dage havde været saa freidig og saa sikker; saa bevidst om mit Værd og mit ægte Præg. Jeg blev saa melankolsk, som en stakkels Skilling kan blive det, naar Ingen vil have den. Men Konen tog mig hjem igjen, betragtede mig ret inderligt, mildt og venligt. »Nei, jeg vil Ingen narre med Dig!« sagde hun. »Jeg vil slaae et Hul i Dig, saa at Enhver kan see, at Du er en falsk Ting, - og dog, - det falder mig nu saa ind, - Du er maaskee en Lykkeskilling, ja det vil jeg troe! den Tanke kommer over mig. Jeg slaae et Hul i *Skillingen*, trækker en Lidse gjennem Hullet og giver saa Nabokonens lille Barn *Skillingen* om Halsen som Lykkeskilling!«

Og hun slog et Hul i mig; det er aldrig behageligt at blive slaaget Hul i, men naar Hensigten er god, kan man taale Meget! en Lidse fik jeg igjennem mig, blev et Slags Medaille at bære; jeg blev hængt det lille Barn om Halsen, og Barnet smilede til mig, kyssede mig, og jeg hvilede en heel Nat paa Barnets varme, uskyldige Bryst.

I Morgenstunden tog Moderen mig imellem sine Fingre, saae paa mig og havde sine egne Tanker derved, det fornåm jeg snart. Hun fik en Sax frem og klippede Lidsen over.«

»Lykkeskilling!« sagde hun. »Ja det skal vi nu see!« og hun lagde mig i Suurt, saa at jeg blev grøn; derpaa kittede hun Hullet til, gned mig lidt, og gik saa i Mørkningen til Lottericollecteuren for at faae en Lotteriseddel, der skulde bringe Lykke.

Hvor var jeg ilde tilmode! det klemte i mig, som om jeg skulde knække over; jeg vidste, jeg vilde blive kaldt falsk og smidt hen og det lige foran den Mængde Skillinger og Mynter,

*
- 201

der laae med Indskrift og Ansigt, som de kunde vaere stolte af; men jeg slap; der var saa mange Mennesker hos Collecteuren, han havde saa travlt, jeg foer klingende i Skuffen mellem de andre Mynter; om der siden blev vundet paa Sedlen, veed jeg ikke, men det veed jeg, at allerede den næste Dag var jeg kjendt som en falsk Skilling, lagt tilside og sendt ud for at bedrage og altid bedrage. Det er nu ikke til at holde ud, naar man har en reel Charakter, og den kan jeg ikke negte mig selv.

I Aar og Dag gik jeg saaledes fra Haand til Haand, fra Huus til Huus, altid udskjældt, altid ilde seet; Ingen

troede mig, og jeg troede ikke mig selv, ikke Verden, det var en svær Tid.

Da kom en Dag en Reisende, ham blev jeg naturligviis snydt paa, og han var troskyldig nok til at tage mig for gangbar Mynt; men nu skulde han give mig ud, og da hørte jeg igjen de Raab: »duer ikke! falsk!«

»Jeg har faaet den for ægte!« sagde Manden og saae nu ret nøie paa mig; da smilede hele hans Ansigt, det pleiede ellers aldrig noget Ansigt ved nøie at see paa mig: »Nei, hvad er dog det!« sagde han. »Det er jo en af vore egne Landets Mynter, en god, ærlig Skilling hjemme fra, som man har slaaet Hul i og kalder falsk. Det var ganske morsomt det! Dig skal jeg dog opbevare og tage hjem med!«

Det foer af Glæde gennem mig, jeg blev kaldt en god, ærlig Skilling og hjem skulde jeg, hvor Alle og Enhver vilde kjende mig og vide, at jeg var af godt Sølv og med ægte Præg. Jeg kunde gjerne have gnistret af Glæde, men det ligger nu ikke i min Natur at gnistre, det kan Staal, men ikke Sølv.

Jeg blev svøbt ind i fiint hvidt Papir, for ikke at blandes med de andre Mynter og komme bort; og kun ved festlig Leilighed, naar der mødtes Landsmænd, blev jeg viist frem og overmaade vel omtalt; de sagde, at jeg var interessant; det er morsomt nok, at man kan være interessant uden at sige et eneste Ord!

Og saa kom jeg hjem! Al min Nød var forbi, min Glæde begyndte, jeg var jo af godt Sølv, jeg havde det ægte Præg, og det var mig slet ikke til Fortræd, at man havde slaaet Hul i mig som falsk; det gjør ikke noget, naar man ikke er det! Man skal holde ud; Alt kommer i Tiden til sin Ret! Det er nu min Tro!« sagde *Skillingen*.

*

202

Bispen paa Børglum og hans Frænde.

Nu ere vi oppe i Jylland, helt ovenfor *Vildmosen*; vi kunne høre »*Vestervovvov*«, høre, hvor det ruller, det er ganske nærvæd; men foran os løfter sig en stor Sandhøide, den har vi længe seet, og vi kjøre endnu henimod den, langsommelig kjøre vi i det dybe Sand. Oppe paa Sandhøiden ligger en stor, gammel Gaard, det er *Børglum Kloster*, den største Fløi er endnu Kirken; derop komme vi nu i den sildige Aften, men Veiret er klart, det er lyse Nætter; man seer saa langt, saa langt vidt omkring, over Mark og Mose ned til *Aalborg Fjord*, over Hede og Eng, lige ud over det mørkeblaae Hav.

Nu ere vi deroppe, nu rumle vi ind mellem Lo og Lade, og svinge om, ind ad Porten til den gamle Borggaard, hvor Lindetræerne staae i Række langs Muren; der have de Ly for Vind og Veir, derfor groe de, saa Grenene næsten skjule Vinduerne.

Vi gaae op ad den steenlagte Vindeltrappe, vi gaae hen ad de lange Gange under det Bjælkeværks Loft, Vinden suser her saa underlig, ude eller inde, man veed ikke rigtig, hvor det er, og saa fortæller man - ja man fortæller saa Meget, man seer saa Meget, naar man er bange eller vil gjøre Andre bange. De gamle, afdøde Kanniker, siger man, glide stille forbi os ind i Kirken, hvor Messen synges, man kan høre det i Vindens Suus; man bliver saa underlig stemt derved, man tænker paa de gamle Tider - tænker, saa at man er i den gamle Tid.

*****
----- 203

- Der er Stranding paa Kysten, Bispens Folk ere dernede, de skaanede ikke dem, Havet skaanede; Søn skyller bort det røde Blod, som flød fra de knuste Pander. Det strandede Gods er Bispens, og der er meget Gods. Søn ruller op Anker og Tønde, fyldt med kostelig Viin til Klostrets Kjælder, og i den er allerede fuldt op af Øl og Mjød; der er fuldt op i Kjøkkenet af fældede Dyr, af Pølse og Skinke; i Dammene derude svømmer den fede Brasen og den lækkre Karudse. *Bispen paa Børglum* er en mægtig Mand, han har Land i Eie, og mere vil han vinde; Alt maa bøie sig for *Oluf Glob*. I *Thy* er død hans rige Frænde. »Frænde er Frænde værst,« det maa Enken dernede sande. Hendes Huusbond raadede der over det hele Land, kun ikke over det geistlige Gods; Sønnen er i fremmed Land; alt som Dreng sendtes han derud at lære fremmed Skik, som hans Hu stod til; i Aaringer hørtes ikke fra ham, maaskee er han lagt i sin Grav, og kommer altsaa aldrig hjem at raade, hvor nu hans Moder raader.

»Hvad, skal Kvinde raade?« siger *Bispen*. Han sender hende Stævning og lader hende kalde til Thinge;

men hvad hjælper ham det? Hun veg aldrig af fra Loven, og hun har Styrke i sin retfærdige Sag.

Bisp Oluf til Børglum, hvad pønser Du paa? Hvad skriver Du ned paa det blanke Pergament? Hvad gemmer det under Segl og Baand, idet Du giver det til Rytter og Svend, der ride med det afsted ud af Landet, langveis bort, til Pavens By.

Det er Løvfaldstid, Strandingstid; nu kommer den iisnende Vinter.

Tvende Gange kom den, nu sidst kommer den heroppe med Velkomst til Rytter og Svend, der med paveligt Brev vende hjem fra Rom, Bandbrev over Enken, der turde krænke den fromme Bisp. »Forbandelse være over hende og Alt, hvad hendes er! Udstødt være hun af Kirke og Menighed! Ingen yde hende hjælpsom Haand; Frænder og Venner skye hende som Pest og Spedalskhed!«

»Det skal knækkes, som ikke vil bøies!« siger *Bispen paa Børglum*.

De slippe hende Allesammen; men hun slipper ikke sin Gud, han er hende Værn og Væрге.

*
– 204

Et eneste Tyende, en gammel Pige, bliver hende tro; med hende gaaer hun bag Ploven, og Kornet groer, skjøndt Jorden er forbandet af Pave og Bisp.

»Du Helveds Barn! Jeg skal dog faae min Villie!« siger *Børglums Bisp*, »nu rører jeg Dig med Pavens Haand, til Stævning og Dom!«

Da spænder hun for Vognen de to sidste Oxer, hun eier, sætter sig op med sin Pige og kører hen over Heden, ud af det danske Land; hun kommer som Fremmed til fremmed Folk, hvor fremmed Tungemaal tales, fremmed Skik bliver øvet; langt bort, hvor de grønne Høie løfte sig til Bjerge og Vinen groer. Der kommer reisende Kjøbmænd, de speide angest fra deres varebelæssede Vogne, frygte for Overfald af Røveriddernes Svende. De to fattige Kvinder paa det uselige Kjøretøi, trukket af to sorte Oxer, kjøre trygt i den usikre Huulvei og i de tætte Skove. Det er i *Franken*, her møder hun en stadselig Ridder, ham følge tolv stridsklædte Svende; han standser og seer paa det underlige Tog, og spørger de to Kvinder om deres Reises Maal, og fra hvilket Land de komme; da nævner den yngste *Thy* i *Danmark*, melder sin Sorg og Elende, og snart faaer det Ende, *Vorherre* har ledet det saa. Den fremmede Ridder er hendes Søn. Han rækker hende Haanden, han tager hende i Favn; og Moderen græder, det kunde hun ikke i Aaringer, men vel bide sig i Læben, saa de varme Blodsdraaber piblede frem.

Det er Løvfaldstid, det er Strandingstid, Havet ruller Viinfade i Land til Bispens Kjælder og Kjøkken; der braser over Flammen det spiddede Vildt; deroppe er luunt inden Døre, nu da Vinteren bider paa. Der høres Nyt: *Jens Glob* til *Thy* er vendt hjem med sin Moder; *Jens Glob* gjør Stævning, han stævner Bispen for geistlig Ret og Lands Lov og Ret.

»Det skal hjelpe ham stort!« siger *Bispen*. »Lad bare din Trætte fare, Ridder *Jens*!«

Det er Løvfaldstid, i det næste Aar, det er Strandingstid, nu kommer den iisnende Vinter; de hvide Bier sværme, de stikke i Ansigtet, til de selv smelte.

Det er friskt Veir idag, sige Folk, naar de have været udenfor Døren. *Jens Glob* staaer i Tanker, saa han svier sin side Kjole, ja brænder Hul i den.

*
– 205

»Du *Børglums Bisp*! jeg magter Dig dog! Under Pavens Kappe kan Loven ikke naae Dig, men *Jens Glob* skal naae Dig!«

Saa skriver han et Brev til sin Svoger, Herr *Oluf Hase i Salling*, stævner ham til at komme Juleaften til Ottesang i *Hvidberg Kirke*; derovre skal Bispen læse Messe, derfor reiser han fra *Børglum* til *Thyland*, det kjender og veed *Jens Glob*.

Eng og Mose ligge med lis og Snee, de bære baade Hest og Rytter, det hele Tog, Bispen med Klerke og Svende; de ride den korteste Vei mellem de skjøre Rør, hvor Vinden suser sørgeligt.

Blæs i din Messingtrompet, du ræveskindsklædte Spillemand! det klinger godt i den klare Luft. Saa ride de over Hede og Mose, Fata Morganas Enghave i den varme Sommerdag, Syd paa, de ville til *Hvidberg Kirke*.

Vinden blæser stærkere i sin Trompet, den blæser en Storm, et Guds Veir, det voxer i voldelig Vælde. Til Guds Huus i det Guds Veir gaaer det afsted. Guds Huus staaer fast, men det Guds Veir farer hen over Mark og Mose, over Fjord og Hav. *Børglum Bisp* naaer til Kirke, det magter nok neppe Herr *Oluf Hase*, ihvor skrap han rider. Han kommer med sine Mænd hinsides Fjorden * *Jens Glob* til Hjelp, nu Bispen skal stævnes for den Høiestes Dom.

Guds Huus er Retssalen, Alterbordet Rettergangsbord; Lysene ere alt tændte i de svære Messingstager. Stormen læser op Klage og Dom. Det suser i Luften, over Mose og Hede, over de rullende Vande. Ingen Færge sætter over Fjorden i sligt Guds Veir.

Oluf Hase staaer ved *Ottesund*; der afskediger han sine Mænd, skjenker dem Hest og Harnisk, giver dem Orlov at drage hjem og Hilsen til sin Hustru; alene vil han friste sit Liv i det brusende Vand; men de skulle vidne for ham, at det ikke er hans Skyld, *Jens Glob* staaer uden Undsætning i Hvidberg Kirke. De trofaste Svende slippe ham ikke, de følge ham ud i det dybe Vand. De ti skylles bort; *Oluf Hase* selv og to af hans Smaadrenge naae den anden Bred; endnu have de fire Miil at ride.

Det er Midnat forbi, det er Julenat. Vinden har lagt sig; Kirken er oplyst; det straalende Skjær skinner gennem
*
- 206

Ruderne ud over Eng og Hede. Ottesangen er endt forlængst; i Guds Huus er det stille, man kan høre Voxet dryppe fra Lyset paa Gulvets Sten. Nu kommer *Oluf Hase*.

I Vaabenhuset byder *Jens Glob* ham »Goddag! nu har jeg forliget mig med Bispen!«

»Det har Du gjort?« siger *Oluf*, »da skal hverken Du eller Bispen komme med Livet fra Kirken!«

Og Sværdet farer af Skeden, og *Oluf Hase* slaaer til, saa Planken splintres i Kirkens Dør, den, *Jens Glob* slaaer *i mellem ham og sig.

»Hold inde, kjære Svoger, see først paa Forliget! Jeg har slaget Bispen og alle hans Mænd. De sige ikke et Muk meer i den hele Sag, og jeg ikke heller om al den Uret, der er skeet min Moder!«

Tanderne i Lysene paa Alteret skinne saa røde, men rødere skinner det fra Gulvet; der ligger i Blod Bispen med kløvet Pande, og dræbte ligge alle hans Svende; der er lydløst og stille i den hellige Julenat.

Men tredie Juledags Aften ringe i *Børglum Kloster* Klokkerne til Lig; den dræbte Bisp og de slagne Svende blive stillede til Skue under en sort Baldakin med floromsvøbte Candelabrer. I Sølv mors-Kaabe, med Krumstav i de magtløse Hænder, ligger den Døde, den engang mægtige Herre. Røgelsen dufter, Munkene synge; det klinger som Klage, det klinger som en Vredens og Fordømmelsens Dom, som maa den høres vidt over Land, baaren af Vinden, sjungen med af Vinden; den lægger sig vel til Hvile, men aldrig dør den, altid hæver den sig igjen og synger sine Sange, synger dem ind i vor Tid, synger heroppe om *Bispen paa Børglum* og hans *haarde Frænde*; det høres i den mørke Nat, høres af den frygtsomme Bonde, som paa den tunge Sandvei kjører forbi *Børglum Kloster*; høres af den lyttende Søvnløse i *Børglums* tykmurede Stuer, og derfor pusler det i de lange, lydskingrende Gange, der føre hen til Kirken, hvis tilmurede Indgang længst er tillukket, men ikke for Overtroens Øine; de see endnu Døren der, og den aabner sig, Lysene fra Kirkens Messingkroner skinne, Røgelsen dufter, Kirken Straaler i Fortids Pragt, Munkene synge Messe over den dræbte Bisp, der ligger i Sølv mors-Kaabe, med Bispestav
*
- 207

i sin magtløse Haand, og fra hans blege, stolte Pande skinner den blodige Vunde, den skinner som Ild; det er Verdens Sind og onde Lyster, som brænde ud.

Synk i Graven, synk i Nat og Glemsel, uhyggelige Minder fra gamle Dage!

Hør Vindens Kast, den døver det rullende Hav. Det er en Storm derude, der vil koste Menneskers Liv! Havet har ikke skiftet Sind med den nye Tid. Det er inat bare Mund til at sluge, imorgen maaskee klart Øie til at speile sig i, som i gammel Tid, den vi nu have begravet. Sov blidelig, om Du mægter det!

Nu er det Morgen.

Den nye Tid skinner med Solskin ind i Stuen! Vinden tager Tag endnu. Der meldes om Stranding, som i gammel Tid.

Inat, dernede ved *Løkken*, den lille Fiskerby med røde Tage, vi see den fra Vinduerne heroppe, er strandet et Skib. Det stødte paa noget ude, men Redningsraketten bandt Bro mellem Vraget og det faste Land, frelste bleve Alle, der vare ombord, de kom i Land og tilsengs; idag ere de indbudne paa *Børglum Kloster*. I de hyggelige Stuer ville de finde Gjestfrihed og møde milde Øine, kunne hilses i deres eget Lands Sprog; fra Claveret klinger Hjemlandets Melodier, og før disse ere endte, bruser en anden Stræng, lydløs og dog saa klangfuld og sikker: Tanke-Budstikken naaer til de Skibbrudnes Hjem i fremmed Land, og melder om deres Frelse; da føler Sindet sig let, da kan der trædes en Dands ved Gildet iaften i *Børglums* Borgestue. Vals og Langtur ville vi træde, og Sange skulle synges om *Danmark* og »den tappre Landsoldat« i den nye Tid.

Velsignet være Du! Nye Tid, rid paa den rensede Luftstrøm Sommer i By! lad dine Solstraaler lyse ind i Hjerter og Tanker! paa din straalende Grund svæve forbi de mørke Sagn fra de haarde, de strenge Tider!

*

—
208

I Børnестuen.

Fader og Moder og alle Søskende vare paa Komædie, kun lille *Anna* og hendes *Gudfader* sad ene hjemme.

»Vi ville ogsaa have Komædie!« sagde han, »og den kan begynde strax!«

»Men vi have intet Theater,« sagde lille *Anna*, »og vi have Ingen til at agere! min gamle Dukke kan ikke, for hun er saa ækel, og min nye maa ikke faae sine pene Klæder krøllede!«

»Man kan altid faae de Agerende, naar man tager hvad man har!« sagde *Gudfader*, »Nu reise vi Theatret. Her stille vi en Bog, der een og saa nok en een, i skjevt Geled. Nu tre paa den anden Side; der have vi Coulisserne! den gamle Æske, her ligger, kan være Bagtæppe; vi vende Bunden ud. Theatret forestiller en Stue, det kan da Enhver see! Nu skulle vi have de, som agere! Lad os see hvad der findes her i Legetøjskuffen! Først Personerne, saa lave vi Komædien, det ene holder da paa det andet, og det bliver udmærket! Her ligger et Pibehoved og her ligger en umage Handske, de kunne godt være Fader og Datter!«

»Men de ere kun to Personer!« sagde lille *Anna*, »Her ligger min Broders gamle Vest! kan den ikke spille Komædie?«

»Den er stor nok til det!« sagde *Gudfader*. »Den skal være Kjæresten. Den har ikke Noget i Lommerne, det er allerede interessant, det er halv ulykkelig Kjærlighed! - Og her har vi Nøddeknækkerens Støvle med Spore paa! Potz, Blitz, Mazurka! han kan trampe og kneise. Han skal være den ubeleilige Frier, som Frøkenen ikke synes om. Hvad Slags Komædie vil Du nu have? Sørge spil eller Familiestykke?«

***
--- 209

»Familiestykke!« sagde lille *Anna*; »det holde de Andre saa meget af. Kan Du eet?«

»Jeg kan hundrede!« sagde *Gudfader*. »De meest velseete ere efter det Franske, men de ere ikke pene for smaa Piger. Vi kunne jo imidlertid tage et af de netteste, indvortes ligne de Allesammen hverandre. Nu ryster jeg Posen! kukkeluruml splinternyt! nu ere de splinternye! Hør nu Placaten.« Og *Gudfader* tog en Avis og lod som om han læste op:

Pibehoved og godt Hoved,
Familiestykke i een Akt.

Personerne ere:

Hr. *Pibehoved*, Fader.
Frøken *Handske*, Datter.
Hr. *Vest*, Kjæreste.
Von Støvle, Frier.

Og nu begynde vi! Tæppet gaaer op; vi have intet Tæppe, men saa er det oppe. Alle Personerne ere inde; saa have vi dem strax. Nu taler jeg som Fader *Pibehoved*. Han er vred i Dag; man kan see, han er røget Meerskum:

»Snik snak snurre, basselurre! jeg er Herre i mit Huus! jeg er Fader til min Datter! vil man høre efter hvad jeg siger! *Von Støvle* er en Person man kan speile sig i, Safian i Overdelen og Sporer paa Nederdelen, snikke, snikke, snak! Han skal have min Datter!«

»Pas nu paa *Vesten*, lille *Anna*!« sagde *Gudfader*. »Nu taler *Vesten*. Den har ombøiet Krave, er meget beskeden, men kjender sit eget Værd og har Ret til at sige, hvad den siger:

»Pletfri er jeg! Boniteten maa ogsaa tages i Overveielse. Jeg er af ægte Silketøi, og jeg bærer Snore!«

»Paa Bryllupsdagen, ikke længer! de holde ikke Couleur i Vasken!« det er Hr. *Pibehoved* som taler. »*Von Støvle* er vandtæt, stærk i Skindet og dog saa fiin, kan knirke, klirre med Spore og har Physiognomi af Italien!«

»Men de skulde tale paa Vers!« sagde lille *Anna*, »det skal være det Yndigste!«

»Det kunne de ogsaa!« sagde *Gudfader*. »Og naar Publicum befaler, man taler! - See paa den lille Frøken *Handske*, hvor hun strækker Fingre:

*
- 210

»Heller alle Dage
Handske uden Mage!
Ak!
Jeg kan ikke o ver vind' 'et!
Jeg revner i Skindet.« -
»Snak!«

Det var Fader *Pibehoved*; nu taler Hr. *Vest*:

»Elskede Handske!
Om selv de blev spanske,
Min skal Du blive!
Nu svor *Holger Danske*.«

Støvle slaaer ud, tramper i Gulvet, klirrer med Spore og river
tre Coulisser om.«

»Det er udmærket deiligt!« sagde lille *Anna*.

»Stille, stille!« sagde *Gudfader*; »stumt Bifald viser at Du er et dannet Publicum i første Parket. Nu synger Frøken *Handske* sin store Arie med Knæk:

»Jeg kan ikke tale,
Saa maa jeg gale
Kykkeleky, i de høie Sale!«

Nu kommer det Spændende, lille *Anna*! det er det Vigtigste i Komedien. Seer Du, Hr. *Vest* knapper sig op, sin Tale kaster han lige ud til Dig, for at Du skal klappe; lad bare være! det er finere. Hør, hvor det rasler i Silketøiet: »Vi ere paa det Høieste! vogt Dem! nu kommer Intriguen! *De* er *Pibehoved*, jeg er det gode Hoved, - Vup, er De væk!« Saa Du det, lille *Anna*!« sagde *Gudfader*. »Det er et udmærket Sceneri og Komadiespil: Hr. *Vest* greb gamle *Pibehoved* og puttede ham i Lommen; der ligger han, og Vesten taler:

»De er i min Lomme, i min dybeste Lomme! aldrig kommer De derfra, før De lover at forene mig med Deres Datter, *Handske* til Venstre; jeg rækker Høre!«

»Det er rædsomt deiligt!« sagde lille *Anna*.

»Og nu svarer gamle *Pibehoved*:

»Jeg bliver saa ør!
Det er ikke som før.

*
- 211 Hvor er mit Humeur?

Jeg føler, mig mangler mit hule Rør.

Ak aldrig før

Var jeg saaledes skjør. -

O, tag mit Hoved
Af Lommen atter,
Og vær forlovet
Saa med min Datter!«

»Er Komedien allerede ude?« sagde lille *Anna*.

»Bevar' os vel!« sagde *Gudfader*, »den er kun ude for Hr. *Støvle*. De Elskende knæle, den Ene synger:

»Fatter!«

den Anden:

»Tag Hoved atter,
Velsign saa Søn og Datter!«

De velsignes, holde Bryllup og *Meublerne* synge i Chor:

»Knik, knak,
Mange Tak!
Nu er Stykket ude.«

Og saa klappe vi!« sagde *Gudfader*, »kalde dem Allesammen frem, *Menblerne* med. De ere af Mahogni!«

»Er vor Komædie nu ligesaa god, som den, de Andre have i det rigtige Theater?«

»Vor Komædie er meget bedre!« sagde *Gudfader*; »den er kortere, den er frit tilkjørt, og Tiden er gaaet til Theevand!«

212

Guldskat.

Trommeslagerens Kone gik i Kirke; hun saae det nye Alter med malede Billeder og udskaarne Engle; de vare saa smukke, baade de paa Lærredet i Farver og Glorie og de, der vare udskaarne i Træ, dertil malede og forgyldte. Haaret straaledede som Guld og Solskin, deiligt at see; men Guds Solskin var dog endnu mere deiligt; det skinnede klarere, rødere, mellem de mørke Træer, naar Solen gik ned. Deiligt at see ind i Guds Aasyn! og hun saae ind i den røde Sol, og hun tænkte saa inderligt derved, tænkte paa den Lille, Storken skulde bringe, og Trommeslagerens Kone var saa glad derved, hun saae og hun saae og hun ønskede at Barnet maatte faae Glands herfra, idetmindste ligne en af de straalende Engle paa Altertavlen.

Og da hun nu virkelig holdt i sine Arme sit lille Barn og løftede det op mod Faderen, da var det at see som en af Englene i Kirken, Haaret som Guld; Skjæret af den synkende Sol var lagt deri.

»Min Guldskat, min Rigdom, mit Solskinsveir!« sagde *Moderen* og kyssede de straalende Lokker; og det klang som Musik og Sang i Trommeslagerens Stue; der var Glæde, Liv og Røre. *Trommeslageren* slog en Hvirvel, en Glædes-Hvirvel. Trommen gik, Brandtrommen gik:

»Røde Haar! Ungen har røde Haar! tro Trommeskindet og ikke hvad din Moder siger! trommelom! trommelom!«

Og Byen talte, som Brandtrommen talte.

***** 213

Drengen kom i Kirke, Drengen blev døbt. Der var ikke Noget at sige paa Navnet; *Peter* blev han kaldt. Hele Byen, Trommen med, kaldte ham: *Peter*, Trommeslagerens Dreng med de røde Haar; men hans Moder kyssede ham paa hans røde Haar og kaldte ham *Guldskat*.

I Huulveien, ind i den lerede Skrænt, havde saa mangen En ridset sit Navn for at mindes.

»Berømmelse!« sagde *Trommeslageren*, »det er altid Noget!« og saa ridsede han ogsaa sit Navn og sin lille Søns.

Og Svalerne kom; de havde paa deres lange Reiser seet varigere Skrift hugget i Klippens Side, i Templets Væg i *Hindostan*: store Bedrifter af mægtige Konger, udødelige Navne, saa gamle, at nu Ingen kunde læse eller nævne dem.

Navneværði! Berømmelighed!

I Huulveien byggede Jordsvalerne; de borede sig Huller i Skrænten, Regn og Busk smuldrede og skyllede bort Navnene, ogsaa Trommeslagerens og hans lille Søns.

»Peters blev dog staaende halvandet Aar!« sagde *Faderen*.

»Narre!« tænkte *Brandtrommen*, men den sagde kun: »Dum, dum, dum! dummelom!«

Det var en Dreng fuld af Liv og Lyst: »Trommeslagerens Søn med de røde Haar.« En deilig Røst havde han; syngte kunde han og syngte gjorde han, som Fuglen i Skoven: Der var Melodi og dog ingen Melodi.

»Han bør blive Chordreng!« sagde *Moderen*; »syngte i Kirken, staae der under de deilige, forgyldte Engle, som han ligner!«

»Ildkat!« sagde *de vittige Hoveder* i Byen. Trommen hørte det af Nabokonerne.

»Gaa ikke hjem, *Peter!*« raabte *Gadedrengene*. »Sover Du paa Qvisten, saa er der Ild i øverste Etage, og saa gaaer *Brandtrommen!*«

»Tag Eder iagt for Trommestikkerne!« sagde *Peter*; og ihvor lille han var, gik han freidig paa, og drev sin Næve lige ind i Maven paa den Nærmeste, saa Benene gik fra samme og de Andre toge Benene med sig: deres egne Been.

Stadsmusikanten var saa fornem og fiin, han var Søn af en kongelig Sølvpop; han syntes om *Peter*, tog ham timeviis hjem, gav ham Violin og lærte ham at spille; det var som det

*
- 214

Iaae Drengen i Fingrene, han vilde blive meer end Trommeslager, han vilde blive Stadsmusikant.

»Soldat vil jeg være!« sagde *Peter*; for han var endnu en ganske lille Fyr, og syntes, at det var det Yndigste i Verden at bære Gevær og at kunne gaae saaledes »Een, to! een, to!« og at bære Uniform og Sabel.

»Du skal lære at lystre Trommeskindet! trommelom! kom, kom!« sagde *Trommen*.

»Ja, naar han kunde marschere op til General!« sagde *Faderen*; »men saa maa der være Krig!«

»Gud frie os fra den!« sagde *Moder*.

»Vi have ikke Noget at miste!« sagde *Fader*.

»Ja, vi have da min Dreng!« sagde hun.

»Men naar han nu kommer hjem som General!« sagde *Fader*.

»Uden Arme og Been!« sagde *Moder*; »nei, maa jeg beholde min Guldskat heel!«

»Trom! trom! trom!« *Brandtrommen* gik, alle *Trommerne* gik. Der var Krig. Soldaterne droge afsted og *Trommeslagerens* Dreng fulgte med: »Rødtop! Guldskat!« *Moderen* græd; *Faderen* saae ham i Tankerne »berømmelig«, *Stadsmusikanten* meente, han burde ikke gaae i Krigen, men blive ved Hjemme-Musiken.

»Rødtop!« sagde *Soldaterne*, og *Peter* loe; men sagde Een og Anden: »Rævepels!« da bed han Munden sammen, saae frem i den vide Verden; det Skjældsord kom ham ikke ved.

Flink var Drengen; Sindet freidigt, Humeuret godt og det er den bedste Feltflaske, sagde de gamle Kammerater.

I Regn og Rusk, gjennemblødt til Skindet, maatte han, under aaben Himmel, ligge ude mangan Nat, men Humeuret blev hos ham, *Trommestikkerne* sloge: »Trommelom! Alle Mand op!« Jo han var tilvisse født *Trommeslager*.

Det var en Slagdag; Solen var endnu ikke oppe, men Morgen var det: Luften kold, Kampen hed; der var Taage i Luften, men mere Damp af Krudtet. Kuglerne og Granaterne fløi hen over *Hovederne* og ind i *Hovederne*, i Krop og Lemmer; men fremad gik det. Een og Anden sank i Knæ, blodig i Tindingen, kridhvid i Ansigtet. Den lille *Trommeslager* havde endnu sin sunde Couleur; ham var ingen Meen skeet; han saae med nok saa fornøjet et Ansigt paa *Regimentshunden*, der sprang foran

*
- 215

ham, rigtig glad, som var det Løier det Hele, som sloge Kuglerne ned kun for at lege med den.

»Marsch! fremad, marsch!« vare Gommando-Ordene, satte ud for Tromme; og de Ord vare ikke at tage tilbage; men de kunne tages tilbage og der kan være stor Forstand deri; og nu blev der sagt: »tilbage!« og saa slog den lille Trommeslager:

»Marsch! fremad!« han forstod, at det var Ordren, og Soldaterne løde Trommeskindet. Det var gode Trommeslag, de gave Seiersslag for dem, som vare ifærd med at vige.

Liv og Lemmer gik i det Slag. Granaten river Kjødet af i blodige Stykker; Granaten tænder Ild i Halmbunken, hvor den Saarede har slæbt sig hen, for at ligge forladt i mange Timer, forladt maaskee i dette Liv. Det hjælper ikke at tænke derpaa! og dog tænker man derpaa, selv langt derfra i den fredsomme By; der tænkte Trommeslageren og hans Kone derpaa: *Peter* var jo i Krigen.

»Nu er jeg kjed af det Klynk!« sagde *Brandtrommen*.

Det var Slagdag; Solen var endnu ikke oppe, men Morgen var det. Trommeslageren og hans Kone sov, det havde de ikke næsten hele Natten; Sønnen havde de talt om; han var jo derude - »under Guds Haand«. Og Fader drømte, at Krigen var endt, at Soldaterne kom hjem, og *Peter* havde Sølvkorset paa Brystet; men Moder drømte, at hun traadte ind i Kirken, saae paa de maledede Billeder og de udskaarne Engle med de forgyldte Haar; og hendes egen kjære Dreng, hendes Hjertes Guldskat, stod i hvide Klæder midt imellem Englene og sang saa deiligt, som vist kun Englene kunne synge, og med dem løftede han sig i Solskinnet og nikkede saa kjærligt til sin Moder.

»Min Guldskat!« raabte hun og vaagnede idetsamme. »Nu har *Vorherre* taget ham!« sagde hun, foldede sine Hænder, heldede Hovedet hen imod det Kattuns Sengeomhæng og græd. »Hvor hviler han nu, mellem de Mange i den store Grav, de grave for de Døde? Maaskee i det dybe Mosevand! Ingen veed hans Grav! intet Gudsord læses over den!« Og *Fader vor* gik lydløst over hendes Læber; Hovedet bøiede sig, hun var saa træt, fik et Blund.

Dagene fare hen, i Livet og i Drømmene!

Det var mod Aften; en Regnbue løftede sig hen over Valpladsen, den berørte Skovens Side og den dybe Mose. Der er sagt og gjemt i Folketro: hvor Regnbuen rører Jorden, ligger

*
- 216

en Skat begravet, en Guldskat; ogsaa her laae en; Ingen tænkte paa den lille Trommeslager uden hans Moder, og derfor drømte hun det.

Og Dagene fare hen, i Livet og i Drømmene!

Ikke et Haar var krummet paa hans Hoved, ikke et Guldhaar. »Trammeram, trammeram, det er ham! det er ham!« kunde Trommen have sagt og hans Moder sjunget, havde hun seet eller drømt det.

Med Sang og Hurra, med Seirens Grønt gik det hjemad, da Krig var endt, da Fred var sluttet. Regimentshunden sprang foran i store Kredse, ligesom for at gjøre sig Veien tre Gange saa lang som den var.

Og Uger gik og Dage med, og *Peter* traadte ind i Forældrenes Stue; han var saa bruun som en Vildmand, hans Øine saa klare, hans Ansigt straaede som Solens Skin. Og Moderen holdt ham i sine Arme, kyssede hans Mund, hans Øine, hans røde Haar. Hun havde igjen sin Dreng; han havde ikke Sølvkors paa Brystet, som Fader havde drømt, men han havde hele Lemmer, som Moder ikke havde drømt. Og der var en Glæde; de loe og de græd. Og *Peter* omfavnede den gamle *Brandtromme*:

»Der staaer endnu det gamle Skrog!« sagde han. Og Fader slog en Hvirvel paa den.

»Det er ligesom her var stor Ildebrand!« sagde *Brandtrommen*. »Ild i Taget, Ild i Hjerterne, Guldskat! skrat, skrat, skrat!«

Og saa? Ja hvad saa? Spørg kun Stadsmusikanten.

»*Peter* groer heelt ud over Trommen,« sagde han; »*Peter* bliver større, end jeg!« og han var dog Søn af en kongelig Sølvpop; men Alt hvad *han* havde lært i et heelt Liv, lærte *Peter* i et halvt Aar.

Der var Noget ved ham, saa freidigt, saa inderligt godt. Øinene skinnede og Haaret skinnede, - det kan ikke negtes.

»Han skulde lade sit Haar farve!« sagde *Nabomoer*. »Det lykkedes deiligt for Politibetjentens Datter! og hun blev forlovet.«

*
– 217

»Men Haaret blev jo strax efter grønt som et Andemad, og maa altid farves op!«

»Det har hun Raad til!« sagde *Nabomoer*, »og det har ogsaa *Peter*. Han kommer i de fornemste Huse, selv til Borgemesterens, lærer Frøken *Lotte Claveerspil!*«

Spille kunde han! ja spille lige ud af sit Hjerte det deiligste Stykke, der endnu ikke havde været skrevet paa noget Nodeblad. Han spillede i de lyse Nætter og i de mørke med. Det var ikke til at holde ud, sagde Naboerne og Brandtrommen.

Han spillede saa Tankerne løftede sig og der boblede store Fremtidsplaner: Berømmelighed!

Og Borgemesterens *Lotte* sad ved Claveret; hendes fine Fingre dandsede hen over Tangenterne, saa det klang lige ind i *Peters* Hjerte; det var, som om det blev ham altfor stort, og ikke hændede det een Gang, men mange Gange, og saa greb han en Dag om de fine Fingre og den smukt formede Haand, og han kyssede paa den og saae hende ind i hendes store, brune Øine; *Vorherre* veed hvad han sagde; vi *Andre* have Lov til at gjette det. *Lotte* blev rød over Hals og Skulder, ikke et Ord svarede hun; - der kom just Fremmede i Stuen, *Etatsraadens Søn*, der havde høi, blank Pande, heelt bagover, om i Nakken. Og *Peter* sad længe hos dem, og *Lotte* saae mildest til ham.

Om Aftenen, hjemme, talte han om den vide Verden og om den Guldskat, der for ham laae i Violinen.

Berømmelighed!

»Tummelum, tummelum, tummelumsk!« sagde *Brandtrommen*. »Nu er det reent galt med *Peter!* der er Huusild, troer jeg.«

Moder gik paa Torvet næste Dag.

»Veed Du Nyt, *Peter!*« sagde hun, da hun kom tilbage, »deiligt Nyt! Borgemesterens *Lotte* er bleven forlovet med *Etatsraadens Søn*; det skete iaftes!«

»Nei!« sagde *Peter* og sprang op fra Stolen. Men *Moder* sagde Jo; hun havde det fra Barberens Kone, og hendes Mand havde det igjen lige ud af Borgemesterens egen Mund.

Og *Peter* blev bleg som et Liig, og han satte sig ned igjen.

»Herre Gud, hvordan har Du det!« sagde *Moderen*.

»Godt! godt! lad mig bare være!« sagde han, og Taarerne løb ham ned over Kinderne.

*
– 218

»Mit søde Barn! min Guldskat!« sagde *Moderen* og græd; men *Brandtrommen* sang, ind ad, ikke tid ad:

»»Lotte ist todt! Lotte ist todt!«« ja nu er den Vise ude!«

Visen var ikke ude, den havde endnu tilbage mange Vers, lange Vers, de allerdeiligste, en Livsens *Guldskat*.

»Hun fjanter om og skaber sig!« sagde *Nabomoer*. »Alverden skal læse Brevene, hun faaer fra hendes Guldskat, høre hvad Aviserne sige om ham og hans Violin. Penge sender han hende, det kan hun trænge til, nu hun sidder Enke!«

»Han spiller for Keisere og Konger!« sagde *Stadsmusikanten*. »Det faldt ikke i min Lod; men han er min Elev og glemmer ikke sin gamle Lærer!«

»Fader drømte saamænd,« sagde *Moder*, »at *Peter* kom hjem fra Krigen med Sølvkors paa Brystet, han fik det ikke i Krigen, der er det nok sværere at faae! Nu har han Ridderkors. Det skulde Fader have oplevet!«

»Berømt!« sagde *Brandtrommen*, og Fødebyen sagde det med: Trommeslagerens Søn, *Peter* med det røde Haar, *Peter*, de havde seet som Lille med Træskoe paa, seet som Trommeslager og spille op til Dands, *berømt!*

»Han spillede for os før han spillede for Kongerne!« sagde Borgemesterens *Frue*. »Han var den Gang reent henne i *Lotte!* han saae altid høit op! den Gang var det næsviist og fabelagtigt! Min egen Mand loe, da

han hørte om det Pjank! Nu er *Lotte* Etatsraadinde!«

Der var lagt en Guldskat i Hjerter og Sjæl hos det fattige Barn, der som lille Trommeslager slog »Marsch, fremad!« Seiersslag for dem, der vare ifærd med at vige. Der laae i hans Bryst en Guldskat, Tonernes Væld; det brusede fra Violinen, som var der et heelt Orgel derinde, som dandsede hen ad Strængene alle en Sommernats Alfer; man hørte Droskens Slag og Menneskets fuldklare Stemme; derfor rungede det til Henrivelse gennem Hjerterne, og bar hans Navn gennem Landene. Der var stor Ildebrand, Begeistringens Ildebrand.

»Og saa er han saa deilig!« sagde de unge Damer, de gamle med; ja den ældste anskaffede sig et Album for berømte Haarlokker, bare for at kunne udbede sig en Lok af den unge Violinspillers rige, deilige Haarvæxt, en Skat, en Guldskat.

Og ind i Trommeslagerens fattige Stue traadte Sønnen, fiin
*
— 219

som en Prinds, lykkeligere end en Konge. Øinene vare saa klare, Ansigtet som Solskin. Og han holdt sin Moder i sine Arme, og hun kyssede hans varme Mund og græd saa lyksalig som man græder i Glæde; og han nikkede til hvert gammelt Meubel i Stuen, til Dragkisten med dens Theekopper og Blomsterglas; han nikkede til Slagbænken, hvori han havde sovet som Lille; men den gamle Brandtromme tog han frem midt paa Gulvet, og han sagde baade til Moder og til Trommen:

»Fader vilde i Dag have slaaet en Hvirvel! nu maa jeg gjøre det!« Og han slog paa Trommen et heelt Tordenveir, og den følte sig saa beæret derved, at den revnede i Trommeskindet.

»Han slaaser en deilig Næve!« sagde *Trommen*. »Nu har jeg da, for altid, en Erindring om ham! jeg venter, at ogsaa Mutter revner af Glæde over sin *Guldskat!*«

Det er Historien om *Guldskat*.

*
—
220

Stormen flytter Skilt.

I gamle Dage, da *Mo'erfa'er* var en ganske lille Dreng og gik med røde Buxer, rød Trøje, Skjærf om Livet og Fjer i Kasketten, for saaledes gik i hans Barnetid de smaa Drengene klædte, naar de vare rigtig pyntede, da var Saameget ganske anderledes end nu; der var tidt Stads i Gaden, Stads, som vi ikke see, for den er afskaffet, den blev saa gammeldags; men morsomt er det at høre *Mo'erfa'er* fortælle om den.

Det maa rigtignok have været en Stads den Gang at see Skomagerne flytte Skilt, naar de skiftede Laugshuus. Deres Silkefane vaiede; der var malet paa den en stor Støvle og en Ørn med to Hoveder; de yngste Svende bare *Velkomsten* og *Laden*, og havde røde og hvide Baand flagrende ned om Skjorteærmerne; de ældre førte dragen Kaarde med en Citron paa Spidsen. Der var fuld Musik, og deiligst af Instrumenterne var »*Fuglen*«, som *Mo'erfa'er* kaldte den store Stang med Halvmaanen paa og alt muligt klingende Dingeldangel, rigtig tyrkisk Musik. Den blev løftet og svungen, den klingede og klang, og det skjar ordenlig! i Øinene at see Solen skinne paa alt det Guld, Sølv eller Messing.

Foran Toget løb Harlekin, i Klæder syet sammen af alle mulige couleurt Lapper, sort i Ansigtet og med Bjælder paa Hovedet, ligesom en Kanehest; og saa slog han ind paa Folk med sin Brix, der smældede uden at gjøre ondt, og Folk trykkede hverandre for at komme tilbage og for at komme frem; smaa Drengene og Piger faldt over deres egne Been lige i Rendestenen; gamle Madamer puffede med Albuerne, saae suurt og
*****
----- 221

skjændte. Een loe, en Anden snakkede; der var Folk paa Trapper og i Vinduer, ja heelt ude paa Taget. Solen skinnede; lidt Regn fik de ogsaa, men det var godt for Landmanden, og naar de bleve rigtig dyngvaade, saa var det en sand Velsignelse for Landet.

O hvor *Mo'erfa'er* kunde fortælle! Han havde, som lille Dreng, seet al den Stads i dens største Deilighed. Den ældste Laugssvend holdt Tale fra Stilladset, hvor Skiltet blev hængt ud, og Talen var paa Vers, ligesom om den kunde være digtet, og det var den ogsaa; de havde været Tre om det og først drukket en heel Bolle Punsch, for at faae den rigtig god. Og Folk raabte Hurra for Talen, men de raabte endnu mere Hurra for Harlekin, da han kom frem paa Stilladset og vrængede efter. Narren gjorde saa udmærket Nar og drak Mjød af Snapseglass, som han saa hivede ud imellem Folk, der greb dem i Luften. *Mo'erfa'er* havde eet af dem, som Kalkslageren havde fanget og foræret ham. Det var rigtignok morsomt. Og Skiltet hang med Blomster og Grønt paa det nye Laughuus.

Saadan en Stads glemmer man aldrig ihvor gammel man bliver, sagde *Mo'erfa'er*, og han glemte den heller ikke, uagtet han fik at see megen anden Stads og Herlighed og fortalte derom, men morsomst var det dog at høre ham fortælle om at flytte Skilt ogsaa inde i den store Stad.

Mo'erfa'er reiste jo som Lille derind med sine Forældre; han havde den Gang aldrig før seet den største Stad i Landet. Der var saa mange Mennesker paa Gaden, saa at han troede at der skulde flyttes Skilt, og der vare mange Skilte at flytte; man kunde faae hundrede Stuer fyldte med Billeder, bleve de hængte op indenfor og ikke udenfor. Der var saaledes alle Slags Menneskeklæder malede af hos Skrædderen, han kunde sye Folk om fra Grovt til Fiint; der var Tobaksspinderskilte med de yndigste Smaadrenge, der røg Cigar, ligesom i det Virkelige; der vare Skilte med Smør og Spegesild, Præstekraver og Liigkister, og saa desuden Indskrifter og Opslag; man kunde godt gaae en heel Dag op og ned ad Gaderne og see sig mæt paa Billeder, og saa vidste man med det Samme, hvilke Mennesker der boede derinde, de havde selv hængt deres Skilt ud, og det er saa godt, sagde *Mo'erfa'er*, og saa lærerigt at vide i en stor By, hvad der boer indenfor.

*
– 222

Men saa skulde det med Skiltene hænde, ligesom *Mo'erfa'er* kom til Byen; han har selv fortalt det, og han havde ingen Skjelm bag Øret, som Moder sagde at han havde, naar han vilde bilde mig Noget ind; han saae ganske tilforladelig ud.

Den første Nat, han kom til den store By, blev her det frygteligste Veir, man nogensinde har læst om i Avisen: et Veir, som det ikke havde været i Mands Minde. Hele Luften var opfyldt med Tagsteen; gamle Plankeværk gik overende; ja, der var en Trillebør, der af sig selv løb op ad Gaden, bare for at redde sig. Det tudede i Luften, det hylede og ruskede, det var en Storm saa forfærdelig. Vandet i Canalerne løb heelt op over Bolværket, det vidste ikke, hvor det turde være. Stormen foer hen over Byen og tog Skorstenene med sig; meer end eet gammelt, stolt Kirkespiir maatte bøie sig og har siden aldrig forvundet det.

Der stod et Skilderhuus udenfor hos den gamle, skikkelige Brandmajor, der altid kom med sidste Sprøite; Stormen kunde ikke unde ham det lille Skilderhuus, det blev revet af Tappen og trumlede hen ad Gaden; og, underligt nok, det reiste sig og blev staaende udenfor Huset, hvor den sølle Tømmersvend boede, der havde reddet tre Menneskers Liv ved den sidste Ildebrand; men Skilderhuset tænkte ikke Noget derved.

Barberens Skilt, den store Messingtallerken, blev revet af og flyttet lige hen i Vinduesfordybningen hos Justitsraadens, og det var næsten som en Ondskab, sagde hele Nabolaget, for det og de allerintimeste Veninder kaldte Fruen *Ragekniven*. Hun var saa klog, hun vidste mere om Menneskene, end Menneskene vidste om sig selv.

Der fløi et Skilt med en afridset tør Klipfisk lige hen over Døren, hvor der boede en Mand, som skrev en Avis. Det var en flau Spøg af Stormvinden, den huskede nok ikke, at en Avissskriver aldeles ikke er at spøge med, han er Konge i sin egen Avis og i sin egen Mening.

Veirhanen fløi over paa Gjenboens Tag, og der stod den, som den sorteste Ondskab, sagde Naboerne.

Bødkerens Tønde blev hængt ud under »Damepynt.«

Spisekvarterets Madseddel i svær Ramme, som hang ved Døren, blev af Stormen stillet lige over Indgangen til det Theater, hvor Folk aldrig kom; det var en løierlig Placat: »Peberrods Suppe og fyldt Kaalhoved;« men saa kom der Folk!

*
– 223

Bundtmagerens Ræveskind, der er hans honnette Skilt, blev flyttet hen paa Klokkestrængen hos den unge Mand, der altid gik i Froprædiken, saae ud som en nedslaaet Paraply, stræbte efter Sandhed og var »Exempel«, sagde hans Moster.

Indskriften: »*høiere Dannelses-Anstalt*« blev flyttet hen over Billardklubben, og Anstalten selv fik Skiltet: »her opammes Børn paa Flaske«; det var aldeles ikke vittigt, kun uartigt, men Stormen havde nu gjort det, og den kan man ikke styre.

Det var en frygtelig Nat; og om Morgenen, tænk bare, da vare næsten alle Byens Skilte flyttede; og

somme Steder var det med en saadan Malice, at *Mo'erfar'er* vilde ikke omtale det, men han loe indvendig, det saae jeg nok, og det er muligt at han da havde Noget bag Øret.

De stakkels Mennesker i den store By, især de Fremmede, de gik aldeles fejl af Menneskene, og de kunde ikke andet, naar de gik efter Skiltet. Nogle vilde ind til en meget alvorlig Forsamling af Ældre, der skulde afhandle de vigtigste Ting, og saa kom de ind i en skraalende Drengeskole, der var lige ved at springe op paa Bordet.

Der var Folk, som toge Feil af Kirken og Theatret, og det er dog forfærdeligt!

Saadan en Storm har nu aldrig blæst i vore Dage, det er kun *Mo'erfa'er*, som har oplevet den, og det var som ganske Lille; saadan en Storm kommer maaskee ikke i vor Tid, men i vore Børnebørns; da maae vi rigtignok haabe og bede om, at de holde sig inde, mens Stormen flytter Skilt.

*

224

225

Nye Eventyr og Historier. Anden Række. Fjerde Samling, 1866.

226

NEH 8-66 (*Bibl. 910*) udkom 11.12.1866 og indeholder: [I]-[VIII] disponeret som NEH 5-61, blot med angivelsen Fjerde Samling på smudstitel og titel; dedikation, se nedenfor. 1-74 text. Tre flg. blade: se ovenfor s. 68.

Maleren
Carl Bloch

med Venskab og Beundring
tilegnet.

227

Gjemt er ikke glemt.

Der laae en gammel Gaard med muddrede Grave og Vindebro; den var mere oppe end nede: ikke alle Gjester, som komme, ere gode. Under Tagskjægget var Huller til at skyde ud af og til at helde kogende Vand, ja smeltet Bly ned over Fjenden, kom han for nær paa. Indenfor var høit til Bjælkeloftet, og det var godt for den megen Røg, der kom fra Kamin-Ilden, hvor de store vaade Brændeknuder laae. Der hang paa Væggen Billeder af harniskklædte Mænd og stolte Fruer i svære Klæder; den Strunkeste af dem Alle gik levende om herinde, hun kaldtes *Mette Mogens*; hun var Gaardens Frue.

Ved Aftenstid kom der Røvere; de sloge tre af hendes Folk ihjel, Lænkehunden med, og saa bandt de Fru *Mette* i Hundelænke ved Hundehuset og satte sig selv op i Salen og drak Vinen fra hendes Kjælder og alt det

gode Øl.

Fru *Mette* stod i Hundelænke; hun kunde ikke engang gjøe.

Da kom Røverens Dreng; han listede sig saa stille, det maatte ikke mærkes, for ellers havde de slaet ham ihjel.

»Fru *Mette Mogens!*« sagde Drengen; »kan Du huske, da min Fader red paa Træhesten i din Huusbonds Tid; da bad Du for ham, men det hjalp ikke; han skulde sidde sig til Krøbling; men Du listede Dig ned, som jeg nu lister mig; selv lagde Du en lille Steen under hver af hans Fødder, at han kunde finde Hvile. Ingen saae det, eller de lode, som de ikke saae det, Du var den unge, naadige Frue. Det har min Fader fortalt, og det har jeg gjemt, men ikke glemt! nu løser jeg Dig, Fru *Mette Mogens!*«

* * * * *
----- 228

Og saa toge de Heste paa Stalden og rede i Regn og i Blæst og fik Vennehjelp.

»Det var vel betalt for den Smule Gjerning mod den Gamle!« sagde *Mette Mogens*.

»Gjemt er ikke glemt!« sagde *Drengen*.

Røverne bleve hængte.

Der laae en gammel Gaard, den ligger der endnu; det var ikke Fru *Mette Mogens's*; den tilhører en anden høiadelig Slægt.

Det er i vor Tid. Solen skinner paa Taarnets forgyldte Spiir, smaa Skov-Øer ligge som Bouquetter paa Vandet, og rundt om dem svømme de vilde Svaner. I Haven groe Roser; Gaardens Frue er selv det fineste Rosenblad, det skinner i Glæde, god Gjernings Glæde, ikke ud i den vide Verden, men inde i Hjerterne, der er det gjemt, men ikke glemt.

Nu gaaer hun fra Gaarden hen til det lille Udflytter-Huus paa Marken. Derinde boer en stakkels værkbrudden Pige; Vinduet i den lille Stue vender mod Nord; Solen kommer der ikke; hun har kun at see hen over et Stykke Mark, som lukkes ved den høje Grøft. Men idag er der Solskin, Vorherres varme, deilige Sol er derinde; den kommer fra Syd gennem det nye Vindue, hvor før kun var Muur.

Den Værkbrudne sidder i det varme Solskin, seer Skov og Strand, Verden er bleven saa stor og saa deilig, og det ved et eneste Ord af Gaardens venlige Frue.

»Det Ord var saa let, den Gjerning saa lille!« siger hun;

»Glæden, jeg fik, var uendelig stor og velsignet!«

Og derfor øver hun saa mangen god Gjerning, tænker paa dem Alle i de fattige Huse og i de rige Huse, hvor der ogsaa ere Bedrøvede. Det er skjult og gjemt, men det er ikke glemt af *Vorherre!*

Der var en gammel Gaard, det var inde i den store, travle By. I Gaarden var Stuer og Sale; i dem gaae vi ikke ind; vi blive i Kjøkkenet; og der er luunt og lyst, der er reent og nydeligt; Kobbertøiet skinner, Bordet er som bonet, Vasken er som et nys skuret Spekkebræt; det har Altsammen Enepigen udrettet, og dog faaet Tid til at sætte Tøiet paa sig, som om hun skulde i Kirke. Hun har Sløife paa Kappen, sort Sløife; det tyder Sorg. Hun har jo Ingen at sørge for, hverken Fader eller

*
- 229

Moder, hverken Slægt eller Kjæreste; hun er en fattig Pige. Engang var hun forlovet, det var med en fattig Karl; de holdt inderligt af hinanden. En Dag kom han til hende.

»Vi To have Ingenting!« sagde han; »den rige Enke henne i Kjælderen har sagt mig varme Ord; hun vil sætte mig i Velstand; men Du er i mit Hjerte. Hvad raader Du mig til?«

»Det Du troer der er din Lykke!« sagde Pigen. »Vær god og kjærlig imod hende, men husk paa, at fra den Stund vi skilles, kunne vi To ikke oftere sees!«

- Og saa gik et Par Aar; da mødte hun paa Gaden sin fordums Ven og Kjæreste; han saae syg og elendig ud; da kunde hun ikke lade være, hun maatte spørge: »Hvordan har Du det dog?«

»Rigt og godt i alle Maader!« sagde han; »Konen er brav og god, men Du er i mit Hjerte. Jeg har stridt

min Strid, snart er den forbi! Vi sees nu ikke før hos Vorherre.«

En Uge er gaaet; imorges stod i Avisen, at han var død; derfor bærer Pigen Sorg. Kjæresten er død fra Kone og tre Stedbørn, som der staaer at læse; det klinger sprukket, og dog er Malmen reen.

Den sorte Sløife tyder Sorg, Pigens Ansigt tyder den end mere; i Hjertet er den gjemt, bliver aldrig glemt!

Ja, see det er tre Historier, tre Blade paa een Stilk. Ønsker Du flere Kløverblade? Der ere mange i Hjertebogen *gjemt men ikke glemt*.

*

230

Portnerens Søn.

Generalens boede paa første Sal, *Portnerens* boede i Kjælderen; der var stor Afstand mellem de to Familier, hele Stue-Etagen og Rangforordningen; men under samme Tag boede de med Udsigt til Gaden og til Gaarden; i denne var en Græsplet med et blomstrende Akasietræ, naar det blomstrede, og under det sad sommetider den pyntede Amme med det endnu mere pyntede General-Barn, »lille *Emilie*«. Foran dem dandsede paa sine bare Been *Portnerens* lille Dreng med de store brune Øine og det mørke Haar, og Barnet loe til ham, strakte sine smaa Hænder ud til ham, og saae *Generalen* det fra sit Vindue, saa nikkede han ned og sagde: »Charmant!« *Generalinden* selv, der var saa ung, at hun næsten kunde være sin Mands Datter af tidligt Ægteskab, saae aldrig ud ad Vinduet til Gaarden, men sin Ordre havde hun givet, at Kjælderfolkens lille Dreng nok maatte lege for Barnet, men ikke røre ved det. Ammen lød nøiagtigt Fruens Ordre.

Og Solen skinnede ind til dem paa første Sal, og ind til dem i Kjælderen, Akasietræet satte Blomster, de faldt af, og der kom nye igjen næste Aar; Træet blomstrede og *Portnerens* lille Dreng blomstrede, han saae ud som en frisk Tulipan.

Generalens lille Datter blev fiin og bleg, som det lyserøde Blad paa Akasieblomsten. Nu kom hun sjelden ned under Træet; hun fik sin friske Luft i Karreet. Hun kjørte ud med Mama, og altid nikkede hun da til *Portnerens Georg*, ja kyssede paa

*****
--- 231

Fingeren ad ham, indtil hendes Moder sagde hende, at nu var hun for stor dertil.

En Formiddag skulde han bringe *Generalens* de Breve og Aviser, som i Morgenstunden vare lagte ind i *Portnerstuen*. Idet han kom op ad Trappen, forbi Døren ved Sandhullet, hørte han Noget pippe derinde; han troede, at det var en Kylling, som klynkede, og saa var det *Generalens* lille Datter i Knipling og Flor.

»Siig det ikke til Papa og Mama! for saa blive de vrede.«

»Hvad er det? lille Frøken!« spurgte *Georg*.

»Det brænder Altsammen!« sagde hun. »Det brænder i lys Lue!«

Georg aabnede Døren til den lille Barnestue; Vinduesgardinet var næsten afbrændt!, Gardinstokken stod i Glød og Flamme. *Georg* sprang op, rev ned, kaldte paa Folk; uden ham var der blevet Huusild.

Generalen og *Generalinden* examinerede lille *Emilie*.

»Jeg tog kun en eneste Svovlstikke,« sagde hun, »saa brændte den strax, og Gardinet brændte strax. Jeg spyttede for at slukke, jeg spyttede Alt hvad jeg kunde, men jeg havde ikke Spyt nok, og saa løb jeg ud og gjemte mig, thi Papa og Mama vilde blive vrede.«

»Spyttede!« sagde *Generalen*, »hvad er det for et Ord? Naar har Du hørt Papa og Mama sige spyttede? Det har Du nede fra!«

Men lille *Georg* fik en Piirskilling. Denne gik ikke til Bageren, den gik i Sparebøssen, og snart var der saa mange Skillinger, at han kunde kjøbe sig en Farvelade og sætte Couleur paa sine Tegninger, og dem havde han mange af; de kom ligesom ud af Blyanten og Fingrene. De første farvede Billeder foræredes til lille *Emilie*.

»Charmant!« sagde *Generalen*; *Generalinden* selv indrømmede, at man tydeligt saae, hvad den Lille havde tænkt sig. »Genius har han!« Det var Ordene, som af Portnerkonen bleve bragte ned i Kjælderen.

Generalen og hans Frue vare fornemme Folk; de havde to Vaabener paa deres Vogn; eet for hver af dem; Fruen havde det paa hvert sit Stykke Tøi, ude og inde, paa sin Natkappe og sin Natsæk; hendes, det ene, var et kostbart Vaaben, kjøbt af hendes Fader for blanke Dalere, for han var ikke født med det, hun ikke heller, hun var kommen for tidlig, syv Aar før

*
– 232

Vaabenet; det kunde de fleste Folk huske, men ikke Familien. *Generalens* Vaaben var gammelt og stort; det kunde nok knage i En at bære dette, endsige bære to Vaabenmærker, og det knagede i *Generalinden*, naar hun strunk og stadselig kjørte til Hofbal.

Generalen var gammel og graa, men sad godt tilhest, det vidste han, og red hver Dag ud med Rideknegt, i passende Afstand efter sig, kom han i Selskab, var det, som om han kom ridende ind paa sin høie Hest, og Ordener havde han paa, saa mange, at det var ubegribeligt, men det var slet ikke hans Skyld. Som ganske ung havde han fungeret ved det Militaire, været med ved de store Høst-Manøuvrer, som da i Fredens Dage holdtes over Tropperne. Fra den Tid havde han en Anecdote, den eneste han havde at fortælle: hans Underofficer afskar og tog tilfange en af Prindserne, og denne maatte nu, med sin lille Trop fangne Soldater, selv som Fange, ride ind i Byen, bagefter *Generalen*. Det var en uforglemmelig Begivenhed, der altid, gennem alle Aaringer blev gjenfortalt af *Generalen*, netop med de samme mindeværdige Ord, han havde sagt, idet han igjen overrakte Prindsen Sablen: »Kun min Underofficer kunde tage Deres Høihed tilfange, jeg aldrig!« og Prindsen svarede: »De er uforlignelig!« I virkelig Krig havde *Generalen* aldrig været; da denne gik gennem Landet, gik *han* den diplomatiske Vei, gennem tre udenlandske Hoffer. Han talte det franske Sprog, saa at han næsten glemte sit eget; han dansede godt, han red godt, der groede Ordener paa hans Kjole i det Ubegribelige, Skildvagterne præsenterede for ham; en af de smukkeste unge Piger præsenterede for ham og blev *Generalinde*, og de fik et lille yndigt Barn, det kom som faldet ned fra Himlen, saa yndigt var det, og Portnerens Søn dansede i Gaarden for det, saa snart det kunde skjønne, og forærede det alle sine tegnede, farvede Billeder, og hun saae paa dem og hun glædede sig ved dem og rev dem istykker. Hun var saa fiin og saa nydelig.

»Mit Rosenblad!« sagde *Generalinden*. »Født for en Prinds er Du!«

Prindsen stod allerede udenfor Døren; men man vidste det ikke. Menneskene see ikke langt ud over Dørtrinnet.

»Forleden deelte saamænd vor Dreng Smørrebrød med hende!« sagde *Portnerkonen*; »der var hverken Ost eller Kjød paa, men det smagte hende, som om det havde været en Oxesteg.

*
– 233

Der vilde have ligget et Huus, havde *Generalens* seet det Maaltid, men de saae det ikke.«

Georg havde deelt Smørrebrød med lille *Emilie*, gerne havde han deelt sit Hjerte med hende, naar det bare havde kunnet fornøie hende. Han var en god Dreng, han var opvakt og klog, han gik nu i Aftenskole paa Akademiet, for der at lære rigtigt at tegne. Lille *Emilie* gik ogsaa frem i Kundskaber; hun talte Fransk med sin »Bonne« og havde Dandsemester.

»*Georg* skal staae til Paaske!« sagde *Portnerkonen*; saa vidt var *Georg*.

»Fornuftigt blev det vel om han saa kom i Lære!« sagde Faderen. »En peen Profession skulde det være! og saa havde vi ham ude af Huset!«

»Han kommer dog til at ligge hjemme om Natten!« sagde Moderen; »det er ikke let at finde en Mester, som har Plads! Klæder maae vi jo ogsaa give ham! den Smule Mad, han spiser, bliver der vel Raad til! han er jo lykkelig ved et Par kogte Kartoffler! fri Lærdom har han. Lad ham bare gaae *sin* Gang, Du skal see at vi faae Glæde af ham, det sagde ogsaa Professoren!«

Confirmationsklæderne vare istand, Mo'er havde selv syet dem, men de vare tilskaarne af Lappeskrædderen, og han skar godt; var han bleven anderledes stillet og havde kunnet holde Værksted med Svende, sagde *Portnerkonen*, saa kunde den Mand godt være bleven Hofskrædder.

Klæderne vare istand og Confirmanden var istand. *Georg* fik paa sin Confirmationsdag et stort Tombaksuhr af sin Gudfader, Hørkræmmerens gamle Svend, den rigeste af *Georgs* Faddere. Uhret var gammelt og prøvet, det gik altid forud, men det er bedre, end at gaae bagefter. Det var en kostbar Gave; og fra *Generalens* kom en Psalmebog i Safian, sendt fra den lille Frøken, som *Georg* havde foræret Billeder. Foran i Bogen stod hans Navn og hendes Navn og »bevaagne Velynderinde«; det var skrevet efter *Generalindens* Dictat, og Generalen havde læst det igjennem og sagt »Charmant!«

»Det var virkelig en stor Opmærksomhed af et saa fornemt Herskab,« sagde *Portnerkonen*; og *Georg* maatte i Confirmationsklæderne og med Psalmebogen op at vise sig og takke. *Generalinden* sad meget indsvøbt og havde sin store

* 234

Hovedpine, som hun altid havde, naar hun kjedede sig. Hun saae meget venlig paa *Georg* og ønskede ham alt Godt og aldrig hendes Hovedpine. *Generalen* gik i Slobrok, bar dusket Hue og rødskaftede russiske Støvler; han gik tre Gange op og ned ad Gulvet i egne Tanker og Erindringer, standsede og sagde:

»Lille *Georg* er altsaa nu en christnet Mand! Vær ogsaa en brav Mand og ær sin Øvrighed! Den Sentents, kan Du engang, som gammel Mand, sige, har Generalen lært Dig!«

Det var en længere Tale, end *Generalen* ellers holdt; og han vendte igjen tilbage til sin Indadvendthed og saae fornem ud. Dog af Alt heroppe, hvad *Georg* hørte og saae, beholdt han klare i Tanke den lille Frøken *Emilie*; hvor var hun yndig, hvor var hun mild, hvor var hun svævende, hvor var hun fiin! skulde hun tegnes af, maatte det være i en Sæbeboble. Der var en Duft ved hendes Klæder, ved hendes krøllede, gule Haar, som var hun et nys udsprunget Rosentræ; og med hende havde han engang deelt Smørrebrød; hun havde spist det med voldsom Appetit, og nikket til ham ved hveranden Mundfuld. Mon hun huskede det endnu? Jo, tilvisse: hun havde »i Erindring« herom givet ham den smukke Psalmebog; og da første Gang derefter Nytaars-Ny tændtes, gik han udenfor med Brød og en Skilling, slog op i Bogen, for at see hvilken Psalme han fik. Det var en Lov- og Takke-Psalme; og han slog op for at see, hvad der skulde forundes lille *Emilie*; han tog sig just iagt for ikke at gribe ind i Bogen, hvor Liig-Psalmerne stode, og saa greb han alligevel ind imellem Død og Grav; det var jo ikke Noget at troe paa! dog angest blev han, da den yndige lille Pige snart laae tilsens; og udenfor Porten holdt hver Middag Doctorens Vogn.

»De beholde hende ikke!« sagde *Portnerkonen*, »Vorherre veed nok, hvem han vil have!«

Men de beholdt hende; og *Georg* tegnede Billeder og sendte hende; han tegnede Czarens Slot, det gamle *Krem* i *Moskau*; accurat som det stod, med Taarne og Kupler, de saae ud som kæmpestore, grønne og forgyldte Agurker, idetmindste paa *Georgs* Tegning. Det fornøiede Saameget den lille *Emilie*, og derfor i Ugens Løb sendte *Georg* endnu et Par Billeder, allesammen Bygninger, thi ved dem kunde hun selv tænke sig saa Meget indenfor Porten og Vinduerne.

Han tegnede et chinesisisk Huus med Klokkespil gjennem alle sexten Etager; han tegnede to græske Templer med slanke Marmorsøiler og Trappe rundt om; han tegnede en Kirke fra Norge; man kunde see, at den var ganske af Bjælker, huggede 235 ud og underligt stillede, hver Etage saae ud, som om den havde Vugge-Gænger; deiligst var dog paa et Blad det Slot, som han kaldte »lille *Emilies*«. Saaledes skulde hun boe; det havde *Georg* heelt udtænkt og taget til dette Slot Alt, hvad han fandt deiligst ved enhver af de andre Bygninger. Det havde udskaarne Bjælker, som den norske Kirke, Marmor-Søiler, som det græske Tempel, Klokkespil i hver Etage og allerøverst Kupler, grønne og forgyldte, som paa Czarens *Krem*. Det var et rigtigt Barneslot! og under hvert Vindue stod skrevet, hvad den Sal eller den Stue indenfor skulde være til: »her sover *Emilie*, her dandser *Emilie*« og her leger hun »komme Fremmede«. Det var fornøieligt at see paa, og der blev rigtignok seet paa det.

»Charmant!« sagde *Generalen*.

Men den gamle *Greve*, for der var en gammel *Greve*, som endnu var fornemmere end *Generalen*, og selv havde Slot og Herregaard, sagde Ingenting; han hørte, at det var tænkt og tegnet af *Portnerens* lille Søn. Nu, saa lille var han da ikke, han var confirmeret. Den gamle *Greve* saae paa Billederne og havde sine egne stille Tanker herved.

En Dag, da Veiret var rigtig graat, vaadt, forfærdeligt, den Dag var en af de lyseste og bedste for lille *Georg*. Professoren ved Konstakademiet kaldte ham ind til sig.

»Hør, min Ven,« sagde han, »lad os tale lidt sammen! Vorherre har været Dig ganske god med Evner, han er Dig ogsaa god med gode Mennesker. Den gamle *Greve* paa Hjørnet har talt til mig om Dig; jeg har ogsaa seet dine Billeder, dem ville vi slaae en Streg over, i dem er meget at rette! nu kan Du to Gange om Ugen komme paa min Tegneskole, saa kommer Du nok efter at gjøre det bedre. Jeg troer at der er Mere i Dig til en Bygmester, end til en Maler; det kan Du selv have Tid til at overveie! men gaa endnu idag hen til den gamle *Greve* paa Hjørnet, og tak Du Vorherre for den Mand!«

Der var en stor Gaard paa Hjørnet; der var udhugget om Vinduerne baade Elephanter og Dromedarer, Altsammen fra gammel Tid; men den gamle Greve holdt meest af den nye Tid med hvad Godt den bragte, enten det kom fra første Sal, Kjælder en eller Qvisten.

»Jeg troer,« sagde *Portnerkonen*, »at jo fornemmere Folk virkelig er, desmindre stille de sig. Hvor den gamle Greve er
*
– 236

yndig og ligefrem! Og han taler saamænd lige som Du og jeg; det kan ikke *Generalens*! Var ikke ogsaa *Georg* igaar reent forstumlet af Henrykkelse over den yndige Medfart, han fik hos Greven; og idag er jeg det, efter at have talt med den mægtige Mand. Var det nu ikke godt, at vi ikke satte *Georg* i Haandværkslære! Evner har han.«

»Men de maae have Hjelp udenfra!« sagde Faderen.

»Den har han nu faaet,« sagde Moderen; »Greven talte med klare, tydelige Ord!«

»Det er dog fra *Generalens*, det er gaaet ud!« sagde Faderen. »Dem maae vi ogsaa takke.«

»Det kunne vi gjerne!« sagde Moderen; »men jeg troer ikke der er Meget at takke for; Vorherre vil jeg takke, og ham vil jeg ogsaa takke, fordi den lille *Emilie* kommer sig!«

Det gik fremad med hende, det gik fremad med *Georg*; i Aarets Løb fik han den lille Sølvmedaille og senere den større.

»Det var dog bedre, om han var kommen i Haandværkslære!« sagde *Portnerkonen* og græd; »saa havde vi nu beholdt ham. Hvad skal han i *Rom*? Jeg faaer ham aldrig mere at see, selv om han kommer hjem igjen, men det gjør han ikke, det søde Barn!«

»Men det er hans Lykke og hans Hæder!« sagde Faderen.

»Ja, Tak skal Du have, min Ven!« sagde Moderen, »Du snakker, hvad Du ikke mener; Du er ligesaa bedrøvet, som jeg.«

Og det havde sin Rigtighed baade med Bedrøvelsen og med Afreisen. Det var en stor Lykke for det unge Menneske, sagde alle Folk.

Og der blev taget Afsked, ogsaa hos *Generalens*; men Fruen viste sig ikke, hun havde sin store Hovedpine. *Generalen* fortalte til Afsked sin eneste Anecdote, hvad han havde sagt til Prindsen, og hvad Prindsen havde sagt til ham: »De er uforlignelig!« og saa rakte han *Georg* sin Haand, slat Haand.

Emilie rakte ogsaa *Georg* sin Haand, og saae næsten bedrøvet ud, men *Georg* var dog den meest Bedrøvede.

Tiden gaaer, naar man bestiller Noget, den gaaer ogsaa, naar man ikke bestiller Noget. Tiden er lige lang, men ikke lige nyttig. For *Georg* var den nyttig og slet ikke lang, uden naar
*
– 237

han tænkte paa dem hjemme. Hvorledes stod det vel til oppe og nede? Ja, derom blev der skrevet; og man kan lægge saa Meget ind i et Brev, det lyse Solskin og de mørke, tunge Dage. De laae i Brevet, der meldte, at Fader var død, Moder var alene tilbage; *Emilie* havde været som en Trøstens Engel, hun var kommen ned til hende, ja, det skrev Moder, og tilføiede om sig selv, at hun havde faaet Lov at beholde Embedet i Porten.

Generalinden holdt Dagbog; deri stod hvert Selskab, hvert Bal, hun havde besøgt, og alle de Fremmedes Besøg. Dagbogen blev illustreret med Diplomaternes og de meest Høiadeliges Visitkort, hun var stolt af sin Dagbog; den voxede i lange Tider, i mange Tider, under mange store Hovedpiner, men ogsaa under mange lyse Nætter, det vil sige Hofballer. *Emilie* havde første Gang været paa Hofbal; Moderen var i Lyserødt med sorte Kniplinger; Spansk; Datteren i Hvidt, saa klart, saa fiint, grønne Silkebaand flagrede som Siv mellem de krøllede, gule Haar, der bar en Krands af hvide Aakander; Øinene vare saa blaae og klare, Munden saa fiin og rød, hun lignede en lille Havfrue, saa deilig, som den kan tænkes. Tre Prindsers dandsede med hende, det vil sige først den Ene, og saa den Anden; *Generalinden* havde ikke Hovedpine i otte Dage.

Men det første Bal var ikke det sidste, det holdt *Emilie* ikke ud; det var derfor godt at Sommeren kom med Hvide, med Luft i det Frie. Til den gamle Greves Slot var Familien indbudet.

Det var et Slot med en Have, værd at see. En Deel af den var aldeles som i gamle Dage, med stive, grønne Hækker, som gik man imellem grønne Skjermbrætter, hvori vare Kighuller. Buxbom og Taxus stode klippede i Stjerner og Pyramider, Vandet sprang fra store Grotter, besatte med Muslingskaller; rundt om stode Steenfigurer af den allertungeste Steen, det kunde man see baade paa Klæderne og paa Ansigterne; hvert Blomsterbed havde sin Skikkelse, som Fisk, Vaabenskjold eller Navnetræk, det var den franske Deel af Haven; fra den kom man ind ligesom i den frie, friske Skov, hvor Træerne turde groe, som de vilde, og derfor vare saa store og saa prægtige; Græsset var grønt, og til at gaae paa, det blev ogsaa tromlet, klippet, pleiet og passet; det var den engelske Deel af Haven.

»Gammel Tid og ny Tid!« sagde *Greven*; »her glide de jo

*
– 238

ogsaa godt i hinanden! om to Aar vil Gaarden selv faae sit rigtige Udseende, det vil blive en heel Forvandling til noget Smukt og Bedre; jeg skal vise Tegningerne, og jeg skal vise Bygmesteren, han er her idag til Middag!«

»Charmant!« sagde *Generalen*.

»Her er paradisisk!« sagde *Generalinden*; »og der har De en Ridderborg!«

»Det er mit Hønhuus!« sagde *Greven*; »Duerne boe i Taarnet, Kalkunerne i første Etage, men i Stuen regjerer gamle *Else*. Hun har Gjesteværelser til alle Sider: Liggehønsene for sig, Hønen med Kyllinger for sig, og Ænderne have egen Udgang til Vandet!«

»Charmant!« gjentog *Generalen*.

Og de gik Alle at see denne Herlighed.

Gamle *Else* stod midt i Stuen og ved Siden af hende Bygmesteren *Georg*; han og lille *Emilie* mødtes efter flere Aar, mødtes i Hønhuset.

Ja her stod han, og han var kjøn nok at see paa: hans Ansigt aabent og bestemt, et sort glindsende Haar, og ved Munden et Smil, som sagde: der sidder en Skjelm bag mit Øre, han kjender Eder ud og ind. Gamle *Else* havde taget sine Træskoe af og stod paa Hosesokker, til Ære for de høifornemme Gjester. Og Hønsene klukkede og Hanen galede, Ænderne vraltede afsted »rap! rap!« Men den fine, blege Pige, Barndomsveninden, *Generalens* Datter, stod med Rosenskjær paa de ellers saa blege Kinder, hendes Øine bleve saa store, om hendes Mund talte det, uden at Munden selv sagde et eneste Ord, og den Hilsen han fik, det var den nydeligste Hilsen noget ungt Menneske kunde ønske sig af en ung Dame, naar de ikke vare i Familie eller tidt havde dandset sammen; hun og Bygmesteren havde aldrig dandset sammen.

Hr. *Greven* trykkede hans Haand og præsenterede ham: »Ganske Fremmed er han ikke, vor unge Ven, Hr. *Georg*!«

Generalinden neiede, Datteren var ved at række ham Haanden, men hun rakte ham den ikke.

»Vor lille Hr. *Georg*!« sagde *Generalen*. »Gamle Huusvenner. Charmant!«

»De er ganske bleven Italiener!« sagde *Generalinden*, »og De taler vel Sproget som en Indfødt?«

*
– 239

Generalinden sang Sproget, men talte det ikke, sagde *Generalen*.

Ved Bordet sad *Georg* ved høire Side af *Emilie*, *Generalen* førte hende, *Greven* førte *Generalinden*.

Hr. *Georg* talte og fortalte og han fortalte godt, han var Ordet og Aanden ved Bordet, uagtet den gamle *Greve* ogsaa kunde være det. *Emilie* sad taus, Ørene hørte, Øinene lyste.

Men hun sagde Intet.

I Verandaen mellem Blomsterne stod hun og *Georg*, Rosenhækken skjulte dem. *Georg* havde igjen Ordet, havde det først.

»Tak for Deres venlige Sind mod min gamle Moder!« sagde han; »jeg veed det, den Nat min Fader døde kom De ned til hende, var hos hende til hans Øine lukkedes, Tak!« Han greb *Emilies* Haand og kyssede paa den, det kunde han nok ved den Leilighed; hun blev blussende rød, men trykkede hans igjen og saae med sine blaae velsignede Øine paa ham.

»Deres Moder var en kjærlig Sjæl! hvor holdt hun af Dem! Og alle Deres Breve lod hun mig læse, jeg troer næsten jeg kjender Dem! hvor var De venlig mod mig, da jeg var lille, De gav mig Billeder -!«

»Som De rev itu!« sagde *Georg*.

»Nei! jeg har mit Slot endnu, Tegningen.«

»Nu maa jeg bygge det i Virkeligheden!« sagde *Georg* og blev selv ganske varm ved hvad han sagde.

Generalen og *Generalinden* talte i deres egne Stuer om Portnerens Søn, han vidste jo at bevæge sig og udtrykke sig med et Kjendskab, en Kundskab. »Han kunde være Informator!« sagde *Generalen*.

»Aand!« sagde *Generalinden*, og saa sagde hun ikke meer.

Oftere i den smukke Sommertid kom Hr. *Georg* paa Grevens Slot. Han blev savnet, naar han ikke kom.

»Hvor dog Vorherre har givet Dem Meget fremfor os andre stakkels Mennesker!« sagde *Emilie* til ham. »Skjønner De nu ret derpaa?«

Det smigrede *Georg*, at den smukke unge Pige saae op til ham, han fandt hende da ualmindelig begavet.

Og *Generalen* følte sig meer og meer forvisset om, at Hr.

*
- 240

Georg umuligt kunde være et Kjælderbarn. »Moderen var forresten en meget brav Kone!« sagde han, »det skylder jeg hendes Gravmæle!«

Sommeren gik, Vinteren kom, der taltes igjen om Hr. *Georg*; han var vel seet og vel optaget selv paa de højeste Steder, *Generalen* havde mødt ham paa Hofbal.

Nu skulde der i Huset være Bal for lille *Emilie*, kunde Hr. *Georg* indbydes?

»Hvem Kongen indbyder, kan ogsaa *Generalen* indbyde!« sagde *Generalen*, og løftede sig en heel Tomme fra Gulvet.

Hr. *Georg* blev indbudt, og han kom; og Prindser og Grever kom, og den Ene dandsede bedre end den Anden; men *Emilie* fik kun dandsset den fyrste Dands; i den traadte hun feil paa Foden, ikke farligt, men til at fornemme, og saa maatte man være forsigtig, holde op med at dandse, see paa de Andre, og hun sad og saae, og Bygmesteren stod ved Siden af hende.

»De giver hende nok hele Peterskirken!« sagde *Generalen*, idet han gik forbi og smilede som Velvilligheden selv.

Med samme Velvillighedens Smil modtog han Hr. *Georg*, nogle Dage efter. Den unge Mand kom vistnok for at takke for Ballet, hvad Andet? Jo det meest Overraskende, det meest Forbausende: vanvittige Ord kom han med, *Generalen* troede ikke sine egne Øren; »pyramidal Declamation«, et Andragende, der var utænkeligt: Hr. *Georg* bad om at erholde lille *Emilie* til Kone.

»Mand!« sagde *Generalen* og blev kogt i Hovedet. »Jeg forstaaer Dem aldeles ikke! Hvad siger De? Hvad vil De? Jeg kjender Dem ikke! Herre! Menneske! det falder Dem ind at falde ind i mit Huus! maa jeg være her, eller maa jeg ikke være her?« og han gik baglænds ind i sit Soveværelse, dreiede Naglen om og lod Hr. *Georg* staae alene, han stod nogle Minuter, dreiede saa om. I Corridoren stod *Emilie*,

»Min Fader svarede -?« spurgte hun og Stemmen rystede.

Georg trykkede hendes Haand: »han løb fra mig! - der kommer en bedre Tid!«

Der var Taarer i *Emilies* Øine; der var Forvisning og Mod i den unge Mands Øine, og Solen skinnede ind paa de To og gav dem sin Velsignelse.

I sin Stue sad *Generalen* aldeles henkogt; ja det kogte endnu, det løb over i Ord og Udbrud: »Vanvid! Portner-Galskab!« -

*
- 241

Der var ikke gaaet en Time, da *Generalinden* havde det af *Generalens* egen Mund, og hun kaldte paa *Emilie* og sad alene med hende.

»Du stakkels Barn! saaledes at fornærme Dig! fornærme os! Du har ogsaa Taarer i Øinene, men de klæde Dig! Du er yndig i Taarer! Du ligner mig paa min Bryllupsdag. Græd kun, lille *Emilie!*«

»Ja det maa jeg!« sagde *Emilie*, »dersom ikke Du og Fader siger Ja!«

»Barn!« raabte *Generalinden*; »Du er syg! taler i Vildelse, og jeg faaer min forfærdelige Hovedpine! al den Ulykke, der kommer over vort Huus! Lad ikke din Moder døe, *Emilie*, saa har Du ingen Moder!«

Og *Generalinden* fik vaade Øine, hun kunde ikke taale at tænke paa sin egen Død.

I Avisen stod at læse iblandt Udnævnelserne: Hr. *Georg* udnævnt til Professor, femte Classe Nummer otte.

»Det er Skade, at hans Forældre ere i Graven og ikke kunne læse det!« sagde de nye Portnerfolk, der nu boede i Kjælderen under *Generalens*: de vidste, at Professoren var født og voxet op indenfor deres fire Vægge.

»Nu kommer han ind i Rangskatten!« sagde Manden.

»Ja er det ikke grumme Meget for et fattigt Barn,« sagde Konen.

»Atten Rigsdaler om Aaret!« sagde Manden; »ja, det er mange Penge!«

»Nei Høiheden mener jeg!« sagde Konen. »Hvad troer Du han bryder sig om de Penge, dem kan han fortjene mange Gange! og han faaer vel en rig Kone til. Havde vi Børn, Mand, saa skulde vort Barn ogsaa være Bygmester og Professor!«

Georg blev vel omtalt i Kjælderen, han blev vel omtalt paa første Sal; den gamle Greve tillod sig det.

Det var de tegnede Billeder fra Barndomstiden, som gave Anledning. Men hvorfor omtaltes de? Man talte om *Rusland*, om *Moskau*, og saa var man jo ved *Krem!*, som lille *Georg* engang havde tegnet til Frøken *Emilie*; han havde tegnet saamange Billeder, eet især erindrede *Greven*: »lille *Emilies* Slot«,

*
- 242

hvor hun sov, hvor hun dandsede og legede »komme Fremmede«; Professoren havde megen Dygtighed, han vilde vist døe som gammel Conferentsraad, det var ikke umuligt, og forud virkelig have bygget et Slot for den nu saa unge Dame; hvorfor ikke?

»Det var en besynderlig Munterhed«, bemærkede *Generalinden*, da *Greven* var borte. *Generalen* rystede betænksom paa Hovedet, red ud med Rideknekt i tilbørlig Afstand og sad stoltere end før paa sin høie Hest.

Det var lille *Emilies* Fødselsdag, Blomster og Bøger, Breve og Visitkort bleve bragte; *Generalinden* kyssede hende paa Munden, *Generalen* paa Panden; det var kjærlige Forældre, og baade hun og de fik høie Besøg, to af Prindserne. Der taltes om Baller og Theatre, om diplomatiske Sendelser, Riger og Landes Styrelse. Der taltes om Dygtighed, eget Lands Dygtighed, og derved kom den unge Professor paa Tale, Hr. Bygmesteren.

»Han bygger for sin Udødelighed!« blev der sagt, »han bygger sig vist ogsaa ind i en af de første Familier!«

»En af de første Familier!« gjentog siden *Generalen* for *Generalinden*. »Hvem er en af vore første Familier?«

»Jeg veed hvem der tydedes til!« sagde *Generalinden*, »men jeg udtaler det ikke! jeg tænker det ikke! Gud raader! men forbauses vil jeg!«

»Lad mig ogsaa forbauses!« sagde *Generalen*, »jeg har ikke Idee i mit Hoved!« og han sank hen i Tanke-Forventning.

Der er en Magt, en unævnelig Magt i Naadens Væld fra oven, Hoffets Gunst, Guds Gunst; - og al den Naadens Gunst havde lille *Georg*. Men vi glemme Fødselsdagen.

Emilies Stue duftede af Blomster fra Venner og Veninder; paa Bordet laae smukke Gaver til Hilsen og Erindring, men ikke en eneste fra *Georg*, den kunde ikke komme, men behøvedes ikke heller, hele Huset var en Erindring om ham. Selv fra Sandhullet under Trappen pippede Mindeblomsten frem; der havde *Emilie* pippet, da Gardinet brændte og *Georg* kom som første Sprøite. Et Blik ud ad Vinduet, og Akasietræet mindede om Barndomstiden. Blomster og Blade vare faldne af, men Træet stod med Riimfrost, som var det

en uhyre Koralgreen; og Maanen skinnede klar og stor mellem Grenene, uforandret i

*
– 243

al sin Foranderlighed, som da *Georg* delte Smørrebrød med lille *Emilie*.

Fra Skuffen tog hun frem Tegningerne med Czarens Slot, med hendes eget Slot; Mindegaverne fra *Georg*; de bleve seet paa og tænkt ved, og der løftede sig mange Tanker; hun huskede den Dag, hun, ubemærket af Fader og Moder, gik ned til Portnerkonen som laae paa sit Yderste; hun sad hos hende, holdt hendes Haand, hørte hendes sidste Ord: »Velsignelse! - *Georg*!« Moderen tænkte paa sin Søn. - Nu lagde *Emilie* sin Betydning heri. Jo, *Georg* var med paa Fødselsdagen, rigtig med!

Næste Dag, det traf sig saa, var igjen en Fødselsdag der i Huset: *Generalens* Fødselsdag; han var født Dagen efter sin Datter, naturligviis tidligere end hun, mange Aar tidligere. Nu kom igjen Foræring og mellem disse en Sadel, udmærket af Udseende, beqvem og kostelig, der var kun en af Prindserne, der havde Mage til den. Hvem kom den fra? *Generalen* var henrykt. En lille Seddel fulgte med; havde der staaet paa den: »Tak for igaar!« saa kunde vi Andre nok have gjettet fra hvem den kom, men der stod skrevet: »Fra En, Hr. *Generalen* ikke kjender.«

»Hvem i Verden kjender jeg ikke!« sagde *Generalen*. »Alle Mennesker kjender jeg!« og hans Tanke gik i stort Selskab; han kjendte dem Allesammen. »Det er fra min Kone!« sagde han tilsidst. »Hun smaaskjelmer mig! charmant!«

Men hun smaaskjelmede ikke, den Tid var forbi.

Og nu var der Fest, atter Fest, men ikke hos *Generalens*, Costumebal hos en af Prindserne; ogsaa Maske var tilladt.

Generalen mødte som *Rubens*, i spansk Dragt med lille Pibekrave, Kaarde og god Holdning, *Generalinden* var Madame *Rubens*, i sort Fløiel, høihalset, forfærdelig varm, med Møllesteen om Halsen, det vil naturligviis sige stor Pibekrave, aldeles efter et hollandsk Maleri, *Generalens* eiede; og hvor især Hænderne beundredes! de lignede aldeles *Generalindens*.

Emilie var *Psyche*, i Flor og Knipling. Hun var som et svævende Svaneduun, hun behøvede slet ikke Vingerne, hun bar dem kun som et *Psyche*-Mærke.

Der var en Glands, en Pragt, Lys og Blomster, en Rigdom og Smag; der var saa Meget at see, man ikke fik lagt Mærke til Madame *Rubens* smukke Hænder.

*
– 244

En sort Domino, med Akasieblomst paa Hætten, dandsede med *Psyche*.

»Hvem er han?« spurgte *Generalinden*.

»Hans kongelige Høihed!« sagde *Generalen*, »jeg er ganske sikker paa det, jeg kjendte ham strax paa Haandtrykket!«

Generalinden tvivlede.

General Rubens tvivlede ikke, nærmede sig den sorte Domino og skrev kongelige Bogstaver i Haanden, de benegtedes, men et Fingerpeg blev givet:

»Sadelens Devise! En, Hr. *Generalen* ikke kjender.«

»Men saa kjender jeg Dem jo!« sagde *Generalen*. »De har sendt mig Sadelen!«

Dominoen løftede Haanden, og forsvandt imellem de Andre.

»Hvem er den sorte Domino, *Emilie*, Du dandsede med?« spurgte *Generalinden*.

»Jeg har ikke spurgt om hans Navn!« svarede hun.

»For Du vidste det! Det er Professoren! Deres Protegé, Hr. Greve, er her!« vedblev hun og vendte sig til *Greven*, som stod tæt ved. »Sort Domino med Akasieblomst!«

»Meget muligt, min Naadige!« svarede han. »Men en af Prindserne er iøvrigt ogsaa saaledes costumeret!«

»Jeg kjender Haandtrykket!« sagde *Generalen*. »Fra Prindsen har jeg Sadelen! jeg er saa vis i min Sag, at

jeg kan indbyde ham til vort Bord!«

»Gjør det! Er det Prindsen, kommer han vist -!« sagde *Greven*.

»Og er det den Anden, saa kommer han ikke!« sagde *Generalen* og nærmede sig den sorte Domino, der just stod og talte med Kongen. *Generalen* forebragte en særdeles ærbødig Indbydelse, at de kunde lære at kjende hinanden; *Generalen* smilede saa sikker i sin Vished om hvem han indbød; han talte høit og lydeligt.

Dominoen løftede sin Maske: det var *Georg*.

»Gjentager Hr. Generalen Indbydelsen?« spurgte han.

Generalen blev ganske vist en Tomme høiere, fik en fastere Holdning, gjorde to Trin tilbage, og eet Trin frem som til en Menuet, og der var Alvor og Udtryk, saa meget der kunde lægges af *Generalen i Generalens* fine Ansigt.

»Jeg tager aldrig mit Ord tilbage! Professoren er indbudt!« og han bøiede sig med et Blik mod Kongen, der vistnok kunde have hørt det Hele.

-----
* 245

Og saa var der Middag hos *Generalens*, og der var kun indbudt den gamle *Greve* og hans Protegé.

»Foden under Bordet,« meente *Georg*, »saa er Grundstenen lagt!« og Grundstenen blev virkelig lagt under stor Høitidelighed hos *Generalen* og *Generalinden*.

Mennesket var kommet, og som jo *Generalen* kjendte og vidste, havde talt, aldeles som en Mand af det gode Selskab, været høist interessant, *Generalen* maatte mange Gange sige sit »Charmant«. *Generalinden* talte om sin Middag, talte om den endogsaa til en af Hoffets Damer, og denne, en af de meest aandrige, udbad sig Indbydelse til næste Gang Professoren kom. Saa maatte han jo indbydes, og han blev indbudt og kom, og var igjen charmant, kunde endogsaa spille Skak.

»Han er ikke fra Kjælderen!« sagde *Generalen*, »han er ganske vist en fornem Søn! der er mange fornemme Sønner, og det er den unge Mand aldeles uskyldig i.«

Hr. Professoren, der kom i Kongens Huus, kunde godt komme i *Generalens*, men groe fast var der ikke Tale om, uden i hele Byen.

Han groede. Naadens Dug faldt fra oven!

Det var derfor slet ingen Overraskelse, at da Professoren blev Etatsraad, blev *Emilie* Etatsraadinde.

»Livet er Tragedie eller Komædie,« sagde *Generalen*, »i Tragedien døe de, i Komædien faae de hinanden.«

Her fik de hinanden. Og de fik tre raske Dreng, men ikke lige strax.

De søde Børn rede paa Kjephest gjennem Stuer og Sale, naar de vare hos Bedstefader og Bedstemoder. Og *Generalen* red ogsaa paa Kjephest, red bag efter dem: »Som Jockey for de smaa Etatsraader!«

Generalinden sad i Sophaen og smilede, selv om hun havde sin store Hovedpine.

Saa vidt bragte *Georg* det, og endnu meget videre, ellers havde det ikke været Umagen værd at fortælle om *Portnerens Søn*,

*
—
246

Du husker jo nok Taarnvægteren *Ole!* jeg har fortalt om to Besøg hos ham, nu skal jeg fortælle om et tredje, men det er ikke det sidste.

Sædvanligvis er det ved Nytaarstid jeg gaaer op til ham, nu derimod var det paa Flyttedagen, for da er her ikke behageligt nede i Byens Gader, de ere saa opdyngede med Feieskarn, Skaar og Stumper, ikke at tale om udtjent Sengehalm, som man maa gaae og ælte i. Der kom jeg nu og saae, at i denne udvæltede Overflødigheds-Bøtte legede et Par Børn, de legede at gaae iseng, her var saa indbydende til den Leg, syntes de, ja, de krøbe ned i den levende Halm og trak et gammelt laset Stykke Væggebetræk over sig, som Sengetæppe. »Det var saa yndigt!« sagde de; mig var *det* for Meget, og saa maatte jeg afsted, op til *Ole*.

»Det er Flyttedag!« sagde han; »Gader og Stræder tjene som Bøtte, storartet Bøtte, mig er en Vognd fuld nok! det kan jeg faae Noget ud af, og det fik jeg ogsaa kort efter Juul; jeg kom nede paa Gaden, der var raat, vaadt, sølet og til at blive forkølet; Skraldemanden holdt med sin Vogn, den var fyldt: et Slags Prøvekort paa Kjøbenhavns Gader ved Flyttedagstid. Bag i Vognen stod et Grantræ, endnu ganske grønt og med Flitterguld paa Grenene; det havde været til Julestads, og var nu kastet ud paa Gaden, og Skraldemanden havde stukket det op bag i Dyngen; lysteligt at see paa, eller at græde over, ja det kan man ogsaa sige, det kommer an paa, hvad man tænker derved, og jeg tænkte derved, og tænke gjorde bestemt ogsaa Eet og Andet af det, der laae paa Vognen, eller det kunde have

* * * * *
-- -- -- -- 247

tænkt, som jo er omtrent Eet og det Samme. Der laae nu en slidt Dame-Handske; hvad tænkte vel den? Skal jeg sige Dem det? Den laae og pegede med Lillefinger lige paa Grantræet. »»Mig rører det Træ!«« tænkte den, »»ogsaa jeg har været til Fest med Lysekroner! mit egenlige Liv var en Balnat; et Haandtryk, og jeg revnede! der slipper min Erindring; jeg har ikke Mere at leve for!«« Det tænkte Handsken, eller kunde den have tænkt. »»Det er flaut med det Grantræ!«« sagde Potteskaarene. Knækket Leertøi finder nu Alting flaut. »»Er man paa Skarndvognen««, sagde de, »»saa skal man ikke skabe sig og bære Flitterguld! jeg veed, at jeg har gjort Gavn i denne Verden, mere Gavn end saadan en grøn Pind!«« - See det var nu ogsaa en Mening, som nok Flere have, men Grantræet saae dog godt ud, det var lidt Poesi paa Skarndyngen, og af *den* er der meget omkring i Gaderne, paa Flyttedag! Veien blev mig tung og besværlig dernede og jeg fik Lyst til at komme afsted, igjen paa Taarnet, og at blive heroppe, her sidder jeg og seer ned fra det med Humeur.

Der lege nu de Godtfolk at bytte Huse! de slæbe og ase med deres Flyttegods, og *Nissen* sidder i Bøtten og flytter med; Huusvrøvl, Familievrøvl, Sorger og Bekymringer flytte fra den gamle til den nye Leilighed, og hvad faae saa de og vi ud af det Hele? Ja, det staaer saamænd allerede for længe siden nedskrevet i det gamle, gode Vers i »*Adresseavisen*«:

»Tænk paa *Dødens* store Flyttedag!«

Det er en alvorlig Tanke, men den er Dem vel ikke ubehagelig at høre om. *Døden* er og bliver den paalideligste Embedsmand, uagtet hans mange Smaaembeder! har De aldrig tænkt derover?

Døden er Omnibusfører, han er Passkriver, han sætter Navn under vor Skudsmaalsbog, og han er Directeur for Livets store Sparekasse. Kan De forstaae det? Alle vort Jordlivs Gjæringer, store og smaa, sætte vi i den »Sparekasse«, og naar saa *Døden* kommer med sin Flyttedags-Omnibus, og vi maae ind der og kjøre med til Evigheds-Landet, da giver han os ved Grændsen vor Skudsmaalsbog, som Pas! Til Tærepengge paa Reisen tager han ud af Sparekassen en eller anden Gjærning, vi have øvet,

*
- 248

den, der meest betegner vor Færd; det kan være fornøieligt, men ogsaa forfærdeligt.

Ingen er endnu sluppen fra den Omnibusfart; der fortælles jo rigtignok om En, som ikke fik Lov at komme med, *Jerusalems Skomager*, han maatte løbe bag efter, havde han faaet Lov til at komme ind i Omnibussen, da var han sluppen for Poeternes Behandling. Kig engang med Tankerne ind i den store Flyttedags-Omnibus! Der er blandet Selskab! der sidder ved Siden af hinanden Konge og Stodder, den Geniale og Idioten; afsted maae de, uden Gods og Guld, kun med Skudsmaalsbog og Sparekasse-Tærepengge! men hvilken af Ens Gjæringer bliver vel taget frem og givet med? Maaskee en ganske lille, een, lille som en Ært, men Ærten kan skyde en blomstrende Ranke.

Det stakkels Skumpelskud, der sad paa den lave Skammel i Krogen og fik Knubs og haarde Ord, faaer maaskee sin slidte Skammel med som Tegn og Hjælpengge; Skamlen bliver Bærestol ind i Evighedens Land, løfter sig der til en Throne, straalende som Guld, blomstrende som en Løvhytte.

Den, som her altid gik og pimpede Fornøielsens Kryderdrik, for at glemme andet Galt han her gjorde, faaer sin Træbimpel med og maa drikke af den paa Omnibusfarten, og den Drik er reen og puur, saa at Tankerne klares, alle gode og ædle Følelser blive vakte, han seer og fornemmer, hvad han før ikke gad see eller kunde see, og da har han i sig Straffen, *den nagende Orm, der ikke dør i unævnelige Tider*. Stod der paa Glassene skrevet »*Glemsel*«, da staaer der paa Bimpelen: »*Erindring*«.

Læser jeg en god Bog, et historisk Skrift, Personen, jeg læser om, maa jeg da altid tænke mig tilsidst, naar han kom i Dødens Omnibus, tænke over, hvilken af hans Gjerninger Døden tog ud af Sparekassen til ham, hvilken Tærepenge han fik ind i Evigheds-Landet. Der var engang en fransk Konge, hans Navn har jeg glemt, Navnet paa det Gode glemmes sommetider, ogsaa af mig, men det lyser nok frem igjen; det var en Konge, der i en Hungersnød blev sit Folks Velgjører, og Folket reiste ham et Monument af Sne, med den Indskrift: »*Hurtigere end dette smelter, hjælp Du!*« Jeg kan tænke, at Døden gav ham,

*
— 249

i Henhold til Monumentet, et eneste Sneefnug, der aldrig smelter, og det fløi som en hvid Sommerfugl over hans kongelige Hoved ind i Udødeligheds-Landet. Der var nu ogsaa *Ludvig den Ellevte*, ja ham husker jeg Navnet paa, det Onde husker man altid godt, et Træk af ham kommer mig tidt i Tanke, jeg vilde ønske, man kunde sige Historien var Løgn. Han lod sin Connetable henrette, det kunde han, med Eet eller Uret, men Connetablens uskyldige Børn, det ene otte Aar, det andet syv, lod han stille op paa samme Rettersted og bestænke med deres Faders varme Blod, derpaa føre til Bastillen og sættes i Jernbuur, hvor de ikke engang fik et Tæppe at lægge over sig; og *Kong Ludvig* sendte hver ottende Dag Bødlen til dem og lod en Tand trække ud paa hver, for at de ikke skulde have det altfor godt, og den Ældste sagde: »»Min Moder vilde døe af Sorg, om hun vidste, at min lille Broder led saa Meget; træk derfor to Tænder ud paa mig og lad ham fri!«« og Bødlen fik Taarer i Øinene derved, men Kongens Villie var stærkere end Taarerne, og hver ottende Dag bragtes paa Sølv tallerken til Kongen to Børnetænder; han havde forlangt dem, han fik dem. De to Tænder, tænker jeg, tog Døden ud af Livets Sparekasse for *Kong Ludvig den Ellevte* og gav ham med paa Reisen ind i det store Udødeligheds-Land; de flyve, som to Ildfluer, foran ham, de lyse, de brænde, de knibe ham, de uskyldige Børnetænder.

Ja, det er en Alvors Kjøretour, den Omnibustour paa den store Flyttedag! og naar kommer den vel?

Det er det Alvorlige derved, at hver Dag, hver Time, hvert Minut kan man vente Omnibussen. Hvilken af vore Gjerninger mon da Døden tager ud af Sparekassen og giver os med? Ja, lad os tænke derpaa! den Flyttedag staaer ikke i Almanaken.«

*

— 250

Sommergjækken.

Det var Vintertid, Luften kold, Vinden skarp, men inden Døre var luunt og godt, inden Døre laae Blomsten, den laae i sit Løg under Jord og Sne.

En Dag faldt Regn; Draaberne trængte ned gennem Sneelaget ned i Jorden, rørte ved Blomsterløget, meldte om Lysverdenen ovenover, snart trængte Solstraalen saa fiin og borende, gennem Sneen, ned til Løget og prikkede paa det.

»Kom ind!« sagde Blomsten.

»Det kan jeg ikke!« sagde Solstraalen; »jeg er ikke stærk nok til at lukke op! jeg bliver stærk til Sommer.«

»Naar er det Sommer?« spurgte Blomsten, og gjentog det, hvergang en ny Solstraale trængte ned. Men det var langt fra Sommertid; Sneen laae endnu, der frøs liss paa Vandet hver evige Nat.

»Hvor det varer! hvor det varer!« sagde Blomsten. »Jeg føler Kriblen og Krablen, jeg maa række mig, jeg maa strække mig, jeg maa lukke op, jeg maa ud! nikke Godmorgen til Sommeren, det bliver en livsalig Tid!«

Og Blomsten rakte sig og strakte sig derinde mod den tynde Skal, som Vandet udenfor havde blødgjort, Sne og Jord opvarmet, Solstraalen prikket ind i; den skød frem under Sneen, med hvidgrøn Knop paa sin grønne Stilk, med smalle tykke Blade, der ligesom vilde skjærme om den. Sneen var kold, men

*****
----- 251

gjennemstraalet af Lyset, dertil saa let at bryde igennem, og her kom Solstraalen med stærkere Magt end før.

»Velkommen! velkommen!« sang og klang hver Straale, og Blomsten løftede sig over Sneen ud i Lysverdenen. Solstraalerne klappede og kyssede den, saa at den aabnede sig heelt, hvid som Sneen og pyntet med grønne Striber. Den bøiede sit Hoved i Glæde og Ydmyghed.

»Deilige Blomst!« sang Solstraalerne. »Hvor Du er frisk og skjær! Du er den Første, Du er den Eneste! Du er vor Kjærlighed! Du ringer Sommer, deilig Sommer over Land og By! Al Sneen skal smelte! de kolde Vinde jages bort! Vi skulle raade! Alting vil grønnes! Og saa faaer Du Selskab, Syrener og Guldregn og tilsidst Roserne, men Du er den Første, saa fiin og skjær!«

Det var en stor Fornøielse. Det var, som Luften sang og klang, som trængte Lysets Straaler ind i dens Blade og Stilk; der stod den saa fiin og let til at bryde og dog saa kraftig, i ung Deilighed; den stod i hvid Kjortel med grønne Baand og priste Sommer. Men det var langt fra Sommertid, Skyer skjulte Solen, skarpe Vinde blæste paa den.

»Du er kommen lidt for tidligt!« sagde Vind og Veir. »Vi have endnu Magten! den skal Du føle og finde Dig i! Du skulde være bleven inden Døre, ikke løbet ud at stadse, det er ikke Tiden endnu!«

Det var bidende koldt! Dagene, som kom, bragte ikke en Solstraale! det var Veir til at fryse istykker i, for saadan en lille skjær Blomst. Men der var mere Styrke i den, end den selv vidste; den var stærk i Glæde og Tro paa den Sommer, der maatte komme; der var den forkyndt i dens dybe Attraa og bekræftet af det varme Sollys, og saaledes stod den med Fortrøstning i sin hvide Dragt, i den hvide Sne, bøiende sit Hoved, naar Sneefnuggene faldt tætte og tunge, medens de iisnende Vinde fore hen over den.

»Du knækker over!« sagde de. »Visner, iisner! Hvad vilde Du ude! Hvorfor lod Du Dig lokke, Solstraalen har gjækket Dig! Nu kan Du have det saa godt, du *Sommergjæk!*«

»Sommergjæk!« gjentog den i den kolde Morgenstund.

»Sommergjæk!« jublede nogle Børn, der kom ned i Haven, »der staaer een, saa yndig, saa deilig, den første, den eneste!«

*
– 252

Og de Ord gjorde Blomsten saa godt, det var Ord ligesom varme Solstraaler. Blomsten fornam i sin Glæde ikke engang, at den blev plukket; den laae i Barnehaand, blev kysset af Barnemund, blev bragt ind i den varme Stue, seet paa af milde Øine, sat i Vand, saa styrkende, saa oplivende. Blomsten troede, at den med Eet var kommen lige ind i Sommeren.

Datteren i Huset, en yndig, lille Pige, hun var confirmeret, hun havde en kjær lille Ven, og han var ogsaa confirmeret, han læste til Levebrød. »Han skal være min Sommergjæk!« sagde hun; tog saa den fine Blomst, lagde den i et duftende Stykke Papir, som der var skrevet Vers paa, Vers om Blomsten, der begyndte med Sommergjæk, og endte med Sommergjæk, »lille Ven, vær *Vinterner!*« hun havde gjækket ham med Sommeren. Ja, det stod Altsammen i Verset, og det blev lagt som Brev, Blomsten laae deri, og der var mørkt om den, mørkt, som da den laae i Løget. Blomsten kom paa Reise, laae i Postsæk, blev klemt og knuget, det var slet ikke behageligt; men det fik ogsaa Ende.

Reisen var forbi, Brevet blev aabnet og læst af den kjære Ven; han var saa fornøiet, han kyssede Blomsten, og den blev, med sit Vers omkring sig, lagt ned i en Skuffe, hvori laae flere deilige Breve, men alle uden Blomst, den var den Første, den Eneste, som Solstraalerne havde kaldt den, og det var fornøieligt at tænke over.

Længe fik den ogsaa Lov at tænke derover, den tænkte, medens Sommeren gik, og den lange Vinter gik, og det blev Sommer igjen, da kom den atter frem. Men da var den unge Mand slet ikke glad; han tog saa haardt paa Papirerne, smed Verset hen, saa at Blomsten faldt paa Gulvet, flad og vissen var den bleven, men derfor skulde den dog ikke kastes paa Gulvet; dog der laae den bedre end i Ilden, der blussede Versene og Brevene op. Hvad var der skeet? Hvad der skeer saa tidt. Blomsten havde gjækket ham, det var en Spøg; Jomfruen havde gjækket ham, det var ingen Spøg; hun havde kaaret sig en anden Ven i Skjærsommer.

I Morgenstunden skinnede Solen ind paa den lille fladtrykte Sommergjæk, der saae ud, som den var malet paa Gulvet. Pigen, som feiede, tog den op, lagde den ind i en af Bøgerne paa Bordet, idet hun troede, at den var falden ud, da hun ryddede op og lagde i Orden. Og Blomsten laae igjen mellem

*
– 253

Vers, trykte Vers, og de ere fornemmere end de skrevne, idetmindste er der kostet Mere paa dem.

Saa gik Aaringer, Bogen stod paa Hylden: nu kom den frem, blev aabnet og læst i; det var en god Bog: Vers og Viser af den danske Digter *Ambrosius Stub*, som nok er værd at kjende. Og Manden, som læste i Bogen, vendte Bladet. »Der ligger jo en Blomst!« sagde han, »en Sommergjæk! det er nok med Betydning, den er lagt her; stakkels *Ambrosius Stub!* han var ogsaa en Sommergjæk, en Digtergjæk! han kom for tidlig i

sin Tid, og derfor fik han Slud og skarpe Vinde, gik paa Omgang hos de fyenske Herremænd, som Blomst i Vandglasset, Blomst i Riimbrevet! Sommergjæk, Vinterner, Spas og Narrestreger, og dog den første, den eneste, den ungdomsfriske danske Digter. Ja, lig som Mærke i Bogen, lille Sommergjæk! Du er lagt der med Betydning.«

Og saa blev Sommergjækken igjen lagt i Bogen, og følte sig der baade beæret og fornøiet ved at vide, at den var Mærke i den deilige Sangbog, og at Den, der havde først sjunget og skrevet om den, ogsaa havde været *Sommergjæk*, staaet til Nar i Vinteren. Blomsten forstod det nu paa sin Maade, ligesom vi enhver Ting paa vor Maade.

Det er Eventyret om *Sommergjækken*!

*

254

Moster.

Du skulde have kjendt *Moster*! hun var yndig! ja, det vil sige, hun var slet ikke yndig, som man forstaaer ved at være yndig, men hun var sød og rar, morsom paa sin Maade, rigtig til at snakke om, naar der skal snakkes og gøres lystig over En, hun var til at sætte lige ind i en Komædie, og det ene og alene fordi hun levede for Komædiehuset og hvad der rører sig derinde. Hun var saa hæderlig, men Agent *Fab*, som *Moster* kaldte *Flab*, kaldte hende komædiegal.

»Theatret er min Skolegang!« sagde hun, »min Kundskabs Kilde, derfra har jeg min opfriskede Bibelhistorie: »»*Moses*««, »»*Joseph og hans Brødre*««, det er nu Operaer! Jeg har fra Theatret min Verdenshistorie, Geographi og Menneskekundskab! Jeg kjender fra de franske Stykker *Pariserlivet* - slibrigt, men høist interessant! hvor har jeg grædt over »*Familien Riquetour*«, at den Mand skal drikke sig ihjel for at hun kan faae den unge Kjæreste! - Ja hvor mange Taarer har jeg dog grædt i de halvtredsindstyve Aar, jeg har havt abonner et!«

Moster kjendte hvert Theaterstykke, hver Coulisse, hver Person, der traadte op eller havde traadt op. Hun levede kun rigtig i de ni Komædie-Maaneder. Sommertiden uden Sommer-Skuespil var en Tid, der gjorde hende gammel, medens en Komædie-aften, der trak ud over Midnat, var en Forlængelse af Livet. Hun talte ikke som andre Folk: »nu faae vi Foraar, Storken er kommen!« »der staaer i Avisen om de første Jordbær.« Hun derimod forkyndte Efteraarets Komme. »Har De seet, nu er Theaterlogerne til Auction, nu begynde Forestillingerne?«

*****
----- 255

Hun regnede en Bopæls Værd og gode Beliggenhed efter hvor nær den laae Theatret. Det var hende en Sorg at forlade det lille Stræde bag Theatret og flytte hen i den store Gade lidt længere derfra og der boe i et Huus, hvor hun ikke havde Gjenboer.

»Hjemme maa mit Vindue være min Theater-Loge! man kan da ikke sidde og gaee op i sig selv, Mennesker maa man dog see! men nu boer jeg, som jeg var flyttet ud paa Landet. Vil jeg see Mennesker, maa jeg gaee ud i mit Kjøkken og sætte mig op paa Vasken, kun der har jeg Gjenboer. Nei, da jeg boede i mit Stræde, der kunde jeg see lige ind til Hørkræmmerens, og saa havde jeg kun tre hundrede Skridt til Theatret, nu har jeg tre tusinde Garder-Skridt.«

Moster kunde være syg, men i hvor ilde hun befandt sig, forsømte hun dog ikke Komædien. Hendes Læge forordnede, at hun en Aften skulde have Suurdeig under Fødderne, hun gjorde som han sagde, men kjørte hen i Theatret og sad her med Suurdeig under Fødderne. Var hun død der, det vilde have fornøiet hende. *Thorvaldsen* døde i Theatret, det kaldte hun »*salig Død*«.

Hun kunde tilvisse ikke tænke sig Himmeriges Rige uden at *der* ogsaa maatte være et Theater; det var jo ikke lovet os, men det var dog at tænke; at de mange udmærkede Skuespillere og Skuespillerinder, der vare gaede forud, maatte have en fortsat Virkekreds.

Moster havde sin electriske Traad fra Theatret til sin Stue; Telegrammet kom hver Søndag til Kaffe.

Hendes electricke Traad var »Hr. Sivertsen ved Theater-Maskineriet«. Ham, der gav Signalerne til op og ned, ind og ud med Tæpper og Coulisser.

Af ham fik hun forud en kort og fyndig Anmeldelse af Stykkerne. *Skakspeares* »Stormen« kaldte han »forbandet Tøi! der er saa Meget at stille op, og saa begynder det med Vand til første Coulisse!« det vilde sige, saa langt frem gik de rullende Bølger. Stod derimod gennem alle fem Acter een og samme Stue-Decoration, saa sagde han, det var fornuftigt og velskrevet, det var et Hvilestykke, det spillede sig selv uden Opstilling.

I tidligere Tid, som *Moster* kaldte Tiden for nogle og tredive Aar tilbage, var hun og nysnævnte Hr. *Sivertsen* yngre; han

*
– 256

var allerede da ved Maskineriet og, som Iran kaldte ham, hendes »Velgjører«. Det var nemlig i den Tid Skik at ved Aftenens Forestilling paa Stadens eneste og store Theater, kom ogsaa Tilskuere paa Loftet; hver Maskinkarl havde en Plads eller to at raade over. Der var tidt propfuldt og meget fiint Selskab, man sagde, at der havde været baade Generalinder og Commerceraadinder: det var saa interessant at see ned bag Coulisserne og vide hvorledes de Mennesker gik og stode, naar Tæppet var nede.

Moster havde flere Gange været der, baade til Tragedier og Balletter, thi de Stykker, hvori det største Personale traadte op, vare de interessanteste fra Loftet. Man sad saa temmeligt i Mørke deroppe, de Fleste havde Aftensmad med; engang faldt tre Æbler og et Lag Smørrebrød med Rullepølse lige ned i *Ugolinus* Fængsel, hvor Mennesket skulde døe af Sult, og saa blev der et Griin af Publicum. Den Rullepølse var en af de vægtigste Grunde, hvorfor den høie Direction lod Tilskuerpladsen paa Loftet aldeles gaae ind.

»Men jeg var der syv og tredive Gange!« sagde *Moster*, »og det glemmer jeg aldrig Hr. *Sivertsen*.«

Det var netop sidste Aften at Loftet stod aabent for Publicum, da spilledes »*Salomons Dom*«, *Moster* huskede det saa godt; hun havde, ved sin Velgjører Hr. *Sivertsen*, skaffet Agent *Fab* Adgangs-Billet, uagtet han ikke fortjente det, da han stedse gjorde Narrestreger med Theatret og taledes paa Dril; men hun havde nu skaffet ham derop. Han vilde see Komædie-Tøiet paa Vranken, det var hans egne Ord og de lignede ham, sagde *Moster*.

Og han saae »*Salomons Dom*« fra oven og faldt isøvn; man skulde sandelig troe, at han var kommen fra en stor Middag med mange Skaaler. Han sov og blev lukket inde, sad og sov i den mørke Nat paa Theaterloftet, og da han vaagnede, fortalte han, men *Moster* troede ham ikke: *Salomons Dom* var ude, alle Lamper og Lys vare ude, alle Mennesker ude, oppe og nede; men saa begyndte først den rigtige Komædie »Nachspielet«, der var det artigste, sagde Agenten. Der kom Liv i Tøiet! det var ikke *Salomons Dom* der blev givet, nei det var *Dommedag* paa Theatret. Og Alt det havde Agent *Fab* den Frækhed at ville bilde *Moster* ind; det var Tak fordi hun havde skaffet ham paa Loftet.

*
– 257

Hvad fortalte da *Agenten*, ja det var løierligt nok at høre, men der laae Ondskab og Dril paa Bunden.

»Det saae mørkt ud deroppe!« sagde *Agenten*, »men saa begyndte Trolldøiet, stor Forestilling: »»*Dommedag paa Theatret*««. Controleurerne stode ved Dørene, og hver Tilskuer maatte vise sin aandelige Skudsmaalsbog, om han turde komme ind med løse Hænder eller med bundne, med Mundkurv eller uden Mundkurv. Herskaber, der kom for silde, naar allerede Forestillingen var begyndt, ligesaa unge Mennesker, der jo umuligt altid kunne passe Tiden, bleve tørede udenfor, fik Filtsaaler under Fødderne til at gaae ind med ved næste Acts Begyndelse, dertil Mundkurv. Og saa begyndte *Dommedag paa Theatret!*«

»Bare Ondskab, som Vorherre ikke kjender til!« sagde *Moster*.

Maleren skulde, vilde han ind i Himlen, gaae op ad en Trappe, han selv havde malet, men som intet Menneske kunde skræve op ad. Det var jo kun en Forsyndelse imod Perspektivet. Alle de Planter og Bygninger, Maskinmesteren med stor Uleilighed havde stillet i Lande, hvor de ikke hørte hjemme, skulde det arme Menneske flytte til rette Sted og det før Hanegal, vilde han ind i Himlen. Hr. *Fab* skulde bare see at han selv kunde komme derind; og hvad han fortalte om Personalet, baade i Komædien og Tragedien, i Sang og i Dands, var nu det Sorteste af Hr. *Fab*, Flab! han fortjente ikke at komme paa Loftet, *Moster* vilde ikke tage hans Ord i sin Mund. Det var nedskrevet det Hele, havde han sagt, Flaben! det skulde komme i Trykken, naar han var død og borte, før ikke; han vilde ikke flaaes.

Moster havde kun eengang været i Angest og Vaande i sit Lyksaligheds-Tempel, Theatret. Det var en Vinterdag, en af de Dage, hvor man har Dag to Timer og Graat. Det var en Kulde og en Snee, men i Theatret skulde *Moster*; de gav »*Herman von Unna*«, dertil en lille Opera og en stor Ballet, en Prolog og en Epilog; det vilde vare ud paa Natten. *Moster* maatte derhen; hendes Logerende havde laant hende et Par Kanestøvler med Laadent baade ud og ind; de naaede hende op om Benene.

Hun kom i Theatret, hun kom i Logen; Støvlerne vare varme, hun beholdt dem paa. Med Eet blev der raabt Brand; der kom Røg fra en Coulisse, der kom Røg fra Loftet; der blev en frygtelig Bestyrtelse. Folk stormede ud; *Moster* var den Sidste i

*
— 258

Logen, - »anden Etage til Venstre, der tage Decorationerne sig bedst ud!« sagde Iran, »de stilles altid til at sees smukkest fra den kongelige Side!« - *Moster* vilde ud, de foran hende smækkede i Angest og Ubetænksomhed Døren i; der sad *Moster*, ud kunde hun ikke komme, ind ikke heller; det vil sige ind i Naboens Loge, Gelænderet var for høit. Hun raabte, Ingen hørte, hun saae ned i Etagen under sig, den var tom, den var lav, den var nær ved; *Moster* følte sig i Angesten saa ung og let; hun vilde springe ned, fik ogsaa det ene Been over Rækværket, det andet fra Bænken; der sad hun til Hest, vel draperet, med sit blommede Skjørt, med et langt Been heelt svævende ude, et Been med en uhyre Kanestøvle; det var et Syn at see! og da det blev seet, blev ogsaa *Moster* hørt, og frelst for at brænde inde, for Theatret brændte ikke.

Det var den meest mindeværdige Aften i hendes Liv, sagde hun og var glad over, at hun ikke havde kunnet see sig selv, thi saa var hun død af Blussel.

Ilendes Velgjører ved Maskineriet, Hr. *Sivertsen*, kom stadig hver Søndag til hende, men der var lang Tid fra Søndag til Søndag; i den senere Tid havde hun derfor midt i Ugen et lille Barn »til Levning«, det vil sige til at nyde hvad der den Dag blev tilovers fra Middagen. Det var et lille Barn fra Balletten, der ogsaa trængte til Mad. Den Lille traadte op baade som Alf og som Page; det sværeste Parti var som Bagbeen til Løven i »Tryllefløiten«, men hun voxte til Forbeen i Løven; det fik hun rigtignok kun tre Mark for, Bagbenene gave een Rigsdaler, men der maatte hun gaae krumbøiet og savne den friske Luft. Det var meget interessant at vide, meente *Moster*,

Hun havde fortjent at leve saalænge Theatret stod, men det holdt hun dog ikke ud; heller ikke døde hun der, men skikkeligt og honnet i sin egen Seng; hendes sidste Ord vare iøvrigt ganske betydningsfulde, hun spurgte: »hvad spille de imorgen?«

Efter hendes Død var der nok omtrent fem hundrede Rigsdaler; vi slutte fra Renterne, som ere tyve Rigsdaler. Dem havde *Moster* bestemt til et Legat for en værdig gammel Jomfru uden Familie; de skulde anvendes aarlig til at abonnere en Plads i anden Etage, venstre Side og om Løverdagen, for saa gav man de bedste Stykker. Der var kun een Forpligtelse for Den, som nød godt af Legatet, hver Løverdags skulde hun i Theatret tænke paa *Moster*, der laae i sin Grav.

Det var *Mosters* Religion.

*
—
259

Skrubtudsen.

Brønden var dyb, derfor var Snoren lang; Vinden gik trangt om, naar man skulde have Spanden med Vand over Brøndkanten. Solen kunde aldrig naae ned at speile sig i Vandet, hvor klart det end var, men saa langt den naaede at skinne, voxte Grønt mellem Stenene.

Der boede en Familie af Skrubtudsese-slægten, den var indvandret, den var egenlig kommen der hovedkulds ned ved gamle Skrubtudsemo'er, som levede endnu; de grønne Frøer, som langt tidligere vare hjemme her og svømmede i Vandet, erkjendte Fætterskabet og kaldte dem »Brøndgjesterne«. Disse havde nok isinde at blive der; de levede her meget behageligt paa det Tørre, som de kaldte de vaade Stene.

Frømo'er havde engang reist, været i Vandspanden, da den gik op, men det blev hende for lyst, hun fik Øienklemme, heldigvis slap hun ud af Spanden; hun faldt med et forfærdeligt Plump i Vandet, og laae i tre Dage derefter af Rygpine. Meget skulde hun ikke kunne fortælle om Verden ovenfor, men det vidste hun, og det vidste de Alle, at Brønden var ikke hele Verden. *Skrubtudsemo'er* kunde nok have fortalt Eet og Andet, men hun svarede aldrig, naar man spurgte, og saa spurgte man ikke.

* * * * *
— 260

»Tyk og styg, led og fed er hun!« sagde de unge, grønne Frøer. »Hendes Unger blive lige saa lede!«

»Kan gjerne vaere!« sagde *Skrubtudsemo'er*, »men Een af dem har en Ædelsteen i Hovedet, eller jeg har den!«

Og de grønne Frøer hørte og de gloede, og da de ikke syntes om det, saa vrængede de og gik tilbunds. Men Skrubtudse-Ungerne strakte Bagbenene af bare Stolthed; enhver af dem troede at have Ædelstenen; og saa sad de ganske stille med Hovedet, men endelig spurgte de om, hvad de vare stolte af, og hvad en saadan Ædelsteen egenlig var.

»Det er Noget saa herligt og kosteligt!« sagde *Skrubtudsemo'er*, »at jeg ikke kan beskrive det! Det er Noget, man gaaer med for sin egen Fornøjelse, og som de Andre gaae og ærgre sig over. Men spørg ikke, jeg svarer ikke!«

»Ja, jeg har ikke Ædelstenen!« sagde den mindste Skrubtudse; den var saa styg, som den kunde være. »Hvorfor skulde jeg have saadan en Herlighed? Og naar den ærgrer Andre, kan den jo ikke fornøje mig! nei, jeg ønsker kun, at jeg engang maatte komme op til Brøndkanten og see ud; der maa være yndigt!«

»Bliv Du helst hvor Du er!« sagde den Gamle, »det kjender Du, det veed Du hvad er! Tag Dig iagt for Spanden, den qvaser Dig; og kommer Du vel i den, saa kan Du falde ud, ikke Alle falde saa heldigt, som jeg, og beholde Lemmerne hele og Æggene hele!«

»Qvak!« sagde den Lille, og det var ligesom naar vi Mennesker sige »Ak!«

Den havde saadan en Lyst til at komme op ved Brøndkanten og see ud; den følte saadan en Længsel efter det Grønne deroppe; og da næste Morgen, tilfældigt, Spanden fyldt med Vand, løftedes op, og den et Øieblik blev staaende stille foran Stenen, hvorpaa Skrubtudsen sad, bævrede det indeni det lille Dyr, den sprang i den fyldte Spand, faldt tilbunds i Vandet, som derefter kom op og heldtes ud.

»Fy, for en Ulykke!« sagde Karlen, som saae den. »Det er da det Ledeste jeg har seet!« og saa sparkede han med sin Træsko efter *Skrubtudsen*, der nær var bleven lemlæstet, men slap dog ved at komme ind mellem de høie Brændenelder. Den saae Stilk ved Stilk, den saae ogsaa opad! Solen skinnede paa Bladene; de vare ganske transparente; det var for den, som for

*
- 261

os Mennesker, naar vi med Eet komme ind i en stor Skov, hvor Solen skinner mellem Grene og Blade.

»Her er langt deiligere end nede i Brønden! Her kan man have Lyst til at blive sin hele Levetid!« sagde den lille Skrubtudse. Den laae der en Time, den laae der i to! »Hvad mon der er udenfor? Er jeg kommen saa langt, maa jeg see at komme videre!« og den krøb saa rask den krybe kunde og kom ud paa Veien, hvor Solen skinnede paa den og hvor Støvet puddrede den, idet den marscherede tværs over Landeveien.

»Her er man rigtig paa det Tørre!« sagde *Skrubtudsen*, »jeg faaer næsten for Meget af det Gode, det kriller i mig!«

Nu naaede den Grøften; der voxte Forglemmigei og Spiræa, der var levende Gjerde tæt ved med Hyld og Hvidtjørn; der groede »Marias hvide Særkeærmer« som Slyngplanter; her var Couleurer at see; ogsaa fløi der en Sommerfugl; *Skrubtudsen* troede, at det var en Blomst, der havde revet sig løs for desbedre at see sig om i Verden, det var jo saa rimeligt.

»Kunde man saadan tage Fart som den,« sagde *Skrubtudsen*, »Qvak! ak! hvilken Deilighed!«

Den blev otte Nætter og Dage her ved Grøften og den savnede ikke Føde. Den niende Dag tænkte den: »videre frem!« - men hvad Deiligere kunde der vel findes? Maaskee en lille Skrubtudse eller nogle grønne Frøer. Det havde i den sidste Nat lydt i Vinden, som vare der »Fættere« i Nærheden.

»Det er deiligt at leve! komme op af Brønden, ligge i Brændenelder, krybe hen ad den støvede Vei og hvile ud i den vaade Grøft! men videre frem! see at finde Frøer eller en lille Skrubtudse, det kan man dog ikke undvære. Naturen er En ikke nok!« Og saa tog den igjen paa Vandring.

Den kom i Marken til en stor Dam med Siv om; den søgte derind.

»Her er nok for vaadt for Dem?« sagde Frøerne; »men De er meget velkommen! - Er De en Han eller en Hun? Det er nu det Samme, De er lige velkommen!«

Og saa blev den indbudt til Concert om Aftenen, Familieconcert: stor Begeistring og tynde Stemmer; det kjende vi. Der var ingen Beværtning, kun fri Drikkevarer, hele Dammen, om de kunde.

»Nu reiser jeg videre!« sagde den lille *Skrubtudse*; den følte altid Trang til noget Bedre.

Den saae Stjernerne blinke, saa store og saa klare, den saae Nymaanen lyse, den saae Solen staae op, høiere og høiere.

*
– 262

»Jeg er nok endnu i Brønden, i en større Brønd, jeg maa høiere op! jeg har en Uro og Længsel!« og da Maanen blev heel og rund, tænkte det stakkels Dyr: mon det er Spanden, der tridses ned, og som jeg maa springe i for at komme høiere op? eller er Solen den store Spand? hvor den er stor, hvor den er straalende, den kan rumme os Allesammen! jeg maa passe paa Leiligheden! o, hvor det lyser i mit Hoved! jeg troer ikke at Ædelstenen kan lyse bedre! men den har jeg ikke og den græder jeg ikke for, nei, høiere op i Glands og Glæde! jeg har en Forvisning, og dog en Angst, - det er et svært Skridt at gjøre! men det maa man! fremad! lige ud ad Landeveien!«

Og den tog Skridt, som saadant et Kravledyr kan, og saa var den paa Alfarvei, hvor Menneskene boede; der var baade Blomsterhaver og Kaalhaver. Den hvilede ud ved en Kaalhøve.

»Hvor der dog ere mange forskjellige Skabninger, jeg aldrig har kjendt! og hvor Verden er stor og velsignet! men man skal ogsaa see sig om i den og ikke blive siddende paa eet Sted.« Og saa hoppede den ind i Kaalhøven. »Hvor her er grønt! hvor her er kjønt!«

»Det veed jeg nok!« sagde *Kaalormen* paa Bladet. »Mit Blad er det største herinde! det skjuler den halve Verden, men den kan jeg undvære!«

»Kluk! kluk!« sagde det, der kom Høns; de trippede i Kaalhøven. Den forreste Høne var langsynet; hun saae Ormen paa det krusede Blad og huggede efter den, saa at den faldt paa Jorden, hvor den vred og vendte sig. Hønen saae først med det ene Øie, saa med det andet, for den vidste ikke hvad der kunde komme ud af den Vridning.

»Den gjør det ikke godvilligt!« tænkte *Hønen* og løftede Hovedet for at hugge til. *Skrubtudsen* blev saa forfærdet, at den kravlede lige hen imod *Hønen*.

»Saa den har Hjelpetropper!« sagde den. »See mig til det Kravl!« og saa vendte *Hønen* om. »Jeg bryder mig ikke om den lille, grønne Mundfuld, den giver kun Kildren i Halsen!« De andre Høns vare af samme Mening, og saa gik de.

»Jeg vred mig fra den!« sagde *Kaalormen*; »det er godt at have Aandsnærværelse; men det Sværeste er tilbage, at komme op paa mit Kaalblad. Hvor er det?«

Og den lille *Skrubtudse* kom og yttrede sin Deeltagelse. Den var glad ved at den i sin Styghed havde skræmme! Hønsene.

*
– 263

»Hvad mener De dermed?« spurgte *Kaalormen*, »Jeg vred mig jo selv fra dem. De er meget ubehagelig at see paa! maa jeg have Lov at være i mit Eget? Nu lugter jeg Kaal! Nu er jeg ved mit Blad! Der er ikke noget saa Deiligt, som Ens Eget. Men høiere op maa jeg!«

»Ja, høiere op!« sagde den lille *Skrubtudse*, »høiere op! den føler ligesom jeg! men den er ikke i Humeur idag, det kommer af Forskrækkelsen. Vi ville Alle høiere op!« og den saae saa høit den kunde.

Storken sad i Beden paa Bondens Tag, han knebbrede og *Storkemo'er* knebbrede.

»Hvor de boe høit!« tænkte *Skrubtudsen*. »Hvo der kunde komme derop!«

Inde i Bondehuset boede to unge Studenter: den Ene var *Poet*, den Anden *Naturforsker*; den Ene sang og skrev i Glæde om Alt, hvad Gud havde skabt, og som det speilede sig i hans Hjerte; han sang det ud, kort, klart og rigt i klangfulde Vers; den Anden tog fat paa Tingen selv, ja sprættede den op, naar saa maatte være. Han tog Vorherres Gjerning som et stort Regnestykke, subtraherede, multiplicerede, vilde kjende det ud og ind og tale med Forstand derom, og det var heel Forstand, og han talte i Glæde og med Klogskab derom. Det var gode, glade Mennesker, begge To.

»Der sidder jo et godt Exemplar af en *Skrubtudse*!« sagde *Naturforskeren*; »den maa jeg have i Spiritus!«

»Du har jo allerede to Andre!« sagde *Poeten*; »lad den sidde i Ro og fornøje sig!«

»Men den er saa deilig grim!« sagde den Anden.

»Ja, naar vi kunne finde Ædelstenen i Hovedet paa den!« sagde *Poeten*, »saa vilde jeg selv være med at sprætte den op!«

»Ædelstenen!« sagde den Anden, »Du kan godt Naturhistorie!«

»Men er der ikke just noget meget Smukt i den Folketro, at *Skrubtudsen*, det allergrimmeste Dyr, tidt gjemmer i sit Hoved den kosteligste Ædelsteen! Gaaer det ikke med Menneskene ligesaa? Hvilken Ædelsteen havde ikke Æsop, og nu Sokrates? -«

Mere hørte *Skrubtudsen* ikke, og den forstod ikke det Halve deraf. De to Venner gik, og den slap for at komme i Spiritus.

»De talte ogsaa om Ædelstenen!« sagde *Skrubtudsen*. »Det er godt, at jeg ikke har den, ellers var jeg kommen i Ubehagelighed!«

*
- 264

Da knebbrede det paa Bondens Tag; *Storkefa'er* holdt Foredrag for Familien, og denne saae skjevt ned paa de to unge Mennesker i Kaalhaven.

»Mennesket er det meest indbildske Kræ!« sagde *Storken*. »Hør, hvor Knebbren gaaer paa dem! og saa kunne de dog ikke slaae en rigtig Skralde. De kroer sig af deres Talegaver, deres Sprog! det er et rart Sprog: det løber over i det Uforstaaelige for dem ved hver Dagreise, vi gjøre; den Ene forstaaer ikke den Anden. Vort Sprog kunne vi tale over hele Jorden, baade i *Danmark* og i *Ægypten*. Flyve kunne Menneskene heller ikke! de tage Fart ved en Opfindelse, som de kalde »Jernbanen«, men de brække da ogsaa der tidt Halsen. Jeg faaer Kuldegys i Næbbet, naar jeg tænker derpaa! Verden kan bestaae uden Mennesker. Vi kunne undvære dem! Maae vi bare beholde Frøer og Regnorme!«

»Det var da en mægtig Tale!« tænkte den lille *Skrubtudse*. »Hvor det er en stor Mand! og hvor han sidder høit, som jeg endnu Ingen har seet sidde! og hvor han kan svømme!« udbrød den, da *Storken* med udbredte Vinger tog Part igjennem Luften.

Og *Storkemo'er* talte i Beden, fortalte om *Ægyptens* Land, om Nilens Vand og om al det mageløse Mudder, der var i fremmed Land; det lød ganske nyt og yndeligt for den lille *Skrubtudse*.

»Jeg maa til *Ægypten*!« sagde den. »Bare *Storken* vilde tage mig med, eller en af dens Unger. Jeg vilde tjene den igjen paa dens Bryllupsdag. Jo, jeg kommer til *Ægypten*, for jeg er saa lykkelig! Al den Længsel og Lyst jeg har, den er rigtignok bedre end at have en Ædelsteen i Hovedet!«

Og saa havde den just Ædelstenen: *den evige Længsel og Lyst*, opad, altid opad! den lyste derinde, den lyste i Glæde, den straaled i Lyst.

Da kom i det Samme *Storken*; den havde seet *Skrubtudsen* i Græsset, slog ned og tog just ikke lempeligt paa det lille Dyr. Næbbet klemte, Vinden susede, det var ikke behageligt, men opad gik det, opad til *Ægypten*, vidste den; og derfor skinnede Øinene, det var, som der fløi en Gnist ud af dem:

»Quak! ak!«

Kroppen var død, *Skrubtudsen* dræbt. Men Gnisten fra dens Øine, hvor blev den af?

Solstraalen tog den, Solstraalen bar Ædelstenen fra *Skrubtudsens* Hoved. Hvorhen?

*
- 265

Du skal ikke spørge *Naturforskeren*, spørg helst *Poeten*; han fortæller Dig det som et Eventyr; og *Kaalormen* er med deri, og *Storkefamilien* er med deri. Tænk! *Kaalormen* forvandles, og bliver en deilig Sommerfugl! *Storkefamilien* flyver over Bjerge og Have bort til det fjerne *Afrika*, og finder dog den korteste Vei hjem igjen til det danske Land, til det samme Sted, det samme Tag! ja, det er rigtignok næsten altfor eventyrligt, og dog er det sandt; Du kan gjerne spørge *Naturforskeren*, han maa indrømme det; og Du selv veed det ogsaa, for Du har seet det.

- Men Ædelstenen i *Skrubtudsens* Hoved?

Søg den i Solen! see den om Du kan!

Glandsen *der* er for stærk. Vi have endnu ikke Øine til at see ind i al den Herlighed, Gud har skabt, men vi faae dem nok, og det bliver det deiligste Eventyr, for vi ere selv med deri!

*
- 266

Denne udgave trykkes af Bianco Lunos Bogtrykkeri A/S med DeVinne Antikva. Papiret er matglittet, fuldlimet træfrit trykpapir (100 g) fra A/S De Forenede Papirfabrikker. Helshirtingsbind til en del af oplaget udføres af Petersen & Petersen. Typografi, omslag og bind efter skitser af udgiveren. Vignet af Vilh. Pedersen efter *Historier* 1855, se ovenfor s. 68. Bind IV planlagt til udsendelse 2. april 1966. The variant notes: © 1966 Hans Reitzels Forlag A/S.

Printed in Denmark.